

**SUOMEN SOSIALIDEMOKRATISEN PUOLUEEN  
KUUDENNEN EDUSTAJAKOKOUKSEN**

# **PÖYTÄKIRJA**

---

**KOKOUS PIDETTY KOTKASSA 8—13 P:NÄ  
SYYSKUUTA 1909**

**HELSINGISSÄ  
SOSIALIDEMOKRATISEN PUOLUETOIMIKUNNAN  
KUSTANNUKSELLA**

**KOTKASSA 1900,  
KYMINLAAKSON TYÖVÄEN KIRJAPAINO**

## Suomen sosialidemokratisen puolueen ohjelma.

Suomen sosialidemokratinen puolue pyrkii samoin kuin sosialidemokratiset puolueet muissakin maissa vapauttamaan koko kansaa taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisuuden kahleista.

Syvimpänä syynä kaikkialla huomattavaan kansojen työtätekevään kerrosten sorronalaiseen asemaan eivät ole yksityiset valtiolliset laitokset, vaan se koko yhteiskunnallisen elämän perustuksena oleva ja oloja täydellisesti vallitseva tosiasia, että tuotannonvälikkappaleiden omistaminen on tullut yksien yksinoikeudeksi. Samalla kuin taloudellinen kehitys on erottanut työvoimain omistajat, työväenluokan, tuotannonvälikkappaleista, on se saanut heidät mitä raskaimpaan riippuvaisuuteen tuotannonvälikkappaleiden omistajista — niihin luettuina maan suurtilojen omistajat ja kapitalistiluokka — joiden valtiollisen ja taloudellisen vallan ilmestymismuotona nykyinen luokkayhteiskunta on.

Yhä kohoava teknillinen edistys, yhä kasvava tuotannon ja omaisuuden sekä kaiken *taloudellisen vallan keskittyminen kapitalistien ja kapitalistiryhmien käsiin* vaikuttaa, että *yhä suuremmat joukot* ennen itsenäisiä pikkuteollisuudenharjoittajia ja pikkutilallisia menettävät tuotannonvälikkappaleensa ja *joutuvat milloin palkkatyöläisinä, milloin palkattuina apulaisina, milloin velkataakan alaisiksi sortuneina joko suorastaan tai välillisesti kapitalisteista riippuviksi*. Köyhälistön joukko kasvaa ja samassa kasvaa myöskin riistäminen yleensä, jonka kautta yhä laajempain työtätekevään kansankerrosten elämänehdot joutuvat jyrkkään ristiriitaan niiden oman, yhä nousevan tuotantokyvyn sekä sen kautta syntyvän yhteiskunnallisen varallisuuden paisumisen kanssa. Tätä kehitystä jouduttavat ja jyrkentävät kapitalistisen tuotantotavan yhtenäisyydenpuutteesta johtuvat liikepulat sekä niitä seuraava työttömyys ja kurjuus.

Mutta kuta enemmän kapitalismin kehitys kartuttaa köyhälistöä, sitä enemmän sitä pakotetaan ja tehdään kykeneväksi taisteluun kapitalismin kehitystä vastaan. *Yksityistuotannon syrjäytyminen tekee*

*yksityisomistuksenkin tarpeettomaksi ja vahingolliseksi samalla kuin kehitys luo välttämättömät henkiset ja aineelliset edellytykset uusille yhteistuotantomuodoille, joiden perustuksena on, että yhteiskunta omistaa tuotannonvälikappaleet. Samassa kohoaa köyhälistö itsetietoiseksi siitä, että sen täytyy kannattaa ja jouduttaa tätä kehitystä, ja että tuotannonvälikappaleiden siirtymisen yksityisomaisuudesta kansan omaisuudeksi tulee olla sen päämääränä, valtiollisen vaikutusvallan valloittaminen keinona sen taistelussa työväenluokan vapauttamiseksi. Ainoastaan luokkatietoisuuteen herännyt ja luokkataisteluun järjestynyt köyhälistö voi olla tämän välttämättömän kehityksen kannattajana. Köyhälistön järjestäminen, sen kohottaminen tajuamaan asemansa ja tehtävänsä, sen tekeminen henkisesti ja aineellisesti taistelukykyiseksi on siis Suomen sosialidemokratisen puolueen varsinaisena ohjelmalla, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kausau luonnollista oikeudentunnetta vastaavia keinoja.*

Suomen sosialidemokratinen puolue tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkasetuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtain himentämistä sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi, joiden kanssa puolue voi yhtyä yhteistoimintaan ainoastaan silloin, kun se voi tapahtua puolueohjelmaa sivuuttamatta.

Suomen sosialidemokratinen puolue on kansainvälinen puolue: se tuomitsee kaikki kansojen etuoikeudet samoin kuin syntyperän, sukupuolen ja varallisuuden etuoikeudet sekä julistaa, että taistelun riistämistä vastaan tulee olla kansainvälisen samoin kuin riistäminenkin on. Se tuomitsee ja vastustaa kaikkea lausuntovapauden sortoa, sekä kaikkea valtiollista ja kirkollista holhontaa. Se vaatii työntekijäluokan elämän laillista suojelemista ja taistelee hankkiakseen köyhälistölle kaikilla julkisen elämän aloilla mahdollisimman suuren vaikutusvallan.

\*

Näiden periaatteiden mukaisesti on sosialidemokratisen puolueen lähimpinä vaatimuksina:

1. Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä kunnallisella että valtiollisella alalla. Suhteellinen edustus ja yksikamari-järjestelmä. Salainen äänestys. Vaalien ja äänestysten toimittaminen lain määräämänä vapaapäivänä. Palkkio valituille edustajille kaikilla aloilla.

2. Välitön lainsäädäntö-oikeus kansalle lakien esittämis- ja hylkäämis-oikeuden kautta.



3. Täydellinen yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaus.

4. Yleinen koulupakko. Maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa. Kansakouluissa maksuttomat opetusvälikappaleet sekä ylläpito kaikille oppilaille, ylemmissä oppilaitoksissa niille, jotka osoittavat erityistä kykyä. Kansakoulu on järjestettävä kaikkien ylempäin oppilaitosten pohjakouluksi.

5. Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottavat yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista.

6. Kaikkien henkilöllisten ja välillisten verojen poistaminen yleisellä asteettain nousevalla tuloverolla, jolloin ansioton arvonnousu ja korkotulot sekä perintö on verotettava ankarammin kuin omasta ansiosta tai työstä johtuvat tulot. Verotettavan omaisuuden ilmoittamisvelvollisuus.

7. Maksuton oikeudenkäyttö ja oikeusapu. Korvaus viattomasti syytetyille, vangituille ja tuomituille.

8. Terveystenhoito valtion ja kuntain asiaksi. Maksuton lääkarinapu ja lääkkeet sekä synnytysapu. Maksuton hautaus.

9. Sotilastaakkaa on vähennettävä ja kansanpuolustus on järjestettävä vakituisen sotaväenoton sijaan. Rauhanaatetta on käytännössä toteutettava.

10. Kaikkien rajotusten poistaminen, jotka asettavat naisen yleis- tai yksityisoikeudellisessa suhteessa ala-arvoisempaan asemaan kuin miehen.

11. Yleinen kieltolaki väkijuomain valmistamisen ja kaupan suhteen.

### **Työväensuojelulainsäädäntö.**

1. Työaika on saatava 8-tuntiseksi niissä ammateissa, missä eivät epäterveelliset olosuhteet vaadi sitä lyhemmäksi.

2. Kullakin paikkakunnalla elintarpeisiin riittävä alin palkka on määrättävä ei ainoastaan valtion ja kuntain vaan yksityistenkin teettämässä töissä.

3. Yötyö on kiellettävä kaikilla muilla aloilla, paitsi sellaisilla, joiden teknillinen laatu tekee katkeamattoman työn välttämättömäksi. Naisilta ja nuorilta työntekijöiltä on yötyö kokonaan kiellettävä.

4. Täysi, vähintään 36 tuntia kestävä yhtämittäinen lepoaika viikossa on säädettävä.

5. Lapset alle 14 vuoden on kiellettävä kaikesta ansiotyöstä. Lapsia (14–16 v.), oppilaita ja nuoria työntekijöitä (16–18 v.) varten on säädettävä riittäviä suojelumääräyksiä.

6. Naisten työ on kiellettävä aloilla, missä se on heidän ruumiilleen vahingollista. Raskauden aikana on työ helpotettava tai kokonaan kiellettävä siitä alkaen, kun ne normalisen raskaudentilan merkit, jotka vaikeuttavat työtä, ilmestyvät raskauden-ajan loppupuolella, sekä vähintään 6 viikkoa synnytyksen jälkeen.

7. Edelläolevat määräykset ovat ulotettavat, paitsi teollisuustyöväkeen, myös käsityöläisiin, maanviljelystyöväkeen ja palvelijoihin sekä, mikäli mahdollista, kauppa- ja kulkulaitosten työväkeen.

8. Työväen suojelumääräysten tarkkaa noudattamista valvomaan on asetettava riittävä määrä sekä mies- että naistarkastajia ammatin laadun mukaan ja määrättävä niille apulaisia työväestöstä. Suojelulakien rikkominen on estettävä ankarilla rangaistuksilla.

9. Kaikkiin työntekijöihin sekä heidän asemassaan oleviin henkilöihin ulottuva kansanvakuutus, käsittäen paitsi sairasa- ja tapaturma-, myöskin vanhuus- ja ansiokyvyyttömyys- sekä leskien ja orpolasten ynnä työttömyysvakuutuksen, on saatava aikaan. Vakuutuksesta syntyvät kustannukset suoritetaan yleisen tulo-, varallisuus- ja perintöveron kautta keräytyvistä varoista. Vakuutuslaitoksen hallinnon jäsenet valitsevat vakuutetut itse.

10. Vakuutuslait ovat siten laadittavat, että ne eivät anna aiheutta mielivaltaiselle tulkitsemiselle eikä kiertelemiselle. Vakuutetuille ja heidän omaisilleen on myönnettävä täysi vahingonkorvaus.

11. Aviottomille ja hoidotta jääneille lapsille on valtion toimesta saatava täysin tarkotustaan vastaava hoito ja kasvatusta.

### Kunnallinen ohjelma.

1. Äänioikeusoloja korjattaessa ei kunnallista vaalioikeutta missään tapauksessa saa asettaa valtiollista äänioikeutta ahtaammalle. Työväelle on kunnallisissa edustuslaitoksissa myönnettävä väkilukuun nähden suhteellinen määrä edustaja-sijoja.

2. Tilanahtauden ja siitä johtuvien terveydellisten sekä muiden epäkohtain poistamiseksi ynnä monien muiden vaatimusten tyydyttämiseksi on kuntain, varsinkin kaupunkikuntain, ostettava lisämaita mahdollisimman suurissa määrissä.

3. Kuntien on otettava haltuunsa sellaiset yleiselle hyvinvoinnille tärkeät liikealat, joita se menestyksellä voi hoitaa tai jotka yksityisten hallussa ollen saattavat kunnan jäsenet heistä suuressä määrässä riippuvaisiksi.

4. Työväen asuntopulan poistamiseksi on kuntain rakennettava riittävästi ajanmukaisia asunnoita sekä yksityistä yrittelijäisyyttä sillä alalla vissien ohjeiden alaisena kaikin tavoin edistettävä. Kunnallisia yömajoja on järjestettävä.

5. Sairaanhoidon, lääkärinapu, lääkkeet ja haudaus kunnan kustannuksella. Näitä maksuja ei saa pitää vaivaisapuna.
6. Turvattomien lasten ja vanhusten hoito on ajanmukaisella ja inhimillisellä tavalla järjestettävä.
7. Työväestölle on laitettava kuntain kustannuksella terveellisiä, hyvin järjestettyjä ja maksuttomia kesälomasiirotoloita.
8. Yleisemmän työttömyysajan sattuessakin on kunnan hankittava asujamilleen riittävästi työtä ja määrättävä riittävä alin palkka. Kuntien on perustettava yleisiä työttömyysrahastoja.
9. Kunnan työt ovat teetetävät ilman välikäsiä ja palkka maksettava sen tariffin mukaan, mikä kussakin ammatissa on silloin voimassa.
10. Työaika kunnan töissä on asetettava 8-tuntiseksi.
11. Kuntain on perustettava työvälitystoimistoja, joitten hallinnoissa tulee olla ainakin puolet työväen järjestöjen valitsemissa edustajia.
12. Kunnallinen kieltäminen on saatava aikaan, kunnes yleinen kieltolaki on säädetty.
13. Koulutarpeet kunnan kustannuksella sekä muuten mitä yleinen puolueohjelma tässä kohden määrää.
14. Vähävaraisia varten todellinen köyhäin asianajaja, jonka valitseminen jätettäkään vähävaraisten huostaan.
15. Kunnallisia tehtaitten- ja ammattitarkastajia on asetettava, joitten valitsemiseen riittävän suuri vaikutus työläisille on annettava.

### **Maatalousohjelma.**

1. Valtion ja kuntain nyt jo omistamia tiloja ja maa-aloja ei saa myydä eikä lahjoittaa.
2. Valtion ja kuntain omistamat asumattomat maa-alat ovat saatettavat viljeltäviksi, mutta ei omistusoikeudella.
3. Pakollisesti myytäväksi joutuneet maatilat, kosket ja kaivannot ovat arvioittavat ja otettavat arvatusta hinnasta valtion omiksi.
4. Kunnille on saatava oikeus pakkolunastuksella haltuunsa hankkia yksityisten tiloja tai osia niistä. Lunastus on luettava sen mukaan, mitä nuo maa-alat tuottavat.
5. Valtion hallussa olevat ja vasta lunastettavat maa-alat ovat annettavat tilattomille tai sellaisille osuuskunnille, joitten jäsenet itse viljelevät maata.
6. Valtioapua on annettava etupäässä pikkuviljelystä tarkoittaville toimenpiteille. Samoin kaikille osuustoiminnan luontoisille yrityksille maatalouden alalla.
7. Torppareille ja maanvuokraajille on saatava täydellinen käyt-

## VIII

lööikeus ja myöskin myyntioikeus vuokraamansa maan viljelystuotteisiin, sekä vuokra-ajan loputtua on heille maksettava täysi korvaus siitä, mitä vuokratun maan arvo on heidän työnsä kautta kohonnut.

8. Metsästy- ja kalastusoikeus on heti tehtävä maanomistuksesta riippumattomaksi

9. Erittäinkin valtion ja kuntain toimenpiteitten kautta olisi maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja kaikilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla edistettävä, varsinkin siten, että varsinainen rahvas maalla tulisi tuntemaan maanviljelyksen uusimmat työtavat ja saisi välttämättömät ammattitiedot.

10. Tilatonta väestöä on sivistettävä ja tietopuolisesti kasvatettava.

11. Palkollissääntö on lakkautettava.

\*

Oulun kokouksessa v. 1906 hyväksytty vaaliohjelma täydentää ja osaksi muuttaa tämän ohjelman erikoiskohtia, joten siihen on kiinnitettävä huomiota.

---

# Suomen sosialidemokratisen puolueen järjestösäännöt.

## Puolueeseen kuuluminen.

1 §. Suomen sosialidemokratiseen puolueeseen saa kuulua henkilö, joka hyväksyy puolueen periaatteet, noudattaa sen sääntöjä ja tehtyjä päätöksiä.

2 §. Puolueen jäsenen on oltava jossakin puolueeseen kuuluvassa järjestössä.

3 §. Puolueeseen kuuluvat järjestöt saavat olla klubeja, seuroja, ammattiosastoja, työväenyhdistyksiä, osuuskuntia, minkä nimellisiä yhdistyksiä hyvänsä, jotka hyväksyvät puolueen periaatteet, säännöt ja noudattavat puolueen päätöksiä.

4 §. Osastot liittyvät puolueeseen paikkakunnan työväenyhdistyksen tai kunnallistoimikunnan välityksellä. Puolueeseen liittyneellä järjestöllä on näissä säännöissä nimenä puolueosasto.

5 §. Puolueen jäsenen on maksettava puolueelle, piirille ja kunnalliseen toimintaan menevät verot.

6 §. Puolueosastossa saa olla jäsenenä myöskin henkilöitä, jotka eivät kuulu puolueeseen, jos taloudelliset syyt sitovat heitä siihen niin, että he eivät voi siitä erota eikä heitä voida eroittaa.

## Erikieliset liitot.

7 §. Puolueen erikieliset jäsenet saavat muodostaa erikielisiä liittoja.

8 §. Erikieliset liitot saavat

1) asettaa toimikunnan, jonka puoleen liittoa koskevissa asioissa voidaan kääntyä, ja ilmoittaa sen virkailijain osotteet puoluetoimikunnalle;

2) toimittaa viimeistään kahdeksan viikkoa ennen puoluekokousta puoluetoimikunnalle ja sen kautta puoluekokoukselle esitettäväksi kertomuksen rahastoistaan ja toimistaan;

3) järjestää mielensä mukaan ne asiat, joista ei ole puolueen eikä sen neuvoston tai toimikunnan päätöstä;

4) valita yhteensä neljä varsinaista ja neljä varaedustajaa puolue-neuvoston jäseniksi.

### Verojen suoritus.

9 §. Sääntöjen 5:nnessä pykälässä määrätyt verot suorittaa puolueosasto kunnallistoimikunnalle, kunnallistoimikunta piiritoimikunnalle ja piiritoimikunta puolueosastokunnalle, kuitenkin kukin osasto ja toimikunta pidättäen varoista sen osan, mikä on osaston tai järjestön oma vero.

Erikielisten puolueosastojen piiriverot suorittaa piiritoimikunta, jos niin erikoisesti sovitaan, sille erikielisten liitolle, johon puolueosasto kuuluu.

10 §. Puolueosastojen ja -järjestöjen verojen suuruus määrätään osastojen ja järjestöjen vuosikokouksissa, puolueverot puoluekokouksessa.

Verojen maksutapa määrätään puolueosastojen ja -järjestöjen vuosikokouksissa, puolueverot tilitetään puolivuositain helmi- ja elokuulla.

### Aluetoiminta.

11 §. Maaseudulla olevat puolueen jäsenet, jotka asuvat samassa valtiollisessa äänestysalueessa, perustavat siihen puolueosaston; ellei sitä voida, asettaa lähin puolueosasto kuhunkin alueeseen luottohenkilöitä.

12 §. Kaupungeissa eri äänestysalueilla asuvat puolueen jäsenet kuuluvat työväenyhdistykseen tai johonkin työväenyhdistyksen ulkopuolella olevaan puolueosastoon.

13 §. Äänestysalueella olevat puolueosastot tai luottohenkilöt

1) toimittavat maaseudulla luettelot puolueen jäsenistä ja niiden asuinpaikasta;

2) tutkivat, ovatko äänioikeutetut puoluetoverit vaaliluettelossa;

3) antavat neuvoja oikaisujen tekemisessä vaaliluetteloihin;

4) avustavat muuten puoluetovereita vaaleissa sekä

5) täyttävät muita heille määrättyjä tehtäviä.

Kunnallistoimikunnat kaupungeissa toimittakoot yllämainitut tehtävät eri äänestysalueissa niissä asuvain puolueen jäsenten välityksellä.

### Kunnallistoiminta.

14 §. Samassa kunnassa olevat puolueosastot

1) liittyvät yhteiseen sosialidemokratiseen toimintaan;

2) valitsevat itselleen paikallisen sosialidemokratisen kunnallistoimikunnan ja,

3) jos tarvitsee, osastottain sosialidemokratisen kunnallisneuvoston. Erikieliset osastot valitsevat edustajansa kunnallistoimikuntaan ja -neuvostoon.

15 §. Kunnallistoimikunta

1) pitää huolta kunnassa olevain sosialidemokratien yhtenäisestä valtiollisesta ja kunnallisesta politiikasta;

2) järjestää vaalien aikana äänestysalueittain agitatsionin ja muun vaalitoiminnan sekä

3) täyttää vaalipiiri- ja puoluekokousten sille antamat tehtävät.

### Vaalipiirijärjestö.

16 §. Samassa valtiollisessa vaalipiirissä olevat sosialidemokratiset puolueosastot yhtyvät kunnallistoimikuntain välityksellä sosialidemokratiseksi vaalipiirijärjestöksi.

17 §. Vaalipiirin asioista määrää lähinnä sen edustajakokous, ylinnä puoluekokous.

18 §. Vaalipiirijärjestön edustajia valitsevat puolueosastot siten, että kunnallistoimikunta toimittaa kunnassa yhteisesti asetetuista ehdokkaista äänestyksen kussakin siinä kunnassa olevassa puolueosastossa.

19 §. Jokaisesta kunnasta valitaan yksi edustaja kutakin alkavaa 250 jäsentä kohti.

Vaali toimitetaan kunakin vuonna ennen maaliskuun loppua.

20 §. Edustajiksi valitut kokoontuvat kunakin vuonna huhtikuulla ja tarvittaessa useamminkin vaalipiirijärjestön edustajakokoukseksi.

Sellaisen kokouksen nimenä on sosialidemokratinen vaalipiirikokous.

21 §. Vaalipiirikokous

1) esityttää itselleen piirinsä puolueasiain tilan;

2) päättää piirinsä toimikuntain toimintakertomuksista ja tilin-  
vapaudesta;

3) määrää piirinsä puoluevaroista ja piiriveron suuruudesta;

4) järjestää sosialidemokratista valistustyötä piirissä;

5) järjestää valtiollisten vaalien edellisessä kokouksessa piirin sosialidemokratiset valitsijayhdistykset ja sosialidemokratisten ehdokkaitten asettamisen;

6) valitsee sosialidemokratisen vaalipiirijärjestön piiritoimikunnan ja piirineuvoston;

7) valitsee yhden jäsenen ja yhden varajäsenen puolueneuvostoon;

8) valitsee lehden, jossa piirin asiat piirin puolesta ilmoitetaan;

9) keskustelee ja päättää muista esitetyistä asioista.

## 22 §. Vaalipiiritoimikunta

1) ottaa vastaan vaalipiirijärjestön käytettäväksi myönnettyt varat ja vastaa niiden hoidosta;

2) käyttää varoja piirikokouksen ja puolue-toimikunnan määräysten mukaan;

3) kerää vuoden alkupuolella puolue-toimikunnan antaman kaavan mukaan piiristä tilastoa, joka lähetetään toukokuun alussa puolue-toimikunnalle;

4) antaa puolue-toimikunnalle vuosittain selonteot piirissä toimitettujen rahankeräysten laadusta ja tuottavaisuudesta, piirissä käytettyjen varain paljoudesta ja mihin niitä on käytetty, valtiollisista ja kunnallisista äänestyksistä, ja muista puolue-toimikunnan kysymistä asioista;

5) esittää kertomuksen toiminnastaan piirikokoukselle.

23 §. Piiritoimikunnan tulee asettaa virkailijoita ja ilmoittaa puolue-toimikunnalle ja piirin kunnallistoimikunnille sekä piirin ilmoituslehdessä sen nimi ja osote, jonka puoleen piiriä koskevissa asioissa käännytään.

24 §. Erikieliset puolueosastot saavat siinä vaalipiirissä, missä asuvat, pitää vähintään yhden edustajan piiritoimikunnassa ja -neuvostossa.

25 §. Vaalipiirikokousten päätösten tulee olla yhdenmukaisia voimassa olevain puoluepäätösten kanssa.

26 §. Riitaisuuksien ilmettyä vaalipiiritoimikunnan, edustajakokouksen tai valitsijayhdistysten välillä eduskunnan jäsenehdokkaista tai muista tärkeistä asioista, voidaan vedota puolue-toimikuntaan ja sen päätöksestä puolue-neuvostoon ynnä vihdoin puoluekokoukseen.

### Puolueen määräjät.

27 §. Suomen sosialidemokratisen puolueen yleisistä asioista määräävät puolueen jäsenet itse, siten että

1) keskustelevat ja puolueäänestyksellä päättävät niistä;

2) valitsevat edustajia keskustelemaan ja päättämään niistä puoluekokouksessa.

### Puolueäänestys.

28 §. Sosialidemokratinen puolueäänestys toimitetaan kahdesta selvästä ehdotuksesta, jos viides osa sosialidemokratista piirijärjestöistä sitä vaatii.

29 §. Äänestämispäivän määrää puolue-toimikunta tai, ellei se siihen suostu, vaatijain asettama toimikunta. Äänestämispäivä ynnä äänestys ehdotus on ilmoitettava kunkin piirin ilmoituslehdessä vähintään kuukautta ennen äänestyksen toimittamista.



30 §. Äänestyksessä on kullakin jäsenellä yhtäläinen äänivalta.

31 §. Äänestys tapahtuu puolueosastossa, jonka toimikunta sen järjestää, seuraavassa järjestyksessä:

1) äänestäjät valitsevat kussakin osastossa tulosten laskijat ja äänestyspöytäkirjan pitäjät;

2) pöytäkirjaan merkitään, montako äänestäjää oli kummankin ehdotuksen puolella;

3) pöytäkirjan allekirjoittavat sen tekijät ja tulosten laskijat, jonka jälkeen se viimeistään kolmantena päivänä vaalin jälkeen on pidettävä vaalitulaisuudessa ilmoitettuna aikoina äänestäjään nähtävänä vähintään kolmena päivänä peräkkäin;

4) muistutukset äänestystä vastaan on sen ajan kuluessa tehtävä puolueosaston toimikunnalle;

5) viimeistään seitsemäntenä päivänä äänestyksen jälkeen lähetetään puolueosaston toimikunta oikeaksi todistetut otteet äänestyspöytäkirjasta ja äänestystä vastaan tehdyistä muistutuksista kunnallistoimikunnalle;

6) kunnallistoimikunta ratkaisee muistutukset, toimituttaa äänestyspöytäkirjoihin merkittyjen äänten yhteenlaskut ja julkaisee saamansa tulokset viimeistään kahdentenatoista päivänä äänestyksen jälkeen;

7) kunnallistoimikunta lähettää saman ajan kuluessa allekirjoituksilla oikeaksi todistetut otteet tuloksista ja niiden tarkastuspöytäkirjan piiritoimikunnalle;

8) piiritoimikunta toimituttaa niistä yhteenlaskut ja julkaisee saamansa tulokset viimeistään kahdentenakymmenentenä päivänä äänestyksen jälkeen;

9) samassa ajassa lähettää piiritoimikunta allekirjoituksilla oikeaksi todistetut otteet tuloksista puolueoimikunnalle;

10) puolueoimikunta tekee lopullisesti laskut ja julkaisee saamansa tulokset viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä äänestyksen jälkeen;

11) jos tulosten antamisessa on tapahtunut näistä säännöistä poikkeavaa laiminlyömistä, on siitä puolueoimikunnan ilmoitettava tulosten ilmoittamisen yhteydessä ja siirrettävä ratkaisun julkaiseminen siksi, kunnes puuttuvat äänet saadaan, jos puolueoimikunta havaitsee, että ne voisivat asiaan ratkaisevasti vaikuttaa;

12) piiritoimikunnan ja puolueoimikunnan äänteenlaskut tulee olla viikon ajan määrätunteina äänestäjään tarkastettavakseen saatavissa;

13) valitukset äänten laskemisesta on saman ajan kuluessa tehtävä puolueoimikunnalle, joka määrää tutkijat ja ratkaisijat.

32 §. Asioissa, joissa ei ole puoluekokouksen päätöstä, pidetään se ehdotus hyväksyttynä, jolle on annettu enemmät äänet.

Puoluekokouksen päätöksen muuttamiseksi tehty ehdotus pide-

tään hyväksyttynä, jos sitä on äänestyksessä puolustanut puolueen jäsenten enemmistö tai äänestäneiden kaksi kolmannesta.

Jos sellainen ehdotus saa muuten enemmän ääniä, jää se hyväksymättä, mutta on otettava äänestettäväksi lähinnä seuraavassa puoluekokouksessa.

### **Puoluekokouksen edustajain vaali.**

33 §. Varsinaisen puoluekokouksen edustajain vaaleja varten on piiritoimikunnille ja piirien ilmoituslehdissä valitsijoille annettava valitsemiskehotus vähintään kuukautta ennen vaalipäivää ja kahta kuukautta ennen sitä kokousta, johon valitaan.

Ylimääräisen puoluekokouksen edustajain vaaleja varten on valitsemiskehotus annettava vähintään kuukautta ennen vaalipäivää ja puolitoista kuukautta ennen kokousta.

Kiireellisten asiain tähden kutsuttuun ylimääräiseen kokoukseen voi puolueenusto kutsua edellisen puoluekokouksen jäsenet, jos uusia ilmeisesti ei ehditä valita ja mikäli entisen edustajan katsotaan edustavan paikkakuntaansa.

34 §. Edustajat valitaan puolueäänestyksellä vaalipiirittäin; äänestyksen määräävät lähemmin piiritoimikunnat.

35 §. Edustajia valitaan yksi kutakin alkavaa veronsa täysin maksanutta 500 jäsentä kohti.

36 §. Valitseminen toimitetaan puolue-toimikunnan määräämänä ja valitsemiskehotuksen yhteydessä ilmoitettuna päivänä.

37 §. Äänestys toimitetaan lipuilla.

38 §. Äänioikeudet ovat vaalikelpoisia.

39 §. Edustajiksi valituille antaa piiritoimikunta edustajavaltakirjat ja puolue-toimikunnalle todistetut otteet niistä, viimeistään viikkoa ennen kokousta.

Samassa ajassa on puolue-toimikunnalle lähetettävä ilmoitukset muista kokouksen jäseniksi aikovista ja todistukset heidän osanotto-oikeudestaan.

### **Esitykset puoluekokousta varten.**

40 §. Puoluekokouksen keskusteltavaksi saa puolueen jäsen esittää asioita. Esitys otetaan puoluekokouksessa käsiteltäväksi, jos vähintään kaksikymmentä puoluekokouksen äänivaltaista edustajaa kysymyksen esille ottamista puoltaa.

41 §. Esitys on jätettävä puolue-toimikunnalle viimeistään kahdeksan viikkoa ennen kokousta.

Puolue-toimikunta julkaisee niin saapuneitten esityksien ponnet sen ilmoituslehdiksi määrättyssä lehdessä viimeistään kuusi viikkoa ennen kokousta.

Muutos- ja vastaesityksiä niin julaistuille voidaan jättää puolue-toimikunnalle viimeistään kahden viikon ajalla sen jälkeen.

Puolue-toimikunta julkaisee ne seuraavalla viikolla.

Myöhemmin esitettyjä asioita ei puolue-toimikunta valmista edus-tajakokoukselle, vaan jääpi niiden esilleottaminen riippumaan puolue-kokouksen päätöksestä.

42 §. Ylimääräiselle puoluekokoukselle esitettävien asiain läh-etämisajasta määrätään kokouskutsussa.

### **Puoluekokouksen jäsenet.**

43 §. Suomen sosialidemokratisen puolueen edustajakokouksessa ovat puhe- ja päätösvaltaisia jäseniä

vaalipiirittäin puolueosastojen valitsevat edustajat.

Puheoikeutettuja ovat niiden lisäksi

- 1) puolue-toimikunnan ja -neuvoston jäsenet;
- 2) yksi kunkin piiritoimikunnan valtuuttama;
- 3) sosialidemokratien valitsevat Suomen kansaneduskunnan jäsenet;
- 4) kunkin puoluelehden toimituksen yksi valtuuttama;
- 5) ammattijärjestön yksi valtuuttama;
- 6) ulkomaan sosialidemokratisen puolueen edustaja ja
- 7) henkilöt, joille kokous erikoisella päätöksellä puheluvan myöntää.

### **Kokouksen muodostaminen.**

44 §. Puoluekokoukseen saapuneet ilmoittautuvat puolue-toimi-kunnan määrääminä tunteina ja määräämässä paikassa ennen kokousta.

45 §. Kokoukseen oikeutetut merkitään kokouksen jäsenluette-loon ja annetaan heille jäsenmerkit.

46 §. Osanottajiksi hyväksytyt valitsevat kokouksen puheenjoh-tajat, sihteeri ja muut virkailijat.

47 §. Jäsenyyttä koskevat valitukset jätetään valitusvaliokun-nalle, jonka lausunnon saatuaan kokoukseen jäseniksi hyväksytyt ääni-oikeutetut niistä päättävät.

### **Puoluekokous.**

48 §. Kokouksessa käsitellään ja päätetään seuraavista asioista:

- 1) puolue-toimikunnan toimintakertomus;
- 2) rahastonhoitajan tilikertomus;
- 3) Suomen kansaneduskunnassa olevain puolueen edustajain toi-mintakertomus;

- 4) puoluelehdet ja kirjallisuus;
- 5) puoluetoimikunnan paikka ja sen virkailijain ynnä jäsenten vaali;
- 6) tilintarkastajain vaali;
- 7) puoluetoimikunnan tiedonantolehden määrääminen;
- 8) vaalipiirijärjestöjen sekä erikielisten liittojen toimittamien puolueuuvoston jäsenten vaalien vahvistaminen;
- 9) seuraavan puoluekokouksen ajan ja paikan määrääminen ja
- 10) muut kokoukselle esitetyt asiat.

49 §. Kokouksen kullakin äänioikeutetulla jäsenellä on yhtäläinen äänivalta.

50 §. Kokouksessa ratkaistaan asiat annettujen äänten enemmistöllä paitsi erikoisissa poikkeustapauksissa.

51 §. Puoluekokouksen alettua valitaan

1) *järjestävä valiokunta*, jonka tulee tehdä ehdotuksia kokouksen järjestämisestä, ja johon kuuluvat puheenjohtajat, sihteeri ja lisäjäseniä, jos kokous niin tahtoo;

2) *äänestysvaliokunta*, joka hankkii kokouksessa tarvittavat äänestysliput ja ääntenlaskijat sekä toimittaa tulokset ja tarkastuspöytäkirjansa puheenjohtajille;

3) *valitusvaliokunta*, jolle jätetään 47 §:n mukaan valituksia kokoukseen osallisuudesta ja sen lisäksi puoluelaitoksista ja henkilöistä tehdyt valitukset ynnä muita sellaisia;

4) *raha-asiainvaliokunta*, jolle jätetään puolueen tilit ja tilintarkastajain lausunto;

5) *lakiasiainvaliokunta*, jolle jätetään pohdittavaksi kokoukselle esitettyjä lainsäädäntöasioita;

6) *menettelytapavalioikunta*, jolle jätetään valmisteltavaksi yleisiä vaaleja ja puolueen taistelutapaa koskevia asioita;

7) *toimitus- ja tarkastusvaliokunta*, joka kokoaa kokouksen päätöksiä, viimeistelee niitä, tarkastaa pöytäkirjat ja toimittaa kokouksen asiakirjat valmiina puoluetoimikunnalle.

Muita valiokuntia asetetaan tarpeen mukaan.

52 §. Valiokunta on velvollinen tekemään kokoukselle kirjallisen ehdotuksen kustakin sen käsiteltäväksi jätetystä asiasta.

53 §. Puoluetoimikunta ja -sihteeri valitaan kokouksen äänioikeutettujen jäsenten enemmistöllä.

Ellei ensi äänestyksessä saada niin valituksi, asetetaan siinä ääniä saaneista äänimääränsä suuruuden mukaan toiseen äänestykseen ehdokkaita puolta enempi kuin valitaan.

54 §. Varsinainen puoluekokous pidetään yleensä määräaikaisten valtiolisten vaalien edellä.

55 §. Ylimääräinen puoluekokous kokoontuu, jos puolueuuvoston jäsenten kaksi kolmannesta tai vähintään viiden piirijärjestön edustajakokoukset sitä vaativat.

Jos puoluetoimikunta kieltäytyy kutsumasta näiden sääntöjen mukaan pyydetyn puoluekokouksen tai ei ole kutsunut sitä kahden viikon aikana sen jälkeen kuin pyynnön sai, saavat ne, jotka ovat siten kokousta pyytäneet, valita sen kutsujat ja valmistajat.

### **Puoluetoimikunta.**

56 §. Puoluetoimikunnaksi valitsee edustajakokous

1) kaksi puheenjohtajaa,

2) yhden sihteerin ja

3) neljä muuta jäsentä, joista puoluetoimikunta valitsee yhden rahastonhoitajaksi; ellei rahastonhoitajaa näistä voida valita, valitaan hänet ulkopuolelta puoluetoimikunnan; ulkopuolelta valitulla ei ole päätösvaltaa toimikunnassa.

Varajäseniä valitaan viisi.

57 §. Puoluekokous määrää puoluetoimikuntaan kuuluvain palkat.

Puoluetoimikuntaan täydellä palkalla palkattu ei saa ottaa sivutointoa muuten kuin puoluetoimikunnan suostumuksella.

58 §. Puoluetoimikunnan virkailija on oikeutettu, ollessaan tilapäisesti estetty hoitamasta tointaan, vastuullaan ja toimikunnan suostumuksella uskomaan tehtävänsä sijaiselle.

59 §. Puoluetoimikunnan palkatun virkailijan tulee ilmoittaa eroamisestaan viimeistään kuukautta ennen eroamispäivää. Eronneen sijaisen asettaa toimikunta siksi, kunnes neuvosto ehtii asiasta päättää.

60 §. Jos raskauttavia asioita ilmestyy, on toimikunta oikeutettu väliaikaisesti pidättämään virkailijan toimesta ja asettamaan toimen hoitajan, mutta on velvotettu tekemään siitä ilmoituksen ja ehdotuksen neuvostolle.

61 §. Toimikunnan jäsenen erottua tulee toimikuntaan äänimäärässä lähinnä oleva varajäsen. Ellei ole varajäsentä saatavissa, valitsee jäsenen neuvosto.

62 §. Puoluetoimikunta on velvotettu

1) pitämään olopaikallaan puolueen jäsenille määräaikoina avoinna olevaa puoluetoimistoa;

2) toimittamaan puoluekokouksen tai -neuvoston hyväksymiä rahain keräämisiä ja maksujen suorituksia;

3) olemaan vastuunalainen puolueen varoista, niiden säilöön laittamisesta ja säilöstä ottamisesta sekä kirjanpidosta;

4) hoitamaan puolueen varoja puoluekokouksen hyväksymän ohjesäännön mukaisesti;

5) tekemään neuvoston varsinaisiin kokouksiin kertomukset lähinnä edellisen puolen vuoden tuloista ja menoista sekä arviot kuluvan puolen vuoden tuloista ja menoista;

6) laittamaan tilit kahden kuukauden kuluessa kunkin tilikauden jälkeen puoluekokouksen asettamille tilintarkastajille;

7) julkaisemaan ja kunnallisjärjestöille jakamaan kuukautta ennen määräaikaista puoluekokousta kertomuksen puoluevaroista ja tilintarkastuksesta, puolue toimikunnan ja muiden puoluejärjestöjen toiminnasta, puolueen eduskuntaryhmän toiminnasta ja puoluelehdistöstä.

### **Puolueneuvosto.**

63 §. Puolueneuvoston päätösvaltaisia jäseniä ovat:

- 1) puolue toimikunnan jäsenet;
- 2) piirikokouksien valitsevat ja puoluekokouksen hyväksymät jäsenet, yksi kustakin vaalipiiristä;
- 3) erikielisten liittojen valitsevat neljä edustajaa.

Puhevalta on neuvostossa:

- 1) ammattijärjestön yhdellä edustajalla;
- 2) sosialidemokratisen eduskuntaryhmän yhdellä edustajalla.
- 3) kunkin puoluelehden toimituksen yhdellä edustajalla;
- 4) kunkin piiritoimikunnan yhdellä edustajalla;
- 5) sosialidemokratisen naisliiton yhdellä edustajalla;
- 6) henkilöillä, joille neuvosto sen eri päätöksellä antaa.

64 §. Puolueneuvosto

- 1) antaa puolue toimikunnalle lähempiä määräyksiä puoluekokouksen päätösten soveltamisesta ja niiden aiheuttamista toimista;
- 2) tarkastaa puoluelehtien toimintaa, tutkii niistä tehtyjä valituksia ja antaa lausuntoja, jos havaitsee aiheutta olevan;
- 3) päättää väliaikaisesti lehtien puoluelehdiksi julistamisesta;
- 4) sovittelee ja ratkaisee edustajaehdokkaista syntyneitä riitaisuuksia ja neuvottelee ja päättää muista puoluetta koskevista asioista, joista ei ole puoluekokouksen päätöstä;
- 5) puoluekokouksien väliajalla vahvistaa piirikokouksien ja erikielisten liittojen valitsevat puolueneuvoston jäsenet.

65 §. Neuvosto ei ole oikeutettu muuttamaan eikä rikkomaan puoluekokouksen päätöstä muuten kuin puolueäänestyksen perusteella.

66 §. Neuvosto on oikeutettu

- 1) milloin hyvänsä tarkastuttamaan puolueen rahastot ja kirjanpidon;
- 2) pätevän synn ilmettyä eroittamaan syyllisen puoluevirkailijan;
- 3) valitsemaan eroitetun tai eronneen tilalle toisen seuraavaan puoluekokoukseen asti.

67 §. Puolueneuvosto pitää vakinaisia kokouksia kerran puolessa vuodessa.

Vakinaisessa kokouksessa tulee sen

1) esityttä itselleen kertomus puolueen raha-asioista lähinnä edelliseltä puolivuodelta ja

2) hyväksyä menoarvio kuluvalle vuosipuoliskolle.

68 §. Ylimääräisen kokouksen pitää neuvosto, jos sen jäsenten enemmistö tahtoo tai puoluetoimikunta kutsuu.

69 §. Puolueneuvoston pyydettyä tulee puolueen eri järjestöjen toimikuntain saapua sen kanssa neuvotteluihin.

70 §. Puolueneuvosto on toimistaan vastuunalainen puoluekokoukselle.

### **Eroittaminen puolueesta.**

71 §. Puolueeseen ei saa kuulua

1) puoluetta vastustava;

2) vastustavaan puolueeseen kuuluva eikä

3) puoluetta vahingoittava.

72 §. Puolueesta eroittamista saa puoluejäsen esittää jossakin puolueosastossa.

Puolueosasto saa hyljätä eroittamisedotuksen tai lähettää sen sovinto-oikeuteen.

73 §. Eroittamisesityksen lähettäminen sovinto-oikeuteen on ilmoitettava puoluetoimikunnalle.

Puoluetoimikunta määrää sovinto-oikeuden puheenjohtajan, jonka on ilmoitettava asianomaisille, milloin ja missä oikeus kokoontuu.

Sovinto-oikeutta pyytänyt puolueosasto valitsee siihen kolme, erotettavaksi vaadittu kolme jäsentä.

Saapuneet jäsenet käsittelevät asian.

74 §. Sovinto-oikeuden päätökseen tyytymätön saa vedota asian, kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä milloin päätöksestä tiedon sai, puolueneuvoston tarkastettavaksi. Ellei asiata vedota, on sovinto-oikeuden päätös sen ajan kuluttua noudatettava.

75 §. Puolueneuvoston päätös on täytäntöön pantava heti, kun siitä on asianomaiselle järjestölle tieto annettu.

76 §. Puolueneuvoston päätöksen kumoamista saa sitä haluava pyytää puoluekokoukselta.

Puoluekokoukseen vetoamisesta on ilmoitettava puoluetoimikunnalle ja toiselle riitapuolelle vähintään viittä viikkoa ennen kokousta.

Puoluetoimikunta on velvoitettu pyydettäessä antamaan vetoamiskirjelmästä otteen toiselle riitapuolelle ja liittämään tämän vastauksen puoluekokoukselle meneviin asiapapereihin, jos se jätetään puoluetoimikunnalle kaksi viikkoa ennen kokousta.

77 §. Eroitettu voidaan ottaa jälleen puolueeseen, sitte kun hänen puolueessa olemisestaan ei enään ole puolueelle vahinkoa.

Sovinto-oikeuden päätöksellä eroitetun ottamisesta jälleen puolueeseen päättää se puolueosasto, jonka pyynnöstä sovinto-oikeus oli asetettu.

Puolueneuvoston päätöksellä eroitetun ottamisesta puolueeseen päättää puolueneuvosto ja

puoluekokouksen päätöksellä erotetun ottamisesta ainoastaan puoluekokous.

Puolueosaston ja puolueneuvoston päätöksistä saa valittaa samassa järjestyksessä kuin eroittamispäätöksistä valittamisesta on edellä säädetty.

### **Järjestösääntöjen muutos.**

78 §. Muutosehdotuksia näihin sääntöihin saa tehdä kahdeksan viikkoa ennen puoluekokousta puolue toimikunnalle, jonka on julaitava ne kuusi viikkoa ennen puoluekokousta. Muutoksista päättää puoluekokous.



**Esityksiä puoluekokoukselle**



## **Kertomus puoluetoimikunnan toiminnasta**

**26 p. elok. 1906—15 p. heinäk. 1909 ynnä  
tietoja eri puoluejärjestöjen  
toiminnasta.**

Lyhennys *Matti Turkian* toimittamasta kertomuksesta.

---

### **Puoluetoimikunta ja puolueneuvosto.**

Oulussa pidetyssä puoluekokouksessa valittiin puoluetoimikuntaan E. Valpas ja A. Järvenpää puheenjohtajiksi, M. Turkia sihteeriksi ja E. Perttilä rahastonhoitajaksi sekä muiksi puoluetoimikunnan jäseniksi Y. Sirola, M. Sillanpää ja G. Johansson. Varajäseniksi O. V. Kuusinen, J. Jussila, S. Alanne ja I. Hörhammer. Täten kokoonpantuna toimi puoluetoimikunta viime maaliskuun 15 p:ään asti, jolloin E. Perttilä poistui paikkakunnalta. Rahastonhoitajaksi valitsi puoluetoimikunta I. Hörhammerin, jonka vaalin puolueneuvosto sitte vahvisti. Viime maaliskuun 30 p:nä ilmoitti E. Valpas eronneensa puoluetoimikunnasta, ilmaisematta kuitenkaan syytä eroonsa. 13 p:nä huhtikuuta teki saman ilmoituksen varajäsen O. V. Kuusinen, ilmoit-

taen eronsa syyksi Helsingin kunnallisjärjestön kokouksessa Perttilä-jutun johdosta puoluetoimikuntaa vastaan tehdyt syytökset. 14 p:nä viimeksi mainittua kuuta ilmoitti A. Järvenpää eroavansa puoluetoimikunnasta, koska hänen ehdokkaansa V. Ponteva ei tullut valituksi rahastonhoitajaksi ja samana päivänä ilmoittivat myös M. Sillanpää ja G. Johansson eroavansa puoluetoimikunnasta samasta syystä kuin O. V. Kuusinen. Saman kuun 21 p:nä ilmoitti Y. Sirola samasta syystä eroavansa puoluetoimikunnasta. Toukokuun 5 p:nä pitämässään kokouksessa täydensi puolueeneuvosto puoluetoimikunnan siten, että valitsi siihen M. Paasivuoren ja V. Lehokkaan puheenjohtajiksi ja muiksi jäseniksi K. H. Viikin, V. Tannerin ja J. Järvisen sekä varajäseniksi J. Heiton ja A. Caseliuksen. Puoluetoimikunta on toimintakauden aikana kokoontunut kaikkiaan 86 kertaa, pöytäkirjat sisältävät 693 pykälää.

Puolueeneuvostossa on, paitsi puoluetoimikuntaan kuuluvia, ollut jäseninä Uudenmaan vaalipiiristä Aatto Sirén ja A. Ingman (myöhemmin A. Caselius), Turun etel. vaalipiiristä Aug. Rissanen (myöhemmin T. Tainio) ja A. Grönroos, Turun pohj. vaalipiiristä V. Laine, Hämeen etel. vaalipiiristä J. H. Saaristo, Hämeen pohj. vaalip. Y. Mäkelin (myöhemmin J. Pohjola), Viipurin länt. vaalip. V. Viitonen ja A. Hägglund, Viipurin it. vaalip. Mikko Uotinen, Mikkelin vaalip. A. Valjakka, Kuopion länt. vaalip. A. J. Partanen, Kuopion it. vaalip. A. P. Hämäläinen, Vaasan it. vaalip. L. Linnavuori, Vaasan etel. vaalip. J. Hautala (myöhemmin M. Hättinen), Vaasan pohj. Esa Paavo-Kallio ja H. Backlund, Oulun etel. vaalip. K. Hämäläinen (myöhemmin H. Törmä), Oulun pohj. vaalipiiristä A. Mantere (myöhemmin F. Lehtonen). Venäjänkielistä järjestynyttä työväkeä edusti puolueeneuvostossa toimintakauden alkupuolella O. Engberg. Puolueeneuvosto on pitänyt 11 kokousta, joista 6 varsinaista. Pöytäkirjat sisältävät 188 pykälää.

## Toiminta.

*Puolueemme järjestäminen*, Oulun puoluekokouksessa hyväksytyjen uusien järjestösääntöjen mukaan, on vaatinut puoluetoimikunnan useita toimenpiteitä. Piiritoimikuntien valitsemiset toimitettiin kaikissa (paitsi Lapin) vaalipiireissä jo v. 1906 loppupuolella. Uusi järjestösäännöissä määrätty verotus otettiin käytäntöön v. 1907 alusta. Kunnallisjärjestöjä on perustettu 265 kuntaan.

*Eduskuntavaaleihin*, joita toimintakauden aikana on suoritettu jo kolmet, on otettu pontevasti osaa. Vaalilain selittäminen ensimmäisten eduskuntavaalien edellä kysyi koko joukon voimia ja varoja. Sen selittämisen helpottamiseksi painatti puoluetoimikunta m. m. lentokirjasen. Ensimmäisten vaalien edellä asetti puolueneuvosto erikoisia valiokuntia valmistamaan eduskunta-esitys- ja anomusehdotuksia. Sen jälkeen on eduskuntaryhmä huolehtinut asiasta. Vaalijulistuksen on puoluetoimikunta toimittanut jokaisten vaalien edellä. Suomenkielinen painos on ollut 200,000 à 300,000 kappaletta ja ruotsinkielinen 20—50 tuhatta kappaletta. Ehdokkaiden asettamisesta johtuneet riitaisuudet on puoluetoimikunta ratkaissut ja antanut niistä asianomaisille lausuntonsa.

*Vaaliagitatsioniavustusta* on puolueneuvosto myöntänyt eri piireille. Vuodesta 1908 alkaen on puolueneuvosto avustusta antaessaan jakanut vaalipiirit kahteen luokkaan. Ensimmäiseen luokkaan ovat kuuluneet Uudenmaan, Hämeen etel. ja pohj. sekä Turun etel. ja pohj. ynnä Viipurin läntinen vaalipiiri. Toiseen luokkaan kaikki muut vaalipiirit. Ensimmäiseen luokkaan kuuluville myönnettiin avustusta 100 mk. ja toiseen luokkaan kuuluville 200 mk. kuukaudessa kahden kuukauden aikana. Kaikkiaan tekee puolueneuvoston vaalipiireille myöntämät vaaliagitatsioniavustukset yhteenlaskettuina 11,775 mk.

*Valistustyötä* on toimintakauden aikana tehty entistä voimakkaammin. Ne suuret köyhälistöjoukot, jotka suur-

lakon jälkeen siirtyivät puolueeseemme, eivät suinkaan olleet luokkatietoisia sosialidemokrateja, joten niiden valistamiseksi ja yhä uusien joukkojen puolueeseemme vetämiseksi, täytyi ryhtyä voimia ja varoja kysyviin valistustoimiin. Puhujien kehittämiseksi toimeenpantiin marraskuun lopulla ja joulukuun alussa 1906 agitaattorikurssit Lahdessa. Luennoitsijoina toimivat E. Valpas, O. V. Kuusinen, Y. Sirola, M. Paasivuori, Hilja Pärssinen, M. Sillanpää, T. Tainio, S. Vuolijoki, V. Lehokas ja M. Turkia, jotka pitivät useammista eri aineista yhteensä 58 luentoa. Osanottajia oli kursseissa 148.

Sanomattakin on selvää, että kahden viikon oppiaika puhujan uralle aikoville on liian lyhyt. Kursseilla voitiin pääasiallisesti ainoastaan antaa ohjeita puhujiksi aikoville siitä mitä kaikkea heidän tulisi oppia ja mistä tietoja hankkia.

Yhä kasvavan tiedonhalun tyydyttämiseksi on piiri-toimikuntien, agitatsioonitoimikuntien ja vieläpä paikoin kunnallistoimikuntienkin täytynyt ryhtyä luentokurssien toimeenpanoon. Niitä on puolue-toimikunta koettanut parhaansa mukaan järjestää sekä hankkia luennoitsijoita niihin. Joulukuulla 1907 ja tammikuulla 1908 pantiin toimeen 20 eri luentokurssit, joista 16 järjestettiin puolue-toimikunnan välityksellä. Viime vuoden marras-, jouluja tämän vuoden tammikuun ajalla järjesti puolue-toimikunta 11 luentokurssit; samat luennoitsijat, V. Lehokas, A. Vatanen ja M. Paasivuori, kävivät luennoimassa kaikilla kursseilla, pitäen niissä yhteensä 458 esitelmää.

*Puolueen puhujina* ovat tämän toimintakauden aikana olleet V. Lehokas, A. Vatanen, A. Käcklund ja Ida Aalle. V. Lehokas toimi puhujana 20 kuukautta ja piti sillä ajalla 512 puhetta. A. Vatanen, joka toimi 34  $\frac{1}{2}$  kuukautta, on sillä ajalla pitänyt 878 puhetta. A. Käcklund oli puhujana 12 kuukautta, puheita sillä ajalla 285. Ida Aalle oli puhujana 9 kuukautta, pitäen sillä ajalla 204 puhetta. Yhteensä nämä puhujat ovat pitäneet 1,908 puhetta, joista 539 kauungeissa ja 1,369 maaseuduilla.

Väliaikaisesti ovat toimineet seuraavat puhujat: J. F. Kivikoski 2 kk. 41 puhetta, K. A. Jokinen 2 kk. 46 puhetta, Esa Paavo-Kallio 6 kk. 106 puhetta, J. K. Lehtinen 2  $\frac{1}{4}$  kk. 64 puhetta, E. Viinikainen 1 kk. 45 puhetta. Tämän lisäksi on hankittu tilapäisiä puhujia noin 350 paikkaan ja korvattu niiden matkakustannukset joko kokonaan tai osaksi puolueen varoista. Kun otetaan Lahden agitaattorikursseilla ja Helsingin iltakursseilla pidetyt luennot huomioon, nousee pidettyjen puheiden luku 2,688:an. Puhujien palkat ovat olleet yleensä 175 mk. kuukaudesta. V. Lehokkaan palkka oli aluksi 200 mk., huhtikuussa 1908 se nostettiin 250 mk:an.

*Puolueopiston perustaminen.* Oulun puoluekokous jätti asian puoluehallituksen huostaan. Tammikuussa 1908 pitämässään kokouksessa valitsi puoluehallitus neljämiehisen komitean (jäseninä E. Valpas, O. V. Kuusinen, K. Satamavuori ja E. Gylling) tekemään ehdotusta asiata koskevista seikoista. Komitea antoi helmikuussa 1908 pidetylle puoluehallituksen kokoukselle asiasta mietintönsä, jossa se tuli siihen johtopäätökseen, ettei opiston perustaminen olisi mahdoton tyydyttävässä muodossa toteuttaa. Opiston tarkoitusta ei myöskään komitean mielestä tarvitsisi rajoittaa yksinomaan agitaattorikasvatukseen, niinkuin Oulun puoluekokouksessa esitetyissä suunniteluissa näyttää ehkä tarkoitettuna, vaan voisi se opistokomitean mielestä myös tuntuessa määrässä tyydyttää puoluelehden toimitustyöhön sekä puolueen ja ammattiyhdistysten luottamustoimiin koulutettavain puoluejäsenten ja muittenkin nuorten puolueoverien sosialidemokratista sivistystarvetta. Vuosittain voitaisi järjestää 3 kuukautta kestävä kurssi, joille oppilaita voisi ottaa noin 50. Jos varat riittävät, voisi järjestää jatkokursseja. Opetustyön ehdotti komitea 6-tuntiseksi joka arkipäivä; siitä käytettäisi 4 t. luennoihin ja 2 t. erilaisiin harjoitusaineisiin, koko kurssi käsittäisi siten noin 300 à 325 luentoa ja 125 à 150 harjoitusainetuntia. Esitelmiä otettaisi seuraavilta aloilta: sosialismin teoriasta ja talous-

historiasta (60 t.), Suomen yhteiskuntataloudellisesta kehityksestä (50 t.), kansainvälisen sosialidemokratian historiasta (20 t.), ammattiyhdistysliikkeestä (30 t.), valtioopista (20 t.), finanssiopista (30 t.), sosialipolitiikan eri aloilta, maatalous-, kunnallis-, työväensuojeluspolitiikasta y. m. (60 t.), lainopillisia luentoja (20 t.), osuustoiminnan alalta (10 t.), raittiusliikkeestä (5 t.). Harjotusaineiksi ehdotti komitea seuraavia: puhe- ja esiintymisopetus, kokousten pito, ainekirjoitus, laskuoppi, kirjanpito, sanomalehden toimitustyö.

Opiston paikaksi oli komitea ajatellut Helsinkiä, josta Helsingin t. y:n uudelta talolta mahdollisesti saataisi sille huoneusto. Edelleen arveli komitea, että ei olisi tarpeellista palkata vakinaisia opettajavoimia, vaan voitaisi tulla toimeen tuntiopettajilla. Luennoista arveli komitea opettajille kohtuulliseksi palkkioksi keskimäärin 8 mk. luentotunnilta (lainopillisista luennoista sentään 15 mk. tunnilta, niitä varten kun luultavasti olisi turvauduttava porvarillisiin asiantuntijoihin) ja harjoitusaineiden opetuksesta 2 mk. tunnilta. Puolueen rahavarain ahtaan tilan huomioon ottaen ei komitea voinut ehdottaa että oppilaita opistossa ylläpidettäisiin tai edes avustettaisiinkaan puolueen varolla. Sen sijaan olisi komitean mielestä syytä kehottaa paikallisia yhdistyksiä varoillaan avustamaan opistoon oppilaisiksi haluavia. Kaikki pienemmät oppilasten koulutarpeet, kirjoja lukuunottamatta, arveli komitea voitavan kustantaa opiston puolesta.

Komitean kustannusarvio oli seuraava: luennot (300 t. à 8 mk. ja 20 t. à 15 mk.) 2,700 mk., harjotusaineiden opetus kahdessa ryhmässä (300 t. à 2 mk.) 600 mk., koulutarpeita 700 mk., järjestyksenpitäjälle 300 mk., valo ja puhdistus 160 mk. sekä aikakauslehtiin 40 mk.; yhteensä 4,500 mk.

Puolueneuvosto jätti asian puolue toimikunnan huostaan. Varoja opiston perustamiseksi päätettiin hankkia siten, että kehoitetaan kaikkia puolueeseen kuuluvia yhdistyksiä toimeenpanemaan opiston hyväksi soveliaina aikoina



iltamia. Samalla päätettiin, että kaikkien puolueeseen kuuluvien yhdistyksien, jotka seuraavan kesän aikana toimeenpanevat arpajaisia tulisi arpajaisista saamistaan nettotuloista lahjoittaa 3 % mainittuun tarkoitukseen. — Yhdistykset eivät ole sanottavassa määrässä puolueenvoston tekemää päätöstä noudattaneet, niin että opiston aikaansaaminen taloudellisista syistä yhä on viivästynyt.

Kokouksessaan elokuussa 1908 päätti puolueenvosto että opiston perustaminen siirrettäisi v. 1909 syksyyn, koska eduskunnan koossaolajalla on jotensakin mahdollon saada luennoitsijoita. Sen sijaan päätettiin, että Helsingissä toimeenpantaisiin iltakurssit, joissa suoritettaisiin noin 70 à 80 luentoa, ja myönnettiin sitä varten 800 mk. Kurssit alkoivatkin sitte Helsingin työväenyhdistyksen talolla marraskuun 22 p:nä 1908 ja päättyivät viime helmikuun 13 p:nä. Kursseja pidettiin kaikkiaan 38 iltana, yleensä aina 4 iltana viikossa. Luentoja suoritettiin 35 iltana, kaksi tunnin kestäväää luentoa illassa; kurssien 3:na viimeisenä iltana keskusteltiin luennoissa käsitellyistä aineista. Opettajia kurseilla oli 9, oppilaita aluksi 150, lopulta jo yli 250; kuuntelijoita oli luennoilla noin 75—150, kaikki kun eivät käyneet säännöllisesti kaikilla luennoilla.

Varojen puutteessa on opistopuuha yhä vielä toteuttamatta.

*Puolueen arkistoon* on koottu kaikenlaisia puoluejulkaisuja, pöytäkirjoja, tilastoja, lehtiä, aikakauslehtiä y. m. s. Puolueen kustannusliikkeiltä sekä muilta kustantajilta saaduista kirjasista on lähetetty kaksi kokoelmaa Tukholmaan. Puolueen arkistoa on hoitanut Y. Sirola.

Niiden päätösten johdosta, joita tehtiin Tanskan, Norjan, Ruotsin ja Suomen ammatillisten järjestöjen kokouksessa marraskuussa 1908, heräsi kysymys puolueen ja ammattijärjestön yhteisen arkiston perustamisesta. Kysymystä pohtimaan asettivat puoluetoimikunta ja ammattijärjestö yhteisen komitean. Komitea selitti puheena ole-

van arkiston perustamisen tuiki tarpeelliseksi ei ainoastaan kansainvälisen yhteyden ylläpitämiseksi vaan samalla ja etupäässä meikäläisen työväenliikkeen kehittämiseksi ja ehdotti puolueeneuvoston hyväksyttäväksi sääntöehdotuksen arkistolle. Sen mukaan olisi arkiston tarkoituksena koota ja säilyttää kaikenlaisia Suomen työväkeä koskevia sekä tärkeimpiä ulkomaalaista työväkeä koskevia kirjoitettuja ja painettuja asiakirjoja, pöytäkirjoja, kertomuksia, kirjoja lentolehtisiä, julistuksia, sanomalehtiä, pilalehtiä, aikakauslehtiä, kuvia y. m., pitää niitä erikoisten määräysten mukaan halullisten käytettävissä. Arkiston omistaisivat Suomen sosialidemokratinen puolue ja Suomen ammattijärjestö yhdessä ja antaisivat kumpikin keskinäisen sopimuksensa mukaan yhtä paljo sen perustamis- ja ylläpitokustannuksiin. Arkiston kustannukset oli komitea jakanut kahteen osaan, nim. perustamiskustannuksiin ja hoitokustannuksiin. Perustamiskustannuksia ehdotti komitea alhaisempien arvioiden mukaan: kalustoon 400 mk., kirjain hankkimiseen 500 mk. ja kirjain sidottamiseen 500 mk., yhteensä 1,400 mk. Arkiston hoitokustannuksista lausui komitea, että ensiksikin tarvittaisi huoneusto, ehkä aluksi vain yksi huone, jossa arkisto säilytettäisiin ja jossa sitä voisi käyttää. Huone puhtaanapidon, lämmön ja valon kanssa maksaisi noin 60 mk. kuukaudessa eli 720 mk. vuodessa. Arkiston hoitajaksi olisi suotuisimmissa oloissa ajateltava kielitaitoista, koti- ja ulkomaalaiseen työväenliikkeeseen perehtynyttä henkilöä. Semmoisen palkkaaminen kohottaisi kuitenkin hoitokustannukset suuremmiksi kuin ehkä varat myöten antaisivat. Komitean on täytynyt sen sijaan ajatella, että hallintoon tulisi kykeneviä johtavia henkilöitä ja arkistonhoitajaksi vähemmällä palkalla, ehkä noin 150 markalla kuussa, saataisi henkilö, joka hallinnon ohjeiden mukaan tekisi käytännölliset hoitotyöt. Kirjeenvaihto tulisi arkistolla olemaan verrattain laaja jo arkiston ainesten hankkimisessa koti- ja ulkomaalta, vielä laajempi, jos arkistosta annettaisiin halul-

lisille, tai ainakin erikoisille puoluelaitoksille, kuten puoluelehdille, kirjeellisesti pyydettyjä, arkistosta saatavia tietoja. Arkiston tulisi painattaa luetteloja, kiertokirjelmii y. m. Arkiston edut vaatisivat myös jonkun käymään ulkomailla ehkä arkistojen hoitajien tai edustajien kokouksissa tai muuten tutustumassa niihin käytännöllisiin hyviin puoliin, joita kokemuksen perusteella siellä epäilemättä on saavutettu. Olisi siis tarpeen joku määräraha mahdollista matkaa varten. Tähän tapaan perustellen ehdotti komitea hoitokustannuksiksi seuraavaa: 1 huone puhtaanapidon, valon ja lämmön kanssa 720 mk., kirjeenvaihtoon 600 mk., painatustöihin 400 mk., määräraha matkoja varten 300 mk. ja arkistonhoitajan palkka 1,800 mk., yhteensä 3,820 mk. Puolueneuvosto hyväksyi komitean ehdotuksen ja hyväksyi menoarvioonsa 700 mk:n suuruisen menon erän arkiston perustamisesta johtuvia menoja varten. Arkiston perustaminen on kuitenkin jäänyt toistaiseksi kun ammattijärjestön toimikunta on lykännyt asian ammattijärjestön edustajakokoukselle.

*Oman lakimiehen palkkaamisesta puolueelle* on puoluetuimikunnan täytynyt, etupäässä puolueen varojen vähyyden tähden toistaiseksi luopua. Sen sijaan on puoluetuimikunta koettanut oikeusjutuissa avustaa puoluetovereja, tiedustelemalla asianajajia, lunastamalla oikeuden pöytäkirjanotteita ja suorittamalla asianajajan palkkiot.

*Kansainvälisessä sosialistitoimistossa* ovat puoluetta edustaneet E. Valpas ja Y. Sirola.

*Ulkomaalaiset kongressit.* Stuttgartin kongressissa, joka pidettiin kesällä 1907, oli puolueemme edustettu kahdella edustajalla, Ruotsin sos.-dem. puolueen kongressissa toukokuulla 1908 ja Tanskan sos.-dem. puolueen kongressissa syksyllä 1908 yhdellä edustajalla sekä Kristianian kongressissa syksyllä 1908 kahdella edustajalla.

*Stipendejä.* M. Vuolukka oli v. 1907 lahjottanut puolueelle tuhannen markkaa ulkomaanmatkastipendeiksi. —

Stipendien hakijoita oli 26. Stipendit annettiin V. Lehokkaalle ja K. Vartiaiselle. — Puolueen sanomalehtimiesten perustamalle liitolle on puolueenvosto myöntänyt kahdessa erässä yhteensä 1,000 mk., käytettäväksi matkastipendirahoina ulkomaan matkoja varten.

*Kustannustoimi.* Puoluetoimikunta on kustantanut Oulun puoluekokouksen pöytäkirjan, painos 3,000. Hinta aluksi 4 mk., sitte 2: 50. Puoluekalenterin v. 1908 ja 1909, kumpaisenakin vuonna 40,000 suuruisena painoksena. Hinta 1 mk., 1: 20 ja 1: 50. Puolueohjelma selityksineen, 15,000 suuruisena painoksena, hinta 50 p. Laulukirjan painos 50,000, hinta 50 p., sitte 35 p. Lentolehtisiä, Vaali-ohjelman selityksen painos 15,000 ja 3 muuta halpahintaista lentokirjasta, jäsenkirjoja 75,000 kpl., jäsenkortteja, järjestyssääntöjä ja Työläisliiton sääntöjä. — Puolueen kirjasienvälityksen ja kaupan järjesti puoluetoimikunta v. 1908 alussa siten, että jäsenkirjoja y. m. julkaisuja, joista puoluetoimikunta erityisesti määrää, toimitetaan edelleenkin kaupaksi puoluetoimistosta, mutta puolueen kustannuksella ilmestyvät muut julkaisut annetaan Helsingissä olevan Työvään kirjakaupan myytäväksi. Työvään kirja-kauppa saa säilytys-, lähetys- ja myyntikustannuksiin ynnä jälleenmyyjille annettaviin alennuksiin 40 % myynnillä saaduista rahoista, mutta on velvotettu antamaan 30 % alennusta piiritoimikunnille ja työvään sanomalehtiosakeyhtiöiden, -osuuskuntain ja -kirjakauppojen myymälöille, jos lähetysten myyntiarvo nousee määrättyyn summaan.

*Puoluetilastoja* on ilmestynyt joka vuosi. Painosten suuruus ollut 1,600 à 3,000. *Työttömyystilaston* kokoamiseksi lähetti puoluetoimikunta viime joulukuulla hallituksen asettaman „Työttömyysvakuutuskomitean“ laatimat kyselykaavakkeet puolueeseen kuuluville yhdistyksille puolueen jäsenten täytettäväksi. Palautetut kaavakkeet on jätetty mainitulle komitealle.

*Rahankeräyksiä* on järjestetty venäläisen toveripuolueen pakolaisina tänne joutuneiden jäsenien avustamiseksi sekä

painokannerahaston perustamiseksi puoluelehtien tukemiseksi. Rahastosta on myönnetty avustuksia etupäässä puolueen sanomalehtimiesten perheiden avustamiseksi, kun sanomalehtimies on joutunut linnaan lehdessä olleiden kirjoitusten tähden. Keräys keskeytettiin kenraalikuvernöörin toimenpiteiden vuoksi.

*Muita avustuksia.* Paitsi vaaliagitatsioniavustusta on eräille piireille myönnetty agitatsioniavustusta 50 mk. kuukaudessa (Lapin piirille 100 mk.), vallankin v. 1906. Yhteenlaskettuna tekevät nämä avustuserät 3,800 mk. Suomen ruotsalaiselle työväenliitolle ruotsinkielisen työväestön valistamiseksi on myönnetty 5,100 mk. Työläisnaisten liitolle agitatsioniin 2,400 mk. Suomen ammattijärjestölle v. 1907 1,000 mk. sekä viime vappuna saaduista mielenosotusmerkki-tuloista 2,765 mk. Palkollisten edustajakokouksen menojen korvaamiseksi 1906 200 mk. ja Palvelijain liitolle 500 mk. sekä 2,000 kpl. Vapaaksi vuosiorjuudesta nimistä lentokirjasta. Torpparikomitealle 1,400 mk. Folktribunen avustamiseksi 1,050 mk. ja Sosial-Demokraten-lehden perustamiskustannuksiin 500 mk.

*Mielenosotuksia,* paitsi vappujuhlia, on puolue toimikunnan kehotuksesta pidetty: Duuman hajotuksen johdosta, 14 p:nä heinäk. 1907. Rautatiehallituksen yhdistymisvapauden kuristamisaikeiden johdosta, elokuulla 1907. Kieltolain viipymisen johdosta, elokuulla 1908. Porvariston kunnallislakiuudistuksen tappamisaikeiden johdosta, marraskuulla 1908. Senaatin ehdotuksen johdosta, ettei eduskunnan kieltolakipäätöstä olisi vahvistettava, 14 p. helmik. 1909.

*Tiedonantoja ja ohjeita* on julaistu puoluelehdissä, kuten esim. tietoja puolue neuvoston ja toimikunnan päätöksistä, luento- ja agitaattorikursseista, yhdistysten puolueeseen liittymisestä y. m. yhteensä 63.

*Kirjeenvaihto* puolue toimikunnan ja järjestöjen välillä supistui melkoisesti, kun piiritoimikunnat saatiin kuntoon ja ne alkoivat järjestämään kukin piirinsä asioita. Puolue-

sihteeri on vastaanottanut tämän toimintakauden aikana 4,530 kirjettä ja lähettänyt 4,620 kirjettä. Raha-asioita koskevat kirjeet on vastaanottanut rahastonhoitaja.

### Rosvosakit.

Vuosina 1906 ja 1907 tapahtui maassamme, kuten muistetaan, suuri joukko salaperäisiä ryöstöjä, joiden joukossa useita murhiakin. Puoluetoimikunta käsitti selvästi, että sellaiset teot tuottavat puolueellemme vahinkoa, mutta porvarilehdet koettivat parhaansa mukaan sysätä koko teot sosialistien laskuun. Kun nuo teot yhä uudistuivat, alkoi yhä selvemmäksi käydä, etteivät ne olleet anarkiaa synnyttäneen bobrikoffilaisajan jälkimaininkeja eikä myöskään Viaporin kapinasta johtuneita jälkiseurauksia. Alettiin epäillä, että niiden tekojen tarkoituksena ei voinut olla mikään muu kun puolueemme vahingoittaminen.

Lokakuun 13—14 p:nä pidetyssä puolue-neuvoston kokouksessa otettiin asia keskustelun alaiseksi. Puolue-neuvosto hyväksyi yksimielisesti ponnet, jotka julkaistiin kaikissa puoluelehdissä. Näissä ponsissa velvotti puolue-neuvosto kaikki puolueeseen kuuluvat järjestöt pitämään tarkkaa huolta jäsenistään ja heti ryhtymään puolueen järjestösääntöjen mukaan sellaisten jäsenten erottamiseen, jotka huomataan olevan osallisina tuollaisissa rikoksellisissa ja väkivaltaisissa hommissa.

Vaikka puolue-neuvosto asettuikin noin selvälle kannalle rosvosakkeihin nähden, jatkui noita salaperäisiä tekoja, ja mikä pahinta, joihinkin niihin oli sotkeentunut eräitä puolueeseen kuuluvia henkilöitä. Kerrottiin, että näillä rosvosakeilla oli aikomus muodostua koko maata käsittäväksi järjestöksi ja että niillä olisi järjestölleen jo painetut säännöt, kulkevia asiamiehiä y. m. ja kun näistä sekä muista seikoista kävi selville, että tämä salainen, puolueellemme vahingollinen toiminta oli yhä kasvamaan päin, ryhtyi puoluetoimikunta sekä -neuvosto taas asiaan

käsiksi. Asiata perinpohjin harkittua päätettiin julaista lausunto, jossa kehoitetaan puolueen jäseniä karttamaan kaikenmoisia salaperäisiä rosvosakkeja ja varotetaan tavalla tai toisella tukemasta heidän vahingollista toimintaansa sekä kehoitetaan puoluejärjestöjä pitämään mitä ankarinta puoluekuria jäseniensä suhteen. Tällainen lausunto julaisiin kaikissa puoluelehdissä lokakuun keskivaiheilla 1907. Siinä puolueeneuvosto ja puoluetoimikunta kehottivat kaikkia rehellisiä puolueen periaatteille uskollisia puolueen jäseniä ryhtymään rohkeasti, terrorismia pelkäämättä julkiseen taisteluun tuota provokatoorista ja puolueellemme vahingollista järjestöä vastaan ja velvottivat piiritoimikunnat, kunnallistoimikunnat sekä muut puoluejärjestöt tekemään kaiken voitavansa sosialidemokratian tietoisuuden levittämiseksi ja kohottamiseksi.

*Mustosjuttu.* Kun Mustosen „Salat julki“ niminen kirjanen ilmestyi ja siinä tehtiin useita syytöksiä puoluetta vastaan, velvoitti puoluetoimikunta puoluesihteerin tutkimaan tehtyjä syytöksiä ja julkaisemaan tutkimuksensa tulokset. Sihteeri julkaisikin sitte Työmieheessä laajanpuoleisen kirjoitussarjan, jossa tosiasia perusteella kumottiin tehdyt syytökset.

### **Perttilän asia.**

Oulun puoluekokouksessa valittu puolueen rahastonhoitaja E. Perttilä hoiti kovin huolimattomasti puolueen varoja. Että Perttilä onnistui niin kauan toimessaan, vaikka hän hutiloimalla hoiti puolueen varoja, johtui siitä suuresta luottamuksesta, jota hän nautti, ei ainoastaan puoluetoimikunnan jäsenten, vaan koko puolueen keskuudessa.

Puoluesihteeri oli ensimmäinen, joka rupesi epäilemään P:tä ja hänen tilejään. Puoluesihteerin mielestä olivat vappumerkeistä tulleiksi merkityt tuloerät pienempiä, kuin merkkien paljouteen nähden hänen mielestään olisi ollut

odotettava. Päästyään tuollaiseen tulokseen, nosti sihteeri puoluetoimikunnan kokouksessa 9 p:nä viime maaliskuuta kysymyksen puolueen varojen hoidosta. Hän huomautti ensin, että rahastonhoitaja E. Perttilä ei ole noudattanut puoluenevoston eikä puoluetoimikunnan tekemiä päätöksiä Amerikasta saapuneiden varojen tilitykseen nähden eikä puolueverojen ja muiden satunnaisten tulojen kuukausittain julkaisemisen suhteen, vaikka hänet on useilla kokousten päätöksillä siihen velvoitettu. Tehtyään laajemmalti selkoa asiain näistä puolista, vaati puoluesihtööri lopuksi Perttilältä selitystä mielenosoitusmerkki-tuloista, esittäen Perttilältä saamiensa tietojen mukaan laskelmia merkkien myynnistä, teko- ja lähetyskustannuksista sekä paljonko niistä on vielä velkana, osottaen, että tileissä merkityt summat merkkituloista tulisi olla paljoo suuremmat kuin mitä ne ovat. Kokouksessa ei Perttilä voinut antaa tyydyttävää selitystä asiasta. Perttilä velvotettiin tuomaan selitys johonkin seuraavaan kokoukseen. Seuraava kokous päätettiin pitää saman kuun 15 p:nä.

Mutta maaliskuun 15 p:nä ei Perttilä saapunutkaan kokoukseen, ja selville kävi, että hän pariin päivään ei ollut käynyt kotonaankaan. Asetettiin heti kolmihenkinen tarkastustoimikunta tutkimaan Perttilän tilejä. Seuraavana päivänä avattiin puoluetoimistossa oleva kassakaappi. Sieltä löytyi puolueen tilikirjat ja käsikassa, jossa oli rahaa 907 mk. 95 p. Tutkijatoimikunta, johon oli valittu lisäjäseniä, oli maaliskuun 19 p:n iltaan päässyt niin pitkälle työssään, että voitiin todeta koko joukon yli 10 tuhannen markan vajuus. Saman päiväisessä puoluetoimikunnan kokouksessa päätettiin kutsua puoluenevosto koolle saman kuun 24 p:ksi. Samassa kokouksessa päätettiin myöskin tehdä Helsingin poliisiviranomaisille ilmoitus E. Perttilän poistumisesta ja kehottaa viranomaisia ryhtymään toimenpiteisiin Perttilän kiinniottamiseksi ja pidättämiseksi. Pitäen itseään vastuunalaisena vajauksesta, joka puoluetoimikunnan asettaman tutkijatoimikunnan las-



kujen mukaan nousi 12,234 mk. 84 p:iin, pyysi puoluetoimikunta puolue-neuvoston kokouksessa eroa. Puolue-neuvosto käsitteli asiata kolmena päivänä ja päätti lausua, että puoluetoimikunnan sekä sitäpaitsi puolueen tilintarkastajain laiminlyönti ollut syynä siihen, että tilien paikansa pitämättömyys nyt vasta oli selville tullut, mutta kun puolue-neuvosto oli sitä mieltä, että se itse myös jossain määrin saa puoluetoimikunnan kanssa jakaa tämän vastuunalaisuuden, katsoi neuvosto välttämättömäksi että lopullinen päätösvalta tässä asiassa jää syksyllä pidettävän puoluekokouksen käsiin. Neuvoston mielestä sitäpaitsi tämä puoluetoimikunnan laiminlyönti oli sitä laatua, että sen perusteella ei ole mitään syytä pitää puoluetoimikuntaa epäluottamusta ansainneena, koska sen menettely oli ollut vain suoranainen seuraus siitä järkyttämättömästä luottamuksesta, mikä yleensä oli Perttilää kohtaan vallinnut. Puolue-neuvosto ei tämän takia katsonut syytä olevan yhtyä puoluetoimikunnan tekemään sitä koskevaan eroamisesitykseen. Neuvosto asetti erikoisen tutkijatoimikunnan, jonka jäseniksi valittiin J. A. Partanen, A. Grönroos ja L. af Heurlin, tutkimaan Perttilän tilejä ja ottamaan kaikinpuolista selvää asiasta. Vihdoin hyväksyi neuvosto väliaikaisen ohjesäännön puoluevarain hoidossa noudatettavaksi.

Huhtikuun 13 p:nä ilmoitettiin Helsingin poliisilaitoksesta puoluetoimikunnalle, että E. Perttilä on vangittu Kap-kaupungissa, ja tiedusteltiin kustantaako puolue hänet Suomeen. Asiasta päätti puoluetoimikunta toimittaa äänestyksen puolue-neuvoston jäsenten kesken. Äänestyksessä 10 jäsentä äänesti E. Perttilän Suomeen tuonnin puolesta ja 12 jäsentä sitä vastaan. 3:lta puolue-neuvoston jäseneltä ei saatu vastausta. Puoluetoimikunta ilmotti tämän johdosta poliisille, että puoluetoimikunta ei tule suorittamaan Perttilän Suomeen tuottamisesta johtuvia kustannuksia eikä vaadi hänen tänne tuottamistaan.

Toukokuun 5 p:nä kokoontui puolueeneuvosto taas. Tällä välin olivat monet puoluetoimikunnan jäsenistä eronneet eräitten puoluetoverien moitteiden vuoksi. Puolueeneuvosto katsoi näiden puoluetoimikunnan jäsenten eron aiheettomaksi ja moitittavaksi ja valitsi uudet heidän tilalleen puoluekokoukseen asti. Tutkijatoimikunnan puolesta ilmoitettiin samalle puolueeneuvoston kokoukselle, että vailinki ei ollut niin suuri kuin aluksi luultiin; vajauksen lopullisesta summasta ei tutkijatoimikunta voinut vielä antaa varmoja tietoja, kun puoluejärjestöt eivät olleet palauttaneet heille lähetettyjä kyselykaavakkeita ja jotkut järjestöt olivat antaneet epätarkkoja tietoja.

Toukokuun 12 p:nä otti poliisi takavarikkoon Perttilän pitämät tilikirjat; toukokuun 24 p:nä toimitti poliisi puoluetoimikunnan huoneustossa kotietsinnän ottaen takavarikkoon 23 tilikirjaa ja 33 pakkaa kuitteja, mitkä vasta heinäkuun 12 p:nä palautettiin. Tämän väliintulon vuoksi keskeytyi tutkijatoimikunnan työ kahdeksi kuukauteksi.

Tutkijatoimikunta tuli sittemmin työssään siihen tulokseen, että velkana olevia saatavia, joita Perttilä ei ollut viennyt kirjoihin, oli yli 10,000 mk., m. m. yksin vappumerkeistä yli 7,000 mk. Todellinen vajaus oli 3,686 mk. 11 p. Toimitettu tarkastus osotti, että puolueella oli varoja 75,942: 05, velkoja 4,062: 28, puhdasta omaisuutta 71,879: 77.

Tilit olivat puolueen valitsevat tilintarkastajat antamallaan kertomuksella 7 p:nä kesäk. 1908 ja 25 p:nä maaliskuuta 1909 hyväksyneet muutamilla pienemmillä muistutuksilla, jotka muistutukset ovat otetut kassakirjassa huomioon. Hyväksyen tilit, eivät tilintarkastajat olleet katsoneet asiakseen vaatia kirjanpitoa parannettavaksi. Tutkijatoimikunta kääntyi sen vuoksi järjestöjen puoleen pyytäen niiltä tietoja niiden kaikista rahasuhteista puoluetoimikunnan kanssa. — Kyselykaavakkeista palautettiin 1,146 kpl., palauttamatta jäi 456 kpl. Palauttamatta jättäneiden järjestöjen joukossa on suuri osa sellaisia, jotka

ovat joko lakkauttaneet toimintansa, tai sitten niin nuoria ettei niillä vielä ehtinyt olla välityksiä puolue-toimikunnan kanssa, niin että yllämainittu vajaan summa ei kovin paljoa poikenne todellisesta. Kumminkin on myöskin huomattava, että myymättä jääneitä mielenosotusmerkkejä ei ole tarkkaan säilytetty, niin että niitä mahdollisesti on voinut puolue-toimikunnalle jäädä enemmänkin kuin tutkijatoimikunta nyt enään voi toimistosta löytää. — Puolueen kassakaappiin oli Perttilä poistuessaan jättänyt arvopaperejaan 3,212 mk:n arvosta.

### **Puoluelehdet.**

Puoluelehdiksi on puolue-neuvosto tämän toimintakauden aikana hyväksynyt seuraavat: Rajavahti, Yhdenvertaisuus, Vapaus, Työläinen ja Kansan-Ääni sekä ruotsinkielisiä Folktribunen, Social-Demokraten ja Österbottens Folkblad. Näistä ovat Yhdenvertaisuus ja Social-Demokraten lakanneet ilmestymästä. Ennen puoluelehdiksi hyväksytyistä ovat Sosialistinen aikakauslehti ja Arbetaren lakkauttaneet toimintansa.

Puoluelehtiä, jotka ilmestyvät kuusi kertaa viikossa, on Työmies, Kansan Lehti, Sosialisti, Työ ja Kansan Tahto. Kolme kertaa viikossa ilmestyviä on Sosialidemokraatti, Eteenpäin, Hämeen Voima, Vapaa Sana, Sorretun Voima, Raivaaja, Savon Työmies, Rajavahti, Vapaus, Kansan Ääni ja Työläinen. Kerta viikossa ilmestyvät Österbottens Folkblad ja Työläisnainen, kaksi kertaa kuussa aikakauslehti Folktribunen sekä puolueen pilalehti Kurikka.

Lehtien painosten suuruudet eri vuosilta käy selville seuraavasta taulusta:

### Puoluelehtien painosten suuruus eri vuosilta.

	31/12 1906	31/12 1907	31/12 1908	31/12 1909
Työmies . . . . .	17,000	25,000	26,000	27,000
Kansan Lehti . . . . .	11,700	12,500	11,000	11,000
Sosialisti . . . . .	7,000	10,000	8,500	9,500
Työ . . . . .	8,500	10,600	10,000	7,500
Kansan Tahto . . . . .	3,800	7,000	5,800	6,100
Sosialidemokraatti . . . . .	5,400	8,500	9,000	9,500
Eteenpäin . . . . .	5,600	6,000	6,100	5,400
Hämeen Voima . . . . .	2,900	5,700	8,500	8,000
Vapaa Sana . . . . .	2,700	4,000	4,600	5,000
Sorretun Voima . . . . .	2,000	6,500	8,500	6,500
Raivaaja . . . . .	2,200	4,500	6,500	6,300
Savon Työmies . . . . .	3,400	5,400	6,000	7,000
Rajavahti . . . . .	4,200	4,300	5,500	6,000
Vapaus . . . . .	—	3,700	4,800	5,500
Kansan Ääni . . . . .	—	—	2,300	3,200
Työläinen . . . . .	—	1,300	1,900	2,200
Österbottens Folkblad . . . . .	—	—	—	1,600
Työläisnainen . . . . .	2,500	4,000	4,000	3,500
Folktribunen . . . . .	—	—	900	900
Kurikka . . . . .	4,000	6,000	7,000	5,500
Yhteensä	82,900	125,000	136,900	137,200

Joidenkuiden puoluelehtien painosmäärän laskemiseen tämän vuoden alkupuolella on luonnollisesti vaikuttanut viime talvena vallinnut huono aika ja laajanpuoleinen työttömyys. Muuten on myös otettava huomioon, että sanomalehtien tilaajamäärä on tavallisesti kaikkein suurin vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Puoluelehtien päätoimittajien valinnassa on puolue-toimikunta pyydettäessä antanut lausuntonsa. Uusien sanomalehtien perustamisesta on puolue-neuvosto päättä-

nyt, että ei pyydetä painoylihallitukselta siihen lupaa, vaan käytetään siinä perustuslain myöntämää vapautta. Vastaavien toimittajien vaihdoksista tehdään ainoastaan ilmoitus painoylihallitukselle.

### Eri puoluejärjestöjä.

*Suomen työläisliitto* on tämän toimintakauden aikana kasvanut suuresti. Uuden yhdistyslain viipymisen johdosta ovat yhdistykset olleet pakotetut liittymään Työläisliiton osastoiksi siten saadakseen toimintansa laillistetuksi. Suomen Työläisliittoon hyväksytyjen yhdistysten luku oli viime heinäkuun 15 p. 1,337.

Puheenjohtajana on liitossa nyt K. Vartiainen, sihteerinä M. Turkia ja rahastonhoitajana I. Hörhammer.

*Torpparien keskustoimikunta* asetettiin ensimmäisessä torpparikokouksessa Tampereella 1906. Toisessa torpparikokouksessa 1908 valittiin uusi komitea, jossa puolue-toimikuntaa edustivat Y. Sirola, E. Gylling ja Sulo Vuolijoki, jotka myöskin ovat toimineet keskustoimikunnan toimeenpanevana valiokuntana. Toimikunnan sihteerinä on toiminut Yrjö Sirola v:en 1908 saakka ja siitä lähtien J. K. Lehtinen.

Toimikunta laati 1906 torppariosastojen sääntöehdotuksen, jonka mukaan torpparien olisi yhdyttävä osastoiksi työväenyhdistyksiin. Toimikunta kehotti myös valitsemaan luottamusmiehiä kunnittain ja vaalipiirittäin pitämään huolta torpparien asian ajamisesta ja agitatsioonista.

Torpparilakkoja sattui paljon etenkin v. 1906. Toimikunta antoi ohjeita riitaisuuksien varalle. Huomattumaksi tuli Laukon lakko. Keskustoimikunta on julkaissut kehoituksia avustamaan hädetyitä; työväenjärjestöjä on kehoitettu hankkimaan lakkolaisten tueksi ostetun Laurilan talon osakkeita.

Kun maanvuokralaki porvarien jarrutuksesta ensimmäisen eduskunnan istuntokaudella raukesi ja kun porvari-puolueet olivat luopuneet tärkeistä ohjelmiensa kohdista, ja kun maanvuokralakia arvostelivat ja sen siedettäväksi saamista vastaan ryhtyivät sotajalalle, ei ainoastaan maanomistajain kokous, joka pidettiin Helsingissä, vaan myöskin Suomen Talousseura, päätti keskustuimikunta kutsua kokoon toisen torpparien edustajakokouksen keskustelemaan ja päättämään asemasta. Kokous pidettiin sitten Tampereella 13—17 p:nä tammikuuta 1908. Siinä oli edustettuna yli kuusikymmentätuhatta maanvuokraajaa, ja käsitteli se useita tärkeitä kysymyksiä ja tarkisteli ennen tehtyjä päätöksiä. Kokouksen alkuvalmistuksiin myönsi puoluetuimikunta rahaa 150 mk. sekä joukon ensimmäisen torpparikokouksen pöytäkirjoja ja lentolehtisiä, joita myytiin kokouksessa edustajille kokousmenojen peittämiseksi.

Ennen uuden maanvuokralain voimaantuloa tuppasivat useat maanomistajat torppareilleen kirjallisia vuokravälikirjoja. Keskustuimikunta laati julistuksen, jossa se kielsi vuokramiehiä koukkuun tarttumasta ja odottamaan uuden vuokralain voimaanastumista. Kun oli odotettavissa että häätöjä tulisi tapahtumaan vuokralain voimaanastumisen johdosta, kehoitti keskustuimikunta parissa eri julistuksessaan vuokramiehiä pysymään torpissaan ja kääntymään keskustuimikunnan tai piirin luottamusmiehen puoleen pyytämällä neuvoja. Torpparien „passiivinen“ vastarinta tuotti tuloksia, sillä monelta isännältä puuttui ratkaisevana hetkenä rohkeutta.

Keskustuimikunta on avustanut torppareja lainopillisilla ja muilla neuvoilla, asianajajien hankkimisessa y. m. Tilastoa torppariliikkeestä vuodesta 1904 alkaen on tuimikunta koettanut koota.

*Suomen palvelijain liitto*, perustettu v. 1905 nimellä palvelijatarliitto, sittemmin uudestaan muodostettu ja laajennettu koko maata käsittäväksi palvelijain liitoksi v. 1906. Liiton kotipaikka on ollut Helsinki. Liitto on saanut puolu-

eelta avustusta eri erissä. Liiton puheenjohtajana on Miina Sillanpää, sihteerinä ja rahastonhoitaja Ida Nevalainen.

*Sosialidemokratinen naisliitto* kasvoi voimakkaasti suurlakon jälkeen. Kun samalla puolueelta y. m. saatiin entistä runsaammin avustusta, voitiin järjestää agitatsioni entistä tehokkaammaksi. Liiton puolesta on kolmen vuoden aikana pidetty yhteensä 735 puhetta. Puhujina ovat toimineet Aura Kiiskinen, Tilda Kaihosalo, Anni Roisko y. m. Liiton toimesta on perustettu 26 naisosastoa, 6 työväenyhdistystä, 2 torppariosastoa ja 1 palvelijatarosasto. V. 1906 kuului liittoon 111 osastoa, v. 1907 134 osastoa, v. 1908 147 osastoa ja v. 1909 130 osastoa; osa osastoista ei ole suorittanut säännöllisesti verojaan.

Kirjallisuutta on liitto levittänyt ja julaissut melkoisesti. Mainittuna aikana on julkaistu „Kansan Nainen II“ hinta 35 p., Viipurin edustajakokouksen pöytäkirja 50 p., Työläisnaiset vaalitoimintaan“ kirj. H. P. 5 p. Selvitteilyjä äitiysvakuutuksesta „Oikeutta äideille“ kirj. Hilja Pärsinen hinta 20 p., vaalilehtinen „Köyhälistön naiset ketä äänestätte“ 5 p., „Ihanneliittotyön Opas“ kirj. Anton Huotari 85 p. sekä kolme vaalijulistusta, joista kustakin on otettu 20 tuhannen painos. Kiertokirjeillä ja kirjelmillä on koetettu toimintaa vilkastuttaa ja järjestää. — Tuloja oli liitolla v. 1908 3,806: 46, menoja 2,821: 10, säästö 979: 36. — Puheenjohtajana on Mimmi Puolakka, sihteerinä ja rahastonhoitajana Aura Kiiskinen. Toimikunnan kotipaikkana on Viipuri.

*Suomen ruotsalainen työväenliitto* edistyi myöskin suurlakon jälkeen mainittavassa määrässä. Edustajakokouksia on pidetty Helsingissä 1906 ja Turussa 1907. Viimeksi mainitussa edusti 43 henkilöä 29 yhdistystä. Viime aikoina on toiminta ollut jonkunverran väsähtänyttä. Oulun kokouksen aikoihin v. 1906 oli 16 ruotsalaista työväenyhdistystä. Vuosina 1906—07 perustettiin 29 uutta ja hajosi 8 yhdistystä, vuonna 1908 perustettiin 3 uutta, hajosi samoin 3 yhdistystä ja vuonna 1909 on perustettu 2 uutta ja ha-

jonnut 2 yhdistystä. Yhdistyksiä on nykyään siis hiukan yli 30. Ruotsalaisten työläisnaisten kokoamiseksi perustettiin huhtikuussa vuonna 1908 ruotsalainen sosialidemokratinen Naisliitto, joka ei kuitenkaan ole suurin levinnyt. Nuorisoklubeja on perustettu suurimmille paikoille.

Vuoden 1907 vaaleissa saivat ruotsalaiset sosialidemokratiset listat yhteensä 8,300 ääntä. Vuonna 1908 oli kokonaisäänimäärä n. 9,400. Vuoden 1909 vaaleissa oliäänimäärä 7,700, josta Uudellamaalla 5,700, Turun eteläisessä n. 900, Vaasan eteläisessä n. 600 ja Vaasan pohjoisessa vaalipiirissä n. 500 ääntä.

Valistustoiminta on keskittynyt enimmäkseen valtiopäivämiesvaalien ympärille. Puhujina ovat toimineet A. Käcklund, K. Ekblad, A. Grönroos, K. Viik, A. Friman y. m.

Vuodesta 1901 ilmestynyt „Arbetaren“ laajennettiin vuonna 1907 jokapäiväiseksi, mutta se täytyi lopettaa saman vuoden loppupuolella. Perustettiin „Social-Demokraten“ mutta sekin täytyi muutamien kuukausien kuluttua lopettaa. Sen sijaan syntyi kaksi hyvin toimitettua maaseutu-lehteä, „Österbottens Folkblad“ Vaasassa ja „Arbetet“ Turussa, kumpikin kerran viikossa ilmestyviä. Näistä on „Österbottens Folkblad“ otettu puoluelehdeksi. Vuonna 1907 ilmestyi nuorisolehti „Kamrat“. Vuodesta 1907 alkaen on ilmestynyt kuukauslehti „Folktribunen“. Useita lentokirjasia on julaistu. Ruotsissa ilmestynyttä työväenkirjallisuutta on levitetty.

Liiton tulot ovat olleet osaksi vakinaisia puolueveroja, osaksi puolueavustusta. Kaikki puolueen ruotsinkieliseen agitatsiooniin myöntämät varat ovat kulkeneet liittohallinnon kautta.

Liittohallinnossa on puheenjohtajana Th. Lillqvist, sihteerinä ja rahastonhoitajana K. Viik.

*Sosialidemokratisten vaalipiirijärjestöjen toiminnasta on yksityiskohtaisia tietoja puoluekokoukselle jaetussa puolue-toimikunnan toimintakertomuksessa, johon tässä täytyy tyytyä viittaamaan.*



## Rahastonhoitajan tilikertomus.

Entisen rahastonhoitajan J. E. Perttilän toimintakaudelta ei tilikertomusta kokoukselle ollut jätetty. Senjälkeinen rahastonhoitaja oli kokoukselle esittänyt *yhteenvedon puolueen kassan tilasta 18 p. maalisk.—31 p. heinäk. 1909*. Yhteenveto sisälsi seuraavaa:

	<i>Tulot.</i>	<i>Menot.</i>
Puolueverojen-tili . . . . .	10,979: 95	—: —
Kirja-tili . . . . .	1,003: 25	450: 90
Mielenosotusmerkkien-tili . . . . .	6,221: 60	3,452: 05
Pankki-tili . . . . .	8,750: —	12,506: 04
Agitatsioni-tili . . . . .	1,609: 42	2,696: 60
Kulunki-tili . . . . .	20: 95	1,235: 59
J. E. Perttilän-tili . . . . .	3,014: 70	11: 50
Välitys-tili . . . . .	161: 60	161: 60
Opistorahaston-tili . . . . .	618: 50	—: —
Satunnaisten menojen-tili . . . . .	—: —	308: 50
Neuvoston-tili . . . . .	—: —	1,432: 90
Tutkijatoimikunnan-tili . . . . .	68: 50	1,698: 11
Palkkaus-tili . . . . .	—: —	3,443: —
Vaalijulistusten-tili . . . . .	—: —	1,828: 15
Kalusto-tili . . . . .	—: —	485: —
Vieraitten velkakirjain tili . . . . .	1,300: —	3,000: —
Arkisto-tili . . . . .	—: —	7: 50
Punkaharjun t. y:n-tili . . . . .	—: —	343: 05
Syväsalmen t. y:n-tili . . . . .	2: 20	—: —
Vihtijärven t. y:n-tili . . . . .	184: 90	—: —
Kalenteri v. 1910-tili . . . . .	—: —	51: 70
Puoluekokouksen-tili . . . . .	—: —	30: —
Kansainvälinen sos.-dem. toimisto	—: —	303: 60
Korko-tili . . . . .	163: 50	—: —
	Smk. 34,099: 07	33,425: 79

31. 7.

Pankissa talletettuja varoja:	11,800: —
Saatavia:	
velkakirjain mukaan:	12,812: 10
eri henkilöiltä:	—: —
aksepteja:	2,577: —

Selityksenä eri eriin mainittiin seuraavaa:

Mielenosotusmerkkitali. Painatus-, lähetys- y.m. kustannukset tekivät 691: 60, puhdas voitto 5,530: —, josta puolet eli 2,765: — suoritettiin ammattijärjestölle.

Kulunkitali. Toukokuun ajalla maksettiin erilaisia kyselykaavojen ja rekisterikorttien laskuja y. m.

J. E. Perttilän tilille on viety J. E. Perttilän jälkeensä jättämä kassa, postissa olleet nostamattomat, sittemmin kannetut varat, sekä vuosien 1906, 1907 ja 1908 mielenosotusmerkeistä y. m. nyt tulleet varat.

Satunnaisten menojen tilille viedään sellaiset, joita menoarviota hyväksyessä ei voida tarkemmin määritellä.

Tutkijatoimikunnan tili. Kuten näkyy ovat Tutkijatoimikunnan kustannukset nousseet Smk. 1,629: 61. Kun osa palkoista on vielä maksamatta nousee tämä summa vielä.

Palkkaustili. Puoluetoimikunnan vakinaisten virkailijain palkat nousevat nykyisin 625 markkaan kuukaudessa. Kesäaikana on ollut ylimääräistä työvoimaa.

Vieraitten velkakirjain tili. Puolueneuvoston päätöksen mukaan lainattiin toukokuussa 3,000: — Lohjan Lohjankylän työväenyhdistykselle, josta tuo yhdistys on maksanut takaisin ainoastaan 1,200: — mk. Tämän saatavan takuuna on puoluetoimikunnalla pankkikirja.

Välitystili. Tälle kontolle on viety varat, jotka ovat tarkotetut muille järjestöille ja jotka puoluetoimikunta on ainoastaan perille toimittanut.

# Sosialidemokratisten eduskunta-ryhmän toimintakertomus.

Puolueen järjestösääntöjen mukaan on eduskuntaryhmän toimintakertomus esitettävä puoluekokoukselle, joka sen johdosta keskustelee ja päättää. Suomen eduskunnan sos.-dem. ryhmä päätti omien sääntöjensä mukaan toimittaa esityksen heti ensi toimintakaudesta, jotta valitsijain sellaisen yleiskatsauksellisen selostuksen nojalla olisi ollut helpompi muodostaa itselleen kokonaiskäsitys ryhmän toiminnasta.

Tämä nyt puoluekokouksellekin esitettävä toimintakertomus esittää ryhmien toimintaa vaalikausittain, etenkin siitä syystä että uudet vaalit toivat ryhmään aina uusia aineksia, joka vaikkakaan ei suuremmassa määrässä vaikutti aina ryhmän toimintaan, josta syystä eri vaalikausien toimintaa ehkä voidaan arvostella eri tavalla.

### **Vuoden 1907 istuntokausi.**

Ryhmän yleisestä työskentelytavasta mainittakoon, että ensin keväällä pidettiin joka päivä kokouksia, joissa valmistettiin esille tulevat asiat mikäli ennätettiin. Tavallisesti osotti keskustelu asian yleisen suunnan, jonka jälkeen valittiin yksi tai useampia ryhmän jäseniä perehtymään yksityiskohtiin ja käyttämään puheenvuoroa kaikkien puolesta. Näin tulee asia sanotuksi ja säästyä kal-

lista aikaa. Valitsijain on se huomattava eikä vaadittava edustajiaan esiintymään taajempaan, kuin tarve vaatii. Useimmissa kysymyksissä esiintyi kuitenkin ryhmän keskuudesta puhujia, joilla ei ollut valtuutta puhua ryhmän puolesta, ja jotka aina eivät tulkinneet ryhmän käsitystään. Tällaisissa tapauksissa ilmoitti ryhmä seuraavassa kokouksessa, että se ei hyväksy jonkun puhujan lausuntoa, tai arvosteltiin puhujia muuten mitään päätöslausetta antamatta.

Tapausten varalle, joissa ryhmän oli nopeasti määriteltävä kantansa, valittiin valiokunnaksi toverit Ursin, V. Vuolijoki, Valpas, Tainio, Turkia ja Sirola. Syksyllä kun valiokuntatyöt ja täysistunnot veivät ajan aivan tyystin, pidettiin kokouksia aluksi kaksi kertaa, sitten vain kerran viikossa. Laadittiin myös ryhmän säännöt, jotka päätettiin lähettää puoluenevoston vahvistettaviksi. Näiden mukaan 3 puheenjohtajaa, 3 sihteeriä ja taloudenhoitaja muodostavat ryhmän toimikunnan, joka valmistaa kokoukset, kokoo niihin asiat, laatii pöytäkirjat ja toimintakertomukset sekä välittää kirjeenvaihtoa. Säännöissä sanotaan että ryhmän jäsenen on saatettava ryhmän tiedoksi, miten eduskunnassa on äänestänyt. Sääntöjä vastaan rikkonut jäsen saa varoituksen; jos se ei auta, ryhtyy ryhmä asian vaatimiin toimenpiteisiin erottaen äärimmäisessä tapauksessa keskuudestaan tällaisen jäsenen.

Sisäisiä kurinpitoasioita sattuikin muutamia. Ikävintä huomiota herätti toveri A. Mäkelinin päihtymysjuttu. Ryhmä, vaikka ankarasti paheksuikin tällaista, tyytyi näin alussa antamaan julkisen varoituksen. — Sitä seikkaa, että alaoikeus oli tuominnut toveri T. Rissasen kuritushuonerangaistukseen, pitivät jotkut ryhmän jäsenet sellaisena, että hänet olisi ollut erotettava ryhmästä ja häntä kehotettava luopumaan edustajatoimestaan. Toveri R. ilmotti ettei hän voi vapaaehtoisesti luopua, koska ei pidä itseään syyllisenä ja hänen asiansa on ylioikeuksissa ratkaise-

matta. Päätettiin 24 äänellä 17 vastaan pitää Rissanen edelleen ryhmän jäsenenä, kunnes asia selviää.

Kokoushuoneen sai ryhmä ensin Helsingin t.-y:n huoneustossa, sittemmin säätytalolta. Kokouksissa ei myöhemmällä käyty säännöllisesti, joten valitettavasti usein ryhmäpäätökset täytyi tehdä pienillä äänimäärillä.

Kun oli jakauduttu valiokuntiin, saivat kuhunkin valiokuntaan kuuluvat toverit valmistaa sen valiokunnan käsiteltävät asiat sikäli kuin ne esille tulivat. Jos nämä olivat jostain kohdin epätietoiset, erimieliset tai halusivat muuten kysyä ryhmän mielipidettä, otettiin asia ryhmässä esille ja annettiin valiokunnan jäsenille ohjeita. Yleensä saattoi ryhmä asettua jäsentensä valiokunnissa edustaman kannan taa. Pari poikkeusta sattui kuitenkin.

Eduskunnan työjärjestystä määrättäessä tuli esille kielikysymys. Ryhmämme, jolla oli määräävä asema tässä asiassa, päätti, että ruotsinkielisten lausuntojen ponnet ovat lyhyesti suomeksi tulkittavat, ja että ruotsinkielisille kansanmiehille hankitaan yksityiset tulkit, jos he sitä haluavat. Tämä tuli eduskunnan päätökseksi. Erimielisyyttä synnytti ryhmässä säädös: „Suomenkielinen teksti pannaan eduskunnassa käsittelyn pohjaksi“. Joku ryhmän jäsen väitti ryhmän tässä rikkoneen paitsi valtiopäiväjärjestystä myös kansallisuuksien ja kielten tasa-arvoa vastaan, josta on puolueen päätös. Ryhmä piti asiaa käytännöllisenä välttämättömyytenä. Suurin osa eduskuntaa ei voi äänestää ruotsinkielisen lakitekstin sanamuodosta. Suomalainen on siis määräävä. Ruotsinkielinen kanslia toimii asianomaisten valiokuntain jäsenten johdolla ja lopuksi on toimitus- ja tarkastusvaliokunnilla oikeus eduskunnan vallalla päättää ruotsinkielisten tekstien lopullisesta sanamuodosta. Näin ollen arvelee ryhmä ruotsinkielisellä kansanaineksella olevan täydet takeet siitä, että se saa käsiinsä pätevän omakielisen virallisen lakitekstin.

Työjärjestysasia oli myös suometarlaistaholta herätetty ehdotus, että eduskunnan istunnot alettaisi rukouk-

sella. Kun ei tahdottu tehdä eduskunnasta farisealaisten julkirukoilijain näyttelykenttää, hyljättiin ehdotus.

Eduskunnan puhemieskysymyksestä oli myös aikanaan jupakkaa. Ryhmä oli periaatteellisesti sitä mieltä, että sosialidemokrati voi olla puhemiehenä. Mutta 67 äänellä 4 vastaan päätti se, että nyt ei aseteta omaa ehdokasta. Pääasiallisena perusteena oli se että porvarillisten, kun ovat eduskunnan enemmistönä, on myös sopivin asettaa puhemies, joka edustaa eduskuntaa, niin ettei eduskunnan todellisesta laadusta tule väärää kuvaa, joka tapahtuisi, jos sosialisti olisi puhemiehenä. Myös vaikeutaisi varmasti porvarillinen enemmistö sosialistisen, vähemmistölle nojautuvan puhemiehen asemaa ja tekisi hänen toimintansa mahdottomaksi. Jos taas ryhmä olisi jättänyt äänestämättä, olisivat suomettarelaiset saaneet täyttää paikan. Sitä ei ryhmä voinut sallia, koska heitä ei voinut pitää sopivina edustamaan Suomen kansaa ulospäin bobrikoffilaispolitiikkansa takia. Nuorsuomalaiset olivat hallituspuolueena hallituksen viimeaikaisten sortotoimien johdosta herättäneet köyhälistössä yhä suurempaa suuttumusta, mutta koska heidän keskuudessaan tiedettiin olevan sellainen jyrkkä venäläistyttämistoimenpiteitten vastustaja kuin asessori Svinhufvud, niin ilmoitettiin heille, että aiotaan äänestää häntä puhemieheksi. Yksi ryhmän jäsen ilmoitti jälkeinpäin ettei ollut häntä äänestänyt. — Koska kuitenkin oli tärkeätä saada paikkoja puhemiesneuvostossa, ja kun siitä katsottiin olevan hyötyä, päätettiin asettaa ensimmäinen varapuhemies, — ehdokkaaksi asetettiin toveri N. R. af Ursin. — Suomettarelaisten annettiin täyttää toisen varapuhemiehen paikka. Ensimmäisen istuntokauden alussa tehtiin ryhmän puolelta useita eduskuntaesityshedotuksia, joista huomattavimmat olivat yleinen kieltolaki, maanvuokralaki- ja viljelyspakkolakiesitykset, joista viimeksi mainittu eduskunnassa tulokittiin Suomen perustuslakeja loukkaavaksi ja siitä syystä täytyi muuttaa anomusehdotukseksi. Anomusehdotuk-

sia tehtiin hyvinkin lukuisasti, ja kaikki ne tarkoittavat puolue- sekä vaaliohjelmien vaatimuksien täytäntöön saattamista. Anomusehdotuksista melkein kaikki uupuivat kuitenkin valiokuntiin ilman, että eduskunta niiden suhteen teki mitään päätöstä. Kolme kertaa ensimmäisellä istuntokaudella käyttivät sosialidemokratiset edustajat hyväkseen interpellatiooikeutta; yksi noista välikysymyksistä, nimittäin niinkutsuttu poliisi-interpellatiooni, porvarien yhteisellä toiminnalla tapettiin ilman valiokuntaan lähettämättä. Kaksi noista välikysymyksistä lykättiin lausunnon antamista varten maatalousvaliokuntaan.

Eduskuntaryhmä sai vastaanottaa lukuisia rohkaisevia tervehdyksiä tovereilta ja järjestöiltä Suomesta ja ulkomailta. Liittyi myös kansainväliseen sosialistiseen parlamenttiliittoon.

### Perustuslakivaliokuntaan

ei suoranaisesti tullut mitään hallituksen esityksiä. Valtiovarainvaliokunta oli saanut määräyksen pyytää perust. l. v:lta lausunnon siitä, mikäli 20 miljonan asia koski perustuslakeja. Useita viikkoja kului valiokunnalta tähän asiaan, jonka vaiheet perusjuuria myöten selvitettiin: kuinka jo 1900 oli säädyille esitetty, ettei reserviä kutsuttaisikaan kokoon, kuinka säädyt olivat tähän y. m. v:n 1878 asevelvollisuuslain sivuutukseen suostuneet, kuinka sitten pataljoonat hajotettiin hallitsijan toimesta, joka siten omin päin, valtiokaappauksellisesti sivuutti perustuslain oikeudella voimassa olevia lain kohtia. V. 1901 annettua laitonta asevelvollisuusasetusta vastaan taisteltiin kutsuntalakoilla, mutta valtiopäivillä 1904—6 ryhtyivät passiivisen vastarinnan porvarilliset johtohenkilöt hieromaan sovintoa hallitsijan kanssa. N. k. suuressa anomuksessa pyydettiin kutsuntain lakkauttamista ja luvattiin suostua „väliaikaisiin toimenpiteisiin“, kunnes asevelvollisuusasia saataisi lailliselle tolalle. Silloiselle ken-

raalikuvernöörille kävivät hrat Mechelin ja kumpp. Pietarissa ilmoittamassa, että voitaisi maksaa 10 milj. vuodessa. Suomettarelainen senaatti suunnitteli juuri samanlaista toimenpidettä. Siitä tuli esitys, mutta niin että säädyiltä pyydettiin vain 1,800,000 vuodessa ja loput 8,200,000 vuosittain ilmoitettiin vietävän kolmen vuoden aikana. Säädyt vastasivat, että hallitsija ei voi niin siirtää Suomen varoja Venäjälle, — ja myönsivät 10 milj. vuodeksi 1905. — Nyt vaadittiin eduskunnalta taas 1,800,000 kahdelta vuodelta (1906— ja 07) ja luvattiin „siirtää“ 8,200,000, yhteensä 20 milj.

Perustuslakivaliokunnan mietintö lausui ettei esityksessä ilmenevä käsitys ole sopusoinnussa Suomen valtiooikeudellisen aseman kanssa, mutta koetti sitten osottaa, ettei ole kysymystä rahaveron suorittamisesta asevelvollisuuden sijaan. Jos näet niin olisi ollut, olisi tämä kysymys ollut perustuslakikysymys ja semmoisena käsiteltävä. Perust. l. v. koetti tehdä siitä tavallisen „määrärahan“. — Suomettarelaiset vastalausujat koettivat osottaa, että miljoonat jo v. 1905 oli luvattu. Tähän käsitykseen taipuivat myös ruotsikko Rosenqvist ja ed. Heikki Renvall. — Ed. Estlander todisti juriidisesti, että koska esitys sisälsi perustuslainvastaisen käsityksen Suomen eduskunnan rahainkäyttöoikeudesta, ei sitä pitäisi ottaa käsiteltäväksi.

Valiokunnan sosialidemokratit jakautuivat asian muodolliseen „laillisuuteen“ nähden kahtia. Toverit Turkia, Aalle, Leivo, Mömmö ja Koponen pitivät kiinni v:n 1878 asevelvollisuuslain määräyksestä, että Suomen varat olivat käytettävät Suomen sotaväen ylläpitoon eikä muuhun. Ja kun ei voida väittää, että varat näin käytettäisi „maan hyödyksi ja parhaaksi“, kuten perustuslait vaativat, ehdottivat ehdotuksen hyljättäväksi. Toveri Valpas ja Sirola pitivät myös kiinni siitä, että tämä kysymys koskee Suomen perustuslakien sisältöä. Mutta siitä voi silti päättää, kunhan päättään niinkuin perustuslakeja muuttavasta tai selittävästä päätöksestä on säädetty: m. m.  $\frac{2}{3}$  enemmistöllä. Tätä



käsitystä ei eduskunnan puhemies omaksunut, joten asiasta äänestettiin tavallisena määrärahakysymyksenä.

Sitten oli perustuslakivaliokunnan annettava lausunto hallituksen kertomuksen johdosta, mihin toimiin se oli ryhtynyt v:n 1904—05 säätyjen päätösten johdosta. Nuo säädöt olivat etupäässä anoneet laittomuuksien poistamista, ja olihan niitä suurlakon jälkeen marraskuun manifestissa poistettukin. Jällellä oli vielä helmikuun manifesti, Kalle Prokopen laitton tuomio, muutamia venäläisiä virkamiehiä, santarmeja ja joitakin asetuksia. Näitä nyt ryhdyttiin anomaan pois. Samalla otettiin joukkoon postiasia, joka on ollut laittomalla tolalla jo vuodesta 1890. Painoasiassa myös anottiin, että „Suomen kansalaiset saisivat häiritsemättä nauttia kaikkia niitä oikeuksia, jotka perustuslaki heille tässä kohdin myöntää“. „Laillisuusanomus“ valmistui ihan loppupäivinä eikä siinä erimielisyyttä ollut. Kysymyksessähän olivat hallitsijan puolelta tulleet lain sivuutukset, joista täytyi muistuttaa ja vaatia niitä pois.

Anomuksen uudesta hallitusmuodosta laati eduskunta myös. Se oli ylimalkainen selostus siitä, että Suomen hallitusmuodolliset perustuslait ovat muodollisesti perin vanhenneet ja asiallisesti parannusten tarpeessa. Porvarillistenkin mielestä on eduskunnan varainhoitovaltaa laajennettava ja eduskunta saatettava osalliseksi sellaista lakien laadintaan, joita hallitus nyt yksin säätelee. Tämäkin anomus oli yksimielinen; — keskustelussa huomautettiin, että se johtui sen ylimalkaisuudesta. Jos esitys tulee, niin tietysti silloin tulee esille suuret erimielisyydet.

Lopuksi valmisti valiokunta anomuksen, että par'aikaa tekeillä olevat yliopiston säädösmuutokset ja koululaitoksen uudistukset annettaisi eduskunnan käsiteltäviksi.

Viime hetkinä vielä valmisti valiokunta Pietarin vangitsemisia koskevassa interpellatsioonissa perustellun siirtymisen päiväjärjestykseen; — asia oli sosialistien ehdotuksesta lähetetty valiokuntaan. Valiokunnan ehdotus, jonka eduskunta hyväksyi, velvoitti senaattia tarkasti seu-

raamaan vangittujen asiaa ja hankkimaan heille kaikkea mahdollista oikeusturvaa.

Anomuksia jäi koko joukko käsittelemättä.

Eivät tulleet huomioon seuraavat sosialistien anomukset: vastuunalainen hallitus, täysi aloteoikeus perustus- ja kirkkolakikysymyksissä, äänestykset eduskunnassa avoimiksi, interpellationsioikeus laajemmaksi, äänioikeusikäraja 21:een ja rajotukset pois, sekä vielä: maassa syntyneille kansalaisille ja jonkun ajan olleille juutalaisille täydet kansalaisoikeudet.

### Talousvaliokunnan

valmistettavaksi joutui ehdottomasti tärkein asia mikä kulu-neella istuntokaudella saatiin valmiiksi. Tästä asiasta, *yleisen kieltolain* säätämisestä, oli kaikkien puolueiden taholta jätetty eduskunnalle esitysehdotuksia. Tärkein eroavaisuus sosialidemokratien ja porvarispuolueiden esitysten välillä oli siinä, että sosialidemokratien esityksestä ehdotettiin alkoholiteollisuus ja -kauppa otettavaksi valtion huostaan, jota vastoin se kaikissa porvarillisten esityksissä ehdotettiin annettavaksi yksityisille tai monopoliseeratuille yhtiöille. Asian käsittelyssä suututti porvarillisia se, että „tämmöisessä asiassa tahdotaan valtiososialismia toteuttaa“. Sosialidemokratien vaatimusta tukivat kansainväliset kauppasopimukset. Kauppasopimusten mukaan on nimittäin yleensä jollakin maalla oikeus kieltää toisen maan tuotteiden maahantuontia ainoastaan siinä tapauksessa, että tavara on tai tulee valtion monopoliksi. Ottamalla väkijuomien valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan valtion monopoliksi, voi Suomi helpommin osottaa olevansa oikeutettu säätämään väkijuomien kieltolain.

Yksityisille yhtiöillekin vaativat valiokunnan suomettarelaiset jäsenet vastalauseessa valmistusoikeutta, mutta eduskunta ratkasi asian lopullisesti sosialidemokratien ehdottamalla tavalla. Muista tämän lain määräyksistä voi tässä huomauttaa vaan siitä, että väkijuomaksi lasketaan

siinä juoma, jonka alkoholipitoisuus on 2 tilavuusprosenttia tai siitä yli.

Sen lisäksi käsiteltiin valiokunnassa muutamia vähemmästä merkityksestä olevia asioita kuten tuulaakimaksujen poistamista. Lakia mietojen mallasjuomain kaupasta. Paloviinan voittovarain jakamista. Kalastusta ja Apteekkioloja koskevia asioita.

### Työväenasiainvaliokuntaan

lähetettiin hallituksen esityksiä: laki työstä leipomoissa ja *elinkeinolaki*.

Sos.-dem. taholta tulivat anomukset palkkaussäännön kumoamisesta, vanhuudenvakuutuksesta, työttömyysvakuutuksesta, sosiaalisen päätoimiston perustamisesta ja esikaupunkien epäkohdista.

Valtiopäiväjärjestyksen mukaan on valiokunta velvollinen ensin käsittelemään hallituksen esityksiä ja sitte vasta anomuksia ja eduskunta-esityksiä, jos aikaa riittää.

Näistä asioista ehti valiokunta ja eduskunta loppuun käsitellä ainoastaan leipurilain. Elinkeinolain valiokunta jakoi kahteen osaan, joista ensimmäinen sisälsi säännökset elinkeinon harjottamisen oikeudesta ja jälkimäinen ammattivaltuustoista, sovintolautakunnista y. m. työriitain ratkaisuissa käytettävistä laitoksista, työ- ja oppilasvelvollisuuksista, järjestyssäännöistä työpaikalla, niiden laatimisesta ja vahvistamisesta y. m. s. Loppu sisälsi rangaistusmääräyksiä. Ensi osan ehti valiokunta loppuun käsitellä ja jaettiin se eduskunnalle vastoin valiokunnan porvarillisten jäsenten tahtoa. Mutta sanotut jäsenet saivat eduskunnassa aikaan sen, että se ilman asiallista keskustelua pantiin pöydälle, jossa se on yhä vieläkin.

Leipurilaki oli pieni pätkä, joka ei sisällä kuin 10 lyhyttä pykälää. Mutta ei yksikään kysymys ole ollut sellaisen arvostelun ja kiistan alaisena, kuin tämä.

Leipurilaki oli eduskunnassa esillä 6 kertaa. Siitä

keskusteltiin neljä kertaa. Yhteensä on siitä eduskunnassa käytetty puheenvuoroja 103, josta on syntynyt keskustelupöytäkirjaa 110 suurta painettua sivua.

Leipurilaki on pieni ja koskee ainoastaan paria, kolmea tuhatta työntekijää, mutta se periaate, joka siinä esiintyy lakipykälänä: täysi-ikäisille 8-tuntinen työpäivä eli 48 tuntia viikossa, siitä yli menevät tunnit katsotaan ylityöksi, joista on maksettava vähintään 50 prosentilla korotettu palkka, se on periaate, jota porvarit pelkäävät. Pelkäävät siksi, että me vaadimme samanlaisia suojelulakeja kaikille työntekijöille.

Samanluontoisia kun leipurilakikin olivat muutkin työväenasiainvaliokuntaan lähetetyt asiat.

Elinkeinolain ehdotus on liian vähän työväen piirissä herättänyt huomiota. Syy siihen näyttää olevan se, että on yhtä aikaa niin paljon muita suuria uudistuskysymyksiä ajettavana. Mutta elinkeinolaki on teollisuustyöväen etujen kannalta yhtä tärkeä kuin torppareille on uusi maanvuokralaki. Ammattikunnallisen liikkeen menestys, sen toiminnan vapaus riippuu paljon tästä elinkeinolaista. Tuskinpa yhdessäkään muussa laissa esiintyy työntekijäin ja työnantajain edut niin selvinä ja vastakkaisina kuin tässä, josta syystä asiata ei vielä kukaan ole eduskunnassa saatu edes kunnolleen päiväjärjestykseen.

### **Maatalousvaliokunta.**

Yksi näiden valtiopäiväin tärkeimmistä valiokunnista oli maatalousvaliokunta. Sinne lykättiin miltei kaikki maataloutta ja yleensä maakysymyksiä koskevat asiat. Käsitäten maakysymysten suuren merkityksen, olivat eduskunnan sosialidemokratiset jäsenet tehneet oikein alotteitakin useitten maatalousasioitten kehittämiseksi nykyistä onnellisempaan tilaan.

Alotteista, joita sosialidemokratisen eduskuntaryhmän taholta näillä valtiopäivillä tehtiin, on kai ensiksi mainit-

tava esitysehdotus uudeksi maanvuokralaiksi, joka pääasiassa perustui Forssan puoluekokouksen sekä Tampereen torpparikokouksen päätöksiin. Siinä vaadittiin 50 vuoden vähintä mahdollista vuokra-aikaa, jonka kuluessa ei vuokramiehelle saisi korottaa vuokramaksua, vuokramaksun määrääminen vaadittiin vuokralautakunnan tehtäväksi, vuokralautakunnan puheenjohtaja vaadittiin asetettavaksi kansanvaltaisella tavalla, kussakin kunnassa tapahtuvan kansanäänestyksen kautta, päivätyövuokra vaadittiin lain kautta poistettavaksi. Samoin olisi vuokran jatkuvaisuus ja perinnöllisyys ollut vuokramiehelle taattu, maan ansioiton arvon nousukin olisi tullut vuokramiehen hyväksi. Uudelle laille vaadittiin niin suuressa määrin taaksepäin ulottuvaa vaikutusta, että jokainen vuokrasopimus, jolla uuden lain voimaanastuttua olisi maata vuokralle annettu torpparille, lampuodille ja mäkitupalaiselle, olisi vuokramiehen vaatimuksesta ollut tarkastettava, jolloin kaikkia mainitun lakiehdotuksen määräyksiä olisi ollut noudatettava. Siltä varalta, että vuokramiehiä häädettäisi ennen uuden vuokralain voimaanastumista, sekä jo häädettyjen palauttamiseksi entisille vuokratiloilleen, vaadittiin lakiin otettavaksi määräystä, jonka mukaan jokainen silloisen maanvuokralain voimassaollessa häädetty vuokramies saisi vaatia kansanvaltaisella tavalla kokoonpantua vuokralautakuntaa toimeenpanemaan tutkimusta häädön syistä, sekä mahdollisuuden mukaan pääsisi vuokratilalleen takasin, tai saisi rahallista korvausta.

Vielä vaadittiin säädettäväksi väliaikaista lakia, jonka mukaan olisi kielletty kaikki maanvuokraajahäädöt, siksi kunnes uusi maanvuokralaki olisi astunut voimaan mainittuja henkilöitä turvaamaan.

Siltä varalta taas, että maanomistajat uuden maanvuokralain voimaanastuttua tavallista vastenmielisemmin suostuisivat luovuttamaan viljelyskelpoisia maita torppareille vuokralle, tekivät sosialidemokratiset edustajat tuon tunnetun viljelyspakkoehdotuksensa. Siinä vaadittiin, että

maanomistajain tulee halullisten viljeltäväksi jättää: a) kaikki viljelyskelpoiset suomaat; b) kuivat viljelyskelpoiset maat, joiden metsä ei ole hyvässä ja tuottavassa kasvussa; c) heikkoperäisessä viljelyksessä olevat maat, luonnonniityt y. m., joiden bruttotulo on varsin alhainen; d) viljelyksessä olevat maat, joita omistaja lakkaa viljelemästä.

Vuokramaksu, joka tästä maasta olisi ollut maksettava, oli asetettava jo laissa niin alhaiseksi, että eduskunnan puhemies sen katsoi siihen määrään likentelevän pakkoluovutusta, että asiasta ei saanut tehdä eduskuntaesitystä, kuten maanvuokralaista, vaan oli siitä tehtävä anomus. — Ylipäänsä olisi viljelyspakkolain kautta vuokrattavaksi joutunut maa tullut uuden maanvuokralain alaiseksi.

Myös puutavaraliikkeiden maanostojen ehkäisemiseksi olivat sosialidemokratiset edustajat tehneet anomuksen, jonka ponnassa anottiin hallitusta valmistamaan ensitulleville valtiopäiville sellaista lakia, jonka mukaan yhtiöiltä ja yksityisiltä, jotka harjoittavat puuta raaka-aineena kulluttavaa teollisuutta, kiellettäisiin oikeus ostaa maatiloja, sekä tällaisille yhtiöille ja yksityisille joutuneet tilat lunastettaisiin valtiolle. Lunastettaessa, tai oikeammin sanoen pakkoluovutettaessa ei mainituille liikkeille kuitenkaan saisi maksaa korvausta muuta kuin ostohinnan korkoineen lunastuspäivään saakka vähennettynä niillä tuloilla, jotka tilalta ovat saadut. Näin saatu maa-alue olisi anomuksen mukaan ollut julistettava kruununmetsäksi ja sen viljelyskelpoinen maa jätettävä viljeltäväksi, ensi sijassa entisille viljelijöille ja sellaisella hallinto-oikeudella kuin laki kruununmaan viljeltäväksi luovuttamisesta määrää.

Suurimman osan aikaansa käytti valiokunta maanvuokralain käsittelyyn, mikä laki kuitenkin tällä kertaa hukkui suureen valiokuntaan, tuohon eduskunnan jarrutuslaitokseen.

Huomiotta ei myöskään saa jättää kahta, sosialidemo-

kratisten edustajain tekemää interpellatsionia, jotka maatalousvaliokuntaan lähetettiin.

Ensimmäinen interpellationi koski Laukon surullisia rettelöitä. Hallituksen jäsenten vastattavaksi annettiin kysymys, mitkä syyt ovat aiheuttaneet, että hallitus on antanut kieltävän päätöksen Tottijärven ja Vesilahden kuntain pyyntöön saada Laukko siihen kuuluvine tiloineen valtion välityksellä lunastetuksi ja siinä asuville vuokramiehille luovutetuksi.

Ei mainitulla kysymyksellä suinkaan tahdottu antaa pienintäkään tunnustuksen tapaistakaan hallitukselle sen harjoittamasta suurtilojen ostelemisesta ja paloittelemisesta, jota hallitus sitäpaitsi on tehnyt ilman mitään suunnitelmia ja johdonmukaisuutta. Mutta koska hallitus nyt keran omin valtuuksin on tällaista ostohommaa harjoittanut, niin ennen kaikkea olisi sen tullut kääntää huomionsa juuri semmoiseen suureen murrosajan tapaukseen, kuin oli Laukon lakko ja ryhtyä lieventämään noita säätyeduskunnan sydämmettömän maanvuokralain nurinkurisuuden johdosta kärsimään joutuneita torppariluokan esitaistelijoita. Sitä ei hallitus, luokkahallitus, ollut kuitenkaan tahdonut tehdä, oli töykeästi hylännyt mainittujen kuntain anomuksen ja sen sijaan lähettänyt lauman poliiseja korskean Laukon paronin avuksi.

Laukon lakkoa koskea välikysymys joutui maatalousvaliokuntaan, jossa porvarit, keskenään veljellisesti liittoutuen sosialidemokrateja vastaan, rustasivat tuon jo julkisuudessaakin tunnetun kieron ja valheelliseksi todistetun mietintönsä. Valiokunnan sosialidemokratiset jäsenet liittivät mietintöä vastaan nelisenkymmentä sivua täyttävän tilaston Laukon alustalaisten oloista. — Seuraukset tunnetaan. Anastajapuoluelaiset yhtyivät, suomettarelaisetkin antoivat viikinkisenaatille taas tunnuslauseen!

Toinen välikysymys, mikä maatalousvaliokuntaan joutui, oli Salmin, Korpiselän ja Soanlahden pitäjän lahjoitusmaita koskeva.

Tälle interpellationille olivat eduskunnan porvarillisetkin pakotetut antamaan tunnustuksensa, niin huutavan räikeät olivat nuo sosialidemokratien paljastamat epäkohdat olleet ja niin murhaavia olivat edustaja Janne Martikaisen kokoomat ja eduskunnalle esittämät todistuskappalet. Interpellationi lähetettiin maatalousvaliokuntaan, joka sen seuraavana päivänä — aika oli aivan lopulla — palautti eduskunnalle takaisin, ehdottamalla sen johdosta ponsilauselmaa, jossa hallitus velvotettiin kääntämään huomionsa mainittuihin epäkohtiin.

### Anomusvaliokunnan

käsiteltäväksi oli joutunut joukko kansanvalistusta ja terveydenhoitoa koskevia asioita. Suomalaisen Kirjallisuuden seuran hoidettavaksi ja yhdessä muitten tieteellisten seurain kanssa käytettäväksi suomalaisen kirjallisuuden kartuttamiseksi oli ehdotettu 50,000 mkn vuotuinen määräraha. Sosialidemokratien kainoa pyyntöä, että jäsenyys näitä varoja hoitavaan toimikuntaan myönnettäisiin edes yhdelle ainoalle sos.-demokraatille, eivät porvarit ottaneet huomioon. Ryhmämme ei kuitenkaan tahtonut vastustaa näiden rahojen myöntämistä, vaikka onkin pelättävissä että porvarit nyt kuten ennenkin käyttävät rahat pääasiallisesti omaa maailmankatsantokantaansa edustavan kirjallisuuden levittämiseksi. Eduskunnalla kun on tarkastusoikeus rahojen käyttämiseen nähden, jää meille kuitenkin tilaisuus näillä rahoilla kustannetun kirjallisuuden arvostelemiseen sekä jatkuvan kannatuksen kieltämiseen, jos törkeitä väärinkäytöksiä ilmenee.

„Kansan Näyttämön“ valtioapukysymys herätti koko joukon vastustusta eri tahoilla. Anottua 40,000 mkan avustusta ei millään ehdolla tahdottu antaa ja vähemmästäkin määrästä olivat porvarit kahdella päällä. Apurahaa myönnettiin 20,000 mk.

Yhteiskouluille päätti valiokunta puolustaa 4,000 mkan



valtioapua luokkaa kohti. Asia valmistui kuitenkin niin myöhään, ettei tätä menoa enää ehditty ottaa sen vuoden kulunkiarvioon. Asia siis sillä kertaa raukesi. Samoin kävi myös Pietarin yhteiskoulun kannattamiselle valtionvaroilla, josta sosialistit olivat tehneet anomuksen.

### Lakivaliokunta

sai ehkä eniten kärsiä tuosta luonnottomasta asianlaidasta että hallituksen lakiehdotukset, olkootpa ne sitten mitä laatua tahansa, ovat käsiteltävät ennen kaikkia muita asioita.

Sen käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat: Oikeudenkäyntikaaren 17 luvun 4 § muutettiin siihen suuntaan, että oikeus todistajain kuulustelemiseen toisella paikakunnalla ulotettaisiin myöskin rikosasioihin ja että varattomalle syytetylle näissä tapauksissa oikeus määräisi asianajajan. Valiokunnan sosialidemokratit mietintöön liitettyssä vastalauseessaan vaativat, että varattomalle syytetylle annettaisiin se asianajaja, johon hän luottaa ja jonka hän voi saada. Mutta porvarit tietysti eivät hyväksyneet tätä vaatimusta, niin vähäinen ja kerrassaan kohtuullinen kuin se olikin.

*Majesteettirikosjuttujen* käsittelyyn nähden tehtiin sellainen muutos, että sen seikan ratkaiseminen, onko syyte nostettava vai eikö, ei enään olisi keisarin asiana, vaan että maan prokuraattorin tulisi valvoa keisarin kunniaa loukkaavien lausuntojen syytteeseen asettamisesta. Sosialidemokratit selittävät etteivät tahdo asettaa keisariakaan erikoisasemaan kunnianloukkaukseen nähden. Ja ehdottivat esityksen hylättäväksi. Se, joka katsoo olevansa loukattu, kysyköön itse kunniaansa. Näin porvarit kuitenkin eivät ajatelleet vaan eduskunta hyväksyi mietinnön valiokunnan enemmistön ehdotuksen mukaisesti.

*Lakiehdotus oikeudenkäyntivaltuusmiehistä ja asianajajista* vei paljon aikaa valiokunnalta, mutta eduskunta

hylkäsi sen kokonaisuudessaan. Hylkäämisen puolella oli etupäässä porvariryhmien maalaisedustajat sekä sos.-dem. ryhmän suuri enemmistö. Hylkääminen perusteltiin sillä, että kysymyksessä olevan lain katsottiin olevan yrityksen lujittaa nylkevän asianajajaluokan jo muutenkin liian suurta valtaa.

*Notariaattilaki* tarkoitti erityisten lainoppineitten henkilöitten asettamista sekä maalle että kaupunkeihin ja näitten tehtävänä olisi ollut määrättyä korvausta vastaan antaa yleisölle lainopillisia neuvoja sekä kokoonpanna erilaisia asiakirjoja, joilla notaarin vahvistuksella varustettuina olisi laillinen todistusvoima. Valiokunnan enemmistö, johon kuuluivat sen sos.-demokr. jäsenetkin, kuitenkin ehdotti lakiehdotuksen hylkäämistä, perustellen mielipiteensä sillä, että tällaisesta laitoksesta tulisi enemmän haittaa kuin hyötyä, sen kautta kun syntyisi uusi virkamiesluokka, joka ennemmin tai myöhemmin joutuisi valtion elätettäväksi. Eduskunta ei kuitenkaan ehtinyt käsitellä tätä lakiehdotusta.

*Prokuraattorin toimintakertomuksesta* antoi valiokunta lausuntonsa. Kertomuksessa lausuttiin ankara tuomio Bobrikoffin aikuisen prokuraattorin myöntyväisyyspolitiikasta. Suomettarelaiset olivat mietintöön liittäneet oman selityksensä, jossa he puolustivat tätä politiikkaa sanoen, että virkamiehellä pakottavien syitten vallitessa on oikeus jopa velvollisuuskin alistua laittomia asetuksia noudattamaan. Sos.-demokratinen ryhmä, jonka mielipide tässä suhteessa on puhumattakin selvä, tietysti vastusti tällaista käsitystä ja suomettarelaiden viimeinen yritys saada kansan siunaus sortovuosien kurjalle nöyryymiselleen, raukesi tyhjiin. — Kaikki nämä asiat veivät valiokunnan koko ajan, joten monet tärkeät kysymykset, kuten naisten oikeudellista asemaa, ehdollisia tuomioita, hovioikeuksien työtappaa, oppivelvollisuutta, tieteellisen eläinräkkäyksen lopettamista, y. m. koskevat anomukset jäivät käsittelemättä.

## Pankkivaliokunta

käsitteli Suomen Pankkia koskevat asiat.

Pankkivaliokunnan ja valitsijamiesten kokouksessa tapahtui se kuuluisa yllätys, että porvarit yhdistetyin voimin kuudesta pankkivaltuusmiehen paikasta eivät antaneet sosialidemokrateille ainoakaan, vaikka suhteellisuuden mukaan olisi meille kuulunut lähes kolme paikkaa; mutta valitsivat sitte Heikki Lindroosin sosialidemokratien ääniä vastaan. Ryhmä oli puolueneuvoston ehdotuksesta päättänyt, että jos sosialidemokrati saadaan pankkivaltuuskuntaan, on hänen siitä palkasta tehtävä puoluetoimistotöitä. Tuota vaatimusta ei ole Lindroosille ehdotettu eikä hän ole sitä vaatimusta täyttänyt.

## Laki- ja talousvaliokunta.

Valiokunnassa käsiteltiin tuo laaja teitten- ja siltainteko- ja kunnossapitokysymys.

Tärkein kohta esityksessä oli tievero. Siitähän riippuu, tulisiko taakka säilyttäväksi köyhälistön hartioille vai oliko totta se porvarien puhe, että kauppiaiden ja teollisuudenharjoittajien takia tämä esitys on niin tärkeä, koska niiden tavarakuormat tietä tarvitsee ja muutoinkin he maantiestä hyötyvät. Tässä olisi valiokunnan enemmistön hyväksymä 2 §:

Tieveron suoritukseen ovat velvolliset:

a) maalla kunnallisverotuksenalainen tulo, joka tekee vähintään 600 markkaa vuodessa;

b) kunnallisverotuksenalainen tulo kaupungissa, vähintään 1,200 mk. vuodessa; sekä

c) kruununpuistot ja kruunun metsämaat ynnä muut kruunun kiinteistöt.

Tässä on sitte ne tehtaan patruunat ja tukkukauppiat, jotka ottavat osaa tieveron suoritukseen! Ei ole ihme jos meikäläisten edustajien veri rupesi kiehumaan. Ensi-

kerran valiokunnassa käytettiin puheenjohtajan mielestä sopimatonta puhetapaa, jonka hän isällisesti kielsi vastaisuuden varalle.

Meikäläisten ehdotus oli: maalla vähintään 800 mk:n vuositulolle 1 äyri ja kaupungeissa 1,500 mkaa alimmaksi perusteeksi. Ja lisäksi jos vuositulot kiinteästä omaisuudesta teollisuuslaitoksesta on maalla vähintään 1,200 Smk., on yksi tieäyri pantava kullekin 100 mk, vastaavat määrät kaupungissa 2,400 mk. ja 200 mkaa.

Lakia ei eduskunta saanut valmiiksi.

Tärkein asia, joka lähetettiin valiokuntaan valmistettavaksi oli kunnallisasetuksien uudistus. Jo silloin kun edelliset asiat joskus keskeytyivät, esim. kun perusteluja kirjoitettiin tai muutoin tuli väliaikaa, vaadittiin meikäläisten puolelta otettavaksi esille kunnallisasetuksien uudistuskysymys, mutta aina sitä vastustettiin vastapuolelta, syystä että se on niin tavattoman laaja ja kun on pienempiä, jotka helpommin valmistuvat, niin ne ensiksi. Lopulta siihen sittenkin tultiin. Valiokunta otti toisen sihteerin varsinaisesti tätä asiaa valmistamaan. Ryhdyttiin periaatteelliseen keskusteluun, jossa pääasiassa ilmeni jo ristiriita, joka oli olemassa valiokunnan sos.-dem. jäsenten ja porvarien välillä. Edellisten vaatimus, että ikäraja määrättäisiin 20 vuodeksi, jäi vaatimukseksi ja 21 vuotta tuli sijaan. Vielä tuli suomettarelaiten ohjelman lisävaltuusto joka määräsi kunnan kiinteän omaisuuden myynnistä tai ostosta, lisäverotuksesta, jos se nousee yli 4 pros. maalla tai 5 pros. kaupungissa veroituksen alaisista tuloista. Kunnallisverotus otti tavattoman paljon aikaa. Suunniteltiin laaja taulukko, joka perustui suhteellisesti kohoavaan, progressiiviseen veroitukseen. Porvarilliset tahtoivat määrätä 400 mk. alimmaksi perustaksi maalla ja 600 mk. kaupungeissa. Meikäläisten ehdotus oli 600 mk. maalla ja 1,200 mk. kaupungeissa. Kuvaavaa oli se hitaus, jolla tätä asiaa valiokunnassa ajettiin. Ei saatu ruotsalaisia käännöksiä, aina oli esteitä, niin että lopulta jo eräs mei-

käläisistä ilmoitti hyvin jyrkässä muodossa paheksumisensa siitä tavasta, jolla asiaa oli ajettu, saaden puheenjohtajalta ankaran varoituksen. Ei tullut siitäkään asiasta valmista.

### Rautatievaliokunta

käsitteli istuntokaudella suuren joukon asioita, mutta ainoastaan kolme sen antamaa mietintöä ehti eduskunta käsitellä. Näistä oli tärkein rautatiehallinnossa olevain epäkohtien poistaminen ja sai ryhmämme tässä tilaisuuden ruoskia tuon laitoksen vanhaa kelvotonta virkavaltaista järjestelmää. Nuorsuomalaiset sekä ruotsikot olivat tässä kysymyksessä liittoutuneet meitä vastaan yksissä neuvoin puoltamalla rautatien hallitusta, mutta maalaisliiton ja osaksi suomettarelaisryhmän avulla tuli eduskunnassa päätös, jossa epäluottamuslause annettiin rautatiehallitukselle ja eduskunta anoi että maamme hallitus esittäisi hallitsijalle rautateitten huolestuttavan tilan sekä ryhtyisi toimiin epäkohtain poistamiseksi.

Sunnuntailepo palvelijoille rautatiellä, oli kysymys josta ryhmämme oli tehnyt anomusehdotuksen. Että tämäkin oli yksi niitä, jota porvarilliset vastustivat, on selvä. Heillä ei kuitenkaan ollut sisua nostaa siitä suurempaa mölyä, vaan antoivat he asian mennä, sillä siinä ei vielä tullut kysymykseen muu kuin komitean asettaminen sitä asiaa ja siitä johtuvia toimenpiteitä tutkimaan.

Yleensä oli valiokunnan sos.-dem. jäsenillä rautateiden rakentamiseen nähden silmämääränä maamme köyhimpäin ja kurjimpain kulmakuntain yhdistäminen rautatien kautta liikemaailman kanssa.

Valiokunta sen vuoksi ehdoittelikin kovin suuren joukon taloudellisia ja silmämääräisiä tutkimuksia toimeenpantavaksi, etenkin pohjois-Suomessa, jossa nälkä on tavallinen vieras ja joka vuosi. Kuitenkin jäivät rautateiden rakennusasiat kokonaan käsittelemättä, osaksi sen takia, että valtion varat eivät olisi neljänä tai viitenä ensi vuotena niihin riittäneet.

## Vuoden 1908 ensimmäinen istuntokausi.

Helmikuun alussa 1908 kokoontui sosialidemokratinen eduskuntaryhmä uutta istuntokautta varten. Ensimmäisellä istuntokaudella saavutettu kokemus helpoittikin jo toiminnan alkamista.

Ryhmän yleinen työskentelytapa oli sama kuin ennenkin, kokouksia pidettiin ainakin kerran viikossa, mutta useamminkin aina mikäli tarpeelliseksi nähtiin. Näissä kokouksissa valmisteltiin eduskunnassa esille tulevia asioita, keskusteltiin ryhmän sisällisistä seikoista sekä arvosteltiin eduskunnassa esiintyneitä, ryhmään kuuluvia puhujia.

Pienempi valiokunta asetettiin jälleen tapausten varalle, joissa ryhmän oli nopeasti määriteltävä kantansa, ja valittiin tähän valiokuntaan toverit Ursin, Sirola, Tainio, Turkia ja Sulo Vuolijoki. Näistä kuitenkin Tainio myöhemmin pyysi vapautusta ja hänen sijaansa valittiin toveri Tokoi.

Tänäkin vuonna sattui valitettavasti muutamia sisäisiä kurinpitoasioita. Suurinta ja ikävintä huomiota herätti toveri Naaralaisen joutuminen poliisin kanssa tekemisiin juopumisen tähden. Katsoen siihen, että tämä ei ollut ensi kerta kun ryhmän keskuudessa juopumuksen tähden pahennusta tuli, päätti ryhmä käyttää ankarinta rangaistuspykäläänsä Naaralaiseen nähden ja erotti hänet keskuudestaan.

Puhemiesvaalissa asettui ryhmä pääasiallisesti samalle kannalle kuin 1907 vuodenkin valtiopäivillä, kuitenkin sillä muutoksella, että toiseksi varapuhemieheksi päätettiin tällä kertaa äänestää toveri Sirolaa, joka kuitenkaan ei täksi tullut, koska kaikki porvaripuolueet yhtyivät äänestämään suomettarelaiten vapaaherra Palménia.

Esitys- ja anomusehdotuksista uudistettiin kaikki ne mitä eduskunta ei ollut ehtinyt loppuun käsitellä.

Kuitenkin päätettiin etupäässä painostaa maanvuokralain ja uusien kunnallisten asetusten aikaan saamista.

Kun tiedettiin hallituksen taholta olevan tulossa esityksen uusiksi kunnallislakeiksi sekä porvariensa taholta tehtiin jonkinlainen esitysehdotus, niin ei ryhmän puolelta katsottu tarpeelliseksi tehdä omaa esitystä, mutta vaadittiin asian jouduttamiseksi heti alussa asetettavaksi kunnallisvaliokunta, jota vastoin ehdotettiin rautatievaliokunnan poistamista.

### Perustuslakivaliokunta

sai käsiteltäväkseen kaikki sosialidemokratien uudestaan esittämät anomus-ehdotukset, jotka puolue- ja vaaliohjelmissa mainitaan ja koskevat eduskunnan oikeudellisen vallan laajentamista, äänioikeus-ikärajan alentamista ja salaisen äänestyksen poistamista eduskunnassa toimitettavista äänestyksistä.

Kaikki nämä ehdotukset tapettiin valiokunnassa mukana sillä syillä, ettei ole vielä kokemusta uuden valtioväestöjärjestyksen vaikutuksista. Sosialistien taholta myös ehdotettiin puuhattavaksi armahdusta Viaporin kapinan yhteydessä tapahtuneiden seikkain takia vangituille; kysymys muiden mukana raukesi eduskunnan hajottua.

Valiokunta valmisti myös tuon väläkysymysmietinnön, josta tässä myöhemmin tehdään selkoa. Tässä mainittakoon vielä, että ed. Alkio oli tehnyt vastalauseen, jonka mukaan hallitusta kehoitettiin tarmokkaammin kuin tähän asti turvaamaan oikeutta. Eduskunnassa selitti hän että ei ollut tarkottanut epäluottamuslausetta. Äänestyksessä hyljättiin ensin suomettarelaisen ehdotus. Meidän ehdotusta äänesti silloin myös suurin osa perustuslaillisia. Sitten tekivät suomettarelaiset äänestyslakon, joten meidän äänillä perustuslaillisten ääniä vastaan hyljättiin ensin Alkion, sitten eräs välitysehdotus sekä lopulta mietintö. Meidän ehdotuksemme tuli niin ollen eduskunnan päätökseksi. Sitä äänesti 71 edustajaa. Kaksi sosialistia oli äänestyksestä poissa, edustajat J. Suomalainen ja M.

Hoikka eivät äänestäneet ryhmän mukana, kaksi meikäläislippua tuli hyljättyksi, muista kadoksissa olevista sosialistien äänistä ei ole saatu selkoa.

### Maatalousvaliokunta

muiden sinne lähetettyjen kysymysten muassa sai uudelleen käsiteltäväksi maanvuokralain, joka ei tälläkään kertaa porvarien jarrutuksen tähden ja sitten eduskunnan hajotettua ehtinyt tulla loppuun käsitellyksi.

### Kunnallisasiainvaliokunta

sai käsitelläkseen kunnallislakiesitykset. Käsittelyn pohjaksi pantiin hallituksen taholta tulossa oleva ehdotus. Sosialidemokratit vaativat kaikkien äänioikeusrajoitusten poistamista ja 20 vuoden alinta ikärajaa. Porvarit sen sijaan joukon rajoituksia ja 21 vuoden ikärajan.

Suurin erimielisyys syntyi verotuskysymyksestä keskusteltaessa, sillä silloin tulivat porvarien ja köyhälistön edut kaikkein enimmän törmäämään vastakkain. Silloin katosi porvaripuolueiden keskiset erimielisyydet näkymättömiin ja sosialisteilla oli edessään yksimielinen vastustaja.

Ehdotuksia alimmasta verotettavasta tulosta tehtiin lukemattomia. Porvarit ehdottivat maalla 300 ja 400 markaksi ja kaupungeissa 500 ja 1000, sekä 600 ja 800 markaksi. Sosialistit ehdottivat maalla 600—900 ja kaupungeissa 1,200—1,800 markaksi.

Valiokunnan mietintö valmistui, ja oli siihen liitetty 4 vastalauseita sekä ehdittiin se lähettää eduskuntaan, mutta eduskunnassa ei ehditty sitä ottaa täydellisesti ensimmäisenkään käsittelyn alaiseksi kun eduskunta mahtikäskyllä hajoitettiin.



## Työväenasiainvaliokunta

käsitteli myös etupäässä siellä jo ennen olleita asioita kuten elinkeinolakia y. m. työväensuojelusta koskevia säännöksiä, jotka tälläkin kertaa porvarien jarrutuksen ja eduskunnan hajotuksen tähden jäivät kesken. Samoin toissaksikin valiokunnissa käsiteltiin ennen niissä olleita asioita, mitkä nytkin eduskunnan hajotettua kaikki jäivät kesken, lukuunottamatta muutamia määrärahain myöntämissä, jotka etupäässä tarkoittivat kansan sivistyspyrinnöitä. Koko istuntokauden päähuomio kohdistui etupäässä niihin valtiollisiin välikysymyksiin, joiden seurauksena oli

### eduskunnan hajotus.

Tämän istuntokauden tärkeimpänä tapauksena olivat epäilemättä valtiollista asemaa koskevat välikysymykset, joiden johdosta aiheutui eduskunnan hajotus. Kun porvarit selittävät, että sen aiheutti sosialistien laatima ja eduskunnan päätökseksi tullut epäluottamuslause senaatile, lienee sosialistisen eduskuntaryhmän ennen kaikkea vastattava kysymyksiin:

- 1) olivatko sosialidemokratien vastalauseessa esitetyt seikat tosia?
- 2) oliko aika sen esittämiseen sopiva? ja
- 3) mitä se vaikutti?

Ensimmäinen osa eduskunnan päätöslauselmaa on perustuslaillisten ja sosialistien yhdessä laatima ja sisältää se lyhyen selostuksen siitä, mitä on ymmärrettävä Suomen oikeudella keisarikunnan yhteydessä.

Pääasiana tässä selostuksessa on se, että Suomen valtiosääntöön voidaan tehdä muutoksia ainoastaan sen itsensä säätämässä järjestyksessä, eduskunnan kautta, eikä mikään valtakunnallinen mahtikäsky voi olla Suomeen nähden pätevä. Myös lausuttiin vakaumus, ettei Suomen oikeus ole ristiriidassa Venäjän kansan etujen kanssa.

Tähän olisivat perustuslailliset tyytyneetkin, lopuksi vain kehottaen hallitusta maan laissa kiinnipysyen torjumaan hyökkäykset, joten heidän ehdotuksensa mukaan hallitus olisi saanut luottamuslauseen.

Suomettarelaisilla oli toista mielessä. He olivat koko perustuslaillisen hallituksen olemassaolon aikana moittineet sitä pääasiallisesti siitä, ettei se ollut tarpeeksi myöntynyt, sekä myöskin aina sivumennen yhteiskunnallisten seikkojen tähden.

Mutta näillä valtiopäivillä kyllä nähtiin, etteivät suomettarelaiset suinkaan sentähden senaatille äkeissään olleet, että se köyhälistöä oli sortanut, sillä kun heillä olisi ollut tilaisuus meikäläisten tekemäin välikysymysten johdosta epäluottamuslauseen antamiseen, peräytyivät he puheistaan. Kun oli tuomittava koko se kehityssuunta, joka muodosti maastamme täyttä poliisivaltiota ja joka ilmeni m. m. Laukon hirveissä häädöissä, eivät suomettarelaiset sitä tuominneetkaan vaan antoivat hallitukselle luottamuslauseita.

Mutta nyt kun tuli kysymykseen Suomen kansan oikeuksien myyminen ja virkapaikkain hankkiminen suomettarelaisille ryssän turvissa, olivat he valmiit antamaan hallitukselle epäluottamuslauseen sekä ryhtyivät arvostelemaan hallituksen politiikkaa Venäjään nähden. Ja mistä he hallitusta moittivat? Siitäkö että se oli taipunut virkavallan vaatimuksiin? — Ei suinkaan, eivät he hallitusta siitä moittineet, että se oli ruvennut noudattamaan heidän myöntymyspolitiikkaansa, vaan siitä ettei se ollut kylliksi taipunut, ei ollut kylliksi myynyt Suomen oikeuksia Venäjän mustalle taantumukselle, ettei se ollut työntänyt vapaaehtoisesti pois Suomen muutenkin jo peräti vähäisiä oikeuksia.

Jos perustuslaillisten ehdotus olisi tullut eduskunnan päätökseksi, olisi se merkinnyt sitä, että Suomen eduskunta oli tyytyväinen kaikkeen mitä silloin hallitus oli tehnyt. Jos taas suomettarelaiden ehdotus olisi tullut edus-

kunnan päätökseksi, olisi se merkinnyt sitä, että Suomen eduskunta haluaa ilman vastustusta antaa Venäjän sortohallitukselle Suomen kalliit oikeudet ja myöntää köyhälistön kokoomia miljoonia miljoonain perästä.

Pitikö nyt sosialistien sallia tätä? Pitikö nyt maailmalle, Venäjän virkavaltaiselle hallitukselle ja ulkomaille sanottaman tällaista?

Eipä suinkaan. Vain sanomalla *totuuden* voi tuottaa todellista hyötyä; ja sosialidemokratinen eduskuntaryhmä päätti sanoa totuuden.

Ensiksikin sanottiin, että silloisella hallituksella ei alkuaankaan ollut kansan laajain kerrosten luottamusta. Tämän lauseen totuus on niin ilmeinen, ettei sitä laajemmin tarvitse perustella. Työväenlehdistö oli alusta alkaen syyllä epäillyt ja arvostellut Mechelinin senaattia.

Mihin oli senaatti sitten tehnyt itsensä syypääksi?

Sisäisissä oloissa ei hallitus ollut kulkenut köyhälistölle välttämättömäin uudistusten etupäässä, ei ollut laittanut niin, että eduskunnalla olisi heti sen kokoontuessa ollut käsillä hyvin valmistellut lakiesitykset, joista pian olisi laadittu valmiita lakeja. Kun näin ei ollut laita, oli eduskunnan valiokunnissa kulunut paljon aikaa sellaisiin esitöihin. Ja milloin hallitus oli esityksen antanut, ei siinä ollut pidetty silmällä edes eduskunnan porvarisenemistön mielipiteitä, saati sitten todellisia parannuksia, vaan oli valiokuntien täytynyt nämäkin lakiesitykset rakentaa uudestaan.

Yleinen kieltolaki kyllä vuonna 1907 hyväksyttiin, ja sen lisäksi jonkun verran edistyksellinen leipurilaki, mutta niidenkin suhteen näyttää hallitus vehkeilleen ja jarruttaneen, niin että oli epäiltävää, vahvistetaanko niitä Pietarissa. Kunnallisen äänioikeuden yleiseksi saatamisessa ei hallitus ollut kiirehtinyt. Olipa se suorastaan pilkannutkin eduskuntaa pyytämällä kuntien lausuntoa komiteansa tekeleestä, vaikka asiaa koskeva laki jo oli valmistumassa eduskunnan valiokunnassa.

Sitte syytimme hallitusta sortomenettelystä Suomen köyhälistöluokkaa kohtaan. Se oli ilmennyt poliisiarmeijain lisäämisessä ja näiden avuksi järjestettyjen lahtarikaartien varustamisessa, äänioikeusrajoituksissa, punasten kaartien hajottamisessa ja kotimaisen virka- ja rahavallan suosimisessa. Muistetaanhan ne 600,000 mkan „korvaukset“ y. m. palkkiot ja palkankorotukset ja eläkkeet.

Mitä oli näillä sisäisillä asioilla tekemistä sen politiikan kanssa, jota Venäjän suhteen on noudatettava, kysyne joku.

Erittäin paljon, vastaamme, jopa niin paljon, että n. k. ulkopoliittika meillä saa selvityksensä juuri tämän sisäpolitiikan valossa.

Kun perustuslaillinen ryhmäkunta bobrikoffilaisina sortovuosina teki vastarintaa venäläistytymispyrkimyksiä vastaan, puolusti se sen kautta ja samalla omia luokkia ja virkaetujaan. Siksi myös kansan pohjakerrokset olivat aluksi haluttomat tällaiseen vastarintaan. Asevelvollisuuslakkoja kannatti työväki etupäässä siksi, että se vastustaa kaikkea militaristista sotalaitosta, eikä yksin siksi, että tämä mahtikäskyllä tullut asevelvollisuus oli „laiton“.

Ja sitä mukaa kuin köyhälistö järjestäytymisen kautta tuli tilaisuuteen vastustamaan sekä venäläistä sortoa että kotimaista herrasvaltaa, jyrkkeni myös sen taistelu, kiertyen lopulta vallankumoukselliseksi, kuten ilmeni suurlakossa. Samassa määrin kuin tämä luokkataistelu ilmeni, muuttui myös perustuslaillisten herrain politiikka. Mechelin ja muut perustuslaillisuuden johtomiehet tarjosivat jo sortovuosina sovintoa Venäjän hallitukselle luvaten 10 milj. mk. vuosittain Venäjän sotalaitokselle. Tästä heitä palkittiin suurlakon jälkeen siten että hallitsija antoi heille senaatin, jota he ovat käyttäneet virka- ja luokkavaltansa vahvistamiseen. On luonnollista, että he näin ollen eivät voineet vastustaa Venäjän taantumuksen kuristusvaatimuksia. Ja jos eivät he vielä enempää taipuneet kuin

taipuivat — kyllin sekin — niin selviää se vain siitä, ettei heitä ollut enempää taipumaan vaadittu.

Mutta missä vaadittu oli, siinä olivat he taipuneet ja koettaneet sitä lainopillisella saivartelulla puolustaa. Selvimmin näkyi tämä n. k. 20 miljonan asiassa. Senaatti toi eduskunnalle sellaisen hallitsijan esityksen, jonka mukaan hallitsijalla olisi ollut oikeus ilman eduskunnan suostumusta ottaa noin 16  $\frac{1}{2}$  milj. Eduskunta muutti tämän siten, että se myöntäessään selitti olevansa oikeutettu päättämään koko summasta. Mutta vaikka hallitsija jyrkästi hylkäsi tämän eduskunnan käsityksen, niin maksoi senaatti kuitenkin nuo rahat. Tämä herätti ankaraa arvostelua jo hallituksen kannattajienkin keskuudessa. Kansalaisvapauksia: kokoontumis-, yhdistymis- ja painovapautta, joista on olemassa perustuslain säädös, oli kenraalikuvernööri rajoitellut vanhain asetusten perustalla eikä senaatti sitä yrittänytkään estää. Suomalaisia vangittiin Pietarissa ja karkotettiin laillisetta tuomiotta, eikä senaatti kiiruhtanut toimenpiteitä asiassa. Kenraalikuvernööri ja hänen apulaisensa nimitettiin Suomen lakeja vastaan sotivalla tavalla, mutta senaatti ei rientänyt mitään tekemään. Passipakkoa oli kovennettu ja venäläisen poliisin valtaa suuresti lisätty.

Eikö tätä kaikkea pitänyt sanoa ja sanoa juuri silloin, kun oli puhetta senaatin politiikasta, ja kun suomettarelaiset syyttivät senaattia siitä, ettei se ollut kylliksi taipunut? Me pidimme sen sanomista välttämättömänä ja se oli välttämätöntä ja me sanoimme.

Vielä on jälellä venäläisten pakolaisten vainoomiskysymys. Mistä me siinä senaattia moitimme?

Ensiksikin siitä, ettei se ollut muistanut koko Suomen viimeaikaisen verrattaisen vapauden, Suomen uuden eduskunnan, jopa senaatin oman vallankin olevan Venäjän vapausliikkeen lahjana saadun. Me tulkitsimme sen, mitä niin monasti oli julkilausuttu, että tällainen venäläisten pakolaisten vainoominen loukkaa alkeellisimpia kunnian-

käsityksiä, loukkaa köyhälistön veljeystunteita, puhumatta-kaan siitä, että tämä sekä suomalaista että venäläistä köyhälistöä vastaan tähdätty toimenpide sotii Suomen oikeuksia vastaan.

Me emme vaatineet turvaa terroristeille — eikä sosialidemokratia terrorismia hyväksy —, vaikka olemmekin huomauttaneet, että kaikki valtiot eivät luovuta tällaisia rikollisia, ja vaikka olemmekin — Venäjän vapaa- mielisemmän porvaristonkin tavalla — lausuneet julki, että anarkistinen epätoivoinen taistelutapa johtuu hallituksen harjoittamasta hirmuvallasta.

Mutta nyt ei ollutkaan kysymys terroristeista vaan siitä, oliko muita täällä matkustelevia tai oleskelevia venäläisiä ahdisteltava venäläisten poliisiurkkijain osotuksesta, oliko niitä vangittava poikkeuksellisten tuomioistuinten vaatimuksesta ja oliko niitä „irtolaisina“ karkotettava Venäjän rajalle, jossa ne virkavallalle vastenmielisinä vastustus- puoluelaisina joutuvat vangitsijain käsiin ja saavat hirttonuoran jalojen pyrkimystensä palkaksi. Löytyy yläluokkalaisiakin lainoppineita, jotka selittävät, että tämä on jo lakien ulkopuolelle menemistä, ja varsinkin on sitä venäläisen poliisin suoranainen vallanlisäys Suomessa.

Tämä kaikki on totta ja semmoisena oli se lausuttava julki. Eikä siihen sopivampaa tilaisuutta ollut kuin tämä, jossa tutkittiin hallituksen politiikkaa. Ja jos kai-ken tämän totuuden sanomisesta olisi seurannut vaikka eduskunnan hajotus, emme olisi voineet vetäytyä sitä sanomasta.

Mutta nyt meidän ei ollenkaan tarvitse ottaa syytä eduskunnan hajotuksesta tällä perustalla. Jos sen sijaan oli sosialistien syy — tai oikeammin ansio, niinkuin olikin — etteivät porvarilliset saaneet elinkeinolaista ihan mielestään kurituslakia, että he torpparilaissa itse mielestään jo olivat luvanneet liikaa, jonka aikoivat peruuttaa, että kunnallinen äänioikeus jo yritti tulla melkein yleiseksi, jos todellakin on sosialistien ansio, että porvarilliset pelästyi-

vät valmistuvia reformeja ja niiden takia hajottivat eduskunnan, niin oli meillä syytä olla ylpeitä.

### Vuoden 1908 toinen istuntokausi.

Eduskunnan istuntokausi alkoi elok. 1 p:nä.

Puoluesuhteet eduskunnassa olivat vähän muuttuneet, ryhmä oli kasvanut 3 jäsenellä ja suomettarelainen supistunut kuudella. Uudelleen kokoonpantuna nousi entistä voimakkaampana kysymys puhemiesvaaleista: toiset ehdottivat että sosialidemokratinen ryhmä ei ottaisi osaa porvarillisen puhemiehenkään valitsemiseen, koska se vielä vähemmistönä ollen ei voi omaakaan puhemiestä saada, vaan olisi ryhmän puhemiesvaaleissa äänestettävä tyhjillä lipuilla; mutta enemmistö ryhmää tahtoi että olisi otettava osaa vaaleihin, koska sosialidemokrateillekaan ei ole aivan samantekevää kuka porvari tulee puhemieheksi valittua, mutta myönsi ryhmä jokaiselle jäsenelleen oikeuden menetellä oman vakaumuksensa mukaan, ja suuri osa ryhmän jäsenistä äänestikin tyhjillä lipuilla.

Koska oli ryhmää moitittu osanotosta valtiopäiväjumalanpalvelukseen ja linnassakäymisestä, keskusteltiin siitä myös ryhmässä, vaan jätettiin kirkossakäynti itsenkunkin yksityisasiaksi ja linnassakäyntiin katsottiin valtiopäiväjärjestyksenkin jonkun verran velvoittavan.

Ryhmän toiminta oli suurimmalta osaltaan saman suuntaista kuin ennenkin. Keskenpäiseksi jääneet esitys- ja anomusehdotukset uudistettiin, mutta koko eduskunnan huomio päätettiin koettaa saada maanvuokralain ja uuden kunnallislain aikaansaamiseen, suurta painoa myös pantiin oppivelvollisuuslain ja työväensuojelulakien aikaansaamiseen.

Valtiollinen asema myöskin oli jonkunverran muuttunut niin kutsutun kesäkuun julistuksen kautta jolla julistuksella Suomen asiain lopullinen käsittely ja esittely tuli siirretyksi Venäjän ministerineuvoston piiriin.

Porvarien taholta tehtiin ehdotuksia kaikkien puolueiden yhteisen anomuksen laatimisesta tuon laittomuuden poistamiseksi, pari neuvottelua jo pidettiin joissa heti huomattiin että suomettarelaiset vikuroivat ja niin ollen luovuttiin koko neuvottelusta, jonka jälkeen porvarit tekivät kukin ryhmä oman anomuksensa, josta syystä sosiaalidemokratit eivät tehneet ollenkaan, mutta päätettiin valiokunnassa tuoda käsityksemme esille.

### **Perustuslakivaliokunta**

jauhoi tätä kysymystä lähes koko istuntoajan ja koetettiin saada koko eduskunnan yhteinen anomus. Suurimmalta osaltaan tulikin anomus kokonainen, mutta kuitenkin liitettiin sosialistien taholta vastalause eräitä anomuksen kohtia vastaan, jotka meidän mielestämme olivat liian ryssäläis-ystävällisiä. Tähän vastalauseeseen ei kuitenkaan toveri Leivo yhtynyt.

### **Nevan sillan miljoonat**

olivat ryhmässäkin monipuolisen harkinnan alaisena. Ryhmä kuitenkin oli sitä mieltä, että koska näitä miljoonia ei oltu otettu koko tulo- ja menoarvioehdotukseen, joka eduskunnalle oli jätetty, eikä siis edes lainmukaista esitystä asiasta ollut ja kun Suomen eduskunta jo vv. 1904—05 sekä v. 1907 selvään ja peittelemättä oli asiasta mielipiteensä lausunut, niin ei niistä miljoonista olisi enään tällä kertaa tulo- ja meno-arvion yhteydessä tarpeellista mitään mainita, vaan olisi keskustelussa kantamme ilmaistava ja varotettava hallitusta pysymään tulo- ja menoarvion rajoissa, mihin ei näitä miljoonia otettu. Ryhmän kannan tässä kohden toi esille toveri V. Vuolijoki ja se kanta tuli myöskin eduskunnan päätökseksi.



### Maatalousvaliokunta

sai vihdoinkin monen tuskan ja vaivan perästä uuden maanvuokralain hyväksytyksi ja se tuli eduskunnassakin loppuun käsitellyksi.

Sellaisena kuin se viimeinkin läpi saatiin, ei se läheskään vastannut niitä toiveita mitä köyhälistön taholta oli sen suhteen asetettu, ja vakavana nousikin jo kysymys, olisiko koko laki äänestettävä kumoon?

Mutta katsoen torppariväestön kurjaan asemaan tuntui uusi maanvuokralaki sellaisenakin niin suurelta parannukselta että ryhmällä ei ollut sydäntä sitä ehdottaa tapettavaksi, vaan laskettiin se läpi, ja olihan ryhmä koettanut puristaa sen mikä suinkin oli mahdollista, kunnollisen lain aikaansaamiseksi.

### Kunnallisvaliokunta

myös sai valmiiksi mietinnön uudeksi kunnallisasetukseksi, joka monien melkein ylivoimaisten ponnistusten jälkeen saatiin suuresta valiokunnastakin läpiajetuksi.

Tämä laki myös lopullisesti valmistui hyvin surkeassa kunnossa äänioikeusrajoituksineen ja lisävaltuustoineen; verotusyksikkö myöskin oli 300—500 markkaa; koossa olon aika lähenee loppuaan ja kaikki keinot oli jo käytetty, ja selvästi huomasi, että ellei sitä sinä istuntokautena saada läpi, niin aivan epätietoista on, saadaanko minkäänlaista kunnallisasetusta aivan läheisessä tulevaisuudessakaan, ja koska uusi asetetus kuitenkin oli melkoinen parannus nykyiseen kunnallisasetukseen, niin päätti ryhmä ajaa sen läpi sellaisenaan.

Sitten eduskunnassa jotkut sosialidemokratit teki-  
vät muutosehdotuksen äänioikeusrajoitusten poistamisesta, jolloin kuitenkin parikymmentä ryhmän jäsentä äänesti tätä muutosehdotusta vastaan koska, jos se olisi tullut hyväksytyksi, koko laki olisi sillä kertaa jäänyt. Ja niin

meni kuin menikin kunnallislaki läpi eduskunnan istunto-  
kauden viimeisenä päivänä.

### **Laki- ja talousvaliokunta**

käsitteli edelleenkin tielakia ja kyytilakia, joka viimeksi-  
mainittu meni läpi ja jonka läpimenemistä sosialidemok-  
ratit pitivät kunnallislain panttina.

### **Lakivaliokunnan**

tärkein kysymys oli painolain laatiminen, joka kuitenkin  
ei ehtinyt valmistua.

### **Talousvaliokunnassa**

tuli loppuun käsitellyksi metsänsuojelulaki, jossa sociali-  
demokratit ajoivat oman kantansa läpi. Tämä laki tulisi  
suurimmalta osaltaan ehkäisemään nyt tapahtuvan ja niin  
suurta taloudellista vahinkoa tuottavan metsänraiskauk-  
sen. Lakia ei kuitenkaan eduskunta ehtinyt käsitellä.  
Sen lisäksi valmistui laki vesijättömaiden muodosta-  
misesta itsenäisiksi tiloiksi ja tukkiyhtiöiden maan-  
ostojen rajottamista koskeva laki.

### **Sivistysvaliokunta**

sai loppuun käsitellyksi oppivelvollisuuslain, mutta se ei eh-  
tinyt läpi eduskunnassa. Sosialidemokratien ehdotukset eivät  
kuitenkaan tulleet siinäkään hyväksytyksi, vaan liitettiin  
ne vastalauseina mietintöön. Loppuun käsiteltiin useihin  
sivistystarkoituksiin myönnetyt apurahat ja „Kansan Näyt-  
tämön“ lisätty apuraha.

### **Työväenasiainvaliokunta**

on ollut siinä asemassa että lukuunottamatta leipurilakia  
ei mitään sieltä tullutta suuremmasta merkityksestä olevaa  
esitystä tai mietintöä ole eduskunnassa valmistunut.

## Valtiovarainvaliokunta

käsitteli tällä istuntokaudella valtion finanssikertomusta entistä suuremmalla huolella. Suurta merkitystä vailla ei myöskään ole verotusuudistusta koskeva anomusmietintö.

Pakottaakseen porvareita mahdollisimman suureen ja köyhällistöllekin edulliseen verotusreformiin, eivät sosiaalidemokratit valiokunnassa vaatineet täydellistä tulliverojen ja välillisten verojen poistamista, eikä suurin osa valiokunnan jäsenistä katsonut edulliseksi tupakkaveron tai monopolin käytäntöön ottamista; tällä osittaisella ohjelman tinkimisellä saivatkin puristettua nykyoloihin katsoen melkoisen suurta verotusreformia tarkoittavan mietinnön, jonka anomusmietinnön sitten kuitenkin eduskunnan porvarillinen enemmistö palautti valiokuntaan takasin, määräten supistettavaksi sen mitättömiin, ja niin tuo pitkä mietintö supistettiin neljään sivuun joilla niilläkään ei mitään sanottu, ja niin ollen koko tinkiminen meni hukkaan.

Muiden kysymysten lisäksi teki ryhmä välikysymyksen kieltolaki-asian viivyttämisestä, joka välikysymys kuitenkin eduskunnan enemmistön taholta tapettiin valiokuntaan lähettämättä.

Muutamia kurinpitokysymyksiä myös sattui, mutta ne eivät antaneet kuitenkaan aihetta erityisen jyrkempiin toimenpiteisiin.

### Vuoden 1909 ensimmäinen istuntokausi.

Neljännän kerran kokoontui ryhmä helmikuulla tänä vuonna.

Puhemieskysymys oli yhä riitakapulana, ja nyt päätti ryhmä ensi kerran, että on äänestettävä tyhjillä lipuilla, ensimmäiseksi puhemieheksi äänestettiin toveri Sirolaa, toista tyhjillä lipuilla. Alkuvalmistuksiin ryhdyttiin, ja uusi kieltolaki- sekä työttömyyttä koskeva välikysymys

päätettiin tehdä. Mutta eduskunta hajotettiin toisen kerran ennenkuin päästiin edes alkuun.

Tällä kertaa hajotusta ei aiheuttanut mikään sosialidemokratien vastalause, vaan puhemiehen vastauspuhe valtaistuinpuheeseen, jonka puheen sisältö katsottiin Venäjällä uhmailuksi venäläistä valtaa vastaan.

### Vuoden 1909 toinen istuntokausi.

Ryhmä kokoontui uusien vaalien jälkeen entisestään yhtä lukuisampana. Kuitenkin oli yksi ryhmän jäsen, toveri Nuorteva, suljettu majesteettirikoksesta linnaan.

Alkuvalmistusten jälkeen tehtiin ryhmän puolelta alote Nuortevan vapauttamiseksi, joka alote porvariensa ahtaan laintulkinnan johdosta ei johtanut toivottuihin tuloksiin.

Puhemiesvaaleissa päätti ryhmä äänestää tyhjillä lipuilla ja ensimmäiseksi varapuhemieheksi toveri Sirolaa ja toisessa varapuhemiesvaaleissa tyhjillä lipuilla. Päätös päätettiin pitää velvoittavana kaikkiin ryhmän jäseniin nähden; tätä päätöstä vastaan ilmoitti rikkoneensa toveri Leivo.

Heti alussa päätettiin että ryhmän puolelta tehtäviä alotteita olisi vähennettävä ja tehtävä vain ainoastaan kaikkein tärkeimmät puolueohjelmaa koskevat alotteet ja kohdistaa koko huomio muutamiin tärkeimpiin kysymyksiin, jotka voidaan esille saada. Kuitenkin myönnettiin yksityisille jäsenille oikeus tehdä omia alotteita, jotka kuitenkin oli ryhmälle ilmoitettava, ja näytettävä.

Ensimmäisinä toimenpiteinä oli tehdä uusi välikysymys kieltolain hylkäämisen johdosta, johon välikysymykseen suomettarelainen hallitus ei edes vastannut.

Tämän istuntokauden ensimmäisen kuukauden tärkeimpiä toimia oli eduskunnan adressi. Yhteisen adressiehdotuksen hanke raukesi kohta alussa, porvariensa taholta tehtiin kaksi, perustuslaillisten ja suometta-

relaisten adressiehdotukset. Sosialidemokratit tälläkään kertaa eivät tehneet omaa alotetta, vaan pidättivät itselleen vapauden perustuslakivaliokunnassa ja yleiskeskustelussa tuoda esille oman kantansa.

Nykyiseen valtiolliseen asemaan katsoen piti ryhmäkin toivottavana, että eduskunnassa syntyi yhteinen addressi; kuitenkin suomettarelaiset heti alussa näyttivät, etteivät he mihinkään kunnolliseen addressiin yhdy, vaan tekivät oman vastalauseen. Kuitenkin saivat sosialidemokratit valiokunnassa useita vaatimuksiaan adressiehdotukseen, josta syystä ja kun pidettiin tärkeänä, että adressin takana olisi mahdollisimman suuri enemmistö voidakseen paremmin vaikuttaa ulospäin, ei ryhmä päättänyt omaa vastalauseetta tehdä, vaan päätti ilmaista erinäisissä kohdin eriävän mielipiteensä; tätä päätöstä vastaan ilmottivat eriävän mielipiteensä toverit Boman, Partanen, Hämäläinen, Elooranta ja osittain Kuusinen. Äänestyksestä adressikysymyksessä kieltäytyi toverit Boman, Partanen ja Hämäläinen. Ryhmä lopullisessa käsittelyssäkin hyväksyi perustuslakivaliokunnan mietinnön.

Näin ovat sosialidemokratiset eduskuntaryhmät antaneet puoluekokoukselle ensimmäisen kertomuksensa. Opettelevaista, ehkäpä toisinaan hapuilevaa on sen toiminta ollut, mutta kaikissa kysymyksissä on sitä kuitenkin johtanut halu ja pyrkimys toimia köyhälistöluokan asian voittoon saattamiseksi.



### Ehdotuksia ja vastaehdotuksia.

(Sulkumerkeissä olevat numerot merkitsevät ennen ilmestyneen „*Alustuksia ja ehdotuksia Suomen sosialidemokratisen puolueen edustajakokoukselle, joka pidetään Kotkassa 8—13 p:nä syyskuuta 1909*“ -nimisen julkaisun sivuja, joilla allamainitut ponnet perusteluineen \*) ovat).

#### A. Puolueen menettelytapaa koskevia ehdotuksia.

1. *Kaapo Murros* ehdottaa (s. 1—5) puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Puoluekokous, jonka mielestä porvarillisten, tuotanto-  
lähteitten yksityisomistuksellista luonnetta tukevain lakien  
paikkailemisesta ei ole mitään hyötyä köyhälistön luokalle,  
ei katso niin sanotun parlamenttarismin ansaitsevan etusi-  
jaa puolueemme menettelytavassa vaan pitää välttämättö-  
mänä sen siirtämistä toisarvoiseksi asiaksi, niin että vaa-  
leihin käydään ilman rahallisia uhrauksia vaativia toimen-  
piteitä ja että puolueen edustajat parlamentissa edustavat  
vain sosialismia. Sitävastoin lausuu puoluekokous mielipi-  
teenään:

1) että puolueen kaikki käytettävissä olevat varat uh-

---

\*) Perustelut on pöytäkirjan laajuuden vuoksi jätetty tästä koko-  
naan pois, mikä on katsottu myöskin johdonmukaiseksi kokouksen  
päättöksen kanssa, että vast'edes alustuksista ei puoluetolimikunnan toi-  
mesta ollenkaan muuta julaista kuin ponnet.

rataan järjestämis- ja valistamistyöhön, niin että puolueosastoja saadaan maamme joka kolkkaan ja että valistajavoimia melkoisesti sekä parannetaan että lisätään;

2) että puolueosastot kaikkia mahdollisuuksia silmällä pitäen koettavat kukin kunnassaan vaikuttaa siihen suuntaan, että kunta saisi mahdollisimman suuren sananvallan kunnan piirissä harjoitettavassa tuotannossa ja kilpailemalla anastaisi yksityisiltä ne tuotantohaarat ja tuotantolähteet, joita se menestyksellä voi hoitaa;

3) että puolueen sanomalehdistö, syventääkseen yhteiskunnallista ja taloudellista ymmärrystä lukijakunnassaan, hankkisi palstoilleen sosialistista maailmankatsomusta useammaltakin puolen selventävää lukemista.

2. *Yrjö Sirola* ehdottaa (s. 84) seuraavia ponsia:

1. Vakuutettuna siitä, että luokkavastakohtat kapitalistisessa yhteiskunnassa yhä kärjistyvät, selittää puoluekokous, että Suomen köyhälistön on edelleen jyrkän luokkataistelun kautta valtiollisella alalla, eduskunnassa, ammatillisessa liikkeessä ja osuustoiminnassa pyrittävä varmistamaan työväenluokan jo saavuttamia oikeuksia, vapauksia ja etuja sekä niitä laajentamaan, niin että se mahdollisimman nopeasti tulisi kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi yhdessä muiden kapitalististen maiden työväenluokkain kanssa toteuttamaan sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken sorron ja riistämisen lopettaminen.

2. Koska puolueen keskuudessa on ilmestynyt n. k. antiparlamentaarista käsitystä, joka pyrkii väheksymään yleisen äänioikeuden käytön ja eduskunnallisen toiminnan merkitystä työväenluokan valistamis- ja vahvistamiskeinona, julistaa kokous — kansainvälisen sosialidemokratian kokemustenkin perustalla — tällöisen käsityksen työväen taistelulle turmiolliseksi ja kehottaa Suomen köyhälistöä tarmolla puolustamaan saavutettuja eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrkimään niiden laajentamiseen ja vaaleissa kokoamaan yhä mahtavampia joukkoja sosialidemokratian vaatimusten taa, sekä velvottaa eduskuntaryhmää entistä



suuremmalla voimalla ja selvyydellä edustamaan puolueemme periaatteita vasten kaikkia heikontamis- ja hämmentämissyrkimyksiä.

3. Tälle pyrkimykselle n. k. pikkuparannusten kautta vahvistaa työväenluokan taistelutarmoa ei ole annettava sitä luokkavastakohtia hämmentävää merkitystä, kuin siten, unohtaen sosialidemokratian kumouksellinen periaate ja mukautuen nykyisiin oloihin, tyydyttäisi uudistuksiin porvarillisessa yhteiskunnassa, ja hylkää puoluekokous tällaisen n. k. revisionistisen käsityksen.

4. Mitä tulee kysymykseen Suomen suhteesta Venäjään, pysyy puolue jyrkästi vastarinnassa Venäjän hallituksen yrityksiä vastaan rajoittaa Suomen valtiollista autonomiaa ja selittää puoluekokous, että sitä mukaa kuin taantumuksellinen sortovaltius mahdollisesti saa toteutuksi näitä pyrkimyksiään, myöskin meidän puolueemme taholta on lähestyttävä Venäjän, varsinkin kansainväliseen sosialistiseen työväenliittoon kuuluvia, vastustuspuolueita, kuitenkin aina säilyttäen puolueemme menettelytapoihin nähden itsemääräämisvalta. Puolueneuvoston on, jos kii-reellinen menettelytavan muutos tulee tarpeelliseksi, kutsuttava koolle puoluekokous ja siihen saakka, tietoisena vastuunalaisuudesta, määrättävä toimintatavat.

3. *Vera Ostroumow* ehdottaa (s. 88—92) päätettäväksi:

että puoluekokous katsoo nykyhetken vaativan puolueen tärkeimmäksi tehtäväksi Suomen autonomian puolustamisen ja laajentamisen kansanvaltaiseen suuntaan;

että tässä asiassa puolue antaa siveellisen kannatuksensa ja voi tilapäisesti yhtyä yhteistoimintaan kaikkien niiden ryhmien kanssa eduskunnassa ja tämän ulkopuolella, jotka toimivat saman tarkoituksen hyväksi, kuitenkin suostumatta pysyväisiin, puolueen itsenäisyyttä rajoittaviin liittoihin toisten puolueiden kanssa;

että puolue käyttää tässä taistelussa kaikkia käytettävissä olevia laillisia ja rauhallisia keinoja;

että puolue valtuuttaa puolue toimikunnan tarvittaessa ryhtymään toimenpiteisiin jyrkempien keinojen käytäntöön ottamiseksi, joista toimenpiteistä p.-toimikunta on vastuunalainen puoluekokoukselle ja samalla velvoittaa jokaisen puolueen jäsenen tässä asiassa ehdottomasti noudattamaan puolue toimikunnan määräyksiä, kuten puoluekuri vaatii;

että Oulun puoluekokouksen päätös solidarisuudesta Venäjän vapausliikkeen kanssa pysytetään voimassa ja myös tehokkaammin toteutetaan;

että puheissa ja kirjoituksissa teroitetaan luokkataistelun välttämättömyyttä ei ainoastaan kotimaista porvariluokkaa vastaan, vaan myös rajantakaista, Venäjän hallituksen tukena olevaa virkamies- ja aatelistoluokkaa vastaan.

4. *E. Viinikainen* ehdottaa (s. 92—101):

että kokous tunnustaa eduskunnallisen toiminnan voimakkaaksi aseeksi köyhälistön luokkataistelussa sekä päättää,

että sosialidemokratinen puolue tarmokkaasti edelleen taistelee eduskunnallista taistelua sorrettujen vapauttamiseksi ja köyhälistön kohottamiseksi yhteiskunnallisessa suhteessa;

että äkkiarvaamattomissa tapauksissa on puolue neuvosto ja -toimikunta oikeutettu päättämään menettelytavasta puolueen periaatteita vartenottamalla.

5. *Rovaniemen sos.-dem. kunnallisjärjestö* ehdottaa (s. 101) hyväksyttäväksi seuraavan ponnen:

puolueen on vastaisuudessa oltava kokonaan erillään porvarillisista, vieläpä Venäjältä tulevaa taantumustakin vastaan taisteltaessa, sillä suurlakon aikainen kokemus osoittaa, että yhteistoiminnassa heidän kanssaan avustamme vain heitä ja he ovat heti vaaran ohimentyä valmiit meidät pettämään. Myöskin he menettelyissään tavallisesti turvautuvat väkivaltaisiin keinoihin, jotka ovat vastaisia sosialismin rauhalliselle kehitystyölle.

6. *J. Kujala* ehdottaa (s. 102—103) seuraavia ponsia:

että sosialidemokratinen puolue — niin kauvan kun äänioikeusolot säilyvät nykyisellään — ottaa osaa eduskuntatyöhön niin voimakkaasti ja laajaperäisesti kuin mahdollista, pitäen kuitenkin kiinni sosialidemokratisen luokkataistelun periaatteesta;

että vaaliagitatsionissa ei unohdeta selvittää sosialidemokratian pääpyrkimystä ja eduskuntatyön merkitystä oikeassa valossaan sosialidemokratisen maailmankatsomuksen pohjalla.

## B. Järjestösääntöjen muutoksia ja lisäyksiä koskevia ehdotuksia.

7. *Järjestösääntöjen muutoksia ja lisäyksiä tarkottavia* ehdotuksia olivat tehneet:

*Puoluetoimikunnan asettama komitea* esitti (siv. 5—14) kokonaisen ehdotuksen uusiksi järjestösäännöiksi.

*Turun eteläisen ja Hämeen pohjoisen vaalipiirin sosialidemokratiset piiritoimikunnat* olivat (s. 103—111 ja s. 111—118) vastaehdotuksina esittäneet täydelliset ehdotukset uusiksi järjestösäännöiksi.

*Reino Viherkoski* ehdottaa (s. 14—15) erinäisiä määräyksiä edustajaehdokkaiden asettamisesta valtiopäivämiesvaaleissa, m. m. että äänestys ehdokkaista toimitetaan kansanäänestyksellä, johon jokainen 18 vuotinen sosialidemokratista aatetta ja puoluetta kannattava kansalainen saa ottaa osaa.

*Puoluetoimikunta* esittää (s. 15—17) vastaehdotuksena, että Viherkosken ehdotukset hylättäisi ja edustajaehdokkaiden asettamisen tapa edelleenkin jätettäisi piirijärjestöjen määrättäväksi.

*Keuruun työväenyhdistys* ehdottaa (s. 17), että puoluepäättöksellä vahvistettaisiin yhdenmukainen vaalijärjestelmä koko puoluetta varten, jossa otettaisi ainoastaan yksi ehdokas kunkin valitsijayhdistyksen listalle.

*Puoluetoimikunta* ehdottaa (s. 17—18) tähänkin esityk-

seen nähden, että ehdokkaiden asettaminen jätettäisi piirikokousten asiaksi.

*Kaasmarkun työväenyhdistys* ehdottaa (siv. 18) järjestösääntöihin määräystä: Ketään henkilöä ei saa mikään puolueen aliosasto asettaa ehdokkaaksi puolueen luottamustoimiin, ellei hän ole puolueen jäsen ja sellaisena ollut vähintään vuoden. Mutta tämä määräys ei ulotu järjestöihin, jotka ovat olemassa olleet vuotta lyhemmän ajan.

*Puoluetoimikunta* ehdottaa (s. 18—19), vastaesityksenä edelliselle, puoluekokouksen päätettäväksi:

että sosialidemokratisten puolueosastojen, puoluejärjestöjen ja puolueessa toimivien liikkeiden täytyy varsinaisina luotto- ja palvelushenkilöinä käyttää yksinomaan sosialidemokratiseen puolueeseen kuuluvia henkilöitä ja

että luottotoimia annettaissa harkittaisiin tarkoin, onko luottotoimen ehdokas sekä kykenevä että sopiva.

*Evon työväenyhdistys* esittää (s. 29) seuraavia kysymyksiä:

olisiko puolueeseen kuuluvain maalaisyhdistysten perustettava oma maajärjestö;

eikö olisi kansanvallan periaatteita noudattaen, annettava oikeus valtiollisissa asioissa ilman maksua määrätä ja ottaa osaa jokaisen sos.-dem. mielipiteen omaavan henkilön puolueen menettelytapaan?

*Puoluetoimikunta* ehdottaa (s. 29—30) edelliselle vastaehdotuksena, että kysymys ehdotetun maalaisjärjestön perustamisesta hylätään ja että myöskin ehdotus päätösvalan antamisesta puolueen asioissa järjestöihin kuulumattomille hylätään.

*V. Lehokas* tekee (s. 20—24) ehdotuksia, jotka tarkoittavat puolueen järjestömuotojen yksinkertaistuttamista.

*Karkun sos.-dem. kunnallistoimikunta* tekee (s. 27—28) erinäisiä ehdotuksia, jotka tarkoittavat puolueen pysyttämistä koossa, puoluetoimikunnan kokoonpanotapaa ja velvollisuuksia.

*Puoluetoimikunta* esittää (s. 28—29) vastaehdotuksena

edelliselle, että ehdotukset osaksi hylättäisi, osaksi jätettäisi tarpeettomina huomioonottamatta, osaksi käsiteltäisi toisten esille tulevain asiain yhteydessä.

Vastaehdotuksia järjestösääntöjen erikoiskohtiin esittävät:

*Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin piiritoimikunta* (s. 118—119);

*Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestö* (s. 119—120);

*Hermannin työväenyhdistys* (s. 120);

*Rovaniemen sos.-dem. kunnallisjärjestö* (s. 121);

*Kurun Parkkuun työväenyhdistys* (s. 121) ja

*J. Kujala* (s. 121—123 olevan esityksensä eräissä kohdin).

8. *Verotuskysymystä tarkottavia* ehdotuksia olivat tehneet:

*V. Lehokas* esitti (s. 25—27) suunnitelman uudeksi puolueverojen kantotavaksi.

*Nummelan työväenyhdistys „Elo“* ehdottaa (s. 27), että puoluevero olisi alennettava 50 pennistä 30 penniin jäsentä kohden vuodessa.

*Karkun sos.-dem. kunnallistoimikunta* ehdottaa (s. 27), että puolueen verotaakkaa olisi lievennettävä siten että puolue- ja piirivero olisi yhteensä vain yksi markka.

*Evon työväenyhdistys* esittää (s. 29) kysymyksen: Miten on järjestettävä puolueverotus, tuottaakseen jäsenille suhteellisesti yhtäläistä taloudellista etua.

*Puolueitoimikunta* esittää (s. 29—30) vastaehdotuksena edelliselle, otaksuen sen tarkottavan asteettain ylenevän verotuksen käytäntöön ottamista, että ehdotus, ottaa puolueverojen maksuissa käytäntöön asteettain ylenevä verotusmuoto, periaatteessa hyväksyttäisiin, mutta käytännöllisiin vaikeuksiin nähden toistaiseksi hyljättäisiin.

*O. V. Karvonen* ehdottaa (s. 58—61):

että puoluekokous ottaisi käytäntöön n. s. sanomalehtiveron, jonka jokainen puolueen jäsen suorittaisi piiri-

verojen yhteydessä piiritoimikunnalle, tämän jätettäväksi vaalipiirin puoluelehdille;

että tuo vero määrättäisiin 50 penniksi jokaiselta täysinmaksaneelta puolueen jäseneltä kerta vuodessa maksettavana.

*Vaasan pohjoisen vaalipiirin piiritoimikunta* ehdottaa (s. 119), että puolueverot suoritettaisiin piiritoimikunnan kautta.

*J. Kujala* ehdottaa (s. 121—122) että verot kantaisi aluejärjestön rahastonhoitaja edelleen tilitettäväksi ja että piirivero semmoisenaan lakkautettaisiin.

### C. Agitatsioonikysymykset.

9. *E. Viinikainen* ehdottaa (s. 44—46):

1:ksi, että lentävä kiihotus kokonaan — lukuunottamatta vaalikiihotusta — lakkautettaisiin sekä että luentoja ja esitelmiä järjestettäisiin useampia päiviä kestäviksi kursseiksi;

2:ksi, että puolueagitatsionia harjoitettaisiin ainoastaan 7:nä kuukautena vuosittain syyskuusta alkain;

3:ksi, että puhujille suotaisiin niinä kuukausina, jolloin ei puolueagitatsionia harjoiteta, mahdollisuutta kehittää itseään sekä velvoitettaisiin heidät valmistautumaan työhönsä, antamalla heille tilaisuus nauttia vakinaisia tulojaan;

4:ksi, että kunnollisten puhujien puutteen poistamiseksi puolue pestäisi ja ylläpitäisi puolueopistoa, johon kykenevät opettajat hankkisi ja työsuunnitelman valmistaisi puolue-toimikunta sekä myöskin valvoisi opiston toimintaa;

5:ksi, että tarkempi valvonta puhujien suhteen aikaan saataisiin, on heiltä ennen toimeen hyväksymistä vaadittava kelpoisuustodistus puolue-toimikunnalta, piiritoimikunnalta tai puolueopiston johtajalta sekä että ne, jotka ovat oikeutettuja todistuksia antamaan, ennen sen antoa, velvoitettaisiin hakijalta taitonäytteen vaatimaan.

10. *Kaskisten työväenyhdistys* ehdottaa (s. 46), että puoluekokous ryhtyisi kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla tarpeellisiin toimenpiteisiin etelä-Pohjanmaan herätystyön suhteen.

11. *Puoluetoimikunta* esittää (s. 46) vastaehdotuksena edelliselle puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Puoluekokous kyllä tietää, että sosialidemokratiset käsitteet maamme työväen keskuudessa, varsinkin sen ruotsalaisen väestön piireissä ovat sangen puutteelliset ja myös, että se herätystyö mitä tähän asti on voitu tehdä yllämainituissa joukoissa, ei läheskään vastaa tarkoitustaan eikä ole riittävä.

Mutta, koska herätystyön järjestäminen on ollut ja edelleen tulee olemaan piiritoimikuntain huolena, ei puoluekokous katso olevan syytä kiinnittää huomiota tähän anomukseen erityisesti, vaan kehoittaa asianomaista piiritoimikuntaa ryhtymään sen johdosta toimenpiteisiin ja tarvittaissa kääntymään puoluehallituksen puoleen lisävarain anomuksella. Kun kysymyksessä on myös ruotsinkielisen väestön herättäminen olisi piiritoimikunnan oltava vuoro-vaikutuksessa myöskin Suomen ruotsalaisen työväenliiton kanssa.

12. *Suomen ruotsalaisen työväenliiton hallinto* ehdottaa (s. 47—48):

että puoluetoimikunnan tehtäväksi annetaan niin pian kuin se käy mahdolliseksi ottaa puolueen palvelukseen vakinaisesti palkattu luottamusmies ruotsalaista työväenliikettä varten.

13. *J. Kujala* esittää (s. 122) että piiriagitatsioni lakkautetaan, että järjestettäisiin pienempiä 3—4 kuntaa käsitteviä agitatsionipiirejä, joiden hyväksi nykyiset piiriverot tulisivat sekä että puolue palkkaisi yleisagitaattoreita jotka agitatsionin ohessa tarkastelisivat ja valvoisivat toimintaa puolueessa, antaisivat ohjeita y. m.

### D. Nuorisoliittoasia.

14. *Väinö Vankkoja* ehdottaa (s. 70—73) puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavat ponnet:

Koska sosialidemokratinen nuorisoliike ei puolueen avutta voi toimia tarpeeksi pontevasti eikä levitä niin laajalle ja vapaasti kuin olisi suotava ja koska sen vastustaminen on katsottava turmiolliseksi itse sosialidemokratillemme liikkeelle, sekä siihen nähden, että sos.-dem. nuorisoliitto ei voisi vaurioita kärsimättä kantaa sitä verotaakan lisäystä, joka sen puolueeseen liittymisestä seuraisi, päättää kokous:

1:ksi) että sosialidemokratisen nuorisoliiton on sallittava olla ulkopuolella puolueen;

2:ksi) että puolue seuraavaan puoluekokoukseen asti myöntää sos.-dem. nuorisoliitolle vuosittain 1,500 markkaa agitaattorin palkkaamista varten;

3:ksi) että muutamissa osissa maata esiintynyt nuorisosastojen vastustaminen on ehdottomasti lopetettava turmiollisena koko sos.-dem. liikkeelle;

4:ksi) että joka paikassa, missä se suinkin käy laatuun, on perustettava nuorisosastoja puoluejärjestöjen avustuksella;

5:ksi) että piiriagitaattorien on silloin tällöin matkoiltaan pidettävä nuorisosiasta esitelmiä ja perustettava sosialidemokratisia nuorisosastoja.

15. *J. Kujala* ehdottaa (s. 122) määräystä: Sos.-dem. nuorisoliitto liittyköön liittona puolueeseen ja suorittakoon jäsenten maksukykyä silmällä pitäen määrätyn vuosiveron.

### E. Puolueohjelmakysymykset.

16. *E. Viinikainen* ehdottaa (s. 30—31), että asetettaisi komitea puolueohjelmaa tarkistamaan.

17. *O. V. Kuusinen* ehdottaa (s. 33—35) että puoluekokous päättäisi asettaa komitean tarkastamaan puo-



lueemme sekä periaatteellista että lähintä ohjelmaa, ja ajoissa ennen seuraavaa puoluekokousta julkaisemaan tarkastuksensa tulokset ja mahdolliset muutosehdotuksensa.

18. *O. V. Kuusinen* ehdottaa (s. 35—40) edellisen ehdotuksen lisäksi puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan lausunnon, jota myöskin puoluehallitus on yhtynyt kannattamaan:

Koska puolueen sekä periaatteellinen ohjelma siltä osaltaan, joka koskee maatalouskysymystä, että maatalousohjelman käytännölliset uudistusvaatimukset on huomattu olevan kaikin puolin enemmän harkinnan, tutkimuksen ja keskustelun tarpeessa, katsoo puoluekokous tarpeelliseksi,

että maatalousohjelma otetaan hetimiten perinpohjaisen valmistavan tarkastelun alaiseksi, sekä selittää;

että siihen saakka, kunnes uusi puoluekokous on maatalous- ja maalaistyöväen kysymyksessä kantansa määrännyt, ei puolue ole ehdottomasti sidottu Forssan eikä Oulun kokousten hyväksymäin maatalousohjelmain vaatimuksiin;

mutta siitä huolimatta sos.-dem. puolue tulee periaatteidensa mukaisesti nyt kuten aina nykyajan yhteiskunnallisessa luokkataistelussa voimainsa takaa ajamaan ja puolustamaan maalaistyöväen etuja, sekä, ollen kaikkien kapitalismin sortamain auttajana, taistelemaan saavuttaakseen myös talonpojille ja kaikelle maaseudun työtätekeväälle kansalle edullisia uudistuksia, sikäli kuin ne vaan ovat edistyksellisiä ja työväenluokan etujen mukaisia.

19. *Gerbyn ruotsalainen työväenyhdistys* ehdottaa (s. 31—32), että puolueohjelman 9:s kohta muutettaisi näin kuuluvaksi: Sotalaitos on poistettava ja sen sijaan perustettava kansainvälisiä sovinto-oikeuksia.

20. *Sos.-dem. nuorisoklubi „Facklan“* ehdottaa (s. 33), että edellisessä ehdotuksessa mainittu puolueohjelman kohta muutettaisi seuraavaksi: Suoranainen taistelu militarismia vastaan, missä muodossa se sitten esiintyneekin.

21. *Vera Ostroumow* esittää (s. 128—129) vastaehdotuksena molemmille edellisille, että puolueohjelman 9:n kohdan sisältö pysytetään muuttumattomana, mikäli se koskee kansanpuolustusta.

22. *Sos.-dem. nuorisoklubi „Facklan“* ehdottaa (s. 32—33):

1) että 8:s kohta luvussa „Työväensuojelusta koskevia lakimääräyksiä“ muutettaisiin seuraavaksi: Työväensuojelusta koskevien määräysten tarkan valvonnan tähden tulee ammattien tarkastus jättää Ammattijärjestölle, joka vuorostaan on oikeutettu asianomaisten ammattiliittojen keskuudesta valitsemaan riittävän luvun ammattien tarkastajoina ammatin laadun mukaan;

2) että 5:s kohta luvussa „Yleisiä vaatimuksia“, jossa on lause: „Uskonto on julistettava yksityisasiaksi“, muutetaan kuuluvaksi: Suoranainen taistelu kaikkea uskontohumpuukia vastaan;

3) että 5:s kohta luvussa „Maatalousohjelma“, jossa puhutaan maan *luovuttamisesta* irtolaisväestölle tai osuuskunnille muutetaan seuraavaksi: Maa-alueet, jotka kuuluvat valtiolle tai jotka pakkoluovutetaan, ovat vuokrattavat irtolaisväestölle tai sellaisille osuuskunnille, joiden jäsenet itse viljelevät maata;

4) että tehtäisiin seuraava lisäys 6:nteen kohtaan luvussa „Yleisiä vaatimuksia“: — — — On velvollinen ilmoittamaan veronalaisen omaisuutensa valtion ollessa oikeutettu sen ensi kädessä lunastamaan.

23. *Vera Ostroumow* esittää (s. 126—128) vastaehdotuksena, että puolueohjelman 5:s kohta pysytetään muuttumattomana.

24. *Jukka Pohjola* ehdottaa (s. 40—44), että puoluekokous, käsitellessään toimenpiteitä maan hankkimiseksi tilattomalle väestölle, ottaisi huomioon seuraavat ehdotukset:

Maanomistajat, sekä yksityiset että yhtiöt, ovat velvoitettavat vuokraamaan viljelyskelpoiset viljelemättömät

maansa viljelyshaluisten tilattomain viljeltäväksi korkeintaan 6 ja pohjois-Suomessa korkeintaan 12 hehtaarin suuruisissa alueissa ruokakuntaa kohti.

Tästä velvollisuudesta olkoot kuitenkin vapaat ne maanomistajat, jotka omistavat yhteensä viljeltyä ja viljelyskelpoista viljelemätöntä maata korkeintaan 20 ja pohjois-Suomessa korkeintaan 30 hehtaaria.

Maanomistajalle suoritettava vero tilattomalle luovutetusta maasta on määrättävä korkeintaan 10:ksi markaksi hehtaarilta.

Valtion on tehokkaasti avustettava uutisasutusta myöntämällä tilattomille mahdollisimman edullisia lainoja.

25. *Vera Ostroumow* ehdottaa (s. 123—126) puolueohjelmaan lähimpien vaatimusten ensimmäiseksi otettavaksi seuraavan vaatimuksen: Suomen valtio-oikeudellinen asema, Venäjään erottamattomasti yhdistettynä mutta sisällisesti itsenäisenä valtiona, on turvattava.

26. *E. Viinikainen* esittää (s. 100—101):

että vaaliohjelma kokonaan poistettaisiin ja puoluekokous aina erikseen päättäisi, mitä asioita kunakin lainsäädäntökautena kulloinkin etualalle asetettaisiin.

## F. Puoluelehtiä koskevat ehdotukset.

27. *Viipurin kunnallisjärjestö* ehdottaa (s. 53—55):

että Oulun kokouksen päätös sanomalehtimiesten kirjoitusvapaudesta tulkitaan siten, että porvarillisilla sanomalehdillä tarkoitetaan ainoastaan määrättyjen porvaripuolueiden varsinaisia äänenkannattajia.

28. *Vera Ostroumow* ehdottaa (s. 129—130) edellisen ehdotuksen lisäksi, että Oulun kokouksen päätös tulkittaisiin niin, että varsinaisella toimitustyöllä tarkoitetaan ainoastaan porvarillismielisten artikkelien kirjoittamista.

29. *K. H. Viik* ja *I. Hörhammer* ehdottavat (s. 55—57), että ilmeisiä humpuuki-ilmoituksia ei vast'edes saa ottaa puolueen sanomalehtiin.

30. *Pohjanmaan Työväen Osuuskirjapainon* puolesta ehdottivat J. Hätälä ja J. Ekstedt (s. 61—62):

että sos.-dem. puolueen puoluekokous lausuisi ohjeena puoluetuomikunnalle

että sillä olevien kirjapainotöiden suoritus jaettaisiin tasan kaikkien puoluelehtien kirjapainojen tehtäväksi, niin että jokainen niistä tulisi tässä suhteessa nauttimaan samallaisia etuja.

### G. Muita ehdotuksia.

#### *Työväensihteeristö.*

31. *E. Haapalainen* ehdottaa (s. 51—53), että pontevasti ryhdyttäisi toteuttamaan työväensihteeristön perustamista.

#### *Työväensuojelulakiasia.*

32. Ehdotetaan (s. 78—82), että puoluekokous hyväksyisi seuraavan lausunnon:

Suomen Eduskunnassa nykyisellä lainsäädäntökaudella käsiteltävänä olevan työväensuojelulakiasian johdosta lausuu edustajakokous:

että nykyään voimassaolevan häpeällisen ja ainoastaan työväen riistäjiä hyödyttävän työväensuojelulainsäädännön tehokas uudistaminen on vihdoinkin suoritettava ja uusi laki näillä valtiopäivillä ehdottomasti päätettävä:

tähän tarkotukseen on kuitenkin porvaripuolueiden kokoomussenaatin laatima häikäilemättömän vanhoillinen ehdotus kerrassaan kelvoton, eivätkä työväen edustajat valtiopäivillä saa sitä korjaamattomana laskea laiksi, sillä sellainen uudistus ei merkitseisi muuta kuin nykyisen lain salliman riistäjain mielivallan silittämistä ja kavalia peittelemistä;

myöskin tunnetuksi tullut työväenasiainvaliokunnan enemmistön suunniteleva lainluonnos on aivan vaillinainen korjaus senaatin esityksestä ja pääkohdissaan sekin vanhoillinen sekä selvästi epäinhimillistä työntekijäin räakkäämistä sallivaksi tarkotettu;

jonka tähden kokous nyt vielä ennen asian ratkaisua muistuttaa porvarillisille kansanedustajille, että Suomen koko valistunut työväki tämän uudistuksen pääkohtiin nähden jyrkästi vaatii

1:ksi, että täysikäisten työläisten työpäivän pituus on säädettävä enintään 8 tunniksi; ylityötä, josta aina on maksettava 50 prosentilla korotettu palkka, voidaan sallia ainoastaan välttämättömissä poikkeustapauksissa eikä milloinkaan enempää kuin yhteensä 120 tuntia vuodessa;

2:ksi, alle 15 vuoden ikäisiä lapsia on kokonaan kiellettävä käyttämästä ansiotyöhön, ja alle 17 vuoden ikäisiä sallittava käyttää korkeintaan 5 tuntia päivässä;

3:nneksi, yötyö on poistettava niin tyyten, että alle 19 vuoden ikäisiä työntekijöitä ei koskaan saa käyttää työhön jälkeen klo 7 ill. eikä ennen klo 7 aam., ja täysikäisiäkin ainoastaan silloin klo 10:een asti illalla, kun työ on jaettu kahteen enintään 8-tuntiseen vuoroon; sellaisissa poikkeustapauksissa, jolloin työn teknillinen laatu välttämättä vaatii työntekoa myöhemmin yöllä, olkoon siihen lupa käyttää ainoastaan täysikäisiä miehiä, joille silloin on maksettava vähintään 50 prosentilla korotettu palkka ja annettava seuraava päivä kokonaan vapaata;

4:ksi, synnyttävälle naistryöntekijöille on määrättävä vapaa-aikaa synnytyksen edellä ja jälkeen yhteensä 12 viikkoa ja siltä ajalta heille suoritettava täysi palkka;

5:ksi, kaikille työntekijöille on säädettävä vähintään 40 tunnin yhtämittäinen sunnuntailepo viikossa; milloin välttämättä tarvitaan jotain työtä sunnuntainakin, on siitä maksettava vähintään kaksinkertainen palkka ja korvattava yhtä pitkällä viikkolevolla muuna aikana viikossa;

6:ksi, nämä suojelusmääräykset ja koko laki ovat ulo-

tettavat koskemaan kaikkia liikeyrityksiä, -laitoksia ja ammatteja, joissa vaan palkkatyöväkeä käytetään; kuitenkin niin, että maatyöläisten normaali-työpäivä voidaan, työntekijäin suostumuksella, järjestää 5 kesä-kuukauden ajalla 10-tuntiseksi, jos se 7 talvikuukautena ei ole pitempi kuin 7-tuntinen;

7:ksi, kaikkien tärkeämpäin suojelusmääräysten rikkomisesta määrättäköön rangaistukseksi 50—2,000 mk. sakkoa, ja vankeutta, jos rikos uudistuu kahden vuoden sisällä.

### *Työttömyyskysymys.*

33. *Tyko Varto* ehdottaa (s. 73—76):

että puoluekokous päättää puolueemme taholta ryhdyttäväksi entistä pontevampiin toimiin työttömyyden poistamiseksi ja sentähden velvoittaa:

1:ksi: puolueneuvoston ja puoluetoimikunnan, yhdessä sosialidemokratisen eduskuntaryhmän kanssa, harkitsemaan keinoja viljelyspakon aikaansaamiseksi mahdollisimman pian sekä suurempain työpaikkain avaamiseksi valtion toimesta jo ensi talven ajalla eri osiin maataamme;

2:ksi: puoluejärjestöt, kunkin paikkakunnallaan toimimaan 1 päivä marraskuuta suurina mielenosotuksia kulkueineen, lippuineen ja puheineen, joissa yleisenä vaatimuksena olisi: „maata ja ruokaa maattomille“.

että puoluekokous harkitsisi, ja sen hyväksi nähtyään, julistaisi edellä ehdotetun mielenosotuspäivän puoluejäsenten työstä vapaana vietettäväksi;

että puoluekokous harkitsisi, josko tällaisia työttömyysmielenosoituksia vuosittain vielä vastaisuudessakin pannaan toimeen.

### *Mielenosotusmerkit.*

34. Puoluetoimikunta ehdottaa (s. 62—64):

että puoluekokous antaa puoluetoimikunnan tehtäväksi valmistuttaa vapunpäiväksi taiteellisesti tehtyjä ja kestä-

viä mielenosotusmerkkejä, joista ostajille voi olla jonkunverran käyttöarvoa;

että puoluetoimikunta järjestää mielenosotusmerkkien myymisen niin, että niitä saa ostaa ainoastaan käteismaksulla sekä jälkivaatimuksella ja että puoluetoimikunta lunastaa myymättömät merkit, jotka sille palautetaan toukuuun 15 päivään mennessä; ja

että puolueeneuvosto päättää kunakin vuonna mielenosotusmerkeistä saatujen voittovarojen jakamisesta ja mihin tarkotuksiin niitä käytetään, sekä

että puoluekokous selittää vappu-mielenosotusmerkkien kustantamisen ja myymisen yksinomaan puoluetoimikunnan oikeudeksi.

35. *M. Paasivuori* ja *I. Hörhammer* ehdottavat (s. 64):

että puoluekokous päättäisi, että mielenosotusmerkkien myymisestä tullut voitto jaettaisiin niin, että  $\frac{1}{3}$  tulisi puoluetoimikunnalle,  $\frac{1}{3}$  ammattijärjestön toimikunnalle ja  $\frac{1}{3}$  vaalipiiritoimikunnalle jaettavaksi näiden kesken niissä myytyjen mielenosotusmerkkien mukaan.

### *Raittiuskysymys.*

36. *A. Kuhanen* ehdottaa (s. 76—77) hyväksyttäväksi seuraavan ponnen: Puoluekokous lausuu sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenet yleensä noudattavat raittiutta ja että puolueen luottamustoimia täytettäissä on valittavalta henkilöltä vaadittava ehdotonta raittiutta.

37. *J. Kujala* ehdottaa (s. 122) seuraavaa: Erinäisiä sos.-dem. raittiusjärjestöjä älköön perustettako sillä raittius-harrastus on ilman muuta sosialidemokratisten järjestöjen ja yksilöjen velvollisuus.

38. *Karkun sosialidemokratinen kunnallistoimikunta* ehdottaa (s. 28) päätöslauselmaa: On ehdottomasti vaadittava raittiutta kaikilta puoluetoimikunnan jäseniltä ja erittäinkin virkailijoilta.

*Puolueen rahavarojen hoito.*

**39.** *Puolueneuvoston asettama komitea* ehdottaa (s. 82—84) seuraavaa ohjesääntöä noudatettavaksi puolueen rahavarojen hoidossa:

1 §. Puolueen rahastonhoitajan ottaa toimeensa ja erottaa Puoluetoimikunta. Jos toimikunnan jäsenissä on henkilö, jonka toimikunta voi hyväksyä rahastonhoitajaksi, niin valitaan toimikunnasta. Jos rahastonhoitaja on ulkopuolelta toimikuntaa valittu, niin on hänellä läsnä-olo ja puheoikeus vaan ei päätösvaltaa toimikunnan kokouksissa. Näin valitun rahastonhoitajan toimista on puoluetoimikunta henkilökohtaisesti vastuunalainen.

2 §. Rahastonhoitajan on toimeen astuessaan annettava vähintään viiden tuhannen (5,000) Smk. takaus.

3 §. Puoluetoimikunta ottaa rahastonhoitajan esityksestä hänelle mahdollisesti tarvittavat apulaiset.

4 §. Puoluetoimikunta valvoo, ettei rahastonhoitaja tarpeettomasti pidä rahavaroja luonaan, vaan toimittaa ne, jos niitä karttuu yli viiden sadan (500) Smk., pankkiin talletettavaksi. Pankissa säilytettäviä varoja ei saa ulos muuten kuin rahastonhoitajan ja, vähintään yhden puoluetoimikunnan sen määräämän jäsenen allekirjoituksella. Puoluetoimikunta määrää lähemmin missä pankissa ja millä tilillä rahoja säilytetään.

Puoluetoimikunta päättää millä tavalla peritään postista kaikki puolueelle tulevat sisäänkirjotetut ja vakuutetut kirjeet ja muut arvolähetykset.

5 §. Puoluetoimikunta valvoo, että rahastonhoitaja aina kuukausittain tekee luettelon saapuneista varoista ja julkaisee sen luettelon puolueen pää-äänenkannattajassa järjestäen tilittäneet yhdistykset vaalipiirittäin. Näin järjestetystä saapuneiden varojen julkaisusta on jokaisen piirin puoluelehden ensi tilassa julkaistava piiriinsä kuuluvain yhdistysten tilitykset. Tällaisen tilitysjulkaisun lopussa on kaikissa lehdissä huomautettava, että puuttuvista tilite-



tyistä eristä on heti puolue toimikunnalle ilmoitettava ja ilmoitukset lähetettävä puolue toimikunnan puheenjohtajalle. Puolueverotilit ovat ehdottomasti aina näin julkaisutavat, kirjallisuus- y. m. maksujen tilityksessä voi puolue toimikunta, jos pakottavia syitä ilmaantuu, myöntää poikkeuksia tästä tavasta.

6 §. Puolue toimikunta velvoitetaan säännöllisesti kuukausittain toimittamaan tai toimituttamaan tarkastus varojen hoidossa.

7 §. Rahastonhoitaja valvoo, että yhdistykset ja osastot suorittavat puolue veronsa säännöllisesti ja viimeistään kolmen kuukauden aikana sen jälkeen kuin verot ovat langenneet maksettaviksi ja muistuttaa laimiin lyöneitä viipymättä tämän kolmen kuukauden kuluttua.

8 §. Rahastonhoitajan on pidettävä ainakin seuraavia kirjoja: kassakirjaa, memoriaalia, tavarakirjaa, inventaariota ja pääkirjaa ja tehtävä tilinpäätös kalenterivuositain.

9 §. Rahastonhoitajan on vuosineljänneksittäin ja vaadittaessa useamminkin annettava toimikunnalle ote kassatilitistä, jossa näkyy puolueen tulot ja menot kuluneelta ajalta.

10 §. Rahastonhoitajan on kahdesti vuodessa laadittava puolue toimikunnalle menoarvio, joka sen jälkeen kun se on tarkastettu esitetään puolue neuvostolle.

11 §. Puolue toimikunta valvoo rahastonhoitajan toimintaa parhaansa mukaan, antaa lähempiä ohjeita, ja on rahastonhoitajan täytettävä toimikunnan määräykset mikäli ne koskevat kirjanpitoa, tilitystä ja varojen hoitoa.

12 §. Puolue toimikunnalla on oikeus käyttää jos tarpeelliseksi näkee vuosittain puolueen varoja korkeintaan kaksisataa (200) Smk. tilintarkastuksesta johtuviin menoihin.

*Ruotsalainen pöytäkirja.*

40. *Suomen ruotsalaisen työväen liittohallinto* ehdottaa (s. 85), että myönnettäisiin sopiva määräraha Kotkan kokouksen pöytäkirjan ruotsinkielisen supistuksen painattamiseen ruotsalaisia tovereita varten.

*Ihanneliittotyö.*

41. Helsingin ja sen ympäristön ihanneliittojen toimikuntain puolesta ehdottaa *Maria Laine* (s. 48—50) seuraavia ponsia:

1) Puoluekokous katsoo ihanneliittotyön menestykselle ja järjestämiselle välttämättömäksi, että maata käsittävä ihanneliittoneuvoja palkataan vakinaisella palkalla. Neuvojan tehtävänä olkoon: hoitaa maata käsittävä kirjevaihto, toimeenpanna opettajakursseja, järjestää ja perustaa liittoja sekä antaa neuvoja ihanneliittoja koskevissa asioissa.

2) Puoluekokous velvoittaa naisten liittohallinnon valitsemaan ihanneliittoja hoitavan toimikunnan, joka hoitaa liiton asiat, hankkii lasten kirjallisuutta y. m.

3) Tätä tarkotusta varten luovutetaan puolueen varoista riittävä määrä toimikunnan käytettäväksi siten, että se on tilivelvollinen naisten liittohallinnolle.

*Palovakuutusyhtiön perustaminen.*

42. *Vehkalahtien kunnallisneuvosto* esittää (s. 69—70) puoluekokouksen käsiteltäväksi kysymyksen oman palovakuutusyhtiön perustamisesta.

43. *V. Tanner* tekee sensijaan (s. 64—69) ehdotuksen, että palovakuutusyhtiön perustamiseen ei ainakaan tällä kertaa ryhdytä.

*Puolueen toimitsijain palkat.*

44. *J. Kujala* ehdottaa (s. 123), että puolueen toimitsijain palkat järjestettäisi niin, etteivät ne nouse yli 250 mk. kuukaudelta.

*Toimihenkilöiden osanotto eduskuntatyöhön.*

45. *E. Viinikainen* ehdottaa (s. 123), että puoluekokous lausuisi sen toivomuksen puolue-toimikunnan jäsenille ja puolueen sanomalehtimiehille, että he, mikäli mahdollista, kieltäytyisivät eduskuntaehdokkuudesta.

---



# Pöytäkirja



# Ensimmäinen kokouspäivä.

Keskiviikkona 8 p:nä syyskuuta.

## *Aamupäivän istunto.*

Kello puoli 10 aikaan aamupäivällä alkoi Kotkan työväenyhdistyksen avara sali, joka köynnöksillä ja lipuilla oli aistikkaasti koristettu, täyttyä Suomen sosialidemokratisen puolueen 6:nnen edustajakokouksen osanottajista, joiden valtuudet sitä ennen oli puoluetoimikunnan toimesta asianmukaisesti tarkastettu.

Kokous aloitettiin yhteisesti laulamalla „Internationale“.

Paikkakuntalaisten puolesta tervehti kokousta toveri *F. E. Kellosalmi* seuraavaan tapaan:

Arvoisat Suomen sosialidemokratisen puolueen edustajat ja puoluetoverit!

Monien ja suurimerkityksellisten vaiheiden varrella on meidän puoluetoimintamme kulkenut senjälkeen kuin viimeksi Oulussa oltiin koolla, mutta ne ääriiviivat ja menettelytavat, jotka siellä vastaisuutta varten järjestettiin, ovat olleet verrattain oikeaan osattuja ja sellaisina pitäneet paikkansa. Nyt taaskin meiltä täällä vaaditaan tässä suhteessa sangen tarkkaa kaukonäköisyyttä määritelläksemme vielä ehkä voimakkaampia ja monimutkaisempia tapauksia varten menettelytapamme ja ratkaistaksemme monia muita tärkeitä kysymyksiä, mitkä tälle kokoukselle ovat joutuneet. Katson paikkakuntalaisten puolesta tämän

kokouksen tulevan ehkä merkityksellisemmäksi tähän saakka pidetyistä. Kotkalaiset ja koko Kymnlaakson työläiset tuntevat iloa sen vuoksi, että tämä paikkakunta lähinnä saa elävästi seurata ja nähdä sen toiminnan, jonka Te tulette näiden asioiden hyväksi täällä rakentamaan. Pyydän Teidät lausua sydämmellisesti tervetulleiksi, toivoen, että voimakkaasti ja kestävästi jaksatte suorittaa sen työn joka teille on täällä uskottu.

Puoluetoimikunnan puolesta avasi sen puheenjohtaja *Matti Paasivuori* kokouksen lausuen:

Arvoisat sosialidemokratisen puolueen edustajat ja kutsuvieraat!

Sosialidemokratisen puoluetoimikunnan puolesta pyydän lausua teidät tervetulleiksi tähän kokoukseen. Kolmisen vuotta sitte olivat puolueemme edustajat koolla Oulussa, jossa silloin suunniteltiin niitä taistelutapoja, joita puolueemme aikoi silloin ryhtyä seuraamaan. Oulussa myöskin ensi kerran valmistettiin puolueellemme vaali-ohjelma. Aika, silloin kuin oltiin Oulussa, oli monessa suhteessa toisenlainen kuin nykyinen. Moni asia näytti silloin muodostuvan toisenlaiseksi kuin mitä todellisuus sitte on osottanut. Etenkin valtiollinen asema näytti silloin paljon valoisammalta ja toivorikkaammalta kuin mitä se nykyään näyttää. On hyvin tärkeätä mieltiä tässä kokouksessa, mikä menettelytapa lähimmässä tulevaisuudessa olisi puolueelle edullisinta. Tällä välillä on puolueemme saanut olla jo kolme kertaa vaalitaistelussa, tämäkin osottaa, miten epävarmoissa ja rauhottomissa oloissa meillä on tämän kolmen vuoden aikana eletty ja toimittu. Puolueen sisällä on myöskin tapahtunut asioita, joista on ollut paljon puheenaihetta, puhumista sekä kirjottamista. — Tässä kokouksessa tullaan tekemään tärkeitä päätöksiä sekä puolueen sisällisistä asioista, että myöskin menettelytavasta, jota puolue lähimmässä tulevaisuudessa tulee noudattamaan. Toivon, että tässä kokouksessa onnistu-



taan tekemään hyvin harkittuja, viisaita päätöksiä, joista tulisi olemaan hyötyä ja etua köyhälistön asialle.

Näillä muutamilla sanoilla pyydän lausua kaikki edustajat sekä puolueen jäsenet tähän kokoukseen tervetulleiksi.

### Kokouksen alkutoimet.

*Puheenjohtajat.* Puoluetolimikunnan ehdotuksen mukaan päätettiin kokoukselle valita 4 puheenjohtajaa. Puoluetolimikunnan ehdokkaat olivat: M. Paasivuori, A. B. Mäkelä, O. Tokoi ja D. Eskelinen.

D. Eskelisen tilalle ehdotettiin F. E. Kellosalmea.

*F. E. Kellosalmi* huomautti, ettei hän ole täysin valtuutettu edustaja ja pyysi senvuoksi jäädä huomioonottamatta, ehdottaen yhdeksi puheenjohtajaksi V. Heimosen.

*D. Eskelinen* pyysi niinkään jäädä huomioonottamatta, minkä pyynnön kokous hyväksyikin. Sitävastoin ei kokous hyväksynyt *A. B. Mäkelän* samanlaista pyyntöä.

Puheenjohtajiksi tulivat valituiksi *M. Paasivuori* ja *A. B. Mäkelä* Helsingistä, *O. Tokoi* Kannuksesta sekä *F. E. Kellosalmi* Kotkasta, joka hänen ja Heimosen välillä äänestettäessä sai enimmän ääniä, nim. 93, Heimosen sai 18.

*Sihteerit.* Puoluetolimikunnan ehdotuksen mukaan päätettiin valita 5 sihteeriä ja 1 pikakirjoittaja. Yksimielisesti hyväksyttiin sihteerin toimiin: *Wäinö Jokinen* Hämeenlinnasta, *Anton Huotari* Tampereelta, *Josua Järvinen* Helsingistä, *Otto Piisinen* Kuopiosta ja *Jukka Pohjola* Tampereelta, pikakirjoittajaksi *Mauno Puputti* Helsingistä.

*Järjestävä valiokunta* asetettiin järjestösääntöjen mukaisesti. Valiokuntaan kuuluvat itseoikeutettuina jäseninä kokoukseen *puheenjohtajat*, *sihteerit*, *puoluesihteri* ja *puolueen rahastonhoitaja* sekä lisäksi 4 kokouksen valitsemaa jäsentä. Useampien ehdokkaiden välillä äänestettyä

tulivat toimikuntaan enimmän ääniä saaneina: *S. Mäkelä, H. Ahmala, Anton Aaltonen ja T. Typpö.*

*Tulkinta.* Yksimielisesti hyväksyttiin puoluetoimikunnan ehdotus, että ruotsinkieliset lausunnot, mikäli ne sisältävät jotakin uutta, tulkitaan suomeksi.

*Porvarilliset sanomalehdet.* Annettiin järjestävän valiokunnan tehtäväksi valmistaa kokoukselle ehdotus porvarillisten sanomalehtien kirjeenvaihtajien läsnäolo-oikeudesta.

### **Tervehdys venäläisiltä tovereilta.**

Kokoukselle oli saapunut ja suomennettuna luettiin seuraavan sisältöinen sähkösanoma:

„Fontenay aux Rosen 8. IX. 09.

*Sosialidemokratinen kongressi.*

Kotka.

Sydämmelliset tervehdyksemme veljespuolueellemme, lämpimät onnittelumme menestyäkseen taistelussanne porvaristoa ja tsarismia vastaan. Eläköön kansainvälinen sosialismi!

*Venäjän sosialidemokratisen puolueen keskuskomitean  
ulkomaalainen toimisto“.*

Kokouksen jäsenet kohottivat seisaalleen nousten kolmikertaisen eläköön-huudon Venäjän sosialidemokratiale.

Tämän jälkeen keskeytettiin kokous klo 12:en asti, jotta valmistettaisi järjestävälle valiokunnalle tilaisuus tehdä ehdotus asetettavista valiokunnista ja muista kokouksen järjestystä koskevista asioista.

### Istumajärjestys.

Loma-ajan jälkeen esitettiin, *O. Tokoin* toimiessa kokouksen puheenjohtajana, ensinnä järjestävän valiokunnan ehdotus *istumajärjestyksestä*. Järjestävä valiokunta ehdotti, että istuttaisi vaalipiirijärjestyksessä, siten että Uudenmaanläänin edustajat istuvat aluksi edessä ja sitte seuraavien vaalipiirien edustajat siinä järjestyksessä kuin vaalipiirit vaalilaissa luetellaan. Istumajärjestys vaihdetaan joka aamu päinvastaiseksi kuin se edellisenä päivänä on ollut.

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen toimitettiin *nimenhuuto*, jolloin poissa-oleviksi merkittiin edustajat: A. Laine, Juho Kujanpää, Eetu Salin, Osk. Nordlund, V. Salin, Alex. Halonen, Sofia Hjulgren, Reino Viherkoski, Juho Leino, Arvi Lehtinen, Antti Toivari, K. Haapalainen.

### Porvarilehtien kirjeenvaihtajat.

Järjestävä valiokunta ehdotti, että kokouksen täysi-istunnot pidetään julkisina, niin että porvarilehtien kirjeenvaihtajilla niissä siis olisi läsnäolo-oikeus.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

\*

*Tervehdyksiä ja onnitteluja* oli kokoukselle saapunut ja esitettiin *Vihannin työväenyhdistykseltä, Juho Leinolta* ja *O. W. Karvoselta*.

\*

### Valiokuntien asettaminen.

Järjestävä valiokunta ehdotti asetettavaksi *seuraavat valiokunnat*: äänestysvaliokunta, valitusvaliokunta, raha-asiaivaliokunta, lakiasiaivaliokunta, menettelytapavalio-  
kunta, toimitus- ja tarkastusvaliokunta, sääntö- ja

agitatsioonivaliokunta, ohjelmavaliokunta ja Perttilänasiainvaliokunta. Viimemainitun valiokunnan käsiteltäviksi asioiksi selitti järjestävä valiokunta tarkottaneensa Perttilän vaillingin sekä puoluetoimikunnan suhtautumisen asiaan. Valiokunta saisi pyytää lausuntoa raha-asiain- ja menettelytapavaliokunnilta, jos katsoo sellaisia tarvitsevansa tai jos kokous jostakin asiasta sellaisen määrää pyydetäväksi.

Nämä ehdotukset hyväksyttiin.

*Jäseniksi* valiokuntiin hyväksyttiin seuraavat:

*Äänestysvaliokuntaan:* D. Eskelinen (kokoonkutsujana), J. V. Tossava, Riku Penttinen, A. Haverinen, J. R. Hynnynen.

*Valitusvaliokuntaan:* V. Lehokas (kokoonkutsujana), S. Tervo, K. Lehtimäki, K. Hämäläinen, K. Kopila.

*Raha-asiainvaliokuntaan:* Ivar Hörhammer (kokoonkutsujana), F. E. Kellosalmi, A. Halme, Vihtori Viitanen, A. J. Partanen.

*Lakiasiainvaliokuntaan:* A. B. Mäkelä (kokoonkutsujana), K. Hämäläinen, K. Heinonen, E. Viljanen, Matti Paasivuori.

*Menettelytapavaliokuntaan:* Eetu Salin, Yrjö Sirola, M. Turkia (kokoonkutsujana), K. H. Viik, A. B. Mäkelä, Santeri Mäkelä, O. Tokoi, H. Ahmala, Alex. Halonen.

*Toimitus- ja tarkastusvaliokuntaan:* Väinö Jokinen (kokoonkutsujana), Anton Huotari, J. Järvinen, O. Piisinen, J. Pohjola, M. Paasivuori, F. E. Kellosalmi.

*Sääntö- ja agitatsioonivaliokuntaan:* V. Lehokas (kokoonkutsujana), A. Laakkonen, K. Suosalu, V. Lundström, J. R. Merivirta, V. Boman, K. M. Evä.

*Ohjelmavaliokuntaan:* Anton Aaltonen (kokoonkutsujana), Arvo Närhi, Yrjö Sirola, Hilja Pärssinen, Evert Huttunen.

*Perttilänasiainvaliokuntaan:* A. E. Kokkola (kokoonkutsujana), J. Peura, S. Saarikivi, J. Rautio, A. B. Mäkelä.

## Muita järjestäytymisasiasioita.

*Järjestävä valiokunta ehdotti, että puheenvuorot olisi aina pyydettävä kirjallisesti. 2 minuttia pitemmät puheenvuorot olisi esitettävä lavalta. Kaikki uudet ehdotukset on tehtävä kirjallisesti. Ellei jotakin ehdotusta keskusteluaikana kannateta, ei sitä oteta äänestyksen alaiseksi.*

*K. Hämäläinen ehdotti, että tehdyt ehdotukset olisi jätettävä kirjallisina vain silloin, kun puheenjohtaja sitä vaatii.*

*W. Lundström kannatti Hämäläistä ja ehdotti lisäksi, että vain toisen puhuessa tulisi puheenvuoroa pyytää kirjallisesti.*

*W. Boman kannatti Lundströmin tekemää ehdotusta.*

*J. H. Lehtelä ehdotti, että paikaltaan puhumisen aika määrättäisi korkeintaan kolmeksi minutiksi, jota ehdotusta myöskin kannatettiin.*

Hämäläisen yhdyttyä kannattamaan Lundströmin ehdotusta, hyväksyttiin tämä ehdotus. Samoin hyväksyi kokous Lehtelän ehdotuksen. Se järjestävän valiokunnan ehdotus, että kannattamaton ehdotus raukee, hyväksyttiin sellaisenaan.

*Tulkiksi ruotsalaisia lausuntoja suomentamaan hyväksyttiin järjestävän valiokunnan ehdotuksesta toimittaja Kullervo Manner.*

## Pöytäkirja.

*Järjestävä valiokunta ehdotti, että kokouksen käsiteltäväksi esitettyjen asiain alustukset lyhennettyinä, numeroituina liitettäisi pöytäkirjaan, jossa sitte vain numeroilla niihin viitattaisi. Kokouksessa esitettävistä lausunnoista ehdotettiin pöytäkirjaan otettavaksi tärkeimmät kohdat.*

*Kokous hyväksyi nämät ehdotukset.*

*Kello 1/2 2 aikaan hajaantui kokous päivällislomalle.*

### *Iltapäivän istunto.*

Istuntoa jatkettiin taasen kello  $\frac{1}{2}$  5:ltä.  
Puheenjohtajana toimi *O. Tokoi*.

### **Osanottaja-asioita.**

*Valitusvaliokunta* ilmoitti, että puoluekokoukselta pyytävät *läsnäolo- ja puheoikeutta* seuraavat puoluetoverit Sulho Leppä, Väinö Vankkoja, K. Heinonen, Aug. Vuori, E. Pusa, J. F. Kivikoski, Matti Autio, Vera Ostroumow, Aug. Vesa, Arttur Aalto, Heikki Jalonen, Oskar Seeve. Valiokunta puolestaan ehdotti heille myönnettäväksi puheoikeuden.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

Sama valiokunta ilmotti sitte selvitetyn, että *Turun ja Porin läänin eteläisen vaalipiirin ruotsalaiset puoluetoverit* olivat valinneet itselleen edustajan ja itse antaneet valitsemalleen edustajalle *Janne Ojalalle* valtakirjan. Ruotsalaisia jäseniä on piirissä niin paljon, että he ovat oikeutettuja edustajan saamaan ja että saman piirin suomalaisilla tovereilla on vaan niin paljon edustajia kuin heidän jäsenmääränsä edellyttää. Valiokunta ehdotti mainitulle edustajalle myönnettäväksi täydet edustajavaltuudet.

Ehdotus hyväksyttiin.

Samalta valiokunnalta oli pyydetty lausuntoa myöskin *Mäntsälän kunnallisjärjestön* edustajan oikeuksista. Mäntsälän kunnallisjärjestö oli myöhästynyt edustajanvaalissaan ja anonut Puoluetoimikunnalta oikeutta toimittaa vaalin myöhemmin. Vedoten siihen, että Puoluetoimikunnalla olisi ollut oikeus suostua vaalin myöhäisempään toimittamiseen, valitsi järjestö edustajan ja antoi hänelle valtakirjan, joka siis ei ollut järjestösääntöjen mukainen. Valiokunta oli sitä mieltä, että Mäntsälän kunnallisjärjestön valitsemalle edustajalle Oskari Lylykorvelle olisi myönnettävä vain läsnäolo- ja puheoikeus, mutta ei täysiä edustajaoikeuksia.

*Oskari Lylykorpi:* Vaalin myöhästyminen oli tapah-

tunut sen vuoksi, että kokouskutsussa ei oltu mainittu, mikä asia kokouksessa tulee esille. Kokoukseen ei tullut jäseniä ja kokous täytyi siirtää heinäkuun 15:ksi, vaikka vaalipäiväksi oli määrätty saman kuun 4 p. Vika ei siten ollut kunnallisjärjestön, vaan kunnallistoimikunnan.

*T. Kallio* puolsi myönnettäväksi edustajaoikeuden siihen nähden, että useilla muillakin paikkakunnilla oli vaali toimitettu heinäkuun 4 p:n jälkeen.

Kokous päätti 92 äänellä myöntää O. Lylykorvelle täydet edustajaoikeudet. Valiokunnan ehdotuksen puolesta annettiin 10 ääntä.

### Valiokunnat.

*Järjestävä valiokunta* ehdotti useihin esille tuleviin asioihin nähden, että edellisten valiokuntien lisäksi asetettaisiin erikoinen *sanomalehtivaliokunta*, koskapa kokouksen jäsenistä kyllä riittää jäseniä useampiinkin valiokuntiin.

Ehdotus hyväksyttiin.

Valiokunnan *jäseniksi* ehdotti järjestävä valiokunta seuraavat: K. Manner (kokoonkutsujana), Jussi Lehtinen, Jussi Tuominen, A. P. Mäkikylä ja A. Päiviö.

Tämäkin ehdotus hyväksyttiin.

### Kokouksen työjärjestys.

*Järjestävä valiokunta* ehdotti kokouksen työjärjestykseen nähden seuraavaa:

Yleistä täysi-istuntoa pidetään joka päivä k:lo 9—1, välillä yksi 15 minutin väliaika. Sen jälkeen pidetään päivällislomaa klo 1—4, jolla ajalla myöskin valiokunnat voivat kokoontua. Päivällisloman jälkeen jatkuu yleinen kokous k:lo 4—7.

Kokous hyväksyi valiokunnan ehdotuksen.

Lisäksi ehdotti järjestävä valiokunta, että jos keskustelun kuluessa Puoluetoimikunnalle tai puoluesihteerille tehdään *välilyksymiä*, asianomaisille annettaisiin oikeus

heti niihin vastata, vaikka muita puheenvuoroja olisi pyydettykin.

Kokous suostui ehdotukseen.

### Kokouksen työsuunnitelma.

*Järjestävä valiokunta* ilmotti suunnitelleensa kokouksen työsuunnitelman pääpiirteitä. Sen mukaan olisi kokouksen keskustelujärjestys toistaiseksi seuraava:

1) Puoluetoimikunnan toimintakertomuksesta keskustellaan eri asioina:

opistokysymys,  
arkistokysymys,  
rosvosakit,  
Mustosjuttu ja  
Perttilän asia;

muista toimintakertomuksessa esiintyvistä asioista keskustellaan yhdessä.

2) Rahastonhoitajan kertomus.

3) Puoluelehdet ja kirjallisuus.

4) Eduskuntaryhmän toimintakertomus.

5) Menettelytapa.

6) Järjestösäännöt, siten että ensin keskustellaan sääntöjen muutoksista yleensä ja sitte erikseen verotuskysymyksestä.

7) Agitatsioonikysymys ja sen ohella kysymys ruotsalaista järjestöä varten ehdotetusta luottamusmiehestä.

8) Ohjelmakysymys ja sen yhteydessä olevat ehdotukset.

9) Sihteeristökyymys.

10) Työväensuojelulakiasia.

11) Työttömyyskysymys.

12) Mielenosotusmerkit.

13) Raittiuskysymys.

14) Ohjesääntö puolueen rahavarain hoidolle.

15) Edustajain matkakulujen tasaus.



- 16) Ruotsalaisen pöytäkirjan painatus.
- 17) Humbuugi-ilmotukset puoluelehdissä.
- 18) Ihanneliittotyö.
- 19) Nuorisoliitto-asia.
- 20) Palovakuutusyhtiön perustaminen.

*M. Autio* piti hävyttömänä sitä, että sellaisia kysymyksiä, joita esim. toimittaja Sirola „Työmieheissä“ oli katsonut vähemmän tärkeiksi, oli asetettu työsuunnitelmassa etualalle, mutta sensijaan *nuorisoliittokysymys* asetettu aivan loppupäähän. Ehdotti, että tämä kysymys siirrettäisi käsiteltäväksi heti agitatsioonikysymyksen jälkeen.

*Aura Kiiskinen* kannatti Aution tekemää ehdotusta.

Toimitetussa äänestyksessä hyväksyi kokous Aution ehdotuksen 51 äänellä 30 vastaan.

Muuten päätettiin, että työjärjestys pääpiirteissään pidetään sellaisena kuin järjestävä valiokunta oli ehdottanut.

## Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

### *Opistokysymys.*

Esitettiin keskusteltavaksi *puolueopistokysymys*, josta tehdään selkoa puoluetoimikunnan toimintakertomuksen asiata koskevassa kohdassa.

Keskustelun alkoi *M. Turkia*. Huomautti, että puolueopistokysymyksen pitäisi olla jo tarpeeksi tuttu periaatteellisessa suhteessa, sillä johan tästä Oulussakin keskusteltiin. Mutta kun se on rahakysymys, ei sitä ole voitu vielä toteuttaa. Komitea on tehnyt valmiin ehdotuksen. Jos siihen ei ole esitettävänä lisäys- tai muutosehdotuksia, lähetettäköön asia raha-asiainvaliokuntaan.

*J. H. Lehtelä* kannattaa edellistä.

*Ant. Aaltonen*: Ohjelmasuunnitelma on puutteellinen, liian vähän on varattu aikaa luonnontieteelle. Otettakoon tämä valiokunnassa huomioon.

*M. Uotinen*: Kysymys on kokouksen tärkeimpiä. Mutta ehdotetussa muodossaan sitä tuskin voidaan toteuttaa.

Vaalitaistelujen y. m. luoma valta-asema velvoittaa puolueen kasvattamaan sisäisesti itseään. Mutta eikö voitaisi asia alkaa supistetummassa muodossa. Puolueen kolme vaalitaistelua ovat nielleet paljon varoja ja valtiollinen asema vaan synkistyy. Onko varoja opisto-asiaan? On pääasiassa. Mutta että menot siitä saataisiin pienenevämmään ja ettei kysymystä tarvitsisi enää jättää lepäämään, ehdotan oppijaksot supistettavaksi kuukautisiksi tai puoli-toistakuukautisiksi.

Ohjelmaehdotus on puutteellinen, liian vähän on varattu aikaa yleissivistykselliselle puolelle. Mutta ehdottamillani lyhyillä kurseilla kasvatettaisiinkin vaan kunnollisia toimintahenkilöitä maaseuduille. Siten toiminta tulisi yhä järkipäisemmäksi.

*J. Kujala:* Koulut kysyvät paljon varoja. On ehdotettu niitä iltamilla koottaviksi. Tuusulassa koeteltiin, vaan sellainen tuotti tappiota. Kaikilla järjestöillä on paljon rahantarpeita. Ja jos opiston saisikin kannattamaan, tulee kysymys ketä siihen oppilaiksi. Opistolla ei olisi valtiopuolueapua ja järjestöissä eivät vielä ole mielipiteenkään kannatuksen suhteen valmistuneet. Ei siis opistoon voisi raataja päästä, tuskin voitaisiin kustantaa yhtä henkilöä kunnasta. Omilla varoillaan ei työläinen voi lähteä. Paremmassa asemassa olevat vaan opistoon pääsisivät. — Niin suotavaa kuin olisikin saada opisto perustetuksi, saa se kuitenkin vielä raueta. Jotain muuta helpompaa valistustyötä olisi yritettävä.

*Eero Haapalainen:* Ammattijärjestön edustajakokous tulee käsittelemään samansuuntaista kysymystä. On nimittäin ehdotettu Ammattijärjestön puolesta järjestettäväksi kurssit ammatillisten järjestöjen jäsenille. Näyttää selvältä, ettei sos.-dem. puolue vielä läheisessä tulevaisuudessa voi perustaa puolueopistoa. Eiköhän voitaisi ryhtyä tässä asiassa yhteistoimintaan Ammattijärjestön kanssa ja yhdistää puolueopisto sekä Ammattijärjestön suunnittelemat oppikurssit yhteen? Se tulisi molemmille

halvemmaksi ja tällä tavoin saataisiin opistokysymys onnelliseen ratkaisuun.

*J. Juntikka* ilmoitti Alatornion työväenyhdistyksen kannattaneen puuhaa, mutta varojen vähyyttä epäiltiin. Yhdistys toivoi lähetettäväksi puoluejärjestöille kyselyjä kannatusavun myöntämisestä. Siten ehkä saataisiin riittävä määrä kannatusta. Eduskunnaltakin voitaisiin anoa kannatusta, koska sieltä myönnetään sitä kansanopistoillekin.

*J. A. Silander* sanoi periaatteellisen puolen asiasta olevan selvän, mutta taloudellinen puoli tekee tenän. Puhujan mielestä on tällä kertaa tärkeämpää agitatsioonikurssien toimeenpaneminen eri puolilla maata kuin muutamien kymmenien henkilöiden kouluttaminen opistossa.

*T. Kallio*: Taas kuuluu täällä sama virsi: hyvä asia, mutta ei ole rahaa. Jos tosiaan puolueopistoa halutaan, niin sen perustaminen ei ole mahdotonta. Rahaa kyllä saadaan sen verran. Mitä on hyötyä agitaattoreista, elleivät he ole kykeneviä? Jos nyt uhrataan opistoon siihen tarvittava rahamäärä, tuottaa se kaksinkertaisen hyödyn. Saadaan silloin tietopuolisesti kykeneviä agitaattoreita. Varoja opiston kannatukseen voidaan saada esim. vappumerkeistä. Luovutetaan ne varat kokonaan siihen. Opisto täytyy saada vihdoinkin toimeen.

*J. N. Viinikka* huomautti, että maalaiskansan keskuudessa valitetaan kykeneväin agitaattorien puutetta. Niitä ei saada, ellei perusteta opistoa. Ei ole mahdotonta saada kokoon siihen tarvittavia varoja. Kannatti komitean tekemää suunnitelmaa.

*A. Vatanen*: On huomioon otettava, että maalaisilta puuttuu rahaa. Kun joka paikasta ei kyetä lähettämään edes puoluekokoukseen edustajaa varojen puutteen vuoksi, kuinka sitten niiltä liikenee opistolle? Uhrautuvaisuutta ei puutu, mutta varoja puuttuu. Opistosta ei tulisi vastaavaa hyötyä, sillä sinne pääsisi ainoastaan vähäinen

oppilasmäärä. On liaksi uhrattu yksien henkilöiden vuoksi. Ei kannattanut hanketta.

*A. Sainio:* Helsingissä tulisi opiskelu maksamaan pari sataa markkaa kuussa. Sitä ei voi suorittaa maalainen, varsinkaan perheellinen. Porvarit hallituksineen hajoittavat eduskuntia. Vaalitaisteluihin tarvitaan järjestöjenkin varat. Jääköön opistokysymys parempiin aikoihin, sillä työttömyyskin nyt estää sen perustamista.

*A. Lahti:* Täällä on puhuttu perinpohjaisemmasta kehitystyöstä. Mistä siihen voimia, ellei opistosta. Hetkellinen agitatsioni ei tuota pysyviä tuloksia. Minua on evästetty, että opisto olisi pian saatava. Kansanopistoihin menee varattomiakin innostuneita opinhaluisia. Kyllä siis puolueopistoonkin oppilaita riittäisi.

*A. E. Kokkola:* Oulun puoluekokouksessa ei asia ollut vielä niin syvästi harkittu kuin sen jälkeen. Parhaiten valistuneet puoltavat opistoa kun luennoitsijoista on suuri puute. Ja jos maalaisetkin olisivat enemmän asiaan syventyneet, puoltaisivat hekin asiaa. Piirikokouksessamme evästettiin, että opisto olisi pian saatava, mutta ilman ylimääräistä veroitusta. — Opiston kotipaikka ei pitäisi olla kallis Helsinki, vaan jokin Helsingin läheisyydessä oleva maaseutupaikka.

*Puheenjohtaja* ehdottaa keskustelua rajoitettavaksi. Ehdotus hyväksytään.

*J. W. Latvala:* Perniön työväenyhdistys kannatti opistokysymyksen ohella kiertäviä luentokursseja, jossa luennoisivat osaksi kiertävät, osaksi paikalliset luennoitsijat. Luetteli kurssien aineita. — Opiston paikka pitäisi olla jossakin keski-Suomessa.

*V. Sjögren:* Maalaiset pelkäävät verojen kohoamista, kaupunkilaiset valistuneempina pyrkivät eteenpäin. Kun pystyviä opettajia puuttuu, pitäisi asiaan olla innostusta, vaikka kysymys onkin vaikea toteuttaa.

*J. K. Lehtinen:* Kun muistaa Oulun kokouksessa vallinnutta innostusta, tuntuu tämä kokous masentavalta.

Tanner pani humbuugiopiston pystyyn ja siihenkin tuli oppilaita aina pohjan periltä. Oli innostusta. — Helsinkiläisiä opiston luennoitsijoita, esim. juristeja, olisi vaikea kustantaa keski-Suomeen, samoin muitakin opettajia. — Kun on päästy vaalitaistelusta, on puhuja sitten niin tyhjä ja väsynyt, ettei jaksa edes lukea. Luentoa hän jaksaisi paremmin kuunnella ja ymmärtää. — Opiston ohjelmassa pitäisi kyllä olla paljon luonnontiedettä ja muuta, mutta onkin tarkoitettu kasvattaa etupäässä luokkataiste-lijointa. Opiston laajentuessa voitaisi aineita lisätä. Saksassa uhrataan opistoon 60,000 mk. vuodessa, eikö meillä 4,500 mk.? Jos kysymys on kypsytynyt ja jos on innostusta, on heti ryhdyttävä toimeen. Vappumerkkituloista voitaisiin ottaa osa opistoon ja keräyksillä koottava lisää. Puolueen 10-vuotisjuhlissa sitä jo olisi sopinut tehdä. Pitää löytää varoja.

*H. Sirén:* Joukkoa, jota on jo kylliksi kurjistettu, ei pitäisi enää lisää kuristaa tällaisilla opistopuuilla, jotka tulevat nielemään varoja. „Puoluepappeja“, jotka osaavat vaatia vaan suuria palkkoja, emme tarvitse. Vastusti koko hommaa. Kansa on vielä vastahakoinen uusiin uhrauksiin, kun ei ole entisistäkään saanut kylliksi korvausta. Paikalliset luentokurssit toistaiseksi tärkeämpiä.

*J. Tainio:* Kansa tarvitsee ja myös vaatii valistusta. Kannattaa opistoa Haapalaisen ehdottamassa muodossa. Menojen pienentämiseksi aikaa lyhennettävä 1 1/2 kuukaudeksi.

*A. Halme* katsoi keskustelusta käyneen selville, ettei yksimielistä päätöstä saada syntymään. Että kuitenkin jotain aikaansaataisiin, kannatti Haapalaisen esitystä.

*J. V. Valo:* Ellei saada pitempiaikaista opistoa, koettakoon saada edes 1 1/2 kuukautta kestävät kurssit. Kannatti vappumerkkien tuloista osan antamista opistolle.

*K. Suosalo* piti opiston perustamista välttämättömänä. Vaikka ei saataisikaan maan joka kolkalta oppilaita, on siitä kuitenkin se hyöty, että silloin saadaan kykeneviä

puhujia, joita voidaan lähettää tarpeen vaatiessa mille suunnalle tahansa. Rahojen hankkiminen ei ole mahdoton. Vappumerkkituloista annettakoon osa opistolle.

*A. Päiviö* kannatti puuhaa, sillä huonoa valistusväkeä on meillä liikkunut liikaakin. Yhtyi Uotisen ja Haapalaisen ehdotuksiin.

*J. F. Kivikoski:* Opiston kurssiajaksi on 1 1/2 kuukautta liian lyhyt. Silloin toteutuu varmaan sananlasku: vie sika Saksaan ja tuo se takaisin, sika se on sittenkin. Kannatti opiston perustamista, mutta missään tapauksessa ei kurssi saa olla lyhempi kuin 3 kuukautta. Parempi vielä, jos olisi 4 kuukautta.

*A. Närhi:* Muutamista puhevuoroista näkyy, että meissäkin on vielä jälellä sitä vanhaa suomalaista valistuskamoa. Ihmetteli, että puolueen puhuja „veli“ Vatanenkin on asettunut opistoa vastaan. Pelätään koulutettujen „puoluepappien“ joutuvan boikottauksen alaiseksi. Jos tällä tavalla ajatellaan niin ei pitäisi valistustoimintaa ollenkaan harjoittaa. Agitatsionin huonoutta ja tiedonpuutetta puolueessa valitetaan, mutta mitään ei tahdotaisi tehdä sen parantamiseksi. Sosialidemokratista tietoisuutta meillä tarvitaan ja sentähden tulee opisto perustaa. Oli valmis kannattamaan komitean ehdotusta. Nyt on tehtävä niin pitkä askel, että saadaan kunnollinen opisto aikaan. Ei lyhyitä kursseja. Aineet voidaan kyllä järjestää hiukan eri tavalla kuin ehdotuksessa. Ei uskonut varojen vähyyttä olevan, koskapa puolueen varoista on riittänyt kavallettavaksikin. Puolue ei tarvitse suuria rahastoja niinkuin ammattijärjestö, henkinen pääoma on sos.-dem. puolueelle tärkeämpää. Puoluetoimikunta, jos asia olisi ollut sen sydämellä, olisi voinut tehdä asiassa enemmän kuin mitä se on tehnyt Oulun kokouksen jälkeen.

*J. N. Viinikka:* Jos maalaisyhdistykset pyytävät puhujaa ja piiritoimikunta lähettää jonkin kaupunkilaisen tilapäispuhujan, kiskoo se 7—12 mk. palkkiota. On jouduttu uuden pappisvallan alle. Ja pappiemme kiskomishalu yhä nousee,

jos ei saada uusia voimia. Kaupungin puhujat usein loukkaavat maalaisia (Naurua). Se todistaa opiston tarpeellisuutta. Jos kukin työväenyhdistys lahjoittaa vaikkapa pienemmänkin rahasumman, voidaan opisto perustaa. Lähetettävät henkilöt pitää valita, eikä oppijakson aikamäärää saa lyhentää.

*M. Turkia:* Oulun kokouksessa oli asiaan innostusta. Se näkyy olleen hetken tuoma tunne. Maalla ei vaadita vielä edes parempaa esiintymistä, toisin jo tehdasseuduilla. Puolue on uhrannut paljon vaalitaisteluihin varoja, eikä voitaisi tähänkin. Asian ratkaiseminen riippuu siitä tahtovatko järjestöt lisätä agitaattorien tietomäärää. Luulin, että asia olisi periaatteellisesti kypsä, sitä se ei näy olevan. Sirén täällä vastustaa puolueopistoa, kuten taipalsaarelaiset ja lemiläset kansakoulua. Työväen virkapaikeista on puhuttu, ne ovat työväen itsensä täytettävänä ja määrättävissä.

Eikö voida saada viittäkymmentä oppilasta Helsinkiin kolmen kuukauden ajaksi, vaikka puolue voi vaalitaistelun ajaksi kustantaa kolmatta sataa agitaattoria? Kysymys ei näykään olevan yksin rahakysymys, vaan on se muutakin. Kun se ei ole periaatteellisesti selvä, ehdotan asian lähetettäväksi agitatsioonivaliokuntaan, joka voi siinä pyytää raha-asiainvaliokunnan lausuntoa.

*K. Koskinen:* Saattaa olla totta, että veroitukset vähentävät jäseniä ja joku järjestö kuolee, vaan kuolokoon. Kuoleehan se muutenkin, jos ei ole kykenevää toimitsijaa, joka sen pitää hengissä. Ei vain saarnamiehiä tarvita, vaan toimitsijoita. Ne eivät vanhene ja happane paikkakunnillaan. Kannatan Haapalaisen yhdistämisesitystä, mutta jos ei siitä vielä tule totta, on puolueen yksinään perustettava opisto jo tänä syksynä puolueella nyt olevilla varoilla.

*T. Kallio:* Kukaan ei vastusta asiaa periaatteellisesti, mutta kun ollaan tietämättömiä, ei tahdottaisi uhrata. Puoltaa paikallisia luentokursseja.

*K. Viita:* Ei puolueelle ole vielä tullut tähän asiaan erikoisvaroja. Ne on otettava joko muita menoja supistamalla tai uudella veroituksella. Kun kehitys ei ole tasainen kaikkialla, on lentävääkin agitatsionia vielä harjoitettu. Kannatti Haapalaista ja Turkiaa. Lentävän agitatsionin varat voitaisiin käyttää puolueopistoon.

*J. Kujala:* Ihmiset näkevät olevan jo liiankin kehittyneitä, koska eivät osaa muuta tehdä kuin haukkua agitaattoreita. Ei ole kovinkaan suuriarvoista puolueelle, vaikka koulutettu agitaattori saadaankin joskus suurella palkalla lähetetyksi jonnekin Kuopion taakse.

*K. Linné:* Täälläkin on osottautunut tiedon puutetta. Tietoa olisi levitettävä. Tarvitsisimme jokainen heittää edes yhden markan joka vuosi tähän tarkoitukseen. Kannatti opistoa sekä sille ehdotettua paikkaa.

*Ida Kantanen:* Kokemus on osottanut, että vaadittaisiin hyviä puhujia, mutta mitään heidän kehittämiseen ei uhrattaisi. Kannatti opiston perustamista.

*Anni Huotari* vastusti Uotisen ehdotusta, että aika lyhennettäisiin 1 1/2 kuukaudeksi. Kolme kuukauttakin on liian lyhyt. Pitäisi olla 6 kuukautta, jos mieli jotain tuloksia saada. Järjestöjen toimitsijat tarvitsevat myös tottumusta ja sellaista voitaisiin opistossa saada. Asia lähetettävä agitatsionivaliokuntaan.

Keskustelun jälkeen äänestettiin siitä, lähetetäänkö asia agitatsionivaliokuntaan vaiko raha-asiainvaliokuntaan. 106 äänellä 7 vastaan päätettiin se lähettää agitatsionivaliokuntaan. Raha-asiallisesta puolesta saa valiokunta hankkia raha-asiainvaliokunnan lausunnon.

*Tervehdyksen* kokoukselle olivat sähkösanomalla lähettäneet toverit J. Raitio, O. Sirén ja Aino Pesonen Hämeenlinnasta.



## Valiokunnat.

*J. Merivirta* teki ehdotuksen, että järjestävä valiokunta tekisi esityksen sääntö- ja agitatsioonivaliokunnan jakamisesta kahdeksi eri valiokunnaksi, koska sille muuten tulee liian paljon työtä. Jätettiin se evästykseksi järjestävälle valiokunnalle.

Istunto loppui klo 7 i. p.

## Toinen kokouspäivä.

Torstaina 9 p:nä syyskuuta.

### *Aamupäivän istunto.*

Kokous aloitettiin klo 9 a. p.

Puheenjohtajana toimi *F. E. Kellosalmi*.

Toimitetussa *nimihuudossa* merkittiin poissaoleviksi seuraavat edustajat: *J. O. Ojala*, *J. H. Lehtelä*, *A. Päiviö*, *M. Teräväinen*, *J. R. Hynnen*, *J. Kovanen* ja *J. Kilpua*.

### **Tervehdys tanskalaisilta tovereilta.**

Tanskasta oli saapunut tanskankielinen sähkösanoma, joka sisälsi seuraavaa:

„Köpenhamina 9. IX. 09.

*Suomen sosialidemokratisen puolueen puoluekokous.*

Kotka, Suomi.

Suomen sosialidemokratian kuudennelle puoluekokoukselle lähetetään veljellinen tervehdys ja onnentoivotus. Lausumme toivomuksen, että Teidän työnne kokouksessa tulisi menestyttämään kansainvälistä sosialidemokra-

tiaa ja seuraamme mielenkiinnolla Teidän toimintaanne.  
Eläköön sosialidemokratia!

*Tanskan sosialidemokratinen liitto.*

Sigvald Olsen“.

\*

Toveri *N. R. af Ursinilta* Turusta oli saapunut seuraava *tervehdys*:

„*Puoluekokous.* Kotka. Tukekaa pontevasti Suomen sisällistä itsenäisyyttä. Nostakaa silläkin köyhälistön valtaa.  
*Ursin*“.

\*

*Kalvolan kunnallisjärjestöltä* oli saapunut neljän toverin allekirjoittama onnentoivotus, joka kokoukselle luettiin.

\*

### **Pöytäkirjan painatus.**

*Toimitus- ja tarkastusvaliokunta* ehdottaa kokouksen painettavaan pöytäkirjaan nähden seuraavaa: Pöytäkirjan alkuun asetetaan puolueohjelma ja järjestösäännöt sellaisina kuin ne tämän kokouksen jälkeen tulevat olemaan. Niiden jälkeen asetetaan puoluekokoukselle tulleet esitykset, nimittäin Puoluetoimikunnan ja rahastonhoitajan kertomukset lyhennettyinä, eduskuntaryhmän toimintakertomus, sellaisena lyhyenä kuin se kokoukselle tullaan jättämään, kokoukselle esitetyt ja jaetussa esittelyvihkossa jo ennen julaistut alustukset ja ehdotukset lyhennettyinä. Järjestösääntöehdotuksia ja vastaehdotuksia ei oteta mukaan, kun niitä ei yleensä voi lyhentää ja siten tulisivat kallistuttamaan pöytäkirjaa. Alustuksien lyhennyksiä, joiden tulisi olla korkeintaan noin viides osa alkuperäisistä, saa jättää kokouksen kuluessa sihteereille. Ne alustukset,

joista sihteereille ei lyhennyksiä jätetä, lyhentävät sihteerit. — Näiden jälkeen tulee pöytäkirjakirjaan itse pöytäkirja. Siihen otetaan keskustelut siinä muodossa kuin ennen on päätetty, valiokuntien mietinnöt ja tietysti kokouksen päätökset kokonaisuudessaan. Liitteinä tulee pöytäkirjan loppuun luettelo kokouksen osanottajista ja erinäisiä kirjan käyttämistä helpottavia luetteloja. Pöytäkirjan kirjakoko tulee samanlainen kuin parin viimeisen pöytäkirjan. Painosmääräksi ehdotetaan 3,000 kpl. ja hinnaksi 15 penniä 16-sivuiselta painoarkilta 10:stä ensimmäisestä arkista ja seuraavilta noin 10 penniä painoarkilta, niin että pöytäkirja, jos se kaikkiaan tulee esim. alun kolmattakin sataa sivua käsittäväksi, voitaisi asettaa noin kahden markan hintaiseksi. Hinnan tarkempi määrääminen jää puoluetoimikunnan asiaksi.

Ehdotukset hyväksyttiin.

### **Puoluetoimikunnan toimintakertomus.**

*Jatkettiin* keskustelua Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen johdosta. Ensimmäiseksi esitettiin

#### *Arkistokysymys.*

Kysymys lähetettiin keskustelutta *raha-asiainvaliokuntaan*.

#### *Rosvo- ja Mustosjutut.*

Esitettiin keskusteltavaksi rosvosakkeja ja Mustosjuttua koskevat kohdat. Asiasta syntyi seuraava keskustelu:

*M. Autio:* Kuopiolaiset ja osaksi puoluetoimikunta ovat nostaneet rosvo- ja Mustosjutuista liian suuren melun, ryhtyen tarpeettomiin selvityksiin ja puolustuksiin porvarien hyökkäysten johdosta. Sosialidemokratia ei kaipaa sellaista. Vieläpä Turkia artikkeleillaan „Työmiehessä“ avusti poliisia ja teki huonon palveluksen venäläisille vapustaistelijoille.

*M. Turkia:* Edellisen puhujan huomautukset poliiseille tehdyistä palveluksista ovat aiheettomia. Samoin huomautukset Venäjän vapaustaisteliijoille tehdyistä huonoista palveluksista. Kehoitettiinhan puoluelehdissä julkisesti avustamaan vainotuita venäläisiä vapaustaistelijoita sekä pidettiin julkisia kokouksia saman asian hyväksi. Rosvokoplat eivät toimineet tässä tarkoituksessa, vaan omaksi hyväkseen. Sentähden asian laatu vaati selvitystä.

*M. Uotinen:* Puoluetoimikunnan olisi pitänyt sekä enemminkin että voimakkaammin ryhtyä toimeen rosvokoplia vastaan, sitä olisi puolueen etu vaatinut. Rosvoista ovat monet olleet puolueen jäseniä, jotka toimintainnossaan ja vailla sosialidemokratista valistusta ovat eksyneet väärille poluille. Poliisin avustaminen rikollisten kytkemiseksi ei ole häpeäksi puolueen toimitsijoille, milloin sellaisella toiminnalla voidaan puoluetta hyödyttää. Tässä kokouksessa olisi tarkoin määriteltävä puolueen suhde venäläisiin vapaustaisteliijoihin, ettei asiassa jäisi minkäänlaisia väärinkäsityksiä.

*Alex. Halonen:* Jo Tampereella tiesin, että puoluetoimikunta varustautuu Kotkan kokoukseen pesemään ereyksiään ja nyt se on sen tehnyt rosvojuttujen yhteydessä. Jos en olisi jo ollut niin pitkää aikaa puolueessa, pelkäisin että tultaisiin minut, puoluetoimikunnan tavan mukaan, tämän puheen johdosta leimaamaan provokaattoriksi. Jos olette seuranneet puolueemme virallista äänenkannattajaa „Työmiestä“, jonka toimittajina ovat olleet puolueemme tärkeimmät tekijät, niin kyllä olette huomanneet, mitenkä mainitussa lehdessä oli esim. v. 1905 kirjoituksia, joissa annettiin muutamille teoille sellainen siunaus, että Mustosen kaltaiset herrasmiehet johtuivat luulemaan, että sos.-dem. puolueen siveellinen kannatus on heidän kopliaan ja tekojaan tukemassa. Muistatte kai miten Valpas eräässä „Iltakatsauksessaan“ syytti Kososta Tschochen rahojen ilmiantamisen johdosta ja sanoi Kososen teollaan ansainneen „prenikan“. Valpas ei silloin lausunut kantaansa

kuten Yrjö Mäkeliin teki. Silloin puoluetoimikunnan jäsen, puolueen pää-äänenkannattajan toimittaja, syytti provokaattoriksi miestä, jonka latuja nyt, vaikka sangen surkeassa muodossa, on Matti Turkia seurannut ja saanut Valppaan siunauksen, vaikka Kosonen ei saanut. Työmies sisälsi siihen aikaan anarko-sosialismiin vivahtavia kirjoitelmia, se oli silloin sen tunnelman ylläpitäjä ja elvyttäjä. Kun arvostelemme myöhempää toimintaa, saamme nähdä, missä määrässä puoluetoimikunta on ollut johdonmukainen toiminnassaan. Oliko se silloin johdonmukainen, kun piti päästä puoluetoimikunnan jäsenille ja hra Turkialle epämieluisista henkilöistä, kun silloin kokoiltiin puoluneuvoston ponsia, joissa jyrkästi julistettiin rosvoiksi ja provokaattoreiksi erotuksesta nekin henkilöt, joiden tiedettiin puoluetoimikunnan yksityisten jäsenten siunauksella olleen näissä salaisissa hommissa mukana? (Turkia: valetta!). Niin, sanotaan valetta, olen teidän taholta tottunut enempäänkin. Varmaan Turkia teille vielä moneen kertaan lukee tuon tunnetun ponnin: „Pois rosvot ja provokaattorit puolueesta!“

Puoluetoimikuntaa saadaan syyttää kaikista Mustosen paljastuksista. Edellämainittu puoluneuvoston ja -toimikunnan julistus asetti muutamia henkilöitä sellaiseen asemaan, että heitä pääsi nälvimään kaikenkarvaiset henkilöt, nälvimään toimista, jotka olivat muutamat Helsingin ja Kuopion toverit hyväksyneet. Tuosta ikävästä asemasta oli välttämättömänä seurauksena heidän tekemänsä paljastukset. Väitän, että Mustonen tuskin olisi tehnyt paljastuksiaan ilman Työmiehen kantaa, ei olisi Amerikkaan matkustanut. Puoluetoimikunnan epäjohdonmukaisuus ilmenee vielä muun muassa Luodonkin jutussa. Luoto ei ole ainoastaan rosvokoplailija, mutta hän käyttäytyy rosvojenkin keskuudessa siten, että hän menettää näidenkin luottamuksen. Ja vaikka hän näiden ominaisuuksiensa tähden julistetaan puolueen ulkopuolelle kuuluvaksi, suosittaa Työmiehen kirjallinen tarkastuskomitea — johon

m. m. Sirola kuuluu — hänen teostaan kustannettavaksi ja samassa lehdessä reklameerataan hänen teostaan.

Onko tämä menettely johdonmukaista, vai johtuuko se siitä, että poliisit pakkaavat päälle ja täytyyhän sitä puhdistautua kun ne suomettarelaiset lehdet aina siitä sanovat. Summa on se, että puoluetoimikunta menetteli epähienosti tullessaan tänne pyytämään luottamuslausetta. Sen olisi pitänyt asettua syytettyjen penkille ja luottaa tämän kokouksen armeliaisuuteen. Nyt en vielä varmasti määrittele kantaani. Käytän toisen puheenvuoron ja silloin ehkä sanon, miten puoluetoimikunnan olisi pitänyt menetellä rosvojutuissa.

*A. Vatanen:* Vapausliikkeen nimessä kulkee monenlaisia ja karvaisia henkilöitä, mutta ei näiden kaikkien toiminta voi johtaa vapauteen. Tämä johtuu siitä, että ei tiedetä, mikä erottaa anarkismin ja sosialismin toisistaan. Nämä kaksi liikettä sattuvat, sanoisinko, liepeillään yhteen, on vaikea vetää rajoja niiden äärimmäisyyksien välille. On siis tärkeätä tehdä selvää tuosta rajaviivasta ja Turkia teki sitä kirjoituksissaan. Rosvotoimintaa ei tarvita sos.-dem. puolueessa. Ja Työmieslehtikin puhuessaan rosvouksista ei ole puolustanut rosvoutta. Se on vaan selittänyt niitä.

*M. Turkia:* Halonen näytti luulevan, että puoluetoimikunta on tullut tältä kokoukselta kerjäämään luottamuslausetta. Hän ei näytä käsittävän sitä tosiasiaa, että tässä kertomuksessa on ilman kerjäämistarkotusta kerrottu puoluetoimikunnan ja -neuvoston tärkeimmät toimet n. k. rosvosakkeihin nähden. Halosen esittämä legenda oli heikkoa kajastusta Jonas Castrénin eduskunnassa pitämästä suuresta puheesta (Hyvä, hyvä!) Halosen huono muisti on syynä siihen, että se tuli niin huonosti esitetyksi. Kun Halonen on kerran lähtenyt Mustosen asianajajaksi, olisi häneltä odottanut rehellisyyttä edes sen verran kuin Mustoselta. Mustonen toki tunnustaa, että puoluetoimikunnan tahtipuikko on heilunut rosvosakkeja vastaan, ja

koko sosialidemokratinen sanomalehdistö, yksin sekin lehti, jota Mustonen toimitti, tanssi tuon puikon mukaan. Halonen väittää, että puoluetoimikunta ja neuvosto alkoi sotia rosvokoplia vastaan sitten vasta, kun näille tuli tilaisuus päästä joistakin vastenmielisistä henkilöistä. Tämä osoittaa, että Halonen osaa ajaa huonoakin asiaa. Ja sellaiset heitot, joita Halonen teki yksityisiä puoluetoimikunnan jäseniä vastaan, että nämä ovat antaneet muka siunauksensa joillekin rosvoteoille, ovat todistamattomia ja omansa kuvaamaan Halosen luonnetta. Halonen ei edes yritäkään törkeitä syytöksiänsä todistaa. Muuten Halosen ja Mustosen jutuissa on yhtäläistä se, että he kumpikin sanovat puoluetoimikunnan esiintyneen rosvosakkien ilmiantajana. Mitä sitten puoluetoimikunta tai minä olemme antaneet ilmi? Olemme paljastaneet, että rosvosakit ovat toimineet taantumuksen hyväksi. Halonen sanoo, ettei puolue-neuvoston julistuksessa selvitetä, mitä rosvosakit ovat. Hän olettaa etteivät puolueen jäsenet ilman tiedä sitä, vaan että sitä olisi pitänyt selittää. Autio taas sanoo, että on selitetty liiankin paljon.

Omituista on myöskin se, että Halonen, samalla kuin hän paheksuu, että poliisille on muka tehty ilmiantoja paljastamalla asioita, näyttää paheksuvan sitä, ettei paljastuksia ole tehty aikaisemmin.

Kun puolue-neuvosto lokakuussa 1906 asettui ensi kerran julkisesti rosvokoplia vastaan, ei „Kansan Lehdessä“ sanottu mitään siitä, ettei tuollaisia paljastuksia saisi tehdä (Halonen: kyllä huomautettiin). Sitäpaitsi jos Halonen olisi asettunut rosvokoplien puolelle, kuten hän nyt itse juuri ilmaisi, niin silloin olisi hän hyväksynyt niiden menettelytavan, olisi hyväksynyt pakkoluovutukset. Mutta nyt nousee kysymys, onko Halonen silloin ollut sosialidemokrati. Yleensä koko meidän puolueemme on ollut yksimielinen, että rosvokoplia on vastustettava. Puoluetoimikunta on saanut yksityisiltä järjestöiltä huomautuksia, joissa vaadittiin ankarampaa kuria, lujempia toimenpiteitä.

Halonen sanoo, että paljastuksia on tehty liiaksi meidän maassamme. Kuri onkin ollut siksi rautainen, ettei rosvokoplia ole enää voinut muodostua. Onko Haloselle siitä ollut vahinkoa?

Muuten on hyvä, että tämä asia tuli esille. Tässä kysymyksessä näyttää muutamilla, jotka nauttivat puolueen luottamusta, olevan päinvastaiset mielipiteet, kuin puolueella yleensä. Puoluetoimikunta ja -neuvosto on pitänyt rosvosakkeja provokaattorisina, vallankumoukselle vahingollisina aineksina. Halonen syyttää puoluetoimikuntaa renginpalveluksista poliisilaitokselle, ilmoitannoista, todistamatta syytönsä. Puoluetoimikunta on paljastanut järjestön, se on taistellut sitä vastaan, mutta se ei ole jättänyt ketään poliisin huostaan. Halosen esitys itse asiassa oli sellainen, että hän toisella lauseella kumosi toisen. Hän ei sanonut, mikä hänen mielipiteensä on; hän vaan haukkui puoluetoimikuntaa ja puolueen neuvostoa, ehkä hän mahdollisesti seuraavassa puheenvuorossa sanoo mielipiteensä näihin kysymyksiin nähden.

*S. Saarikivi:* Autio syytti puoluetoimikuntaa venäläisten vapaustaistelijoiden ilmiantajaksi. Mitä ovat vapaustaistelijat? Ne eivät ole ainakaan kyseessä olevia rosvokoplia. Oli välttämätöntä, että puoluetoimikunta ryhtyi selostamaan sosialidemokratian suhdetta rosvokopliin, siitä on jokainen puolueen jäsen kiitollinen. Kun vapaustaistelun nimessä tehtiin rikoksia, kietoutui tietämättömiä niihin, rosvot sanoivat puolueen johtajainkin muka suosivan rikoksia, vaikka sellainen mielipide oli pidettävä salassa viranomaisten vainon tähden. Tämän vuoksi oli selvitys välttämätön; vaikka Aution lausunto viittaa siihen, että puoluetoimijoiden olisi pitänyt antaa rosvosakkien toiminnan jatkoa. Puoluetoimikunnan selostus oli valaiseva, se olisi vaan saanut olla pitempi. Aution mielipidettä näissä asioissa selventää ehkä seuraava. Läskelässä sattui paperitehtaalaisten lakon aikana melskeitä. Autio oli niihin aikoihin siellä ja kerrottiin hänen kehoittaneen lakkolaisia



antamaan rikkureille selkään. Siksi kyseessä olevat selvitykset näyttävät olevan opiksi Autiollekin.

*H. Jalonen:* Halonen puolustaa sellaista menettelyä, että sitä noudattaen olisi porvareille jäänyt sos.-dem. puolueen solvaaminen. Hän näet tuomitsee puoluetoimikuntaa siitä, että se on ryhtynyt paljastamaan rosvokoplien menettelyä. Porvareilleko tämä toimi olisi ollut jätettävä? Kun porvarit tietävät, että he eivät voi suorilla keinoilla kaataa sos.-demokratiaa, yrittävät he tehdä sitä rosvojuttujen ja provokatsioonin avulla. Suurlakon aikana oli useita henkilöitä, jotka väittivät, että sos.-dem. puolueen menettely on liian lievää, jyrkempiä keinoja tarvittaisiin, ja puolueeseen liittyi useita tätä suuntaa kannattavia henkilöitä. Puoluetoimikunta on paljastanut nämä. Se ansaitsee siitä täyden tunnustuksen ja ehdotan siitä syystä puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan pönten:

puoluekokous hyväksyy puoluetoimikunnan toimenpiteet rosvokoplien suhteen.

*V. Sjögren* hyväksyi puoluesihteerin menettelyn Mustosjutussa.

*H. Ahmala:* Oulun läänin molemmat vaalipiiriryhmät pitämässään kokouksessa hyväksyivät puoluetoimikunnan menettelyn rosvojuttujen suhteen. Yhdestä tahtoisin huomauttaa ja se on se, että puoluetoimikunta on laittanut kaksi julistusta, joiden välillä on se erotus, että ensimmäisessä ei vielä käydä suoraan rosvokoplien kimppuun, vasta jälkimmäisessä tehdään niin. Edellä sanomani ryhmän edustajat olivat sitä mieltä, että tuo kimppuun käyminen olisi pitänyt tapahtua jo ensimmäisessä. Vaikka saattoi aivan hyvin se johtua siitäkin, että puoluetoimikunta ei vielä ymmärtänyt niiden vaarallisuutta. Yhdyn Haloseen siinä, että oli puoluetoimikunnan henkilöiden puolelta väärin tehty julistaa provokaattoreiksi niitä henkilöitä, jotka alkoivat paljastaa rosvokoplia.

*H. Lindberg:* Maalaiset ovat kiitollisia puoluetoimikunnalle siitä, että se ryhtyi paljastamaan puheenalaisia rosvoujoukkoja. Se on ollut puolueelle eduksi.

*J. R. Hynynen:* Hyväksyn täydellisesti puoluetoimikunnan menettelyn kyseessä olevien rosvokoplien suhteen. Tosin en jaksaa Halosen kanssa kilpailla „ameriikkalaisessa suurpuhumisessa“, mutta huolimatta hänen loistavasta puhetekniikastaan on hänen puheensa sisältö ollut nyt täällä mustempi mustinta suomettarelaista mielipidettä. Hän näet moitti puoluetoimikuntaa siitä, että se teki useasti sanotut paljastukset. Ymmärtääkseni johtuvat useastikin tuollaiset syytteet halusta, että sellaiset henkilöt pääsisivät itse „johtomiehen“ asemaan. Halonen julistaa, että puoluetoimikunnan olisi pitänyt olla nurkassa kykkivässä asennossa syyllisten penkillä ennenkuin heidän syyllisyytensä edes on todistettu. Tekisiköhän Halonen niin, jos hän kuuluisi puoluetoimikuntaan?

*J. N. Viinikka:* Esillä olevasta jutusta on täällä tehty persoonallinen väittely. Itse asiaan olisi palattava. Rosvokoplien paljastamisesta mainitsen seuraavaa: porvarilehdet huusivat, että puoluetoimikunta suosii rosvokoplia. Asiaa tuntemattomat maalaiset alkoivat uskoa porvarien parjauksia. Turkian kirjutukset poistivat nuo väärät luulot ja on siis hänelle kiitos siitä lausuttava. Ilman Turkian kirjoituksia olisi ollut vaikea käydä vaalitaisteluun. Halonen antoi puheessaan ymmärtää, että hra Mustosen hyvinvoinnin tähden ei olisi pitänyt paljastuksiin ryhtyä. Kumpi on tärkeämpää, yhden herrasmiehen hyvinvointi vai tuhansien kansalaisien, sen käsittää jokainen ilman pitempiä selityksiä. Hyväksyn puoluetoimikunnan menettelyn.

*M. Autio:* En tahdo syyttää puoluetoimikuntaa, enkä puolustaa Mustosta. Turkian selvitys „Työmieheissä“ oli kuitenkin liiallisuuksiin menevä ja Turkia teki sillä karhunpalveluksen venäläiselle vapausliikkeelle. En tahdo luottamus- eikä epäluottamuslausetta puoluetoimikunnalle, asia ei sillä parane. Mikko Uotisen lausunto, että meidän pitäisi

olla poliisien ja urkkijain apuna venäläisiä vapaustaisteli-joita vastaan, kummastuttaa minua. Saarikiven persoonallisen hyökkäyksen minua vastaan jätän omaan arvoonsa. Olen kuitenkin pakotettu vähän selventämään hänen tarkoittamaansa juttua Läskelässä. Olin Läskelässä lakon aikana ja eräässä kokouksessa sanoin lakkolaisille, että lakonrikkurit tarvitsisivat viisikymmentä paria raippoja ja suolavesi kylvyn, mutta sanoin samalla, ettei meidän tarvitse turvautua riistäjäin keinoihin. Minulla on näissä asioissa ehkä eri kanta kuin monella muulla. Jään kernaasti vähemmistöön, koska politiikka pakottaa puhumaan toisin kuin ajattelen.

*A. Halonen:* Minä tässä tahtoisin ensin kertoa oman elämäkertani (Ei kuulu asiaan!). Tämä on minun esitys-metoodini, katsokaas. Silloin kuin Turkia sanoi minua Mustosen asianajajaksi, ei sekään kuulunut asiaan. Minä kerron elämäkertani, mutta hyvin läheisiltä päiviltä. Katsokaas, minä olen aina ollut siinä onnettomassa asemassa, missä teistä ei ole monikaan ollut; minä olen, tietäkääs, aina ollut yleisissä tilaisuuksissa puhumassa, minä en ole koskaan saanut luentokursseja. Ja kun minut valittiin tänne, niin minä aioin hankkia itselleni luentokurssit puolueen kustannuksella ja onnistuin niin hyvin, että toistakymmentä puhujaa on tarjonnut minulle opetusta sosialismin periaatteista, rosvokoplistista, anarkismista j. n. e. Minä olisin niistä varsin kiitollinen, mutta niissä oli eräs paha vika, he eivät puhuneet Kautskyn ja muiden jo mielipiteensä lausuneiden teoretikkojen mielipiteistä, mutta he puhuivat minun mielipiteitteni johdosta, joita minä en vielä ole sanonutkaan. On puhuttu, miten Halonen on heittänyt mitä sikamaisimpia syytöksiä puolueemme mitä kunnianarvoisimpia jäseniä kohtaan, vaikka minä en puhunut yhdestäkään, enkä ollut puhumatta. Sen Turkiakin todensi puheenvuorossaan, mutta Turkia nähtävästi on ottanut tavakseen puhua minun jälkeeni, vaikka minä olen antanut hänelle niin hyvän tilaisuuden olla rauhallinen.

Sanoin että niissä seikoissa katson puoluetoimikunnan olleen epäjohdonmukaisen. Siitä huolimatta Turkia nimittää minua Mustosen advokaatiksi. Tämä on valheellista, sillä minä olen ollut enemmän anti-Mustonen kuin Turkia on ollutkaan.

Mutta sitte asiaan, josta on ollut niin hiton karkeita huutoja. Minä en ollut teidän keskuudessanne sosialidemokratina silloin kuin n. k. kansanliikkeen hyökylaineet alkoivat. Minä olin syrjässä, en sosialidemokratiasesta liikkeestä, mutta Suomen sosialidemokratiasesta liikkeestä. Olin Amerikassa. Mutta minä olin siellä sellaisessa toimessa, missä oli välttämättömästi seurattava Euroopassa tapahtuvia asioita. Ei teidän pidä luulla, ettemme siellä saa mitään tietoomme. Me tiesimme että kaikkien suurten mullistusten aikana ja niiden jälkeen seuraa sellaista kuin mitä täällä on ilmennyt. Jos te luette mitä vallankumouksen historiaa tahansa, kohtaa teitä sama tapahtumasarja paljon räikeämmässä muodossa kuin täällä, kiitos sosialidemokratian vankkuuden meillä. Puoluetoimikunnan henkilöillä piti olla suurlakon aikana selvillä, mitä seuraaman piti. Siihen eivät olisi tarvinneet mitään Matti Turkian johtamaa komiteaa. Muista maista saavutetun kokemuksen nojalla olisi pitänyt tietää, että rosvoukset ja murhat, joita tehdään hyvän asian nimessä, kasvavat lukuisammiksi suurten tapausten jälkeen.

Minä jo suurlakon jälkeen odotin kaikkia niitä julistuksia, mitä puoluetoimikunta sitte Suomettaren ja Helsingin Sanomain pakotuksesta myöhemmin julkaisi. Tämä tietysti loukkaa teitä teoretikkoja ja puolueen johtomiehiä. Mutta minä sanon suoraan: porvarillisten lehtien pakotuksesta te olette ne julistukset antaneet, te ette olisi ilman sanoneet mitään. Puoluetoimikunta ei ole ollut tietoinen toiminnassaan, mutta sitä on johtanut sattuna ja porvarillisten lehtien hyvänsuopaisuus tai pakotus ja siksi minä en antaisi toimikunnalle kiitosta. Toinen seikka, minkä vuoksi en tahtoisi antaa kiitoslausetta, on se, että se on

menetellyt rosvosakkeihin nähden epäjohdonmukaisella tavalla. 1906 tekee puolue-neuvosto päätöksen, jossa kielle-tään puolueen jäseniä olemasta rosvoyrityksissä mukana. Mutta puoluetoimikunta antaa vasta 1907 ankaramman julistuksensa, jonka aika olisi ollut jo silloin kuin puolue-neuvosto päätöksen teki. Ja tarmokkaisuun toimenpiteisiin ryhtymisen aika olisi myös jo silloin ollut. En puutu Venäjän vallankumouksellisiin, joista Autio tämän asian yhteydessä turhaa porua piti. Puhuin aivan patenttirosvosta, jotka itselleen rahoja hankkivat Venäjän vallankumouksen nimessä. Siis minä en syytä puoluetoimikuntaa siitä, että se on ollut liiaksi lempeä, että se on estänyt sosialidemokrateja tappelemasta eli kuten Autio sanoi antamasta 50 paria vitsoja ja suolavettä; minä syytän siitä ettei puoluetoimikunta ryhtynyt omatakeisesti valvo-maan, etteivät salaiset koplat olisi päässeet alkuunkaan; minä syytän sen vuoksi, että tämän takia meiltä meni moni kunnan mies pilalle. Puhukoon Valpas mitä pötyä tahansa, syy oli puoluetoimikunnan. Hän kuittaa asian sillä, että Mustonen on porvarillisesta seminaarista perinyt turmeluksen. Siinä tapauksessa minä Pietarin kirkko-koulua käyneenä olisin luotu dynamiitin valmistajaksi ja toveri A. B. Mäkelä, joka on käynyt porvarillista lyseota, hirttosilmukan kauloihin panijaksi. Vaikka minua sanottanee Mustosen advokaatiksi, niin väitän, että tällai-sena aikana paremmatkin luonteet pilaantuvat. Myönnän, että hänellä mahdollisesti ei ollut vakaantuneita sos.-dem. periaatteita. En tunne häntä persoonallisesti, mutta huomaan että hänellä ei lähimmässä ympäristössään ollut oikeaa siveellistä tukea; kuopiolaisilla tovereilla ei ollut aikanaan tarmoa sanoa hänelle: hyvä toveri, tämä ei sovi. Hänen annettiin kulkea omissa hoteissaan ja vasta kun hän kaatui, sanottiin vaan: katsokaas, se Mustonen on rosvo ja provokaattori. Puoluetoimikunnan tarmottomuuden tähden tapahtuikin sitte lokakuussa 1907, että silloin an-nettu julistus soi porvarilehdille tilaisuuden sanoa: ahah!

nythän ne sanovat itsekin että niillä on rosvoja, vaikka aina ennen väittivät, ettei ole. Seuraavana aamuna julistuksen antamisesta sanottiin kaikissa porvarilehdissä: eikös me sanottu, että niillä rosvoja on. Ja näin ne vetivät kansan silmissä sen siveellisen voiton, että he mukovat pakottaneet Turkian & kumppanit siveellisiä lakeja noudattamaan. Tämä kaikki olisi vältetty, kun ennakolta olisi ryhdytty ankaroihin toimenpiteisiin. Meillä on paljon agitaattoreita, meillä on voimakas sanomalehdistö; kun ne olisi pantu jo ajoissa jokaisessa sopivassa tilaisuudessa sos.-dem. puolueen suhtautumista rosvoihin ja erinäisiin järjestöihin terottamaan, niin muutaman kuukauden kuluksua me olisimme olleet siinä tilassa, etteivät porvarit olisi päässeet kirjoittamaan loistavia artikkeleita eikä Castrén olisi voinut pitää loistavaa puhettaan.

Tältä kannalta minä asiaa katson, kun en tahdo antaa äänetöntä kiitoslausetta puoluepuolelle. On meillä tähän toinenkin syy, se on Matti Aution väärässä paikassa ajama asia. Venäläisten pakolaisten suhteen minä olisin vaatinut innostuneempaa toimintaa. Heillä on viime vuosina ollut ankara ahdistus ja he olisivat tarvinneet apuamme suuremmassa määrässä kuin olemme olleet taipuvaiset antamaan. Nyt he olisivat tarvinneet turvaamista, eikä silloin kun sosialidemokratia oli Venäjällä voimakkaana.

Toivoisin että asia lähetettäisiin menettelytapavaliokuntaan lähempää tarkistusta varten.

*Yrjö Sirola:* On merkillistä, että puoluelehden toimittaja voi puhua niin suunnatonta pötyä kuin mitä Halonen on tehnyt. (Hyvä, hyvä!) Hän sanoi, että aina vallankumouksia seuraa alkeellista kuohuntaa, murhia ja ryöstöjä y. m. ja puolue-toimikunnan olisi pitänyt se tietää. (Hyvä!) Mutta, väittää Halonen, vasta kaksi vuotta suurlakon jälkeen me sen oikein huomasimme! Muuten muka olisimme voineet estää suuren määrän köyhälistöä siitä, mikä joikaista vallankumousta aina seuraa. Halonen esittää asian

niinkuin me olisimme komentosanallamme voineet tehdä tyhjäksi kaiken sen kuohunnan, mitä suurlakon jälkeen seurasi. Voiko porvarillisempaa ajatusta lausua? (Hyvä!) Emmekö me ole kuin vasta kaksi vuotta suurlakon jälkeen sanoneet, että rosvoilu on köyhälistöliikkeelle vaarallista? Katsotaan: Me emme suurlakkopäivinä kyenneet antamaan yhteistä ohjetta maaseudulle, mutta siellä vallitsi kaikkialla sama menettelytapa eikä mitään väkivaltaisia häiriöitä tapahtunut. Eikö se ollut sen sosialidemokratisen valistuksen ansio, jota siihen saakka oli levitetty? — Suurlakon jälkeen siirrettiin puoluehallinto Helsinkiin ja minä tulin puoluesihteeriksi. Vuosivaihteessa 1905—6 oli Helsingissä suuri kokous, jossa oli edustettuna yli 200,000 kansalaista. Siellä kohosi ääniä: mitä me välitämme porvarien koneista ja lehmistä, antaa niiden mennä hukkaan, kun suurlakko tulee. Me suurella vaivalla saimme todistetuksi, että niin suurlakon aikana kuin muulloinkin on tuollainen menettely turmiollista. Halonen ja muut voivat lukea sen suurlakko-ohjeista kirjasessa: „Kansa, valvo kalteintasi!“, jonka Hbl. kyllä sanoi johtavan kuritushuoneeseen, mutta jota suuret joukot pitivät toimintahalua liian hillitsevänä. M. m. artikkelissa „Vai vallankumouksellisia“ kirjoitin minä silloin, kun Viipurissa tapahtui Hahlin murha, tällaisia tekoja vastaan. Huomautin toisen kerran kuinka valitettavasti vallankumouksen rikkaruohot siirtyvät muihin maihin sen siunausten mukana. Ja useita muita kirjoituksia. Sitte se porvarillisten väite, minkä Halonen omanaan toisti, että muka vasta porvarislehtien puheitten johdosta on meidän puolelta ryhdytty toimenpiteisiin rosvokoplia vastaan, sekin on puhdasta pötyä. Oulun kokouksessa jo hyväksyttiin ponnet hämähäpäisiä yrityksiä vastaan. Puoluetoimikunta sitäpaitsi aivan kohta julkaisi ensi julistuksensa rosvouksia vastaan. Halonen sanoo, että tässä olisi pitänyt tuomita kaikki salainen toiminta, niinkuin Y. Mäkelin teki artikkeleissaan. Minä omasta puolestani nimimerkilläni va-

rustetussa kirjoituksessa osotin, että me emme voi kieltää kaikellaista salaista toimintaa tänä aikanakaan. Porvarillinen lakikaan ei kiellä yksityisiä henkilöitä keskustelemasta asioistaan yksityisesti salaisesti. Voitiinko, esim. julkisesti tehdä kaikkea venäläisten pakolaisten avustamiseksi ja mustasotnialaisuuden vastustamiseksi? Tästä seikasta moittii myös Ahmala meitä ja hän sanoo rehellisestä vakaumuksestaan, että tuollaisesta salaisesta toiminnasta syntyi rosvokoplia. Tämä väite on väärä. Se on samaa kuin porvarit sanovat: te kiihotatte lakkoon ja jos joku tekee tuhoja tällöin, ampuu työnantajan t. m. s., niin se on teidän sosialidemokratien syy, kuka käski kiihottamaan. Logiikka Ahmalan väitteessä on sama. Ahmala sanoo, että kun vain yhtään toimitaan salassa, niin se jo synnyttää rosvousta. Olen toista mieltä. Jos sellaisena aikana, kuin meitä uhkasi diktatuuri Venäjän taantumuksen voittaessa, olisi menty selittämään, että kaikellinen salainen toiminta on rikos, niin olisi se ollut minun mielestäni rikos puoluetta vastaan. (Hyvä, hyvä) Että ei ehdottomasti sellaista salaista toimintaa hylätty, joka taistelee rosvouksia vastaan, siitä minä vastaan joka päivä. Oulun kokouksen taktiikkaponsissa jo muuten kielletään kaikki hajanainen ja puolueen kontrollin ulkopuolella oleva toiminta. Se riitti silloin. — Sitten sanovat Halonen ja Ahmala: ahaa, sitten vasta kun Suometar vaati, julaistiin tuo toinen julistus lokak. 1907. Se on totta, että tässä ensimmäisessä julistuksessa ei asetuta erästä määrättyä salaista rosvokoplaa vastaan. Mutta se johtui siitä, ettei tuota järjestöä silloin vielä ollut perustettu. Se järjestö, jota vastaan toiset ponnet on tarkoitettu, se oli vasta edellisellä kesänä perustettu ja saatu selville. Että olisimme ruvenneet tuota järjestöä vastustamaan vasta kun Suometar oli siitä sanonut, on valhetta. Minä huomautan vielä yhdestä seikasta. Kun tuollaista kuohuntaa alkaa ilmestyä, alkaa ilmetä halua „jyrkempään toimintaan“, silloin vaaditaan erityistä tahdikkuutta, jotta siinä kohden löydettäisiin



köyhälistölle mahdollisimman paljon hyötyä tuottava menettely. Porvarillisten lehtien ja poliisin mielen mukaista olisi kai ollut ja mahdollisesti muutamille meidän puolueemme jäsenille helpompi sanoa: kaikki salapuuhat pois, kaikki mikä ei ole parlamenttaarista tai julkista, se on pahasta! Minun mielestäni silloin Halosen vaatimuksen mukaan menettelemällä olisi uhrattu niitä, jotka olivat tietämättään joutuneet viekotelluiksi tuollaiseen toimintaan. Yksityisesti neuvottelemalla saatiin monia pelastetuiksi. Ettei kaikkia voitu pelastaa, se ei ole meidän vika.

Yhä edelleen pitää paikkansa se, mitä olemme aina sanoneet, että se joka on tahtonut Suomen työväenlehtiä lukea ja puolueemme menettelyohjeita noudattaa, hänen ei ole tarvinnut joutua rosvosakkeihin eikä eksyä semmoisiin' toimintatapoihin. Ja jos joku on eksynyt, niin se on tapahtunut sen vuoksi, että me emme ole ehtineet yht'äkkiä valistaa koko kansaa.

Vielä tahtoisin sanoa, että sellaista tahdittomuutta kuin mitä Halosen lausunto sisältää, sitä en olisi voinut odottaa yhdeltäkään kokouksen jäseneltä. — Mitä sitten tulee rehellisyyteen politiikassa, niin Autiolle huomauttaisin, että rehellinen poliitikko ei koskaan valehtele, mutta hän ei joka hetki huuda ilmoille kaikkea mitä tietää. (Hyvä, hyvä, hyvä!)

*Matti Turkia:* Autio on koettanut hyvässä järjestyksessä perääntyä mutta sitä hänen on vaikea tehdä. Ensimmäisessä puheessaan hän syytti minua vallankumouksellisten ilmiantamisesta siten, että artikkeleissani olin liika laveasti ja yksityiskohtaisesti asioita selostellut; nyt hän sanoo syyttävänsä minua ja puoluetoimikuntaa siitä, että julistus on ollut liika mieto: hän sanoo, että toiminta olisi pitänyt olla paljon jyrkempää rosvokoplia vastaan, mutta samalla hän toisessa lauseessaan sanoo, että tälläkin toiminnalla tehtiin Venäjän vallankumoukselle karhunpalvelus, siis vahingoitettiin Venäjän vallankumousta. Tämä on surkeata epäjohdonmukaisuutta. Puoluetoimikunnan ja neu-

voston menettely rosvokoplia vastaan on ollut Venäjän sosialidemokratisen puolueen keskustoimikunnan menettelyn kanssa johdonmukaista, vieläpä johdonmukainen Venäjän sosialivallankumouksellisenkin puolueen toiminnan kanssa. Puhuja luki sitte otteita Venäjän sosialidemokratisen puolueen edustajakokouksessa Tukholmassa laadituista ponsista, joissa lausuttiin jyrkkä vastalause kaikkia rosvouksia vastaan, ja jatkoi: Mitä täällä on rosvosakit vallankumouksen nimessä harjoittaneet, sitä ei voi kukaan muu sanoa vallankumouksen edistämiseksi kuin mahdollisesti Mustonen ja hänen kaltaisensa. Luettuaan vielä otteita mainituista ponsista, lausui puhuja: voidaanko vaatia tämän selvempää määräystä Venäjän sosialidemokratien hylkäävästä kannasta rosvouksiin nähden, mutta ne, jotka täällä tekivät rosvouksia, väittivät niiden tapahtuvan Venäjän sosialidemokratisen puolueen nimessä. Ne, jotka sellaista ovat väittäneet että muka puoluetoimikunta olisi rosvosakkien menettelyä suosinut ovat olleet niiden sakkien asiamiehiä. Puoluetoimikunta kokonaisuudessaan eivätkä sen jäsenet ole siihen koskaan antaneet suostumustaan, joten se Halosen juttu ei ole totta. (Halonen: Työmieheissä 1905 edellytettiin sellaista!) Edellytettiin Halosen tulkinnan mukaan. (Halonen: Lukekaa Työmies-lehden vuosikerta!) — Se oli todellakin surullista kun puoluetoimistoon tuli joitakin puolueen jäseniä, jotka olivat epätietoisia onko tuollainen toiminta luvallista vai eikö. Tulee mies ja tiedustaa onko sellainen toiminta vallankumouksellista ja onko siihen Venäjän vallankumouksellisten lupa? Kun huomautettiin että sellainen toiminta on provokatorista laadultaan, epäilee mies, ettei häneen muka luoteta. Tuollaisen käsityksen levittäjät, että muka rosvotoiminta olisi vallankumouksellista, ovat olleet rosvojärjestöjen agentteja. (Halonen: rosvojärjestö olisi pitänyt paljastaa ennemmin!) Onko Halonen tietänyt, että tuo järjestö on ollut toimessa ennenkuin siitä oli puolueuuvostolla tietoja ja ennenkuin se paljastettiin? Jos Halonen on sen tietänyt ja kuitenkin

sen salannut, niin missä tarkoituksessa hän on sen tehnyt? Hänen rehellisenä puoluemiehenä olisi pitänyt paljastaa se. Puolueneuvosto piti kokouksen 1 p:nä syyskuuta 1907 ja tässä kokouksessa päätettiin julkaista tunnettu julistus. Silloin oli puolueneuvoston jäsenillä tiedossa, että tuollainen järjestö oli muodostumaisillaan. Puolueneuvosto antoi minun tehtäväkseni hankkia selvyyttä tuosta salaisesta järjestöstä sekä kirjoittaa julistus. Minä käytin kaikkia keinoja saadakseni selvyyttä, kirjoitin piirisihteereille ja vanhemmille puoluetovereille ja lopulta onnistuin saamaan käsiini sen järjestön säännöt ja painettuja julistuksia, jotka sitte julkaistiin Työmieheessä. Jos Halonen tiesi ennen lokakuun 1 päivää 1907, että tuollainen järjestö oli olemassa, niin miksi hän ei siitä tehnyt mitään ilmoitusta puoluetoimikunnalle tai edes sen lehden lukijakunnalle, jota hän toimitti. Jos hän tietensä salasi sen, *niin on se puoluerikos*; ei sen pienempi. (Halonen: pitääkö sama vieläkin paikkansa Turkiaan nähden?) Sama laki!

Palatakseni Aution puheeseen, jossa hän väitti, että puoluetoimikunta on tehnyt karhunpalveluksia vallankumoukselle, täytyy minun huomauttaa, ettei ainoastaan sosialidemokratinen puolue Venäjällä ole rosvouksia vastustavalla kannalla vaan sosialivallankumouksellisetkin.

En tiedä mitä merkitystä Halosen elämäkerran kertomisella on, hän jätti kuitenkin kertomatta, että hän on kustannusliikkeen omistaja. Hänen kantansa Mustoseen nähden johtunee kai siitä, että Mustonen kirjailijana voisi ehkä hyödyttää häntä. Halonen väitti, että Mustosen turmion syynä olivat Työmiehen ja Kansan Lehden kirjoitukset, mutta ei maininnut mitään siitä, että omat provokaattoriset tekonsa veivät Mustosen turmioon. Miten tämä on ymmärrettävä? Sitenkö, että Mustosen teot olivat oikeita mutta Työmiehen ja Kansan Lehden kirjoitukset vääriä. Mustosen juonet veivät joitakin puoluetovereja vankeuteen. Nämä eivät Halosen mielestä ole mainitsemisen arvoisia, mutta kun Työmies ja Kansan Lehti syyttivät Mus-

tosta katalista teoista, niin itkee Halonen, että syytökset veivät Mustosen turmioon.

*V. Boman:* Olisi syytä puhua rosvouskysymyksestä laajemmaltakin, mutta kun aikaa on vähän, ja tapahtuneet asiat eivät voi muuttua sillä, niin kajaan vaan siihen mikä mielestäni on tärkeintä.

Tärkeintä tässä kysymyksessä, käsitykseni mukaan ei ole se, mitä joku yksilö on tehnyt tai tekemättä jättänyt, vaan se, mille kannalle on asetettu mainitussa asiassa. Erimielisyyttä luonnollisesti ei ole ollut rosvokoplista ja niiden turmiollisuudesta, sillä kaikki ovat tuominneet yksimielisesti niiden toiminnan vahingoittaneen puoluettamme. Mutta erimielisyyttä on ilmennyt siinä, miten suhtaudutaan rosvouksien seurauksiin. Yhdet ovat pitäneet puolustavaa kantaa parempana, jota vastoin toiset ovat pitäneet hyökkäävää kantaa parempana.

Täällä joku puhevuoron käyttäjä mainitsi, että Kuopiossa olisi asetettu edelliselle kannalle; se on erehdys. Savon Työmiestä lukuunottamatta ovat Kuopion l. l. piirin järjestöt asettuneet hyökkäävälle kannalle sysäten porvarillisten syytökset rosvouksista heille itselleen, osottaen rosvouksien johtuneen porvarien omista puuhista. Tästä on ollut vaalipiirillemme arvaamatonta hyötyä, josta kumoamattomana todistuksena mainitsen vaan viime vaaleissa saavutetun voiton. Meillä kuopiolaisille ovat rosvouskysymykset opettaneet, että aina on pysyttävä hyökkäävällä kannalla ja jätettävä puolustautuminen porvareille, olkoon kysymyksessä mitkä syytökset tahansa. Se opetus on tarkoin muistiin painettava vastaisen varalta.

Sitävastoin Turkian puoluesihteerinä tekemät selostukset Tyämieheissä perustuivat puolustavaan kantaan. Ei niiden pituus ja paksuus, vaan tarpeettoman pitkälle menevä puolustus, teki niissä tympäsevän vaikutuksen. Tuntui siltä kuin tosiaankin olisi joukossamme joitakin rosvoja, joita täytyy puolustaa. Sellaista menettelytapaa vastaisuudessa olisi kartettava.

*K. Hämäläinen:* Täällä tehdyt syytökset Kuopion puoluejärjestön toiminnasta rosvosakkeja vastaan näyttävät olevan kotoisin muista kuin sosialidemokratista lähteistä, ja saavat ne jäädä omaan arvoonsa.

*O. Piisinen:* Halosen sielutieteelliset esitelmät jätän omaan arvoonsa. Erääseen kohtaan kajoon. Hän on erikoisesti painostanut, että Kuopiossa ei Mustosen lähin ympäristö estänyt häntä sellaisista teoista. Mutta se *lähin* ympäristöhän, oli juuri sitä laatua, että se on ainakin osaksi nykyään kuritushuoneissa samoista teoista. Ja kohta kun ne teot tulivat tunnetuiksi Mustosen eilähimmälle ympäristölle, antoi se, nim. järjestynyt työväki siellä, niistä tuomionsa. Mutta sitä lähintäkö ympäristöä se lie ollut, mikä oli kuulema vielä silloinkin sitä tuomiota vastustavana. Minä en varmaan tiedä, en ollut Kuopiossa. Kait Autio tietää, hän toimitti lehteä siellä. Autio on nytkin vielä sitä mieltä, että menettely oli liian jyrkkää. Hän on johdonmukainen ja hän puhuu vapaustaistelun nimessä, juhlallisesti. Kysymys nyt onkin vaan siitä, mitä vapaustaistelulla tarkoitetaan. Aution vapaustaistelua Läskelässä kuvasi jo Saarikivi. Viljanen vakuuttaa sen todeksi. Voisin tätä vielä höystää jollakin esimerkillä, vaan en tee sitä ainakaan vielä, sillä Aution esittämällä vapaustaistelulla ja tämän puolueen sosialidemokratilla vapaustaistelulla on suuri ero.

Täällä Boman kertoi Kuopion tapauksista. Minä seurasin niitä Kotkasta käsin ja voin sanoa, että ne näyttivät rumilta. Valopuolena esiintyi juuri se, että sikäläiset järjestöt ja sikäläinen puoluelehti — „tirehtööri“ Mustosen poistuttua — ilmaisivat asiassa oikean sosialidemokratian kannan, ponsissa ja kasvattavissa kirjoituksissa. — Yhtyi muuten Sirolaan.

*Wera Ostroumow:* Yhdyn Haloseen joka kohdassa hänen puhettaan paitsi siinä, mikä koskee venäläisiä. Hän ei tunne Venäjän oloja. Väitetään, että puoluetoimikunta ei olisi ollut tietoinen rosvokoplistista. Mutta sen olisi pitänyt

tietää jo suurlakosta alkaen, mitä seuraa. Muistetaanpa vaan esim. Tschocken juttua, miten Työmieheissä pilkattiin niitä, jotka Tschocken ilmiantoivat. Ei selitetty, oliko Tschocke vallankumouksellinen tai ei. T. kuului, en tarkoitan muista, venäläiseen tai johonkin virolaiseen sos.-dem. yhdistykseen. Minun täytyy sanoa, että useat pakkoluovuttajista olivat rebellisiä ihmisiä, he luulivat teoillaan edistävänsä vallankumouksena, vaikka eivät olleetkaan selvillä siitä, mikä on vallankumous. Ja sos.-dem. lehdet eivät auttaneet näiden hämäreiden käsitteiden selville tulemista, olisi pitänyt erityisesti painostaa juuri sitä seikkaa, mikä on vallankumouksellista, mikä ei. Sirola mainitsi, että hän oli kirjoittanut vallankumouksikäsitteistä. Kyllä, sen hän teki. Kiitoksella mainittakoon. Mutta hänen kirjoituksensa hukkui toisenlaisien kirjoitusten paljouteen. Yleensä olivat sos.-dem. lehtien kirjoitukset näinä aikoina puheenalaisista seikoista hyvin sekavia. Toisinaan vastustettiin pakkoluovutuksia, toisinaan ivattiin niiden ilmiantajia. Niitä lukiessaan johtui siihen käsitykseen, että nuo vastustavat kirjoitukset aiheutuivat virkavallan painosta. Sirola täällä ivallisesti lausui: Halonen väitti, että „puoluetolimikunnanko olisi pitänyt estää rosvoamista, vaikka se välttämättömästi seuraa vallankumoukskuohua.“ Tässä oli S. näkevinään ristiriitaisuutta. Se on mielestäni saivartelua. Turkia taas paheksui sitä, kun sanottiin, että yksityiset puolueen johtomiehet antoivat suostumuksensa rosvojen toiminnalle. Nämä ovat kyllä todistamattomia asioita. Se on vaan puoluetolimikunnan ristiriitainen menettely, joka on antanut aihetta luulemaan edellisenkaltaista. En tahdo syyttää puoluetolimikuntaa muusta kuin johdonmukaisuuden ja tietoisuuden puutteesta toiminnassa. Olen tahtonut huomautukseni tehdä, jotta vastaisuudessa vältettäisiin tuollaista epäjohdonmukaisuutta. Väitetään, että rosvokoplat ja provokatsioonitoiminta ovat samassa tarkoituksessa puuhattuja. Sitä en luule. Arvelen, että provokaattoreita oli todellisuudessa vähän.

Mutta mitä oli paljo, se oli tietämättömyyttä. Eihän voi niin yhdellä iskulla kansaa kokonaisuudessaan valistaa. Nyt nähdystä pitäisi saataman kokemusta tulevaisuuden varalle. Yhtä tahdon huomauttaa ja se on: ei aina pitäisi turvautua poliisin apuun ilmiantamistarkoituksessa. Sen sijaan pitäisi opastaa, neuvoa harhaan joutuneita. Mitä Autioon tulee, niin ei hänenkään puheensa turha ollut. Lyhyt se oli ja pintapuolinen tosin. On saanutkin jo vastauksia puheeseensa.

*M. Turkia:* On helppo todistaa ettei puolue rosvojutuissa ole esiintynyt kaksimielisenä. Voisin tuoda noin toista-sataa artikkelia, joista tämä selviää. Luettakoon esim. O. V. Kuusisen kirjottama „Anarkismi ja vallankumous“. On aina koetettu tehdä erotus „sakkien“ ja joukkoliikkeen välillä. On kumma, ettei tahdota myöntää rosvosakkien johdon olleen provokatsionia. Voidaanhan todistaa, että esim. „Unkarin poika“ on ollut santarmikätyri. Ja sellaiset jutut, että puolueen toimitsijat ovat suosineet rosvosakkeja, ovat myöskin provokatsionia.

Kysymys lykättiin *menettelytapavaliokuntaan*.

Kokous keskeytettiin klo 1 päivällä päivällisloman ajaksi.

⋆

### *Iltapäivänistunto.*

Istuntoa jatkettiin iltapäivällä klo 4:ltä.

Puheenjohtajana toimi *F. E. Kellosalmi*.

*Tervehdyksen* oli kokoukselle lähettänyt Kuusankosken t. y:n naisosasto.

### **Valiokunnat.**

*Järjestävä valiokunta* ehdotti, edellisenä päivänä annetun toimenannon johdosta, että ennen asetettu *sääntö- ja agitatsioonivaliokunta* jaettaisi kahdeksi eri valiokunnaksi, *sääntövaliokunnaksi* ja *agitatsioonivaliokunnaksi*.

Edelliseen tulisivat jäseniksi ennen asetetun sääntö- ja agitatsioonivaliokunnan jäsenet,

*agitatsioonivaliokunnan jäseniksi* seuraavat kokouksen osanottajat: J. Järvinen (kokoonkutsujana), M. Uotinen, M. Manninen, Sandra Lehtinen, V. Blomqvist, S. Tervo ja D. Eskelinen.

Ehdotus hyväksyttiin.

### **Kunnallislakien jouduttaminen.**

*Järjestävä valiokunta* ilmotti, että sille oli jätetty kokoukselle esitettäväksi Oulun seudun edustajien allekirjoittama ehdotus toimenpiteisiin ryhtymisestä eduskunnan v. 1908 lokak. 31 p:nä hyväksymien uusien kunnallislakien viipymisen johdosta. Toimenpiteiksi ehdotetaan kirjelmässä järjestöjen toimeenpanemia vastalausekokouksia ja eduskuntaryhmän tehtäväksi määrättävää välikyseystä. Järjestävä valiokunta ehdotti, että asia keskustelutta lähetettäisi menettelytapavalioikuntaan ja että siitä keskusteltaisi eduskuntaryhmän toimintakertomuksen yhteydessä.

Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

### **Osanottaja-asioita.**

*Valitusvaliokunta* ilmotti sille selvitetyn, että oli syntynyt sekavuutta erään Viipurinläänin itäisen vaalipiirin edustajan, *Vihtori Mäkelän*, edustajaoikeuden suhteen. Tämä edustaja oli vasta päivää ennen puoluekokousta ilmoittanut piiritoimikunnalle, että hän ei voi saapua kokoukseen, jonka johdosta hänen varamiehensä Sofia Hjulgren ilmoitettiin kokouksen osanottajaksi. Mainittu varaedustaja ei kuitenkaan saapunut kokoukseen, mutta oli Vihtori Mäkelä itse nyt kehotettuna saapunut. Valitusvaliokunta esitti asiasta seuraavan lausunnon:

„Kun Viipurinläänin itäisen vaalipiirin edustajan Vihtori Mäkelän edustajaoikeus on aivan selvä, vaikka se



edustajain huolimattomuuden takia onkin tullut sotketuksi, ehdottaa valiokunta, että hänelle myönnetään edustaja-oikeus ja että tästä selkkauksesta sopivalla ja selvällä tavalla pöytäkirjassa mainitaan“.

Kokous myönsi Vihtori Mäkelälle edustaja-oikeuden ja hyväksyi muutenkin valitusvaliokunnan lausunnon.

*Puheoikeutta* puoluekokouksessa olivat edellisten lisäksi pyytäneet seuraavat puoluetoverit: Kaarlo Hellman, T. O. Kahila, J. Aaltonen, Paula Saari, Emmi Huttunen, Fiina Pietikäinen, Julius Nurminen, E. Viinikainen ja Emil Saarinen. Näille henkilöille valiokunta puolestaan ehdotti myönnettäväksi puheoikeuden.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

### **Puoluetoimikunnan toimintakertomus.**

*Jatkettiin* keskustelua Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen johdosta. Käsiteltäväksi esitettiin

#### *Perttiläkysymys.*

Asiasta syntyi seuraava keskustelu:

*A. B. Mäkelä:* Kaikesta päättäen ei ole tarvis epäillä, ettei tämä asia tulisi kypsäksi keskusteltua ilman minunkin apuani, mutta eihän tästä uskalla kotiinkaan lähteä, jos ei Perttilän asiassa käytä puheenvuoroa, varsinkin kun se kunnallisjärjestö, jonka edustajia minä olen, on puoluetoimikuntaa lähinnä ja myöskin hyvin likeisesti ottanut osaa näiden Perttilä-asioiden käsittelyyn. Evästyksiäkin on annettu, mutta se sama kunnallisjärjestö on tehnyt vähän erilaisia päätöksiä eri aikoina, sen mukaan missä vaiheessa Perttilän asia kulloinkin oli. Yhteistä niillä päätöksillä on kuitenkin se, että puoluetoimikuntaa on siinä asiassa annettava loimeen, nyt viimeksi sen johdosta, että se nosti liika suuren melun koko Perttilä-asiasta. Varsinkin puoluesihteerin Turkia oli siinä osottanut liika suurta

intoa, luultavasti persoonallisesta vihasta Perttilää vastaan, mennyt penkomaan hänen kirjojaan. Tämä oli nyt, kun huomattiin, ettei vajuus niin suuri ollutkaan. Silloin kun vajuus ensin saatiin selville ja luultiin sen olevan puoliväliin toistakymmentätuhatta markkaa, silloin sama kunnallisjärjestö piti kokousta ja piti pahana, ettei ennen oltu asiaa poliisille ilmoitettu, vaan tahallaan päästettiin Perttilä karkuun. Oltiin sitä mieltä, että puoluetoimikunnan on omasta taskustaan vajuus maksettava, etupäässä Turkian, jonka palkattuna puolueen virkailijana olisi lähinnä ollut pidettävä silmällä Perttilän toimintaa. Viimeisessä kokouksessa paheksuttiin sitä, että poliisille ollenkaan ilmoitettiin ja että porvarillisen poliisilaitoksen puoleen ollenkaan käännyttiin. Minun on vaikea johdonmukaisesti tämän kunnallisjärjestön evästyksen mukaan löylyyttää puoluetoimikuntaa. Jos lopullinen tarkastus olisi näyttänyt, että vajuussumma olisi ollut ei  $\frac{1}{4}$  vaan 4 kertaa alkuperäinen, siis 60 tuhatta, niin olisi se kunnallisjärjestö moittinut ei siitä, että poliisin puoleen käännyttiin, vaan siitä, miksei käännytty santarmilaitoksen tai Venäjän ulkomaalaisen salopoliisin puoleen, ja laskettiin Perttilä karkuun. (Naurua) Omasta puolestani minä olen sitä mieltä, että minä olisin tietänyt menetellä viisaammasti, ainakin nyt — jälestäpäin. (Naurua) Ja tarkemminkin voisin sanoa millä tavalla minä olisin menetellyt tässä jutussa, aivan kuin toveri Halonen rosvosakki-asiassa sitte, kun kaikki ovat käyttäneet puheenvuoroa täällä. Mutta minä luulen, että minä jätän sen asian siksi, jos sillä nyt on mitään käytännöllistä merkitystä. Koetan sensijaan omin päin mennä toiseen asiaan, joka minusta tällä kertaa on vielä tärkeämpi, nimittäin: mitä meidän nyt tässä Perttilän asiassa on tehtävä? Annammepa täällä nyt puoluetoimikunnalle minkälaisen epäluottamuslauseen tahansa, rahat eivät sillä takaisin tule, vajuus ei sillä tule korvatuksi eikä se muu vahinko, minkä se on tehnyt puolueelle. Minun täytyy myöntää, että minunkin mielestäni puoluetoimi-

kunta ei aina ole tullut ottaneeksi asiaa niin vakavalta, niin maltilliselta ja harkitulta kannalta kuin mitä olisi ollut syytä; ei ole tuntunut koko ajan siltä, että siellä todellakin ovat olleet miehet varressa, jotka pystyvät äkki-arvaamattomia tapauksia oikein ja maltilla harkitsemaan, mutta minä en mene sanomaan, että minä itsekään olisin osannut silloin menetellä viisaammasti, nyt kyllä. Minun käsitykseni tästä Perttilän asiasta on se, että se nyt on etupäässä rahakysymys ja lakikysymys tahi oikeudellinen kysymys, ja semmoisena sillä on meille käytännöllistä merkitystä. Kuitenkin tämä kokous on liian suuri käsittelemään yksityiskohtaisesti tuollaista monihaaraista kysymystä, jossa on hyvin useita oikeudellisia näkökohtia otettava lukuun. Täällä ei voida sellaisella tyyneydellä ja tasapuolisuudella asioita punnita kuin lopullisen tuomion tekeminen vaatisi. Sellaista voidaan tehdä ainoastaan pienemmässä seurassa, semmoisessa kuin esim. sovinto-oikeus. Toinen paha vika tässä on, että se on oikeastaan kesken, ja hyvin pahasti kesken tällä hetkellä, joten siitä on paha loppupäätöstä tehdä. Siinä esim. on myös se vika, että toista asianosaista ei ole vielä ollenkaan kuultu, nimittäin Perttilää. Ikivanha oikeusperiaate, vanhempi kuin tämä sosialismi onkaan, on se, että mitään asiaa ei ole päätettävä asianomaista kuulematta. Tosin voidaan sanoa, että Perttilä on luopunut puhevallastaan sillä, että hän lähti karkuun. Mutta me kuitenkin tiedämme, että hän tulee tänne, ja häneltä luultavasti saadaan hyvin tärkeitä tietoja ensiksikin vaillingin suuruudesta ja myöskin niistä todellisista syistä, mitkä aiheuttivat hänen pakonsa, ja ne tulevat hyvin suurella määrällä vaikuttamaan itse hänen tekonsa luonteeseen. Nyt ilman Perttilää kuulematta on jo selvinnyt, että  $\frac{3}{4}$  luulotellusta vaillingista oli liikaa. Kun hän itse tulee paikalle ja antaa selvityksen, niin on mahdollista, että tämä loppusumma vieläkin puoleen taikka toiseen muuttuu. Nyt on kysymys, mitä me teemme omasta puolestamme tälle Perttilälle, kun hänet

tänne tuodaan? Onko meidän aattemme, onko meidän etumme mukaista vaatia hänelle vankilarangais-  
tusta kaiken sen vankeuden lisäksi ja kaiken sen  
kärsimyksen lisäksi, mitä hänellä jo tästä asiasta  
on ollut? Minun ajatukseni on se, että puoluetoimikunnan  
puolelta, joka oikeuden istunnossa tulee puoluetta edusta-  
maan, ei vaadita hänelle mitään edesvastausta, muuta kuin  
korvausta siitä vahingosta, minkä hän on puolueelle aiheut-  
tanut, siinä määrässä kuin hän voipi sitä korvata.

Tässä Perttilän tekemässä vaillingissa on eri luon-  
toista rahavaillinkia. Siinä on ensiksikin ne rahat, jotka  
Perttilä kirjeessään tunnustaa matkalle lähtiessään otta-  
neensa. Niistä minun käsittääkseni on Perttilä yksinään  
vastuunalainen. Vaikka puoluetoimikunta on valvonut  
rahojen hoitoa, niin meidän sääntömme eivät pidä puolue-  
toimikuntaa vastuunalaisena puolueen varojen suhteen  
siinä merkityksessä, että puoluetoimikunnalta voitaisiin  
periä selvästi varastetut rahat. Perttilän matkarahat ovat  
samantapaisia varastettuja rahoja. Niin että siitä asiasta  
selvittäisiin sillä, jos saadaan oikeuden tuomio, että Pert-  
tilän jättämät arvopaperit tulevat puolueelle korvaukseksi  
Perttilän tuottamasta vajauksesta. Mutta täällä on muuta  
vajausta, joka on syntynyt pitkäaikaisen huolimattomuu-  
den kautta. Tämä vajaus ei olisi syntynyt, jos puolue-  
toimikunta olisi kyennyt taikka olisi tahtonut tarkoin val-  
voa varojen hoitoa ja tilitystä. Tästä vajauksesta minä  
katson, että puoluetoimikunnan jäsenet sekä entiset tilin-  
tarkastajat ja jossakin määrässä puolueenosto kokonai-  
suudessaan ovat vastuunalaiset. Sitte on vielä yksi va-  
hinko, joka Perttiläjutun yhteydessä on syntynyt, nimit-  
tään koko suuret tarkastuskustannukset, viimeisten tieto-  
jen mukaan jo yli 1,600 markkaa. Näin suurta lisämenoa  
ei olisi tarvittu, jos puolueen tilintarkastajat olisivat teh-  
neet edes hiukankaan kunnollisesti tehtävänsä. Siis osa  
niistä tulee heidän suoritettavakseen, mutta ei kaikki, sillä  
tässä on syyllisiä muitakin, nim. koko puoluejärjestö. Nämä

puoluekokoukset ovat pöytäkirjan mukaan olleet leväperäisiä tilien tarkastamisessa; tarkastus on suoritettu kokouksessa summakaupalla, eikä ole voinut tulla perinpohjaista, niinkuin olisi pitänyt. Siinä merkityksessä puoluejärjestö kokonaisuudessaan on syyllinen ja sen kontolle täytyy laskea osa tutkimuskustannuksista. Mutta sitäpaitsi alkusyynä kaikkiin epäselvyyksiin ovat yhdistykset eri paikkakunnilla, ne eivät ole hoitaneet tilitystään puoluetoimikunnalle säännöllisesti. Näitä asioita perka- tessa on tullut ilmi useampia pikku Perttilöitä siellä täällä pitkin maata. Se piirijärjestö, johon kuuluvan suurimman ja suurinta melua pitäneen kunnallisjärjestön edustajana minulla on kunnia olla, on kaikkein suurimmassa velassa puoluetoimikunnalle mielenosotusmerkeistä. Senjälkeen lienee Turun kunnallisjärjestö, joka jalansyten lähetti miehen haukkumaan erääseen puolueuuvoston kokoukseen. Minä haluaisin sen takia käyttää kohtuuden mittapuuta ja panna kolmia nämä tutkintokustannukset, niin että puolueuuvosto ja tilintarkastajat yhteisesti korvaisivat  $\frac{1}{3}$  mutta puolueen vahingoksi jäisi puoluejärjestöjen leväperäisyyden vuoksi tilien valvomisessa  $\frac{1}{3}$  ja siitä syystä että ne ovat olleet leväperäisiä itse tilien tekemisen suhteen toinen  $\frac{1}{3}$ .

Mutta vielä on yksi paha asia kesken päättämisen, se että Perttilä tuodaan tänne puoluetoimikunnan vaatimuksesta. Viranomaiset kyllä kysyvät, suostuuko puolueuuvosto kustannukset suorittamaan. Vastaus tuli kieltävä, mutta luultavasti viranomaisten puolelta tehdään yritys vaatia tuontikustannukset meiltä. Mahdollisesti he eivät siinä onnistu.

Sentähden minä ehdottaisin Perttilävaliokunnan mietittäväksi, eikö tästä päästäisi parhaiten sillä, että kun puoluekokous nyt on määritellyt tällä tavalla vaatimuksensa, mitä sillä on Perttilältä ja entisiltä puolueen toimitsijoilta, asetettaisiin sovinto-oikeus, johon tämä puoluekokous valitsisi yhden asianajajan, joka siellä sovinto-

oikeudessa esittäisi puolueen vaatimukset, ja sitte kaksi sovinto-tuomaria; puolueen tilintarkastajat ja puoluetoimikunta yhteisesti saisivat valita yhden sovintotuomarin ja puolueenuevosto yhden. Nämä sitte yhteisesti valitsisivat 5:n puheenjohtajaksensa. Ja tähän sitte molemmin puolin lopullisesti tyydyttäisiin, joka onkin sovinto-oikeus-aatteen alku ja loppu. Jos me yritämme yksityiskohdissa tätä asiaa jauhaa, ei siitä tule mitään. Useimmat, jotka tätä asiaa tuntevat, ovat esteellisiä. Ne taas, jotka ovat ulkopuolelta, eivät tarpeeksi tunne; keskimäärin eivät tunne enempää kuin minäkään tämän asian kaikkia kohtia, ja minä puolestani en olisi valmis langettamaan mitään tuomiota. Asia vaatii yksityiskohtaisempaa valmistusta. Mutta ne vaatimukset, joita puolueella on, ne me kuitenkin voimme määritellä. Mitään epäluottamus- tai luottamuslausetta puolueen toimitsijoille en katso olevan syytä esittää. Minä en katso epäluottamuslauseeksi, jos heillä osa vahingosta maksetetaan. Jos olen rahastonhoitaja ja minulta putoaa joku summa rahaa, niin minun täytyy senkin jälkeen yhtä suurta luottamusta nauttia. Puolueenuevoston jäsenet eivät pitäneet valvomista tarpeellisena ja rahallahan siitä pääsee, minkä on tekemättä jättänyt. Mutta että se millään tavalla heidän entistä tai tulevaa luottamustaan vähentäisi, siihen minä en yhdy.

*Puheenjohtaja* ehdotti puheenvuorot rajoitettavaksi. Hyväksyttiin.

Samoin ehdotettiin rajoitettavaksi puheaikaa. Ehdotusta kannatettiin ja vastustettiin. Äänestyksen kautta 93:llä äänellä 5:tä vastaan päätettiin puheaika rajoittaa. Pisimmäksi puheajaksi ehdotettiin 5 ja 10 minuuttia, jälkimäinen aikamäärä sillä rajoituksella, että puheenjohtaja on oikeutettu keskeyttämään puheen, jossa ei esitetä mitään uutta. Jälkimäinen ehdotus hyväksyttiin 73:llä äänellä 31:tä vastaan.

Keskustelu jatkui seuraavaan tapaan:

*A. J. Partanen:* Noin viikko ennen poistunistaan oli Pert-

tilä etsinyt tilikirjaa, jossa löytyi v:n 1906 mielenosotusmerkkiliti. Kun siinä oli noin 5,000 mk. saatavia, luuli P. vaillinkiaan suuremmaksi kuin se todellisuudessa oli. Kunniastaan arkana lähti karkuun. Kun tutkijatoimikunnan kertomus on painettu, ei tässä tarvitsisikaan sitä selittää. Perttilän tilien pito oli kaikissa suhteissa pantu hyvälle alulle. Se oli vaan aina jäänyt kesken-eräiseksi. Kyselykaavakkeitten kautta sai tutkijatoimikunta selville, että maksetut summat yleensä löytyivät merkittyinä, varsinkin kirjatilillä. Mielenosotusmerkkiliti taas pysyykin vaillinaisena, kun järjestöt ovat jättäneet tilitykset yksityisille. Järjestöjen kirjanpito olisi toisin järjestettävä. Toimikunta merkitsi kaikki maksetuiksi ilmoitetut summat maksetuiksi. Mutta tämä ei voi olla varmaa. Saatavasumma voi muuttua puoleen tai toiseen. Mielenosotusmerkit ovat puoluetoimistossa olleet huonosti hoidetut, avonaisissa rasioissa. Meillä ei ole selvillä kuinka paljon Perttilä otti lähteissään varoja. Painokannerahastosta on lainattu yhteensä vähän yli 2,000 mk. Tilinpäätös ei ole varma. Samoin emme tunne Perttilän arvopaperien pätevyyttä. Tilinpäätös osoittaa varoja 71,000 mk. Siitä olisi tehtävä noin 20,000 markan poisto, koska ei ole valvottu, että kaikki arvopaperit olisivat enään päteviä. Tämä puoli asiasta on jätettävä raha-asiain valiokunnalle.

*S. Saarikivi:* Puolueessa on tuskin millään asialla ollut niin suurta kantavuutta kuin Perttiläjutulla. Eikä ihme-kään, kun henkilö, johon on jo luotettu kymmenkunnan vuotta, noin menettelee. Maalaiset eivät tahtoneet ensin uskoa silmiään ja korviaan. Mutta kun varmaan vakuu-tettiin vaillingin tekevän yli 12,000, niin täytyihän uskoa. Nyt se summa on kutistunut kuin lasareetin suurus. Tämä on tässä skandaalissa toinen skandaali. Kun asia on nyt jo oikeastaan noin vähäpätöinen rahallisesti, olisi luovuttava puhevuoroista ja jätettävä tuo pärinä parempiin asioihin. Kannatti Mäkelää. Kun Perttilä on kyseen-

alaisesta summasta jo liikaakin kärsinyt, ei olisi häneltä vaadittava muuta kun vajauksen täyttö.

*P. Leskinen* piti syyllisinä puoluetoimikuntaa sihteereineen, Viipurin läänin läntistä vaalipiiriä, joka valitsi puoluesihteerin eduskuntaan, ettei voinut valvoa Perttilää, ja vihdoin koko puoluetta. Puoluetoimikunnan olisi pitänyt erota heti asian tapahduttua, eikä vasta Helsingin kunnallisjärjestön väärän nuhdesaarnan jälkeen. Jätti kirjallisesti ehdotuksen:

Syyllisiksi Perttilä-juttuun katsoo puoluekokous koko puoluetoimikunnan ja puolueeneuvoston ja välillisesti Viip. lään. länt. vaalipiirin.

Ja senvuoksi Perttilän tekemästä vaillingista korvatkoot  $\frac{2}{3}$  puoluetoimikunta ja loput puolueeneuvosto;

sekä kokous päättää, että puoluesihteerin ei saa ottaa mitään muita toimia ilman koko puolueelta saatua lupaa.

*J. Kujala:* Puoluetoimikuntaa ei voi syyttää, mutta vastaisuudessa ei saa antaa rahastonhoitajalle muita toimia. Perttilän suhteen on poliisille ilmoitettava, että asia saa raueta. Ja kun otetaan huomioon Perttilän omaisuus, jää vajuus vähäpätöiseksi. On ihme, jos Perttilä saadaankaan takaisin. Kannatti Mäkelää sovinto-oikeuden suhteen, mutta vastusti että yksilöitä asetettaisiin korvaamaan muuta kun varastamaansa. Tutkimuskulutkin on suoritettava puolueen kassasta.

*M. Manninen:* Tässä kysymyksessä on ollut paljon porua, vähän villoja. Mikkelin kunnallisjärjestö, jota edustan, katsoi, ettei syy ole yksin puoluetoimikunnan. Syyt ovat syvemmällä. Puoluetoimikunta on kyllä antanut liian suuren luottamuksen Perttilälle, mutta sitä hän antoi Oulun puoluekokouskin. Ei olisi puoluetoimikunnalle annettava epäluottamuslausetta. Asia on lähetettävä sellaisenaan Perttilä-valiokuntaan.

*T. Kallio* paheksui poliisille ilmiannon tekoa. Ei kannattanut puoluetoimikunnan ja neuvoston velvoittamista korvaamaan Perttilän vaillinkia, koska puoluekokous on va-



linnut Perttilän rahastonhoitajaksi, eikä toimikunta. Annetaan vastaisuudessa rahastonhoitajan valitseminen puoluetoimikunnalle, niin sitten kyllä voidaan vaatia korvausvelvollisuutta. Asiasta ei kannattaisi enää pitkiä puheita pitää. Painukoon sikseen. Jyrkästi kiellettävä kaikki avustus Perttilän tuontikustannuksiin. Samoin ei ole mitään hyötyä vaatia Perttilää rangaistusta kärsimään.

*K. Koskinen:* Hämeenlinnan kunnallisjärjestö lausui evästykseksi, ettei asiasta ole suurta melua pidettävä. Menköön sovinto-oikeuteen. Ainoa, mistä puoluetoimikuntaa on syytettävä, on sen tarpeeton eroaminen. Ei olisi laivan karille jouduttua pitänyt sitä hylätä ja jättää tuuliajolle. Puoluetoimikunnan kaikki jäsenet eivät edes perustelleet syitään.

*E. Rae-aro:* Minulla ei ole enään mitään puhumista, sillä edellinen tyhjensi asian, josta oli aikomukseni huomauttaa.

*J. Ukkonen:* Edustamani kunnallisjärjestön mielestä on puoluetoimikunta ollut leväperäinen. On Mäkelän kannalla siinä, ettei puoluetoimikuntaa voi velvoittaa korvaamaan Perttilän matkarahoikseen ottamaa summaa. Puoluesihteriä on syytetty, mutta kertomuksesta näkyy, että hän on jo aikaisemmin tehnyt ehdotuksen vakavammin asiaan kiinni käymisestä, mutta puoluetoimikunta on hylännyt hänen ehdotuksensa. Kannatti Mäkelän tekemää ehdotusta.

*Ivar Hörhammer* (ruotsiksi): Koska näytään hakevan syntipukkia, niin huomautan seuraaville puhujille opastukseksi, että porvarillisen lain mukaan tilintarkastajat voidaan velvoittaa korvaamaan vahinko, jos jälkeensä ilmenee tarkastetuissa tileissä epyselvyyksiä. Ihmetteli Mäkelän ehdottamaa järjestelmää eri järjestöjen ja toimistijain korvausvelvollisuudesta.

*K. Kopila* ihmetteli, että asiaa tahdotaan painaa villasella. Yhtyi ehdotukseen tilintarkastajain korvausvelvollisuudesta. Tässä jutussa on käynyt niin, että ensin ju-

maloidaan yksilöä ja kun joudutaan sitten umpikujaan, koetetaan pujahtaa pakoon syrjäiteitä. Puoluetoimikuntaa ei voida velvoittaa korvaamaan vahinkoa. Sovinto-oikeus on asetettava kuten Mäkelä on ehdottanut.

*J. Heino* paheksui puoluetoimikunnan eroamista.

*H. Tuomola* yhtyi Kopilaan.

*K. Laakso*: Annetaan koko vaillinki anteeksi, sillä tästä ei kuitenkaan muuhun tulokseen päästä. Puoluetoimikunta ja -neuvosto leväperäisyytensä rangaistukseksi korvatkoot ainoastaan tutkimuskulut.

*J. N. Viinikka*: Tämä juttu on etupäässä persoona-juttu. Jos Perttilä olisi maassa, tuskin olisi tileissä vaillinkia ollenkaan. Hän Turkin persoonallisen ahdistuksen vuoksi joutui nähtävästi sellaiseen tilaan, että katsoi parhaaksi poistua. Turkia on suurin syyllinen jutussa, jos on totta Perttilän lähettämät kirjeet, joissa hän lausui epäilyksen, että Turkia olisi toimittanut hänet „taivaaseen“, jos olisi tänne jäänyt. Annetaan jo koko jupakan painua sikseen.

*P. J. Pohjolainen*: Tutkijakomitean tilipäätös ei pidä paikkaansa. Sinne on merkitty tuloja sellaisiltakin järjestöiltä, joilla ei ole velkaa olemassakaan. Viipurin maalaiskunnan kunnallisjärjestöä on velottu, vaikka asia on jo ennen suoritettu. (Puheenjohtaja: Ne asiat kuuluvat puoluetoimikunnan ja järjestöjen keskenään selvitettäviksi.) Perttilävaliokunnan olisi tutkittava näiden tilien todenmukaisuutta.

*J. Kautto*: Perttilän vaillinkiin on puolue alkuperin syyllinen. Kärsiköön myös vahingon. Puoluetoimikunta ei voi olla edesvastuussa, kun ei ole valinnut rahastonhoitajaa. Ei mitään sovinto-oikeuksia, kärsitään vaan naissamme. Yksityisten syyttäminen jätetään pois.

*M. Luode* yhtyy Koskiseen.

*Santeri Mäkelä*: Perttilän luultu rikos on supistunut jo miltei olemattomiin. Ainoaksi virheeksi taitaa jäädä leväperäisyys kirjanpidossa. Mutta järjestöt myös ovat

olleet leväperäisiä tilityksissään. On tutkittava, onko Turkian diktatuuri ollut oikea. Lykättävä valiokuntaan.

*K. M. Evä* huomautti, että on puhuttu paljon samaa, vaikka puheenjohtajalle annettiin valta estää sellainen. Toivoi, ettei vastaisuudessa toistettaisi samoja lauseita.

*A. Halonen:* Asian käytännölliseen puoleen nähden yhdyn Mäkelään. Mutta siveelliseen puoleen nähden olen nyt samalla kannalla kuin puoluenevoston kokouksessakin. Tämä asia on kovin surullinen. Ei siksi, että Perttilä anasti tai otti, vaan siksi, että ne ilmiannot, mitkä hänestä tehtiin, eivät olleet edes valistuneen ihmisen, saati sitten sosialidemokratien. Turkia sanoi puoluenevoston kokouksessa, että hän ahdisti Perttilää kostosta tahi persoonallisista syistä (Turkia: valetta!). Minä varmasti jäin siihen käsitykseen. Turkia luuli, että Perttilä tahtoo saada häntä pois virasta. Heillä oli myös keskinäisiä rahajuttuja. Turkian toiminta, juttua penkoessaan, osoittaa, että hän teki sitä vaan pyrkiäkseen vissiin päämäärään. Turkia esitti summan poliisille mahdollisimman suurena, vaikka tiesi tilien epävarmuuden. Myöskin sain sen käsityksen neuvoston kokouksessa, että Turkian vaikutus ohjasi puoluetoimikunnan menettelytavan ja pakotti sen Perttiläjutun epäviisaaseen käsittelytapaan. Tämä kaikki tapahtui vielä ennen puoluenevoston kokousta. Sillä tehtiin suurta vahinkoa puolueelle vaaleissa. Turkia kirjoitti vielä Työmieheen artikkeleita, joissa leimasi Perttilän roistoksi ja kavaltajaksi. (Turkia: valetta taaskin!) Kun puoluetoimikunta erosi, ei Turkia eronnut vielä sittenkään, vaikka puoluenevoston suhde oli hänelle tunnettu. Sen sijaan haki m. m. H:gin järjestöltä itselleen kannatusta toimikunnan kustannuksella.

Ehdotan, että Turkian epäviisaan ja epähumanisen menettelytavan tähden hänelle annetaan vakava moite.

*E. Viinikainen* piti tapausta varoituksena vastaisuuteen nähden.

*M. Uotinen:* Turkia käytti Bomanin „hyökkäävätä kan-

taa“, ja se tässäkin tuotti huonoja tuloksia. Puoluetoimikunnan menettely on käsitettävää. Helsingin kunnallisjärjestön menettely oli puolueen arvoa alentavaa. Puoluetoimikunnalta ei ole korvauksia vaadittava, mutta vast'edes on puoluetoimikunnan annettava valita rahastonhoitaja.

*A. Vatanen:* Syynä tähän vahinkoon on ollut järjestelmän vika. Puoluekokous on tehnyt virheen, valitessaan rahastonhoitajan, joka olisi ollut puoluetoimikunnan tehtävä. Tilintarkastuksessa myös ollut epäsuhteita. Perttilä ei ole ollut vastuunalainen puoluetoimikunnalle, vaan puoluekokoukselle. Silloin saa puolue itse kärsiä vahingon. Ei ole oikeudenmukaista velvoittaa puoluetoimikuntaa ja -neuvostoa siihen. Mitä Perttilän rankaisemiseen tulee, en olisi valmis antamaan anteeksi, sillä se olisi pahana esimerkkinä toisille rikollisille. Annettakoon oikeuden tehdä tehtävänsä.

*A. E. Kokkola:* Useat puhujat ovat syyttäneet asian ilmoittamisesta poliisille. Mutta kenelle olisi se ollut ilmoitettava, kun mies oli karussa. Eihän puolueella ole omia poliiseja. Poliisille ilmoitus on kyllä vaarallista, mutta eihän tässä ole ollut muutakaan tietä. Se vaan oli väärin, että ilmoitettiin kavallussumma, ennenkuin tiedettiin kavalluksen todellinen suuruus. Järjestöt, joita edustan, ovat lausuneet, että puoluetoimikunta on velvollinen korvaamaan vahingon. Puoluetoimikunnan ero oli ennenaikainen. Puhujan omasta mielestä ei korvausta olisi ollut keltään vaadittava, eikä ryhdyttävä mihinkään oikeudenkäynteihin. Jätti lopuksi seuraavan kirjallisen ilmoituksen ja ehdotuksen:

Kuopion läänin läntisen vaalipiirin sos.-dem. piirikokous ehdottaa, että Perttilän vajuus on täytettävä, ja täyttäjiksi ehdottaa ja vaatii puoluetoimikunnan jäseniä täyttämään sanotun vajauksen sikäli kuin he ovat olleet osalliset Perttilän tekemään vajaukseen. Perttilä jos tuodaan tänne, vapautettakoon vankeusrangaistuksesta, jos siihen puolueella on mahdollisuutta.

Omasta puolestani ehdotan, että puolue ottaisi tämän huolimattomuudestaan vahingokseen.

*A. Gylling* yhtyi niihin, jotka eivät vaadi korvausta.

*Matti Turkia:* Odotin täällä suurempaakin löylytystä kuin tuli. Tahdon vastata muutamiin syytöksiin. Helsingin kunnallisjärjestö on lausunut paheksumisen liian suuren häläkän nostamisesta. En kuitenkaan puhunut ennen tutkimusten päättymistä kenenkään Helsingin järjestön jäsenen kanssa asiasta tarkemmin. Koetin välttää sitä, ettei asia olisi ennenajojaan levinnyt liian laajaksi. Mitä Halosen puheisiin tulee, ei niissä ole totta sen vertaa, että riittäisivät valheiden siteiksi. Hän puhui Perttilän ja minun yhteisistä raha-asioista. Sellaisia on kyllä ollut. Muuten eivät yhteiset raha-asiat ja se kostohalu, jonka Halonen väittää minulla olleen Perttilää vastaan, sovi oikein yhteen. Kostosta ei paljastus ole aiheutunut, kuten Halonen väittää. Ei tarvitse olla mitään persoonallista vihaa paljastusten tekemiseen tällaisessa asiassa. En ole puoluenevoston kokouksessa tunnustanut kostosta tähän asiaan ryhtyneeni, sen voi kokouksen sihteerin Piisinen todistaa. — Puoluelehtiin en ole kirjoittanut koko asiasta mitään ennenkuin joku viikko sitten „Sosialidemokraattiin“ erään oikaisun. En ole siis haukkunut Perttilää „roistoksi“ ja „konnaksi“, niinkuin Halonen väittää. Halonen olisi vaatinut eroamistani muiden puoluetoimikunnan jäsenten kanssa ja mainitsi, että neuvoston kokouksessakin olisi sellaista vaadittu. Se on valhe. Päinvastoin kehoitettiin yksimielisesti pysymään edelleen sihteerin toimessa. Halonen sanoo minun yksin komentaneen puoluetoimikuntaa. Se on kyllä mairittelevaa minulle ja nolaavaa puoluetoimikunnalle, mutta ei ole totta. Asiaa en ole myöskään antanut poliisille ilmi ennenkuin puoluetoimikunnan määräyksestä. Raukkamaista on vierittää joukon päätös yksilön niskoille. Että olisin suurennellut Perttilän vajausta, on myöskin valhetta. En ole tehnyt itse mitään yhteenlaskuja, vaan

perustuivat kaikki antamani tiedot väliaikaisen tarkastuskomitean tutkimusten tuloksiin. En ole tahtonut asiaa suurennella, mutta syy, miksi vajaus lopullisesti pieni, oli se, että tutkijakomitea löysi saatavia lisää yli 10,000 mk., joista Perttilän tilikirjat eivät tienneet mitään, ja se vähensi vajauksen. Summaa on kuitenkin vieläkin varovaisesti käsiteltävä, sillä se voi vielä suureta, kun uusia ja tarkempia tietoja saadaan. On sanottu minun olleen tässä asiassa yksipuolinen, mutta enhän ole muuta voinut kuin minkä olen tehnyt. Tuskinpa kukaan toinenkaan olisi voinut olla sen „kaksipuolisempi“.

*Yrjö Sirola:* Jos tämän kysymyksen siirtäisi Halosen mukaan draamalliselle alalle, niin tulisi siitä vähintäänkin tunnin esitys. Se ei ole tarpeellista. Suotta on puhe siitäkin, miten olisi pitänyt menetellä. Halonen on täällä puhunut Turkian „kostosta“. Asia oli vaan se, että Turkiaan heräsi epäluuloa Perttilää kohtaan eräässä sijaisen ottamis-kysymyksessä. Asioita mietittyään sai hän vakauksen, että Perttilä on roisto. Siksi rupesi vakoilemaan. Turkia ei kiristänyt puoluetoimikuntaa, kuten Halonen väitti. Puoluetoimikunnalle esitettiin Perttilän sekavat tilit, eikä toimikunta voinut muuta kuin hyväksyä esityksen tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä. Joskin asia sitten selveni osaksi toiseksi, oli aikaisemmassa menettelyssä vaan se virhe, että puoluetoimikunta ei alun pitäen antanut yhtenäistä lausuntoa esim. juuri mielenosotusmerkkien tilistä. Se on kuitenkin tyylikysymys samoin kuin Turkian esiintyminen Helsingin kunnallisjärjestön kokouksessa, jossa hän joidenkin mielestä asetti itsensä edullisempaan valoon kuin toiset puoluetoimikunnan jäsenet. Kunnallisjärjestön esiintymisen selvitti sovinto-oikeus, joten sekin on jo yliaikaista. Halosen maalaamat persoonalliset ristiriidat siis kutistuvat tähän. Mitä tulee puoluetoimikunnan ja sihteerin eroon, olin ensin sitä mieltä, että puoluetoimikunnan on erottava. Neuvoston kokous sai käsitykseni muuttumaan ja agiteerasin silloin Turkiankin pysymään

paikoillaan, vaikka hän tahtoi erota. Ollessani maalla puoluetoimikunnan eron aikoihin, kasvoi minussa vakaus, että toimikunnan on sittenkin erottava. Tästä on Kuusisen selitys Työmieheissä sellainen, että siihen pääasiassa voi yhtyä. Ero ei vaikuttanut vaalitulokseen suurempaa vahinkoa.

Asia kokonaisuudessaan lähetettiin *Perttilän asiainvaliokuntaan*.

*E. Pusa* ehdotti, että olisi jatkettu keskustelua muista kysymyksistä, siksi että olisi ne saatu valiokuntaan, kun kokouksen aikaa on niin paljon käytetty vähemmän tärkeisiin.

Ehdotusta ei kannatettu.

### Opistokysymys.

Huomautettiin, että sääntö- ja agitatsioonivaliokunnalle lähetetty *opistokysymys* nyt kuului agitatsioonivaliokunnalle.

Istunto päättyi klo 7:ltä.

## Kolmas kokouspäivä.

Perjantaina 10 p:nä syyskuuta.

### *Aamupäivänistunto.*

Kokous aloitettiin klo 9:ltä laulamalla „Vala“.

Puheenjohtajana toimi aluksi *O. Tokoi*, eduskuntaryhmän toimintaa käsiteltäessä *A. B. Mäkelä*.

Toimitetussa *nimenhuudossa* merkittiin poissaoleviksi: *J. Lahti*, *K. Linné* ja *M. Teräväinen*.

## Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

### *Jälellä olevat asiat.*

Puoluetoimikunnan kertomuksessa vielä jälellä olevat asiat esitettiin käsiteltäviksi. Niistä päätettiin jättää muiden asiain yhdeydessä esitettäväksi sihteeristöky symys, puoluelehtikysymys, raha-asioita koskevat asiat ja mielenosotusmerkkikysymys.

Puhevuoroja käyttivät:

*A. Laakkonen* tahtoi tehdä huomautuksen siitä, että puolueen agitaattorit ovat vähän kulkeneet Pohjanmaalla. Ainoastaan Vatanen on kerran tehnyt matkan sinne ja pitänyt kymmenkunta puhetta. Sen sijaan kustantaa puoluetoimikunta puhujia Etelä-Suomeen, jossa ei heitä niinkään tarvittaisi. Onpa puolueen kustannuksella käytetty tilapäisiä puhujia Uudellamaallakin, joka ei sitä kaivanne. Toivoi vastaisuudessa otettavan Pohjanmaan enemmän huomioon agitatsionissa.

*M. Turkia:* Edellinen puhuja ei ole oikeassa. Pohjanmaa on saanut enemmän puolueen agitaattoreita kuin muut seudut. Vatanen on siellä ollut kolmeen kertaan ja pitänyt satoja puheita. Lisäksi on Vaasan lääniä varten, joka myös kuuluu Pohjanmaahan, pidetty erityistä agitaattoria. Siellä on kulkenut v. 1908 vaalien edellä J. K. Lehtinen ja tänä vuonna V. Lehokas kuukausimääriä.

*A. Vatanen:* Toimintani tällä toimikaudella on kohdistunut etupäässä Karjalaan ja Pohjanmaahan, etupäässä viime mainittuun. V. 1906 kuljin Oulun eteläpuolella kuukausia, v. 1907 Kajaanin kulman ja Oulunjärven ympäröstön kaikki kunnat ja v. 1908 Oulun pohjoispuolella aina Lapin kunnissa asti. Ei ole voitu Pohjanmaalle antaa enemmän agitaattoreja kuin on annettu.

*E. Pusa:* Kertomuksessa mainitaan puolue neuvoston jäseneksi Viipurin läänin itäisestä piiristä Mikko Uotinen, joka Oulun kokouksessa siihen valittiinkin. Viipurin läänin itäisen vaalipiirin piirikokous viime talvena katsoi



kuitenkin, että Uotinen ryhtymällä puolueemme äänenkannattajiin kuulumattoman „Terijoki“-nimisen lehden toimittajaksi, oli Oulun kokouksessa puolueen sanomalehtimiehistä hyväksytyn päätöksen mukaan katsottava eronneeksi puolueesta ja samalla tulleen mahdottomaksi neuvoston jäsenen toimeen. Sentähden valittiin hänen sijaansa Mikko Virkki puolue-neuvoston jäseneksi. Hänen nimeään ei kuitenkaan näy neuvoston jäsenten joukossa. Kysyi syytä siihen.

*M. Turkia* ilmoitti, että piirisihteeri Sipi-vainaja oli ilmoittanut piirikokouksen päätöksen siinä muodossa, että Uotinen oli päätetty *erottaa puolueesta*. Tämän johdosta oli puhuja kirjoittanut hänelle ja selittänyt, ettei sellainen erotus ole järjestösääntöjen mukainen. Kirjoitti myös Uotiselle ja kysyi, miten sen jupakan laita on. Uotinen oli vastannut, ettei hänkään tiedä siitä muuta kuin kuulopuheiden mukaan. Sen jälkeen oli hän lähettänyt kutsun neuvoston kokouksiin sekä Uotiselle, että Virkille, jotta neuvosto olisi saanut päättää, kumpiko heistä oli oleva neuvoston jäsen, mutta kumpikaan ei saapunut kokouksiin. Sen vuoksi on jäänyt Virkin nimi kokonaan mainitsematta.

*A. Nyberg:* Piirisihteeri on ilmoittanut asian väärin. Piirikokous teki kuitenkin siten kuin Pusa selitti. Koska asian periaatteellinen puoli tulee esille toisessa yhteydessä, niin olisi tämä Uotis-pyykki jätettävä sen kanssa käsiteltäväksi. (Hyvä!)

*Mikko Uotinen:* Asiassa on salattu tosi-asioita. Piirikokous päätti asian ensin kuulojen mukaan. Kun erotus sitten tuli järjestösääntöjen määräämällä tavalla asianomaisessa puolueosastossa esille, ei se katsonut olevan mitään syytä erotukseen. Senjälkeen toinen piirikokouskin purki edellisen päätöksen. Virkki katsoi myös piirikokouksen menetelleen väärin, eikä mennyt neuvoston kokouksiin. Jos tässä pyykkiä pesemään ruvetaan, niin kyllä toisten pyykki siinä asiassa on likaisempaa kuin minun.

*M. Turkia:* Uotisen lausunnon johdosta ilmoitan, että mainitulta järjestöltä tosiaan saapui ilmoitus, ettei se ole katsonut Uotisen erottamista tarpeelliseksi.

Tehtiin ehdotus, ettei Uotisen asiaa nyt käsiteltäisi, vaan lykättäisiin se sanomalehtikysymyksen yhteyteen.

*Puheenjohtaja* kehotti tämän johdosta seuraavia puhujia kohdistamaan lausuntonsa siihen, onko asia nyt käsiteltävä vai myöhemmin.

*E. Pusa:* Ei tässä yhteydessä käsiteltävä. Se on Mikolle liian suuri kunnia.

*E. Huttunen* puolsi otettavaksi asian nyt esille.

Muut puhujat luopuivat puhevuorostaan.

Suurella enemmistöllä päätettiin, että asia otetaan esille vasta puoluelehtiasiaain yhteydessä, jos jollakulla silloin vielä on jotakin sanottavaa siitä.

Toimintakertomus julistettiin nyt näiltä osiltaan käsitellyksi.

### **Puolueen rahainhoito.**

Esitettiin käsiteltäväksi *rahastonhoitajan tilikertomus* ja samalla ehdotus 39, joka koskee *puoluevarain vastaista hoitoa*.

Sen johdosta

*I. Hörhammer* huomautti, ettei tässä ole mitään tili-päätöstä, koska se voidaan tehdä vasta vuoden lopussa. Oikaisi pari painovirhettä rahainhoitokatsauksessa, siinä kun pari pienehköä rahaerää oli merkitty väärin sarakkeisiin.

Asia meni *raha-asiain valiokuntaan*.

### **A. F. Tannerin ehdotukset.**

Kun seuraavan asian yhteydessä jo esitettäisi eräitä kokoukselle jätettyjä alustuksia ja ehdotuksia ja kun ehdotuksien joukossa oli myöskin erinäisiä A. F. Tannerin

ehdotuksia, esitti *järjestävä valiokunta* näiden suhteen seuraavan lausunnon käsiteltäväksi ennenkuin ehdotuksia käsittelemään ruvetaan:

„Alustuksien joukossa on järjestävä valiokunta huomannut eräitä A. F. Tannerin laatimia ja allekirjottamia. Puoluetoimikunta on ne vastaanottanut siinä luulossa, että Tanner olisi puolueemme jäsen, hän kun aikoinaan on yrittellyt ja tehnytkin yhtä ja toista työväenasian hyväksi. Mutta viime aikoina hän on, uutta puoluetta puuhaamalla ja „Nuorsosialisti“-lehteä julkaisemalla sekä tietävästi muutenkin, toiminut puoluetta vahingoittavasti, jonka takia A. F. Tanneria ei voida katsoa siinä merkityksessä puolueeseen kuuluvaksi, että hänen alustuksiaan olisi täällä otettava käsiteltäviksi. Sentähden ehdottaa järjestävä valiokunta Tannerin alustukset jätettäväksi huomioonottamatta“.

Lausunto hyväksyttiin keskustelutta.

### Sanomalehti- ja kirjallisuus-asiat.

Otettiin esille se puoluetoimikunnan *toimintakertomuksen* osa, joka koskee puoluelehtiä. Sen yhteydessä esitettiin kokoukselle alustukset ja ehdotukset 27, 28, 29, ja 30. Asiain johdosta syntyneessä keskustelussa esitettiin seuraavaa:

*K. Lehtimäki:* Oulun kokouksen päätös näyttää synnyttäneen eri tahoilla erimielisyyttä ja väärinkäsityksiä. Sen johdosta on Viipurin kunnallisjärjestö ottanut asian esille. Vera Ostroumow on ehdottanut Oulun kokouksen päätöksen purkamista. Tällä on kannatusta melkoisesti Viipurin läänin läntisessä vaalipiirissä. Puolustukseksi tälle on esitetty 1) että sosialidemokratia on vapausliike ja tahtoo vapautta kaikilla aloilla, jonka vuoksi ei ole rajoitettava vapautta tälläkään alalla; 2) sanomalehtityö on ammattityötä niinkuin muutkin työt eikä siksi ole mitään tällaisia rajoituksia pantava yhdelle ammattikunnalle, lehtiä

ei ole puolueella kylliksi, joten pitäisi nuorille kynämiehille antaa tilaisuus antaa tuotteitaan myös porvarilehdille; 3) porvarilehdissä voivat sosialidemokratiset toimittajat, jos heitä sinne otetaan, vaikuttaa puolueen hyväksi, agiteeraamalla porvareja heidän omissa lehdissään ja 4) pidetään kieltoa tarpeettomana, koska Oulun kokouksen päätöstä ei ole tarvinnut sovittaa kehenkään.

Mitä ensimmäiseen puolustukseen tulee, on totta, että puolue taistelee kaiken vapauden puolesta, mutta puolueella omissa asioissaan on kuitenkin oikeus rajoittaa yksilön vapautta. Niin tehdään esim. menettelytapaan nähden Toinen väite ansaitsee enemmän huomiota, sillä onhan sen mukaan kyseessä elinkeinovapauden rajoitus. Sellainen ei kuitenkaan mielestäni tule tässä kysymykseen, sillä sanomalehtimiehiä ei ole meillä ainakaan vielä liikaa. Heillä on tilaa puolueen lehdissäkin. Kolmas väite on niin naurettava, ettei maksaisi vaivaa kajotakaan. Emme saa porvareja agiteeratuksi heidän lehdissään, siitä he tulevat pitämään huolen. Se on kokonaan turha toivo. Ei maksa vaivaa ostaa ruutia ja ampua harakoita. Jos porvarilehdet ottaisivatkin meikäläisten kuuluisimpain miesten kirjoituksia, niin tekisivät ne sen ainoastaan affäärihalusta, saadakseen paremman menekin. Ja se olisi luokkarajain himmentämistä. Mitä taas viimeiseen väitteeseen tulee, niin täytyy sanoa, ettei päätös ole ollut tarpeeton, vaikka sitä ei ole tarvinnutkaan soveluttaa kehenkään. Päätös on estänyt rikokset sitä vastaan. Ellei sitä päätöstä olisi, voisivat luokkatiedottomat ainekset puolueessa kirjoitella porvarilehtiin, koska ne maksavat enemmän.

Päätöstä ei ole purettava. Jos porvarilehdet saisivat tunnettuja puoluemiehiämme palvelukseensa, saisivat ne paremman menekin. Voisivat niillä nimillä tehdä reklamia työväen keskuudessa. On vedottu, ettei ulkomailla ole tällaisia rajoituksia olemassa. Mutta kirjoittaminen porvarilehtiin on nostanut sielläkin pahaa verta. Onpa

nostettu esim. Saksassa kysymys sellaisista rajoituksista. Tämä on siellä, jossa itsetietoisuus on sentään korkeampi kuin meillä.

Oulun kokouksen päätös tarvitsee kuitenkin selvennystä. On erotettava erilleen tästä päätöksestä kaunokirjalliset, tieteelliset ja ammatilliset lehdet ja julkaisut. Sentähden tulisi määritellä, että avustuskielto koskee ainoastaan määrättyjen porvaripuolueiden äänenkannattajia.

*Puheenjohtaja* ehdotti puheajan rajoitettavaksi, paitsi alustajilta, 2:ksi minuutiksi.

Ehdotus hyväksyttiin 53:llä äänellä 49:ää vastaan.

*A. Närhi* vastusti humbuugi-ilmoitusten poistamista. Ei niin kovin siveellisiä tarvitse olla kun rahasta on kysymys.

*T. Kallio* kannatti humbuugi-ilmoitusten poistamista. Moitti ettei Työmieheissä ole annettu kyllin tilaa maaseudulta lähetetyille kirjoituksille, ei oikaisujakaan ole julaistu.

*Wera Ostroumow*: Ehdotukseni olen tehnyt huomattuani sillä olevan sanomalehtimiespiireissä kannatusta. Oulun kokouksen päätöksen suhteen puolueen jäsenten kirjoitusvapaudesta voi merkitä kaksi näkökohtaa: affäärisen ja poliittisen. Ne, jotka vaativat Oulun kokouksen päätöstä kumottavaksi, ottavat asian affäärikannalta. Venäjällä esim. ei ole julkisia sosialistilehtiä. Jos minä nyt kirjoitan venäläisiin porvarilehtiin vaikkapa Suomen autonomian puolesta, voidaan minut Oulun kokouksen päätökseen nojaten eroittaa puolueesta. (Huudetaan: erehdys!) Tämä päätös on niin päätön kuin mahdollista. Tietysti puolue saa rajoittaa yksilön vapautta, mutta ero on siinä missä asiassa. Suomen sosialidemokratisissa lehdissä ei riitä kylliksi tilaa avustajille. Kun esim. minä tahtoisin kirjoittaa mielialaltani, kansallisuuskysymyksestä, voi siitä kelvata pari artikkelia, mutta ei enempää. Pitäisi jo heti muuttua kirjoittamaan osuustoiminnasta tai ammatillisesta liikkeestä. Sen vuoksi pitäisi saada antaa kirjoituksiaan minne sopii. Ei maksun vuoksi, vaan senkin vuoksi, että

porvareilla on perin nurinkurisia käsityksiä sosialismista. Jos niitä saataisiin muuttumaan olisi sekin jo suuri voitto. — Ei muuten pitänyt kysymystä perin tärkeänä.

*H. Jalonen:* Porvarit toivoisivat saavansa visseissä tapauksissa visseinä aikoina palvelukseensa sosialidemokraateja. Ei kuitenkaan ole syytä saattaa mahdolliseksi sellaisen palveluksen tapahtumista Oulun kokouksen päätöksen muuttamisella. Toimittajain sensuurivaltaa ei myöskään ole supistettava. Ruoskittakoon vääriä käsityksiä, sitenhän asiat selviävät.

*P. Leskinen* yhtyi Ostroumowiin. Ei vaan sanomalehtimiehiä, mutta sanomalehtiäkin on puolueella liikaa.

*J. F. Kivikoski:* Ei Oulun kokouksen päätöksessä kielletä kirjoittamasta porvarilehtiin. Kielletään vaan olemasta niitten toimituksissa. Lisättäköön Oulun päätökseen selvennys, että aikakauslehtiin saa kirjoittaa.

*H. Lindberg:* Oulun kokouksen päätös on hyvä. Mutta persoonallisia riitakirjoituksia ei saisi puoluelehdissä olla tärkeämpien kustannuksella.

*A. B. Mäkelä:* Ulkomaalaisten ja varsinkin amerikkalaisten esimerkkiä seuraten en ole paljontaan vastaan Ostroumowin ponsiesitystä. Todellinen syy tähän jupakkaan löytynee kuitenkin eräästä toisesta asiasta nim. menettelytavasta. (Lukee Ostroumowin menettelytapa-alustusta.) Olemme jo ennestään tottuneet varsinkin vaalien edellä saamaan Alli Nissiseltä Helsingin Sanomissa ja Hilda Käkikoskelta Suomettaressa kirjoituksia, jotka ovat tuntuneet meistä oudoilta. Ostroumowin samansuuntaiset kirjoitukset ovat tuntuneet myöskin oudoilta. Ja kun hän haluaisi niille tilaa toisella suunnalla, niin tokkohan kokouksella on juuri sitä vastaan, ei ainakaan minulla ole. Humbuugi-ilmoitusten poistamista piti apteekkarien asianajamisena. Mutta voihan niiden yläpuolelle asettaa otsikon: „Keinotteluilmoituksia“. Niin tehdäänkin jo Työmiehessä.

*K. H. Viik:* Porvarilehtien toimittamiseen voisi ottaa osaa

sikäli kuin se ei ole edesvastuullista, kuten uutisosastojen toimittaminen. Humbuugi-ilmoitukset olisi poistettava. Englannin alahuoneessa tehtiin välikysely patenttilääkkeiden ilmoitustulvasta. Oikeusministeri vastasi jo ryhdytyn siinä suhteessa tutkimuksiin. Mainitsi esimerkkejä moisten lääkkeitten vahingollisuudesta. Hyljättävinä piti myös ulkomaisia raha-arpajaisilmoituksia.

*A. Nyberg* huomautti, että Oulun kokouksen päätöstä käsitetään kovin ahtaasti. Katsoi, että tuskinpa niitä porvarillisia puolueettomia lehtiä on olemassakaan muita kuin joku, jota toimitetaan saksilla. Jääsken ja Kirvun kunnallisjärjestöt ehdottavat humbuugi-ilmoitukset jätettäväksi osakeyhtiöitten ja osuuskuntien itsensä ratkaistavaksi.

*E. Viinikainen*: Kun ei ole sanan laajimmassa merkityksessä puoluelehtiä, jätettäköön humbuugi-ilmoituksista päättäminen puoluelehtiä omistaville osuuskunnille. Mitä tulee siihen, että lehtiemme toimitukset karsivat ja sensuroivat kirjeenvaihtajain ja muiden avustajain lähetyksiä, on meillä avustajilla täysi syy olla siitä kiitollisia, etteivät päästä meitä paljastamaan maailmalle paksuinta tyhmyyttämme. Jätti näin kuuluvan kirjallisen ehdotuksen:

Puoluekokous, keskusteltuaan humbuugi-ilmoituksista puolueen sanomalehdissä, lausuu,

että, koska puolue ei puolueena kustanna sanomalehtiä, ei puoluekokous voi mennä päättämään siitä, mitä ja minkälaisia ilmoituksia puoluelehdet saavat ottaa palstoilleen, vaan jättää siitä päättämisen kunkin puoluelehtiä kustantavan osakeyhtiön sekä osuuskunnan päätettäväksi;

että puoluelehtiä kustantavat yhtiöt sekä osuuskunnat, jos vast'edes ottavat puoluelehtien palstoille humbuugi-ilmoituksia, velvoittavat toimittajia selostamaan noitten ilmoituksien todellista luonnetta lukijoilleen, jos mahdollista jo samassa numerossa, jossa ilmoitus on.

*A. Vatanen:* Työväenluokkaan kuuluvien on käytettävä työnsä työväenluokan hyväksi. Ei ole tarvis agiteerata porvareja. Olisi vahinko sallia puoluemiesten kirjoittaa porvarilehtiin. Tuottavat enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Oulun kokouksen päätöstä olisi päinvastoin kiristettävä.

*Alex. Halonen* sanoi käsittävänsä syyt Oulun kokouksen päätökseen. Oli perustettu paljon uusia lehtiä. Luultiin puolueelle olevan vahinkoa, jos siihen kuuluvat sanomalehtikirjailijat kirjoittaisivat porvarilehtiin. Tarvittiin miehiä. — Missään sivistysmaassa ei kuitenkaan ole moista päätöstä. Amerikassa päinvastoin puolue palkitsee, jos joku saa sosialidemokratian kirjoituksen porvarilehteen, Saksassa ei ole kirjoituskieltoa, ei myös Ranskassa. Meilläkään ei kirjateoksia ole asetettu sellaisen sensuurin alaiseksi, sillä niitähän ovat puoluemiehet antaneet Kososten, y. m. kustannuksella, vaikka on omiakin kustannusliikkeitä? Miksi ei sallittaisi sosialidemokratian julkaista nerontuotteitaan porvarillisten ulostusvälineiden avulla? (Naurua) Ei se sanomalehtimiesten rahahyöty tässä ole niin suuri asia kuin periaate. Kirjoitukset aina voidaan kontrolloerata paremmin kuin puheet. Kun nimimerkillään kirjoittaa, näkee kyllä, milloin mies on sosialidemokraatti, milloin hän ei enää ole. Jos joku porvarilehti haluaa ottaa jonkun meikäläisen palvelukseensa, miksi ei annettaisi miehen ansaita leipänsä sieltä ja käyttää vielä porvarien omaa ruutia heitä ampussa? Puolueen on oltava niin rohkea, että se uskaltaa peräytyä silloin, kun on tehnyt tyhmyyden, ja Oulun kokous teki tässä asiassa tyhmyyden. Sentähden on se suoraan tunnustettava ja päätös purettava ilman kiertelyä. Ehdotan:

että puolue peräytyy Oulun kokouksessa määritellyltä kannaltaan, jättäen sos.-dem. kirjailijoille ja toimittajille vapauden tuotteidensa julkaisemiseen niissä porvarillisissa lehdissä, jotka sopivimmiksi havaitsevat, kuitenkin sillä ehdolla, että tuotteet ovat varustettavat nimimerkillä.



*J. Kujala:* Puoluelehdillämme ei näy olevan puutetta kirjeenvaihtajista, koskapa esim. „Työmies“ ei julkaise kansanmiesten kirjoituksia, mutta ostaa sen sijaan usein joutavia käännöksiä.

*A. Laine* asettui Halosen kannalle. Jos päätös pidetään voimassa, voidaan seuraavalla kerralla ryhtyä samalaiseen kieltoon jonkun muun ammattiryhmän suhteen. — Humbuugilääkkeistä mainitsi, etteivät näitä koskevat ilmoitukset enää vie ketään harhaan, sillä ne kyllä tunnetaan. Saakoot puoluelehdet niistä tulevat ilmoitusmaksut.

*Riku Penttinen:* Kysymys kirjoitusvapauden laventamisesta on lähtenyt yhdestä henkilöstä, joka on tullut siihen luuloon, ettei hänellä ole työtä puoluelehdissä. Sen vuoksi ei kuitenkaan kannata päätöstä purkaa. Se on tarpeellinen. Porvarillisiin lehtiin hukkuisivat ne jotkut sosialidemokratiset kirjoitukset, jotka mahdollisesti ilmestymään pääsisivät, sen suuren roskan sekaan, joka niissä on, se ei näyttäisi kauniilta. Kukaan ei tietysti kiellä venäläisiä lehtiä avustamasta. Sehän on eri juttu, sillä Venäjällä ei ole julkista sosialidemokratista lehteä.

*K. Kopila:* Oulun kokouksen päätös tuntuu kyllä kovalta ja olisin ollut valmis sitä lieventämään, mutta Halosen loistavan esitelmän jälkeen sain sellaisen tunnelman, että sitä olisi kovennettava, kuten Vatanen ehdotti.

*J. R. Hynynen:* Mikkelin kunnallisjärjestö seisoo Oulun kokouksen päätöksen kannalla. Halonen haluaisi sotkea luokkarajat. Hänen esitelmänsä osotti, että kelpaisi Aamulehden toimittajaksi. — Humbuugi-ilmoituksissa yhtyi Mäkelään.

*J. Merivirta:* Ensin oli toimitusvoimista puolueessa puute. Tehtiin palkatonta työtä. Nyt on työväki vaativampaa ja ne entiset ovat jääneet roikkumaan työttömiksi, kun eivät työtä porvareiltakaan saa. Nämä työnpuutteiset eivät ole pysyneet kehityksen tasalla tai ovat

käytöksellään tehneet itsensä sopimattomiksi hoitamaan puolueen toimia. Mitä sille voi?

*E. Käckelä* vastusti humbuugi-ilmoitusten poistamista, etteivät 3-päiväiset lehtemme kuolisi. Vakuutti, että ainakin „Kansan Äänelle“ niin tapahtuisi. Yhtyi viipurilaisten ponsiesitykseen.

*K. Saari* puolsi Oulun kokouksen päätöstä.

*J. Tuominen* puolsi humbuugi-ilmoitusten poistamista sekä Oulun kokouksen päätöstä lisäselvennyksellä, joka asettaisi aikakauslehdet poikkeusasemaan.

*Fr. Rantanen:* Viipurilaisten ponsiesitys on turmiollinen. Löytyy näet porvarilehtiä, joita ei mikään puolue tunnusta puoluelehdikseen. On harhaluulo, että puolueella olisi liiaksi henkisiä voimia ja että täytyisi olla takaportti, josta ne lasketaan pois.

*J. K. Lehtinen* jätti seuraavan ehdotuksen:

että sosialidemokratisen puolueen jäsenellä ei ole oikeutta astua porvarillisten puolueiden varsinaisten äänenkannattajien toimituksiin eikä muutenkaan ottaa osaa varsinaiseen toimitustyöhön ja avustamiseen.

*Yrjö Sirola* ehdotti asian lähetettäväksi menettelytapavaliokuntaan, mikäli se koskee puolueen jäsenten kirjoittamisvapautta.

*O. Piisinen* huomautti järjestävän valiokunnan päätöksestä, että erikoiset valiokunnat pyytävät toisiltaan lausuntoa missä katsovat tarpeelliseksi. Niin voi myös sanomalehtivaliokunta pyytää menettelytapavaliokunnan lausuntoa Sirolan mainitsemasta kohdasta, vaikka asia lähetettäisiin sanomalehtivaliokuntaan.

Äänestyksessä 50:llä äänellä 37:ää vastaan voitti Sirolan ehdotus, että kysymys, mikäli se koskee kirjoittamisvapautta, ehdotukset 27 ja 28, lähetetään *menettelytapavaliokuntaan*. Muu osa lähetetään *sanomalehtivaliokuntaan*.

*Puheenjohtaja* kysyi, tahdotaanko keskustella ed. *Mikko Uotista* vastaan nostetusta kysymyksestä.

*Eetu Salin:* Eiköhän pestä sitä Uotis-pyykkiä kahvilassa väliajoilla, että kokouksen aika tulisi käytetyksi tärkeämpiin.

Hyväksyttiin.

### Eduskuntaryhmän toiminta.

Esitettiin käsittelynalaiseksi *eduskuntaryhmän toiminta*. Keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

*O. Tokoi:* (Seuraavassa selostuksessa jätetään yleensä esittämättä sellainen, mitä ryhmän edustaja myöskin on esittänyt kokoukselle jaetussa „Sosialidemokratisten eduskuntaryhmän toimintakertomuksessa“, joka on edellä otsakkeella „Esityksiä puoluekokoukselle II“.) Suomen sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on velvollisuus tehdä selkoa puoluekokoukselle siitä, mitä se on tehnyt ja toiminut köyhälistöluokan ja sen asian voittoon saattamiseksi eduskuntatyössä.

Suomen sos.-dem. eduskuntaryhmä on jokaisen istuntopäivän lopussa laatinut toimintakertomuksen, joka on jätetty kaikille puoluejärjestöille, kunnallis- ja piiritoimikunnille, sekä kehotettu niitä lausumaan arvostelunsa ja mielipiteensä ja kehotuksensa sos.-dem. eduskuntaryhmän työstä ja toivomuksensa ryhmälle. Siitä syystä onkin sos.-dem. eduskuntaryhmän työ ollut enemmän puheenalaisena ja tunnettuna, kuin minkään muun puoluejärjestön toiminta. Siitä syystä ei myöskään sos.-dem. eduskuntaryhmä ole toimittanut erityistä kertomusta tätä kokousta varten, vaan lyhennysotteen niistä toimintakertomuksista mitkä ennen ovat laaditut, joka ote parillaan on painossa ja jaetaan tämän kokouksen osanottajille.

Puhemiesvaalissa pari kertaa käytetty „tyhjä lippu“-politiikka on antanut koko paljon aihetta keskusteluun

puoluejärjestöjen kesken kautta maan. Tätä tyhjiä lippujen käyttämisestä on monissa tapauksissa moitittu, sängen raskaitakin syytöksiä on siinä suhteessa tehty ja siksi täytyy muutamain sanoin sitä selittää.

Ensiksikin oli käynyt silminnähtäväksi, että se mies, jota sosialidemokratit ensi kerralla olivat äänestäneet puhemieheksi, oli tavallinen porvari ja altis myös myönnytyksiin venäläistä virkavaltaa kohtaan. Toveri Valpas toi esille väitteen, että sos.-dem., jos he olisivat ottaneet osaa Svinhufvudin äänestämiseen, tulisivat valitsemaan perustuslain rikkojan puhemieheksi. Hän ja useat muut katsoivat, että eduskunnan puhemies oli rikkonut perustuslakia kun oli antanut miljoonakysymystä käsitellä tavallisena kysymyksenä koska se heidän mielestään olisi pitänyt käsitellä suostuntakysymyksenä, siis perustuslakikysymyksenä, jolloin olisi vaadittu  $\frac{2}{3}$  äänistä ennenkuin miljoonat olisi voitu myöntää. Toiseksi nähtiin, ettei porvareilla niinkään suurta eroa ole ja siksi tahdottiin jättää porvarien omaksi asiaksi valita puhemieheksi sellainen mies, jonka he tahtovat, kun kerran ovat enemmistönä. Sitäpaitsi voidaan väittää, että tyhjiä lippujen käyttäminen on sama kun äänestyksestä kieltäytyminen. Sellainen tulkinta on eduskunnassakin hyväksytty. Silloin kun Svinhufvud ei saanut ehdotonta enemmistöä eduskunnassa, vaan enemmistön niistä lipuista, joilla oli jotain henkilöä äänestetty, selitettiin että tyhjiä lippuja ei ole otettava huomioon. Yleensä on vallalla käsitys, että tyhjiä lippujen käyttäminenkin on äänestystä. Mutta eduskunnassa tämä tulkinta ei saanut hyväksymistä. Sosialidemokratit olivat siis tyhjiä lippuja käyttämällä kieltäytyneet ottamasta osaa puhemiesvaaliin.

Kun sos.-dem. eduskuntaryhmä ja eduskunta ensi kertaa kokoontui niin vallitsi tavaton kiihko, vieläpä pakotettiin edustajia järjestöjen puolelta tekemään mahdollisimman paljon alotteita. Tahdottiin yhdellä kertaa saada läpi koko puolue- ja vaaliohjelma. Siitä syystä sos.-dem. edus-

kuntaryhmä jätti useita esitysehdotuksia ja lisäksi joukon anomuksia. Näitä on sitte uudestaan joka istuntokauden alussa tehty. Huomattavimmat anomukset koskivat eduskunnan oikeuksien laajentamista, äänioikeusrajoitusten poistamista y. m. perustuslain muutoksia, sekä lisäksi joukon taloudellisia anomuksia. Kuitenkin on nyt käsillä olevan istuntokauden alussa ryhmässä päässyt vallalle se mielihope, että ryhmän taholta ei olisi jätettävä niin hirveän paljon alotteita (Hyvä!), sillä silminnähtävää on, että niitä ei voida kaikkia yhdellä kertaa ajaa eduskunnassa läpi, vaan olisi aina päähuomio kohdistettava muutamiiin tärkeimpiin kysymyksiin, jotka otetaan päiväjärjestykseen ja koetetaan kaikella mahdollisella tarmolla ajaa lävitse. Sen lisäksi on ollut vallalla se käsitys, että sos.-dem. eduskuntaryhmän olisi koetettava pakottaa hallitusta tekemään alotteita tärkeistä asioista. Hallituksella on siinä suhteessa käytettävänä paremmat välineet. Siksi pitäisi eduskunnan saada pakotetuksi hallitus tekemään sellaisia alotteita, joita eduskunta puolestaan pitää välttämättöminä. Sos.-dem. eduskuntaryhmä kohdistikin lopulta päähuomionsa kielto-lain, kunnallislain ja maanvuokralain lävitse ajamiseen. Nämä asetukset onkin eduskunnassa saatu läpi; mutta tulos niistä on tunnettu: kieltolaki on esitetty hylättäväksi, kunnallislaki lepää herra ties missä; ainoastaan maanvuokralaki on tullut hyväksytyksi. Yksi kaikkein tärkeimpiä lakeja, joita on saatu läpi ajetuksi, on leipurilaki, joka tätä nykyä näyttää olevan porvariien pahimpana kiusan-kappaleena. Useita muitakin kysymyksiä on pidetty päiväjärjestyksessä, kuten työväensuojelulait ja oppivelvolisuuslaki mutta niitä ei ole saatu läpiajetuksi.

Tämän kokouksen päätehtävä tässä suhteessa olisi kai määrätä, mitkä asiat nyt ensinnä on päiväjärjestykseen otettava, mitä on nyt täydellä tarmolla ryhdyttävä ajamaan, jos parlamenttaarista menettelytapaa lainkaan hyväksytään.

Monien muiden tärkeiden asiain ohella on hiukan

mainittava myöskin kunnallista. Kunnallislaki on maanvuokralain rinnalla yksi kaikkein tärkeimpiä lakeja, mitä eduskunta on laatinut. Sos.-dem. eduskuntaryhmä kohdisti vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä kaiken tarmonsansa tämän lain lävitse ajamiseen, ja, kuten tiedetään, onnistuttiin siinä. Mutta minkälaisessa muodossa tuli laki hyväksytyksi? Tulee kysymykseen, menettelikö ryhmä oikein ajaessaan tämän lain lävitse monine rajoituksineen. Mutta kun sos.-dem. eduskuntaryhmä vertaili asetusta, sellaisena kuin se hyväksyttävänä oli, nykyiseen kunnallisasetukseen, niin huomattiin, että siinä oli todellakin parannus kysymyksessä; se ei ollut pikkuparannus, se ei ollut taantumuksellinen, se oli jossain määrin kumouksellinen. Sos.-dem. eduskuntaryhmää on johtanut tietoisuus siitä, että kaikki ne parannukset, mitä se on tahtonut läpi ajaa, ovat lisänneet köyhälistön valtaa ja sen parasta edistäneet. Tämä laki oli sellainen, vaikkakin se ei täysin meidän vaatimuksiamme vastaa.

Minun täytyy tunnustaa kaikki ryhmän virheetkin. Silloin kun kunnallislaki oli eduskunnassa käsiteltävänä päätti ryhmä, että se lasketaan lävitse sellaisena kuin se oli suuren valiokunnan mietinnössä. Muutamat ryhmän jäsenet tekivät eduskunnassa muutosehdotuksen, jossa vaadittiin kaikkien äänioikeusrajoitusten poistamista. Mutta parikymmentä sosialidemokratista edustajaa äänesti valiokunnan ehdotuksen puolesta, s. o. äänestivät lakiehdotusta sellaisenaan äänioikeusrajoituksineen y. m., ja ainoastaan 64 ääntä annettiin rajoitusten poistamisen puolesta. Tämä synnytti aikoinaan jonkunlaista hälinää, on ivailtu, että osa sosialidemokrateja äänesti porvariensa kanssa siitä syystä, että pelkäsivät oman puolueensa ehdotuksen voitettavan. On kuitenkin huomattava, että silloin olivat eduskunnan viimeiset istuntopäivät ja jos porvariensa epälojallisuuden takia sosialistien ehdotus olisi päässyt voitolle, olisi se merkinnyt samaa kuin jättää koko laki raukeamaan. Tällaista epälojallisuutta porvariemme puolelta

on tavattu tehdyksi ennenkin. Siitä syystä muutamat sos.-dem. edustajat ryhtyivät varokeinoin ja äänestivät mietinnön puolesta. On huomattava, että mainitun muutosehdotuksen teki toveri Kuusinen ainoastaan mielenosoituksellisessa tarkoituksessa, koska sillä ei tietenkään nyt ollut mahdollisuutta tulla hyväksytyksi, kun se jo ennen oli monta kertaa hyljätty. Ehdotus tehtiin osottaaksemme, ettemme hyväksy lakia semmoisenaan, muuta kuin välttämättömyyden pakosta.

Samaa voidaan sanoa maanvuokralaista. Se ei vastannut niitä vaatimuksia, mitä Tampereen torpparikokous oli asettanut maanvuokralain suhteen. Nousi vakava kysymys, onko tätä lakia ollenkaan laskettava lävitse vai eikö. Kun sos.-dem. eduskuntaryhmä tätä asiaa käsitteli, niin se tuli yksimielisyyteen siitä, että laki sittenkin oli parannus ja omiansa tuomaan köyhälistölle niitä etuja, joiden kautta heidän taloudellinen tilansa voi käydä paremmaksi. Siksi sos.-dem. eduskuntaryhmä laski tämän lain lävitse.

Sos.-dem. eduskuntaryhmää voidaan ehkä syyttää tilapäisistä liittymisistä porvariensa kanssa, mutta sos.-dem. eduskuntaryhmä on aina, vaikka tällaisia tilapäisiä yhtymisiä on tapahtunut, pidättänyt itselleen vapaat kädet vastaisten toimenpiteiden varalle ja ainoastaan silloin kun yhtymisestä on ollut köyhälistölle silmännähtävää etua, on yhdytty porvareihin, niinkuin oli laita adressiasiassa. Muissa lakikysymyksissä ovat sos.-dem. edustajat aina esittäneet oman vastalauseensa, jotka poikkeuksetta ovat tulleet hylätyiksi.

Suurta huomiota ovat herättäneet muutamat kurin-pitoasiat. Sos.-dem. eduskuntaryhmä on laskenut julki-suuteen kaikki siellä tapahtuneet asiat, eikä ole katsonut tarpeelliseksi niitä salata. Valitettavasti on ollut sellaisia-kin tapauksia, että ryhmän yksityiset jäsenet eivät ole täyttäneet edustajavelvollisuuksiensa, vaan ovat olleet pois erinäisistä äänestyksistä, vieläpä tärkeistäkin.

Esiintymisen eduskunnassa on sos.-dem. eduskuntaryhmä koettanut järjestää siten, ettei puhetulvaa liiaksi syntyisi. Ryhmä on kussakin tapauksessa valinnut mielipiteidensä esittäjän, jättäen kuitenkin kullekin yksityiselle edustajalle vallan esiintyä omassa nimessään. Kuitenkin jos puheenvuorossa on poikettu puolueen periaatteista, on ryhmän jäsenille sitte ryhmässä annettu varoituksia ja ojennusta.

Ryhmä tahtoo ottaa huomioon kaiken sen, mitä tässä tullaan lausumaan. Yhden syytöksen tahdon kuitenkin jo ennakolta torjua. Sanottakoon, että sos.-dem. eduskuntaryhmä on tehnyt virheitä, mutta sitä ei voida rehellisesti sanoa, että siltä olisi puuttunut halu edistää köyhälistön asiaa. Sen, mitä ryhmä on tehnyt, on se tehnyt siinä vakaumuksessa, että se on tapahtunut köyhälistön asian eduksi ja sen lopullisen päämäärän saavuttamisen helpottamiseksi.

Asian käsittely päätettiin menettelytapapuoleensa nähden lykätä menettelytapakysymyksen yhteydessä käsiteltäväksi, muulta osaltaan käsiteltäväksi sitte kun menettelytapakysymys on alustavasti käsitelty.

Istunto päättyi klo puoli 2 i. p.

\*

### *Iltapäiväistunto.*

Kokousta jatkettiin klo 4.

Puheenjohtajana toimi *A. B. Mäkelä.*

### **Tervehdyssähkösanoma ruotsalaisille taistelijoille.**

*Järjestävä valiokunta* ehdotti lähetettäväksi seuraavan sähkösanoman:

*„Herman Lindqvist.*

Tukholma.

Suomen sosialidemokratinen puolue, kokoontuneena kuudenteen puoluekokoukseensa, lausuu ihailunsa Ruotsin



työläisten sankarillisesta taistelusta ja toivottaa onnea sen voittoon viemiseksi.

*Kokouksen puolesta:*

“

Sähkösanoma hyväksyttiin lähetettäväksi.

### **Puoluelehtiasiat.**

*Menettelytapavaliokunnan* taholta ilmotettiin, että se ehdottaa menettelytapavaliokuntaan lähetetyt ehdotukset 27 ja 28 siirrettäväksi *sanomalehtivaliokuntaan*.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

\*

Ed. A. *Nybergin* ehdotuksesta päätti kokous lähettää *sähkösanoman* majesteettirikoksesta linnassa istuvalle toveri *Santeri Nuortevalle*. Sähkösanoman sanamuodon ehdottaminen jäi järjestävän valiokunnan asiaksi.

\*

### **Osanottaja-asioita.**

*Valitusvaliokunta* ilmotti, että *puheoikeutta* kokoukselta ovat edellisten lisäksi pyytäneet puoluetoverit Heikki Puro, Otto Niinipuro ja O. Laitinen. Valitusvaliokunta ehdotti pyyntöihin myönnyttäväksi.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

### **Menettelytapakysymys.**

Esitettiin käsiteltäväksi *menettelytapaa* koskevat ehdotukset, 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 sekä *eduskuntatyön*, sikäli kuin sen arvostelu koskee menettelytapaa.

Keskustelussa esitettiin seuraavaa:

*Y. Sirola* huomautti että hän ei oikeastaan ole mikään „taktiikan mies“, hänen pontensa sietäisi korjausta

ja tämä puheenvuoronsa on vain hajanaisia mietteitä menettelytavasta, ei tarkka alustus. — Olisi selvitettävä: onko asema muuttunut ja mitä se, samoin kuin mahdollisesti selvenneet käsitykset, puolueeseen nähden vaativat, sekä toiselta puolen: onko puolueeseen kuuluvan ja sen ulkopuolellakin olevan luokkataisteluhaluksen köyhälistön kesken tyytymättömyyttä puolueen menettelytapaan, ja miten se on autettava, sillä autettava semmoinen on, jos mieli elää ja edistyä. Juuri taisteluhaluksen työväestön luottamuksen säilyttämisessä ja sen vaatimusten tyydyttämisessä on puolueemme tähän astisenkin laajenemisen salaisuus.

Työväen liikkeitten historia kertoo köyhälistön puoliksi vaistomaisista joukkoliikkeistä (chartismi Englannissa, valankumousten katuliikkeet, korpilakot, Helsingin leipäryöstö 1894 y. m.) ja tietoisista sosialistisen vakaumuksen saaneista yksilöistä ja ryhmistä, jotka ovat koettaneet selventää taistelua, valaista erehdyksiä ja niin on „havainnollisen opetuksen“ s. o. kokemusten ja tietopuolisen valistuksen yhdyntästä syntynyt teoria, jonka läheisyys itse elämän kanssa on perin tärkeä, jos mieli välttää harha-askeleita. Kaikissa kapitalismin maissa toistuvat suunnilleen samat ilmiöt — tietysti eri olojen mukaisina — ja niin tulevat kokemukset kansainväliseksi muodostaen vankan ohjeen, jonka valossa sopii tarkastella eri maitten oloja. Vielä sittenkin kun noiden alkuajan vaistomaisten liikkeitten ja tietoisien agitaattorien toiminnan yhdyntästä on syntynyt suurin puolueisto, on aivan tärkeä tutkia, kuinka suuri joukko puolueessa on tietoisesti pääasiassa selvillä puolueen periaatteista.

Puolueen liepeillä on näet aina joukko itsetiedottomampaa väkeä, joka on tullut siihen vaistomaisesti tuntien, että tuolla heidänkin asiaa ajetaan, ja niitten voitaisi Murroksen mukaan sanoa „katkismuksen voimalla“, se on auktoriteettiä uskoisesti puoluetta seuraavan — aikansa. Se joukko näet on hätäistä, ymmärrettävää kylläkin, nä-

län pakotuksesta, kuten koko työväenliikettäkin ajaa köyhälistön taloudellinen asema aina mahdollisimman nopeaa keinoa hakemaan. Mutta nämät ainekset, kuten suurlakon jälkeen näkyi, kysyvät: miksei jo julisteta suurlakkoa ja „näytetä porvareille“. He tuntematta toiminnan mahdollisuuksien rajoja ovat valmiit etsimään muka „lyhyempiä teitä“ perille, eksyen toiselta puolen rosvokoppiin, „jyrkempiin keinoihin“, tai toiselta puolen rengastohorien puoskariyrityksiin, Matti Kurikan „ilmalaivoihin“ y. m. s., saaden kalliisti maksaa ne lystit. Ja heti he myös ovat herkät eroomaan puolueesta tyhjänpäisten syitten, kuten yksityisriitaisuuksien, Perttiläjuttujen takia tai kun heille ei voida heti jotain hommaa toimittaa.

Heidän keskensä saattaa myös *meidän maassamme* nyt ilmetä murroslaisten käsitysten mukaisia ajatuksia: „mitä hittoa siellä eduskunnassa oikein tehdään, 15 mk:n päiväpalkkoja tuhlaamassa?“

Sanoin „meidän maassamme“, sillä tiedän tapauksia ulkomailta, jolloin edustajain törkeä menettely valitsijoi-taan kohtaan: lahjottavuus, uppoutuminen syvälle rappeutuneiden parlamentarististen porvarispuolueitten puuhiin (esim. Englannissa y. m.) on saattanut köyhälistön heitä vieroessaan vieromaan koko parlamenttarismia. Samoin tapaukset, kuten Napoleon III:n petkutukset, saattoivat Ranskan työväkeä, sen kehittyneempääkin osaa, vieromaan koko yleistä äänioikeutta. Näiden valtiollisten taistelukeinojen sijaan yritettiin n. k. „pelkkää taloudellista taistelua“: osuuskuntia, Proudhomin vaihtopankkeja, kunnallistoimintaa (kuten Murros!) sekä myös jokapäiväistä muka suurlakon uhkaa, jonka samalla piti olla „se viimeinen rysäys“. Tämän käsityksen omaksujat esim. Ranskassa ja Espanjassa saivat pian tapauksista oppia toista (Pariisin kommuni, Espanjan vallankumous 1873), mutta pitkäksi aikaa vieraantui köyhälistö internationa-lesta, jonka sikäläisten edustajain enemmistö, „marxilais-ten“ vastustaessa, oli moisia epäonnistumisia osaksi vä-hillä tiedoilla edistänyt.

Tuollaisista tilapäissyistä parlamenttarismia halveksittaessa, tuli usein „lapsi heitettyä ulos pesuveden mukana“ ja katkerilla kokemuksilla sai työväki näissä maissa oppia uudelleen pitämään valtiollista toimintaa yleensä, eduskunnallista erittäin, tärkeänä.

Kun uuden internationalen kokouksissa 1890 luvulla sitten taas sukeltui esille tuollainen antiparlamenttarismi, ei sen takana enää ole suuria joukkoja (paitsi Hollannissa), enimmäkseen yksilöitä, ja varsinkin Saksan marxilaisesti kouluuntunut puolue osotti, kuinka valpas puolue voi pitää edustajansa kurissa ja torjua parlamenttarismin vaarat, sovitteluihin unohtumisen ja yksilöllisen pilaantumisen. Kansainvälisissä kokouksissa hylättiinkin ensin anarkistien ja sitten muitten eduskuntatyön väheksyjäin käsitykset ja osotettiin, kuinka sos.-dem. puolue voi muuttaa äänioikeuden petkutuksen välineestä taistelukeinoksi. Mutta pian saatiin ryhtyä taisteluun toista vaaraa vastaan, kun näet ministerisocialismi vierotti Ranskan työväkeä socialisteista ja saksalainen n. k. revisionismi yritti sotkea luokkarajoja ja helpottaa porvarillisiin lähentymistä, noustiin sitäkin vastaan kansainvälisissä kokouksissa.

Meillä, kuten sanoin, arvelen että Murros on joutunut tulkitsemaan tiedottoman ja sen takia ehkä kyllästyneen joukon mielipiteitä.

Mutta näitä joukkoja pitäisi valistaa ja kehittää, ei nukuttaa selityksillä, että turhaa ja toisarvoista se eduskuntatyö onkin. Toverit kai kertovat, minkä verran tuollaisiakin käsityksiä meidän työväen kesken on. Tutkittakoon sitten, missä määrin meidän puolueessamme olisi syytä siihen.

Murros väittää, että me jo äänioikeustaistelussa annoimme vallan liioiteltuja käsityksiä yleisestä äänioikeudesta ja uuden eduskunnan merkityksestä. Tuo ei kuitenkaan pääasiassa pidä paikkaansa. Mitä hyvää olikin lausuttu esim. „kansalliskokouksesta“, niin pääasia oli taistelu säätylaitosta vastaan ja selosteltiin siinä myös

eduskuntatyön rajoja, esim. Valppaan „Mikä menettelytapa“, Sos. aik. lehden kirjoitus „Eduskuntatyö on hyvä, vaikkei se yksin auta“ y. m. Jos joku puolporvari, kuten alustaja sanoi itse olleensa, ehkä toivoikin yleisen äänioikeuden pian tulevan ylenmääräistä kiihkoa rauhoittamaan, niin oli nyt päässyt „rauhottamis“-toiveista, vaikka tiesikin, että porvarillisten työntämät uudistukset hetkeksi rauhoittavat. Eduskunta selitettiin uudeksi taistelupohjaksi, jolla luokkataistelua on käytävä, ja jolla porvarilliset ovat pakotetut riisumaan fraasinsa, paljastamaan kieryytensä. Eikö näin ole käynyt? Siinä jo edistysaskel.

Mitä puutteita ja erehdyksiä lieneekin tehty ensi askeleita otettaessa, — niitä olisi arvostelijain etsittävä — niin arvelen kuitenkin tietoisien työväen voineen olla pääasiassa tyytyväistä.

Murroksen väite, ettei sosialistit enemmistönäkään olisi voineet saada mitään aikaan, olihan mukavaa helpotuksesta huokasta „jumalan kiitos kun ei vaaleissa tullut enemmistöä“, muistuttaa Bernsteinin väitettä, että me emme uskalla voittaa. Tuo ajatusten sukulaisuus aiheuttaa jonkun sanan „revisionismista“. Se perustuu käsitykseen, että Marxin teoria ei kaikissa pidä paikkaansa, että luokkavastakohtat eivät muka niin kovin kärjistyäkään, että pikkutuotanto ei katoa, että liikepulat eivät ole yhä tuhoisempia, ja että näin ollen, pikkuparannuksia harrastellen, sopii lähestyä porvarillisia muka edistysryhmiä, eikä aina julistella sitä „vallankumouksellisuutta“.

Meillä Kaaprokin on selittänyt, että osa puolueesta on vallankumouksellista, osa pikkuparannuksia harrastavia, mutta miten nuo sopivat yhteen, sitä ei hän oikein ymmärrä. N. k. marxilaiselta kannalta selitetään tuo muka ristiriita siten, että välttämättömiä pikkuparannuksiakin saataessa ei kuitenkaan voida luokkarajoja poistaa, vaan kärjistyä vastakohta yhä ja valtiollisen romahduksen tullessa, sodan, liikepulan t. m. s. sattuessa, täytyy köyhälistön siepata kumouksellisesti, vaikkapa eduskuntapä-

töksellä niin paljon valtiollista valtaa kuin mahdollista ja käyttää sitä kaikkien silloisen taloudellisen kehitysasteen myöntämäin uudistusten toteuttamiseen.

On tehtävä ero „vallankumous“-käsitteillä poliisimielessä ja niiden todellisessa merkityksessä. Tuota selvittellee Kautskyn pian ilmestytvä kirja „Tie valtaan“, josta puhuja esitti näytteitä.

Me kernaasti näkisimme pelkällä reformitoiminnalla siirryttävän sosialismiin, säästyisihän paljon uhreja ja kärsimyksiä, mutta sitä porvaristo ei salli, siitä johtopäätös, että ratkaisevan uudistustoiminnan ohella — vallankumous, joka ei ole samaa kuin katukahakka, eikä myöskään se luuloteltu kapitalismin huippuunsa kehittyminen, taloudellinen „romahdus“, jota muka odotamme. Me päinvastoin sitä odottamatta koetamme käyttää jokaista sopivaa tilaisuutta — meillä suurlakko! — hyödyttääksemme köyhälistöä. Siinä mielessä köyhälistö on aina valmis voitamaan ja kiihkeästi tuollaisia hetkiä pelotta odotamme.

Porvarilliset myöntävät reformeja sitä mukaan kuin köyhälistön pakotuksesta pitävät välttämättömänä, eikä meidän niitä siinä suhteessa tarvitse lähennellen kiittää, peläten muka että he muuten „tympeytyen“ vetäytyvät pois niitä uudistuksia antamasta, vaan haukkua meidän pitää sitä, että ne uudistukset ovat perin riittämättömät.

Jos joku silloin ensi vaalien jälkeen lausui että „hyvä kun ei sentään enemmistöä“, niin tapahtui se kai ajatellen valtiollista asemaa, Venäjän vapausliikkeen alas polkenut hallitusvalta vaanii joka hetki tilaisuutta käydäkseen eduskunnan kimppuun. Tuota emme ole valitsijoilta sallaneet, kuten suomettarelaiset väittävät; puhuja esim. sanoi kuulleensa monen työläisen sanovan: hajottakoot vaan, kyllä me äänestämme sosialisteja, s. o. sittenkin ja juuri siksi on köyhälistön näytettävä koko voimansa, vielä tässä ennättääkseen saada, mitä saada voidaan. Ja jotain on saatukin.

Mutta tässä eduskunnan valtakysymyksen mukana

tulemme suurvaltiolliseen kysymykseen, kysymykseen suhteesta Venäjän taantumukseen.

Siinä on ensin julistettava peri-aatteellinen vastarintamme. Jos joku porvarisryhmä jossain kohdin tavataan myös vastarinnassa, ja siten joudutaan rinnakkain, ei se ole jo edeltäpäin julistettavaa yhteistoimintaa.

Tässä kohdin selvitteli puhuja kysymyksiä sosialistien suhteesta Nevan sillan miljooniin ja maanvuokralain julkaisemiseen. — Edellinen selvisi kyllä puolueen kesken, mutta viimeainitussa puolueemme kanta jäi vähän epäselväksi. Toiselta puolen kannatettiin lehdissämme senaatin julkasemiskieltoa nähtävästi peläten, että ei mitenkään päästäisi meitä syyttämään minkäänlaisesta lähestymisestä Venäjän hallitusvaltaan. Mutta toiselta puolen oli muistettava, että perustuslaillisilla oli jo ennen ollut monta tilaisuutta senaattilakon tekemiseen, laittomat miljoonaesitykset, esittelyjärjestys y. m. mutta he kuten sortovuosinakin „laillisuutensa“ usein käänsivät työväkeä vastaan, käyttivät tilaisuutta, jossa se vahingoitti köyhälistöä. Perustuslaillisten omakin sekavuus (E. Hjelt!) osotti, ettei perustuslakiristiriita ollut selvä. Ehdotus, että senaatin olisi pitänyt jättää nuo laittomat kohdat pois maanvuokralain esipuheesta, ei puhujasta tuntunut oikein rehelliseltä. Olisi kai pitänyt vaatia senaatilta, jos sen menettely hyväksyttiin, heti toimenpiteitä häätöjen ehkäisemiseksi ja vain sillä ehdolla meidän taholta se hyväksyä.

Mitä muuten tulee vastarinnan keinoihin, selvitteli puhuja n. k. passiivista vastarintaa, „laillisuus“-kysymystä Kautskyn mukaan: „ei ehdottomasti laillisia“ periaatteessa, mutta laillisuus hyvä keino taistelussa taantumusta vastaan.

Suurlakkoa olisi selviteltävä kirjasessa, ja järjestäymistä yhä jatkettava niin että liioittelematta voimiamme todella voisimme saada vastustajatkin kerran uskomaan, että olemme vakava mahti.

Varmasti on lausuttava eromme yksityisten hommista ja joukko-asetuksestakin eikä annettava puoluetoimikun-

nalle epämääräisiä valtuuksia. Kuten suurlakko osotti, tuollainen hetki menettelytapansa itse ja puolueen järjestöjen toimitsijat toimivat vastuullaan.

Provokatsionin torjumisen välttämättömyyttä on tervotettava ja vältettävä kansallisvihan vivahduksiakin kirjoitettaessa esim. venäläisistä mellakoivista sotilaista, ja samoin myös rikkureista, jotka palkanpolkijat ovat eksytettyjä köyhälistöläisiä, sekä semmoisina valistettavat.

Ja lopuksi keskusteltava toverillisesti, mutta valtiolliset mielipiteet, kuten niitä edustavat henkilöt sääliittä heitettävä, jos ne ovat turmioksi, — ihmisenähän voi vastustajallekin lausua kunnioituksensa mutta persoonallisista syistä ei ole valtiollisissa asioissa arvosteltava.

Menettelytapamme on joustava, ei taipuisa, joka tilaisuuteen soveltuva, painuen olojen mukaan vuoroin valtiolliselle tai taloudelliselle alalle; voidaan välillä hengähtää, mutta ei pysähtyä, hetkinen saatetaan levähtää, mutta ei väsyä, ja taistelu on aina oleva itsenäistä, jyrkkää luokkataistelua, ja aina pidettävä mielessä vallankumouksellinen päämäärä, kaiken riistämisen ja sorron lopettaminen.

### **Tervehdys venäläisiltä tovereilta.**

Luettiin Venäjän sos.-dem. puolueen ulkomaalaisen komitean Pariisissa kautta lähetetty seuraava sähkösnoma:

„Sosialidemokratian toimitus lähettää suomalaisille veljille lämpimät tervehdykset ja toivottaa menestystä taistelussa yhteistä vihollista vastaan“.

Lähetäjille kohotettiin 3-kertainen eläköön-huuto.

### **Menettelytapakysymys.**

*Jatketaan* menettelytapakysymyksen alustavaa käsittelyä:



*Y. Sirola* huomautti, että venäläisten tovereitten sähkösanoma heti muistutti häntä siitä, että toimistossa lausuntonsa loppua supistaessaan oli huomaamatta sivuuttanut suhteen Venäjän vapausliikkeeseen, josta puhui ponsissaan.

*K. H. Viik:* Murroksen esitys menettelytavasta on yleensä saanut ivaa osakseen. Uskotaan tuolla ikivanhalla menettelytavalla saatavan tämäkin asia tapetuksi. Iva on mennyt huippuunsa Työmieheissä, joka Murroksen leimasi mustasotnialaisten liittolaiseksi. Mikä on ollut tähän kiivauteen syynä? Ei oman aatteen rakastaminen tai siihen ehdottomasti luottaminen, sillä jos Murros ei olisi puhunut totta, niin ei se olisi niin koskenut, eikä hänen valeensa olisi mitään vaaraa tuottaneet. Totuudet ovat karvaita. Me olemme uskotelleet liikoja yleisestä äänioikeudesta saarnatessamme; me olemme laatineet vaaliohjelman, jossa luvataan kaikkea hyvää taivaan ja maan välillä. Kun saatiin 80 edustajaa valtiopäiville, niin riemu remusi yli äyräiden. Mutta mitä on ollut todellisuus? Leipurilain saimme. Muuta ei. En lue näet torpparilakia miksikään voitoksi, sillä kun emme saa sen välttämätöntä täydennystä, viljelyspakkoa, läpi, niin tulee torppareista ennen pitkää mierolaisia yhä enempi. Kieltolaki osottaa, mihin pystymme. Porvarit sallivat uudistuksia niin pitkälle kuin heidän etunsa sietävät. Me emme voi eduskunnassa todellisiin parannuksiin porvareita taivuttaa, ellei meillä ole sen ulkopuolella voimaa!

Jos me yksinomaan vaaliurnan ääressä taistelemme, niin joudumme ennen pitkää kuten passiivisen vastarinnan miehet pommittamaan vanhojen paperikasojen takaa. Pääoma on itsessään mahti. Amerikan trusteja vastaan on eduskunnankin mahdoton voitolla tapella.

Kun katsomme taaksemme, näemme toimintakertomuksesta, että puolue ei ole kasvanut; lehtien painosmäärä ei ole noussut, ammatilliset järjestöt eivät ole kasvaneet. Tämä on tulos yksipuolisesta toiminnasta.

Tulen nyt siihen väitteeseen, joka parlamentarismia

vastaan yleensä tehdään, siihen, että se turmelee. Meillä voidaan nähdä samaa. Kun minä Oulussa ehdotin vaali-ohjelmaan kirkon ja valtion erottamista, ei uskallettu sitä ottaa. Pelättiin vaalikarjan pienenevän. Kun kädellä toimii sosialidemokratisesti äänestäessä, voi siis sydän olla mitä mustin! Torpparikokouksessa koetettiin olla ante-  
liaampia lupauksissa kuin suomettarelaiset, jotka tahtoivat maksaa torpparille korvausta parannuksista. Me lupasimme maksua maan arvon nousuunkin. Siis ansiottoman arvon nousun hyväksyimme. Ja sitä ehdottivat edustajamme maatalousvaliokunnassa. Siis sosialismin periaate hiiteen. Kalliita ovat siis vaalivoittonne.

Kuta aikaisemmin luovumme turhasta vaalikarjan hankinnasta, sitä ennemmin muuttuu menettelytapamme.

Mainitsen vielä, että edustajista moni on tullut korkeisiin ajatuksiin itsestään. Sitä ei olisi sallittava.

Murros on ollut vahva arvostelevaan, mutta heikko uutta esittämään. Hän uskoo kunnallisen toiminnan avulla eteenpäin päästävän. Mutta se ei mielestäni vetele. Hän sivuuttaa ponsissaan suhteemme Venäjään, vaikka se on tärkeintä. Meillä on totuttu mukavuuteen ja tämän kysymyksen pohdinta on vaikeata. Mutta muistakaamme, että ellei Venäjän taantumus kukistu, ei meillä ole toivoa parannuksista.

Meillä ei ole toivoa parlamenttaarista tietä saada eduskunnan oikeuksia laajennetuiksi, vaikka Työmies uskottelee. Antiparlamentaristeja leimataan nyt jopa puoluepettureiksi, vaikka Valpas viisi vuotta sitten mitä kiivaimmin puhui valtiopäivävaaleja vastaan. Voisin esittää auktoriteettejä, jotka kuten Liebknecht puolustivat antiparlamentarismia, mutta voisin esittää hänen lausuntojaan päinvastaiseenkin suuntaan. Siis antiparlamentarismi ei tarvitse olla ristiriidassa sosialidemokratian kanssa.

Minä puolestani en nykyoloissamme ole antiparlamentaristi. Toivon valtiopäiviltä: 1) sen avulla jossain määrin voitavan vastustaa venäläistä byrokratiaa, 2) kenties pystytään ehkäsemään luokkalakien synty.

Jos meidän on otettava vielä osaa vaaleihin, niin on se tapahtuva innolla.

*V. Blomqvist:* Suomen ruotsalaisen sosialidemokratisen puolueen edustajia kokoontui Porvooseen ja siellä he päättivät esittää nyt Kotkassa koolla olevalle puoluekokoukselle taktiikkakysymyksestä seuraavat ponnet:

Kolmas ruotsalainen työväen edustajakokous lausuu sosialidemokratisen eduskuntaryhmän vastaisesta menettelytavasta,

että ainoastaan selvä ja johdonmukainen luokkataistelukannalla pysyminen, kompromissi- ja sovitte-  
telupolitiikan ehdoton välttäminen, voi tehdä parlamentarismen tehokkaaksi aseeksi työväestön luokkataistelussa ja pitää etäällä ne vaarat, joita parlamentarismen kaksiteräisen miekan käyttämisestä on.

Erityisesti tahtoo edustajakokous terottaa sosialidemokratisen valtiopäiväryhmän mieleen velvollisuutta pelkäämättä vastustaa kaikkia Venäjän hallituksen yrityksiä supistaa meidän maamme itsehallintoa, antamatta edes eduskuntalaitoksen vaaraan joutumisen vaikuttaa menettelytapansa lujuteen.

Ruotsalaiset toverit pyysivät ylläolevan esittää täten minun kauttani.

*D. Eskelinen:* Parlamentarisen menettelytavan puolustajat ovat täällä jo ehtineet kyniä antiparlamentaris-  
milta kaikki höyhenetkin päältä. Yhteen kohtaan ei vielä kuitenkaan ole kajottu ja se on Murroksen käsitys kunnallisesta toiminnasta. Kunnallisella alalla on meidän välttämättömästi kyllä toimittava; ei riitä yksin valtiollisen sosialismin ajaminen. Molemmat ovat hyvät, mutta parlamentarismi on kuitenkin ehdottomasti pidettävä etualalla. Jos ruvettaisiin toteuttamaan Murroksen ajatussuuntaa kunnallishallinnossa, niin täytyisi pian huomata, että se olisi sula mahdottomuus, sekä vanhan että vieläpä

uuden äskettäin eduskunnassa laaditun kunnallisasetuksen mukaan. Tulisi näet kunnallishallitus ylempiin virastoihin nähden aivan samaan asemaan kuin nykyinen eduskunta on hallitukseen. Ja kuitenkin asettaa Murros moiseen asemaan joutuvan kunnallistoiminnan parlamentarismien edelle. Murros ei näytä ottaneen ensinkään huomioon ulkomaiden esimerkkejä ja siellä saavutettuja tuloksia tässä suhteessa, vaikkapa siellä on senkinlainen esimerkki tarjolla kuin Englannissa Glasgowin kaupungin kunnallishallitus.

Otaksutaanpa, että esim. kaupungeissa onnistuttaisiin saamaan kunnallishallitus köyhälistön haltuun, niin jäisi sen yläpuolelle edelleen maistraatti, kuvernööri ja ainapa senaatin asianomainen toimituskunta. Nämä vieraat aiheet joka tapauksessa tulisivat vastustamaan kansanvaltaisia pyrinnoitä. Moista emme tietysti saata hyväksyä. Näin kävisi, kuten jo ylempänä sanottu, uudenkin eduskunnan laatiman kunnallislain mukaan. Totta kai parlamentarismi on ylempänä tuollaista. Parlamenttitietä hän voidaan hankkia sellainen kunnallislakikin, että se todella vastaa kansan vaatimuksia. Porvarit kerskuvat, että meillä ei riittäisi kykeneviä miehiä kunnalliseen toimintaan. Jos puutetta onkin, mutta ei ole kerskumisen aihetta porvareillakaan. Kotkassa saatiin työväen haltuun kunnallishallitus, se taas menetettiin syystä, että olimme sen saaneet, sanoisinko, kuten sattumalta, se ei vastannut todellista pohjaa. — Porvarimme kilvan kaupittelevat ryssälle Suomen oikeuksia etujensa vuoksi, tämä jo kylliksi puhuu siitä ettei ole heidän kanssaan kompromisseihin ruvettava. Samoin ei etua kunnallisaloilla. „Porvari paras haukkueensa“, kuten Salin kerran lausui.

*J. Lehtinen:* Ihmettelen Viikin tapaa siteerata Marxia ja Liebknehtiä, tapaa, jolla hän saattaa näiden lausunnot väärään valoon. Siteeraustapa on sama, jota Murros käytti alustuksessaan siteeratessaan Salinia ja Mäkelin aikoinaan siteeratessaan Liebknehtiä.

Muuten Uudenmaan l. v. p. edustajat valitsivat minut esittämään kokouksen hyväksyttäväksi Helsingin sos. dem. kunnallisjärjestön valmistamat ja hyväksymät seuraavat ponnet:

1:ksi. Vakuutettuna siitä, että anastajain ja työväen välinen luokkavastakohta kapitalistisessa yhteiskunnassa yhä kärjistyy ja niin ollen myös luokkataistelu yhä kiihtyy ja laajenee, sekä käsittäen, että työväen aseman auttaminen vähittäisiä parannuksia valtaamalla on välttämätöntä eikä heikonna työväen taistelukykyä, vaan päinvastoin sitä vahvistaa, selittää kokous, että sosialidemokratisen puolueen on edelleen jyrkän luokkataistelun kautta valtiollisella, ammatillisella ja osuustoiminnan alalla pyrittävä varmistamaan työväenluokan jo saavuttamia oikeuksia, vapauksia ja etuja sekä yhä uusia vallottamaan, niin että Suomen työväenluokka mahdollisimman pian tulisi kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi voittamaan valtiovallan porvariston käsistä ja yhdessä muiden kapitalististen maiden työväenluokkain kanssa toteuttamaan sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken luokkavalan ja riistämisen lopettaminen.

2:ksi. Sensuuntaiset käsitykset ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön osaaottaminen olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, selittää kokous työväen taistelulle turmiollisiksi sekä tahtoo päinvastoin, että puoluekokous velvottaa puolueen tarmokkaasti puolustamaan saavutettuja eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrkimään niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin ottamaan osaa vaalitaisteluun ja siinä, tehden selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, keräämään yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimusten taa.

3:ksi. Sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä, tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkoituksenmukaisesti hyväkseen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja, kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta älköön eduskuntaryhmä pyrkikö itsenäisyyttään rajottaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomuskoplaksi minkään porvaripuolueen kanssa, älköötäkään sosialidemokratiset edustajat tuollaisten liittoutumisten helpottamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekottaa luokkavastakohtia eikä tavotella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltainen pyrkimys eduskunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka, jos se onnistuisi, muuttaisi sosialidemokratisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisten edustajain muistettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomammin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömämmin he hyökkäävät kaikkea tähän anastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnasta saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväen asian lopullista voittoa.

4:ksi. Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään; ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puoluetoimikunnan, puolue-neuvoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan

ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosotuksilla ja muilla tarkotuksenmukaisilla tavoilla.

*E. Viljanen:* En tahdo arvostella tarkemmin kokoukselle esitettyjä alustuksia. Esitän vaan Hämeenl. p. v. edustajain ja järjestöjen yleisen kannan tässä kysymyksessä. Piirissämme pidetään yleensä parlamenttarismia tärkeänä tekijänä puolue toiminnassa. Puolueohjelma vaan olisi otettava perinpohjaisen tarkistuksen alaiseksi. (Kuuuuu toiseen asiaan!) Suomen itsenäisyystaistelulle on annettava suurta painoa. Tätä kysymystä koskeva Sirolan ponsien viime asia olisi asetettava ponsissa ensimmäiseksi. Muuten olisi puolueen luokkataistelu suunnattava aina sinne, mistä paraita tuloksia saavutettaisiin, ja sen mukaan annettava pääpaino milloin ammatilliselle, milloin valtiolliselle taistelulle. Sen ohella olisi myöskin tarmokkaasti pyrittävä eteenpäin osuustoiminnan alalla.

*A. Lehto:* Tuntuu uskalletulta lähteä puolustamaan Murroksen alustuksessa esitettyjä mielipiteitä, koska niiden kimppuun on hyökätty joka puolelta. Murroksen esityksissä on kuitenkin paljon totta. On unohdettu työläisjoukkojen sosialidemokratinen kasvatus. Ainakin nyt jo olisi ryhdyttävä kasvattamaan työväestöä kumouksellisemmaksi ja kypsyyneeksi ottamaan käsiinsä yhteiskunnalliset ohjaukset.

*H. Jalonen:* Minun käsittääkseni on annettu liian paljon huomiota Murroksen kannalle.

Eduskunnallisen toiminnan tärkeyttä ei voitane kieltää. Kun porvaristo omasi koko eduskunnallisen vallan, ei sen tarvinnut mitään luvata työväestölle. Mutta asema muuttui, kun tuli yleinen äänioikeus. He tekivät uudistuspauksia estääkseen työväestön liittymästä sosialidemokratian riveihin ja saadakseen työväestön luottamuksen. Työläiset ovat uskoneet porvarien lupauksiin ja pettyes-

sään turvautuneet sosialidemokratiseen puolueeseen. Niin näyttää käyvän edelleenkin. Kun porvaristo huomaa, että työväestö käy kumouksellisemmaksi, tulee porvaristo parlamenttarisella luokkataistelulla pakotetuksi myönnytyksiin.

On sanottu, että sosialidemokratinen puolue pelkää päästä enemmistöksi kansaneduskuntaan. Mitä pelkäämistä siinä on? Onhan ohjelma aina siinä kunnossa, ettei sitä tarvitse pelätä. Sosialidemokratian enemmistöksi päästessä on valtaloukka pakotettu peräytymään ja luovuttamaan valta-asemansa.

Suuri huomio on annettava Oulun puoluekokouksen päätöksiin suhteessa Venäjään. Porvarit ovat osoittautuneet kovin keveiksi Venäjän sortovallan vastustajiksi. Perustuslaillisetkin ovat antaneet apua virkaryssille. Ei pidä vihkiä itseään liittoon „vapaamielisempäkään“ porvariensa kanssa, heistä ei ole asetovereiksi. Jos porvarit jolloinkin hyväksyvät meidän kantamme, niin toimikoot silloin mukana.

Puheenvuoro jäi kesken sen vuoksi että istunto täytyi lopettaa.

Istunto päättyi klo 7 i. „Köyhälistön laululla“.

---

## Neljäs kokouspäivä.

Lauantaina 11 p:nä syyskuuta.

### *Aamupäivänistunto.*

Kokous aloitettiin klo 9 laulamalla „Tuo kaukainen ranta“.

Puheenjohtajana oli *Matti Paasivuori*.

Toimitetussa *nimenhuudossa* merkittiin poissaoleviksi: J. O. Ojala, M. Teräväinen ja J. Vapaa.



## Laukon lakkolaisten asia.

Hämeenläänin pohjoisen vaalipiirin edustajaryhmä oli järjestävälle valiokunnalle jättänyt kokoukselle esitettäväksi kirjelmän, jossa ehdotetaan, että puoluekokous antaisi puolue toimikunnalle vallan myöntää luottoa Laukon lakkolaisille heidän oikeuskulujensa peittämiseksi tai jollakin muulla tavalla tässä suhteessa toimimaan heille avustusta. — Järjestävän valiokunnan mielestä olisi *työväensihteeristön*, jos sellainen aikaan saadaan, annettava apua anottussa suhteessa; ehdotti asiata lähetettäväksi *raha-asiainvaliokuntaan*.

Kokous hyväksyi ehdotukset.

## Menettelytapakysymys.

*Jatketaan* keskustelua menettelytapakysymyksestä.

*Järjestävän valiokunnan* ehdotuksesta rajotetaan puhe-aika viideksi minuutiksi, sillä edellytyksellä että kokouksen erikoisella luvalla saa käyttää pitemmänkin puheenvuoron, ja määrätään, että puhujien on keskustelussa esitettävä pontensa ensimmäiseksi ja sitte vasta perusteluja mikäli ennättää.

Kokous hyväksyi ehdotukset.

Keskustelu kävi seuraavaan tapaan:

*H. Jalonen*: Hämeen l. pohjoisen vaalipiirin edustajaryhmän kehoituksesta lisään vähän eiliseen puheeseeni. Pidän tärkeänä, että kunnallisten äänioikeusolojen uudistamiselle sos.-dem. periaatteiden mukaisiksi annetaan huomattava sija puolue toiminnassa. Toveri Sirolan ponsiehdotuksen pidän parhaimpana ja asetun niitä kannattamaan. Useissa muissa ponsiehdotuksissa on ammatilliselle työväenliikkeelle annettu liian suuri merkitys.

*J. Heino*: Kannatan edellistä puhujaa, mikäli hän kosketteli liittoutumista porvaripuolueiden kanssa venäläisen taantumuksen vastustamiseksi.

*E. Huttunen*: On helppo käsittää, että nykyään on

yhtenäisen menettelytavan tarkempi määrittelemine vaikeata. Puolueen menettelytapaa määriteltessä ei aina voida kopioida ulkomaalaisten määritelmiä. Yksimielisyyden puutteeseen on syynä ne erinäiset virtaukset, joita liikkeessä on syntynyt ja joita ei voida katsoa vähäisiksi. Ne ovat todistuksena kasvavasta valistuksesta. Mielipiteiden eroavaisuudessa voidaan merkitä — pienempiä vivahduksia lukuunottamatta — kaksi pääsuuntaa. Ne olivat huomattavissa jo ennen Oulun puoluekokousta ja mainitussa kokouksessa ne ilmenivät selvästi. Ne ovat n. s. helsinkiläinen ja tamperelainen suunta. Puheenvuoro keskeytettiin.

*Anton Aaltonen:* Hämeen läänin etel. vaalipiirin edustajana pyydän kokoukselle esittää nyt esillä olevassa kysymyksessä seuraavat ponnet:

Tammelan sos.-dem. kunnallisjärjestö ehdottaa parlamenttarismista: 1) että eduskuntaa koskevassa menettelyssä seurataan entistä tapaa; 2) että sos.-dem. eduskuntaryhmän on entistä enemmän toimittava puolueen omintakeisia periaatteita noudattaen.

Forssan työväenyhdistyksen mielipide on seuraava: Niinkauan kuin Suomen oikeudet ovat itsevaltius-järjestelmästä johtuvan mielivallan määrättävissä ja kun eduskunnalta useissa asioissa puuttuu aloteoikeus, ei sillä ole köyhälistöön nähden muuta sanottavampaa merkitystä kuin agitatsiooninen eli valistava; mutta koska sellaisia kansanvaltaisia aseita kuin yhtäläinen äänioikeus ja yksikamarinen eduskuntalaitos, ei ole vähäisiksi arvioitava, ne kun ovat uhrautuvilla ponnistuksilla saavutetut, niin on puolueen: 1) eduskuntavaaleihin otettava tarmokkaasti osaa ja tunnustettava eduskuntatoiminta yhdeksi käyttöaseeksi köyhälistön lopulliseen vapautukseen pyrittäessä, ja 2) eduskunnan valtaa on yritettävä laajentaa. — Eduskuntaryhmän menettelystä lausuu järjestö: Sos.-dem. eduskuntaryhmän on jokaisessa asiassa pysyttävä tarkoin itsenäisellä kannalla eikä ryhdyttävä minkäänlaisiin kompromisseihin porvarillisten kanssa; sikäli kuin asian luonne vaatii, on tehtävä kustakin asiasta oma ehdotus.

*E. Viinikainen:* Alustukseni esillä olevasta kysymyksestä tein vastapainoksi Murroksen alustukselle Murros väittää parlamentarismien heikontavan luokkataistelua. Meillä tosin on huomattavissa väsähtämisistä, mutta se ei johdu, kuten Murros olettaa, eduskunnallisesta toiminnasta. Se johtuu siitä, että meidän Oulussa laatima vaaliohjelma on liian laaja. Sitä ei ole voitu läpiviedä siitä syystä, että eduskunnaltamme puuttuu tärkeimmät oikeudet m. m. budgettioikeus. Mutta useat eivät ole olleet tietoisia eduskunnan valtarajoista ja kun eivät ole heti saaneet odottamia tuloksia, ovat he väsähtäneet. Syy on siis tässä, ei parlamentarismissa. Sellaisenaan Murros väittää eduskunnan joutuvan politikoitsijoiden taistelutantereksi. Siinäkin ereys, jonka jokainen eduskunnallista elämää ymmärtävä kyllä hyvin käsittää. Tahtoisin puhua vielä suhteestamme Venäjään, mutta ajan lyhyys estää sen. Sanon vaan, tinkimätöin kanta on siinä paras.

*Kaarlo Saari:* Vaasan läänin etel. vaalipiirin sos.-dem. edustajat yhtyivät yksimielisesti Sirolan ponsiin. Samassa kokouksessa ilmeni se mielipide, että valtiollinen taistelu on välttämätöntä, sillä sen avulla saadaan köyhälistölle sopivia lakeja ja lievennettyä vanhoja luokk lakeja. Mitä eduskuntatyöhön tulee, niin olen omasta puolestani sitä mieltä, että sos.-dem. puolue, maamme suurimpana puolueena voi kyllä koittaa omaa miestään ensimmäiseksi puhemieheksi.

*K. Kopila* luopui puhevuorostaan.

*O. Marttila:* samoin.

*S. Rönnberg:* samoin.

*V. Sjögren:* Yhtyi Viikin lausuntoon.

*P. Astikainen:* Pielisjärven työväki kokouksessaan päätti yhtyä Sirolan ponsiin. Niitä olisi vaan selvennettävä siihen suuntaan, että eduskuntaryhmän toiminnassa olisi välttämätöntä saada leivättömille leipää, työttömille työtä ja saatava työväensuojelulakeja. Samoin olisi selvennettävä ponsikohdat suhteestamme Venäjään ja sel-

vennettävä niin, että vaatimuksemme ei ole ainoastaan taantumuksen vastustaminen, vaan vielä lisäoikeuksien, kuten eduskunnan oikeuksien vallan laajennuksen, vaatiminen.

*O. Tokoi:* Täällä jo on koetettu kumota sitä väitettä, että eduskuntaryhmässä olisi olemassa revisionistinen enemmistö. Minun täytyy ryhmän edustajana vielä kajota tähän asiaan.

Minun nähdäkseni revisionismi esiintyisi vasta silloin kun ryhmä olisi alkanut hieroa kauppaa omasta ohjelmastaan, vastaisten toimintain varalle. Mitään semmoista ei ole esiintynyt. Eräs mies, jota tämä kokous ei uskalla epäillä revisionistiksi, on sanonut: „Jokainen laki nojautuu sovitteluihin, usein erilaisten etujen, mutta useimmiten erilaisten katsantotapojen välillä. Kaikki sovinnon hylkääminen merkitsee kaiken lainlaadinnan mahdottomuutta“. Tämä mies, Kautsky, siis todistaa, että kaikki lainlaadinta on sovittelua eri luokkien ja eri näkökantojen välillä. Sos.-dem. eduskuntaryhmä on sovitellut, mutta ei koskaan luopunut ajamasta niitä vaatimuksia, mitä se on pitänyt välttämättöminä. Se muuttuu revisionistiseksi vasta sitte, jos se ajavasta puolueesta muuttuu vetäväksi puolueeksi. Sos.-dem. ryhmä on aina koettanut puristaa porvareilta mahdollisimman edullisia lakeja ja vasta sitte kun se on huomannut, ettei nyt enää yhtään myönnytyksiä tule, on se tyytynyt siihen, mitä on saatu. Mutta se ei koskaan ole luopunut puhevallastaan vastaisuuteen nähden. Tällaisesta menettelytavasta on ryhmässä oltu yksimielisiä. Enemmän voisi puhua sovittelusta porvariensa kanssa niissä tapauksissa, mitkä koskivat suhdettamme venäläiseen virkavaltaan, kuten esim. adressiasiassa. Meidän puolueellemme täytyy olla selvillä suhteemme venäläiseen taantumukseen, meille ei ole samantekevä, mille kannalle siinä asetumme. Meidän on kaikilla mahdollisilla keinoilla torjuttava niitä hyökkäyksiä, mitä meitä vastaan tehdään. Sosialidemokratian täytyy aina vastustaa siirtymistä ylem-

mästä yhteiskuntamuodosta alempaan, meidän täytyy käsittää, että meidän nykyinen yhteiskuntamuotomme on korkeampi, köyhälistön asian ajamiselle edullisempi kuin se, mikä nykyään Venäjällä vallitsee. On ilmennyt, että meidän porvaristossamme on aineksia, joilla on taipumusta peräytyä nykyisestä yhteiskuntamuodosta alempaan. Siksi on käynyt välttämättömäksi koettaa pakottaa porvareita pysymään nykyisessä ja liittyä tässä yhteen niiden kanssa, jotka tahtovat olla puolustavalla kannalla.

Täytyy muutamain sanoin kajota toveri Viikin lausuntoon. Minä en kiellä ammatillisen liikkeen hyötyä, päinvastoin, mutta minä olen Amerikassa ollessani nähnyt sen puutteita ja heikkouksia. Toveri Viik uskotteli, että Amerikassa ovat ammattiyhdistykset saavuttaneet loistavia voittoja. Minä myönnän. Mutta minkälaisten olosuhteiden vallitessa. Siellä on useissa valtioissa kaksi puoluetta kilpailemassa vallasta. Saadakseen työväen puolelleen ovat eri puolueet luvanneet työväestölle etuja. Näin on työväestö ollut ikäänkuin kiilana kahden puolueen välillä ja sillä tavalla pakottanut etuja itselleen. Mutta nyt kun porvaristo on yhtynyt, on tämä kiila tylsistynyt, se ei enää vaikuta mitään ja siksi työväestön pitää olla hyökkäävänä rintamana. — Puhuja kertoi kokemuksistaan Lännen kaivostyömiesten liiton toimeenpanemassa suuressa lakossa, joka täydellisesti epäonnistui, vaikka työmiehillä oli suunnattomat rahastot. Sitte jatkoi puhuja: — Vasta sen jälkeen kun on näyttäytynyt, että ammatillinen liike yksinänsä ei voi auttaa köyhälistöä, on täytynyt siirtyä valtiollisen luokkataistelun kannalle, se on, pyrkiä saamaan yhteiskunnallinen määräämisvalta käsiinsä. Parlamentti on sitte se keskus, jossa valtiollinen taistelu suoritetaan.

Minä luulen että joku teistä on lukenut toveri Kuusisen kirjoituksen, jossa hän mainitsee, että kunnallislaki-asiassa oli sanottu, että jollei saada omaa ehdotusta lävitse, yhdytään nuorsuomalaisen ehdotukseen. Se oli

Tainion yksityinen lause, jolla ei ryhmässä ollut pienintäkään kannatusta eikä sen seurauksena ollut sovintoon pyrkiminen. Ainoa taktillinen virhe, jonka myönnän tapahtuneen, oli tullikysymyksessä valtiovarainvaliokunnassa. Sos.-dem. puolelta oli tyydytty sokeritullin vähentämiseen ja tupakkamonopoolin toimeenpanemiseen. Silloinkin sosialidemokratit pakottivat valiokunnassa sellaisen mietinnön lävitse sentähden, ettei saatu enemmän. Että sos.-dem. olivat onnistuneet ajamaan porvareita jotenkin kauvas, todistaa se, että sama mietintö sitte porvarien yhteisillä voimilla hylättiin ja lähetettiin valiokuntaan takaisin, josta se tuli 4 sivun laajuisena takaisin, eikä näillä neljäläkään sivulla ollut mitään sanottuna. Tähänkään soviteluun yhtyessään eivät sos.-dem. edustajat olleet sitoneet käsiään vastaisen varalle.

*A. Närhi:* Meidän puolueessamme ja tässäkin kokouksessa on moitittu Murroksen suuntaa niin paljon, että siinä ei ole enää suurestikaan sanomisen tilaa. Mutta onkohan meidän puolue todella niin vapaa revisionismista kuin se tahtoo näyttää. Voin sanoa, että esim. meidän eduskuntaryhmässämme on enempi puoli revisionistisen suunnan kannattajia. Nämä revisionismin kannattajat kuuluvat siihen kermakerrokseen ja siinä on syy, miksi ei ole huomattu tuota seikkaa. Jos täten jatketaan, ei ole silloin taistelu puhdasta luokkataistelua, köyhälistön taistelua, ja silloin on parlamentarismi epäiltävää. Meidän ei ole tarvis kannattaa sovittelemispolitiikkaa, ei tarvis tehdä „lehmäkauppoja“. Meidän puolue on jo kyllin suuri. Voimme näyttää voimaamme, jos vaan tahdomme.

*J. F. Kivikoski:* Toveri Viik lausui eilen tyytymättömyytensä sitä sävyä vastaan jota on käytetty puolueen lehdissä ja varsinkin Työmieheissä viime aikoinakin puolueeseen kuuluvia, mutta toisin ajattelevia kohtaan. Minä yhdyn siinä häneen sekä toivon että nyt jo otettaisiin huomioon se tosi-asia, että senlaatuinen menettely vaikuttaa suurissa joukoissa hajottavasti eikä kokoovasti. Moinen

menettely on puoluetta alentavaa. Samoin Viik oli tyytymätöin siitä, että Oulun kokouksessa syrjäytettiin kirkollinen kysymys. Sitä minäkin pidän virheenä ja toivon, ettei menettelytapavaliokunta sitä nyt enään huomioonottamatta sivuuttaisi, kun sen sivuuttamisella tehtäisi suuri vahinko valistuksen kehitykselle.

Toveri Ostroumouwin ehdotusta porvarien kanssa toiminnasta en voi hyväksyä, koska meillä ei ole senlaatuista porvaripuoluetta, jonka kanssa toimiminen olisi köyhälistölle eduksi, vaan meidän porvarimme päinvastoin ovat osoittautuneet olevansa porvareja, jotka aina puhaltavat yhteen hiileen.

Menettelytavan pääkohdissa yhdyn Sirolaan. Mutta toivon että menettelytapavaliokunta ottaisi myös edellä sanotutkin huomionsa. Niitten huomioon ottamisen tarpeellisuuden olen tullut huomaamaan puhujana kulkeissani maamme eri puolilla.

*H. Ahmala:* Oulussa pidetyssä sos.-dem. kokouksessa hyväksyttiin Sirolan laatimat ponnet.

*E. Paasio:* Tässä kokouksessa olevien Mikkelin läänin edustajien puolesta saan täten ilmoittaa, että hyväksymme yksimielisesti Sirolan ehdottaman ponsimuodotuksen.

*J. Juntikka:* Oulun läänin pohj. vaalipiirin edustajat ovat pitämässään kokouksessa päättäneet yhtyä Sirolan ponsiin. Sillä poikkeuksella tietysti, että Rovaniemen kunnallisjärjestön edustaja kannattaa ehdotusta n:ro 5.

*V. Lundström:* Hyväksyn myös puolestani Sirolan ponnet. Puhevuoroni otin oikeastaan Närhin lausunnon johdosta. Hän aivan arkailematta julisti, että eduskuntaryhmässä on enin osa revisionisteja. Virkistääkseni Närhin muistoa mainitsen lyhyesti, mitkä ovat sosialismin pääperiaatteet, ne ovat: pääoman kasautuminen, materialistinen historiankatsomus, luokkataistelu, lisäarvo ja kriisit. Kas siinä se on! Kysyn nyt Närhiltä: onko sos.-dem. eduskuntaryhmässä ilmestynyt taipumusta kumoa-

maan nämä, onko siellä toimittu vastoin noita pääoppeja? Jos on, niin sitte vasta voi väittää sos.-dem. eduskunta ryhmässä olevan revisionisteja. Tämä koko revisionismikysymys on oikeastaan syntynyt puhemieskysymyksestä. Tästä muodollisesta kysymyksestä tehtiin suuri numero ja tahdottiin saada ryhmä keinotekoisesti hajautumaan, mutta se ei toki onnistunut, ei onnistunut vaikka itse puolueen pää-äänenkannattaja koetti sanottua jakoa saada provo-seeraamisellaan aikaan. Tarkoin ajattelevalle näyttää juttu sos.-dem. eduskuntaryhmän revisionistihalusta olevan puhdasta lörpöttelyä.

*O. Koistinen:* Eduskuntaryhmän toiminnan arvostelemiseen lausun muutaman sanan. Vastaisesta menettelytavasta huomautan, että olisi pantava painoa viljelyspakon aikaansaamiseen. Sillä uusi maanvuokralaki on jo aikaansaanut paljon maanvuokraajain häätöjä. Ja maanomistajat ovat yleensä uhanneet, etteivät he tästedes ensinkään vuokraa maitansa. Siten vähenee maanviljelyksellä elävä väestö ja palkkatyöläisten asema kurjistuu. Muuten olen saanut valitsijoiltani määräyksen esittää menettelytapakysymyksessä hyväksyttäväksi seuraavaa: Taloudellisten ja yhteiskunnallisten uudistusten toteuttamiseksi on puolueen edelleenkin voimakkaasti toimittava, älköönkään minäänlaista liittoutumista porvarien kanssa hyväksyttäkö, vaan on edustajain pysyttävä entistä tiukemmin puolueohjelman perustalla ja on puolueen heidän työtänsä tuettava kansalais- ja eduskuntaoikeuksia koskevissa y. m. tärkeissä asioissa mielenosotuksilla ja mahdollisesti myöskin suurlakolla. Taantumusta vastaan on taisteltava jyrkästi mutta kuitenkin siveellisesti ja puolueen arvoa vastaavalla tavalla.

*V. Boman:* Piirimme edustajain mielipiteenä esitän, että Sirolan ja Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön esittämiä ponsia olisi toisiinsa sovittamalla täydennettävä ja siten muodostettava ehjä ja selvä kokonaisuus.

Turhaa porua on mielestäni pidetty Murroksen alus-



tuksen johdosta. Sillä Murros ei näytä itsekään olevan alustuksensa ja ponsiensa takana. Jos hän olisi tullut valituksi eduskuntaan, niin tuskin hän olisi sellaista alustusta esittänyt. Esimerkkinä vaan mainitsen että Murros jo toissa kevännä vuokrasi Helsingistä huoneen toivoen pääsevänsä eduskuntaan. Vasta senjälkeen, kun hän jäi pääsemättä, on hänen antiparlamenttaarisuutensa tullut julkisuuteen.

Menettelytapakysymystä harkittaessa olisi otettava huomioon, että taloudellisen ja parlamenttaarisen toiminnan täytyy käydä käsi kädessä.

Nykyään usein näyttää siltä, että ammatillinen ja osuustoiminta ovat jääneet osaksi syrjään.

Ammatillisella taistelulla olisi tarmokkaasti tuettava valtiollista taistelua. Olisi myös entistä enemmän selvennettävä ammatillisen työväenliikkeen suhdetta.

Tokoi m. m. näytti pitävän valtiollista toimintaa tärkeämpänä ja ammatillista vähäpätöisenä. Ja huono ammatillinen järjestys todistaa, että tällainen käsitys on yleisemmin vallalla.

*J. Vatanen:* Pyysin puhevuoroa sanoakseni muutama sanan Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön ponsista. Niistä puuttuu kokonaan valtiollista taistelua koskeva kohta. Se johtuu siitä, ettei ollut aikaa ponsia lopullisesti valmistaa. Suhteessa Venäjään oltiin pääasiassa Sirolan ponsien kannalla. Viipurin järjestön esittämien ponsien johdosta (Ei ne kuulu Viipurin järjestölle!) pyydän huomauttaa, että Helsingin järjestö piti yhteistoimintaa porvariensa kanssa hyödyttömänä. Ehdotan, että otetaan 4:s kohta Sirolan ponsista Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön ponsien lisäksi.

*O. Niemeläinen:* Vaasan läänin itäisen vaalipiirin kokouksessa hyväksyttiin Sirolan ponnit, kuitenkin sillä muutoksella, että viimeinen ponsi muutetaan ensimmäiseksi.

*S. Aaltonen:* luopui puhevuorostaan.

*J. Rautio:* luopui.

*J. Ukkonen:* Sirolan alustus sisälsi jo niin tyhjentävästi vastaisenkin menettelytavan, että en siitä katso tarvitsevan enempää puhua. Valitsijani ovat myös hyväksyneet sos.-dem. eduskuntaryhmän menettelyn. Vastaisuudessa on ryhmän erityisesti huomiotaan kiinnittäminen viljelyspakkoon, kunnallislakiin, kieltolakiin ja työttömyyskysymykseen.

*Eetu Salin* luopui puheenvuorostaan.

*Leskinen, Anttila ja Kellosalmi* samoin.

*Vera Ostroumow:* Täällä on pidetty suurta ääntä siitä, että tekemissäni ponsissa olen ehdottanut yhteistoimintaa porvarillisten kanssa. Onpa eräissä lehdissä jo puhuttu minun erottamisestani puolueestakin. Ponsieni suhteen on kuitenkin erehdytty. Niissähän on kehoitus yhtymään yhteistoimintaan ainoastaan taistelussa tsarismia vastaan. Aivan äsken tänne saapui Ven. sos.-dem. puolueen keskuskomitealta sähkösanoma ja siinäkin huomautetaan, vaikka hienossa muodossa, yhteisestä vihollisesta. Ja tiedämme kyllä, että tuo vihollinen on virkavalta.

Monet puhujat ovat päätöksellä sanoneet tältäkin lavalta: Suomen porvaristo myy meidän oikeudet saadakseen itselleen etuja! Meidän porvaristo ja Venäjän virkamahiti tekevät kauppaa maamme oikeuksista! Siinä on erehdys. Ei Venäjän hallitus taivu sovitteluhommiin porvariemme kanssa. Se ottaa kysymättä. Kyllä porvarimme saavat vastaisuudessa, jos eivät nyt vielä näe, nähdä tämän. Venäjän politiikkahan on aina ollut vieraiden kansain oikeuksien rajottamista.

Tahtoisin kosketella erityisesti eduskuntaryhmän toimintaa ja siitä ensiksi puhemieskysymystä. Tätä kysymystä katselen erityisesti itsevaltiuden kannalta. Otaksutaanpa, että sos.-dem. ryhmä vetäytyisi syrjään puhemiesvaaleista, silloin saattaisi tulla tuohon toimeen joku suomettarelainen ja silloin Venäjän hallitus tekisi johtopäätöksen, että täällä ei uskalleta enää itsevaltiutta vastustaa. Ja tämän seikan huomioon ottaen sopii sos.-dem.

ryhmän yhtyä valitsemaan jotakin jyrkkää porvaria puheenalaiseen toimeen.

Vastaisessa tapauksessa, jos sosialidemokratit asettaisivat puhemiehen omasta ryhmästään, antaisi se väärän kuvan eduskunnasta. Sanoihan Sirolakin kerran: „Jos näytetään jyrkemmiltä kuin todella ollaan, lyödään pää seinään“. —

Tov. Tokoi kehoitti keskustelemaan siitä, mitä kysymyksiä täst'edes pidetään tärkeimpinä ja ajetaan ensi kädessä. Sellainen kysymys on epäilemättä eduskunnan vallan laajentaminen ja autonomian puolustaminen, se on mielestäni sama asia. Siinä sopii menetellä niin, että nykyistä perustuslakia pidetään aseena voidakseen asettua passiiviseen vastarintaan, mutta ratkaistuksi tämä asia tulee silloin kun Venäjällä tapahtuu uusi mullistus.

Meidän on odotettava mullistusta, joka ennemmin tai myöhemmin tulee Venäjällä tapahtumaan. On seurattava Venäjän tapahtumia voidaksemme silloin tietää, mitä on tehtävä. Silloin voidaan saavuttaa laajempia oikeuksia. Tässä nojaudun Lassallen lausuntoon: Jos jossakin maassa kuuluu huutoja: perustuslaki on vaarassa, niin se tietää, että sillä ei ole enää pohjaa. Se ei palaa enää koskaan takaisin entisen kaltaisena. Se palaa joko parempana tai huonompana.

Suomen oikeuksien johdosta tehdystä välikysymyksestä sananen. Sos.-dem. ryhmä teki oikein laatiessaan tunnetun ponnin. Se sai sen läpi ja se oli myös hyvä asia. Ryhmä teki tehtävänsä, mutta puolueen sanomalehdistö asettui perästäpäin ei suinkaan hyväksyttävälle kannalle. Se näet syytti porvareita, suomettarelaisia, syy-päiksi sos.-dem. laatiman ponnin läpimenemisestä. Olisiko muka suomettarelaisten pitänyt „ritarillisista“ syistä menetellä toisin kuin menettelivät?

Adressikysymyksessä yhtyminen perustuslaillisiin oli hyväksyttävä teko.

Nevan miljoonain asiassa sos.-dem. eivät menelleet

oikein. Nähtävästi he pelkäsivät eduskunnan hajottamista ja tahtoivat saada ennen hajotusta jonkun reformin läpi. Tämä oli minusta paha enne vastaisuuden varalle.

Suhteestamme venäläisiin olkoon sanottu, että puolueen on tässä kohden aina koetettava valita parhaat keinot. Sopii yhtyä heihin milloin tarvitsee, mutta ei sitoa itseänsä pysyvään yhteistoimintaan. Nyt ei ole aikaa lähemmin kosketella tätä kohtaa. Sitä vaan huomautan, että Työmieheissä on ollut karkeita kirjoituksia Venäjän sosialivallankumouksellisia vastaan. Se on väärin, sillä, sanottu puolue kuuluu kansainväliseen sos.-dem. liittoon. Lopuksi huomautan, että Sirolan ja minun ponteni eivät suurestikaan eroa toisistaan.

*A. B. Mäkelä:* Evästykseksi valiokunnalle pyydän esittää, että vaikka perusteluissa jotain mainittaisiinkin yhtymisestä perustuslaillisiin porvareihin valtiollisen itsenäisyytemme puolustamisessa, ei ole niin tärkeitä, että siitä olisi ponsissa mainittava. Sen sijaan olisi solidaarisuutemme Venäjän vapautusliikkeesen — koska meillä tällä hetkellä on tilaisuus sille antaa edes siveellinen kannatuksemme, josta sikäläisille taistelijoille epäilemättä on jotakin arvoa — lausuttava vieläkin terävämmin ja innostuttavammin kuin se on toveri Ostroumowin sitä koskevassa osassa ponsiehdotusta lausuttu. Tämä on hyvin tärkeä kohta. En kuitenkaan usko, että itsevaltius nielee Suomen työväestöineen, porvaristoineen. Sillä itsevaltiuden on kaikkein vaikein taistella kehityksessä eteenpäin rientävää kansaa vastaan. Mitä tulee sitten sisäiseen toimintaan, parlamenttarismiin ja antiparlamenttarismiin, siitä sanon jonkun sanan. Kuulun siihen polveen kuin Murroskin, jonka päätehtävänä oli särkeä esteitä alkavan työväenliikkeen kehityksen tieltä. Sentähden emme pysty rakentamaan, mutta repimään ja näemme tarkoin esteet ja haitat. Olen pelännyt eduskuntaryhmän kehittyvän revisionistiseen suuntaan ja siksi olen rummuttanut Murrosta auttaen. Muuten olemme Murroksen

kanssa samassa asemassa kuin työväki vaalilakon aikana. Meiltä on viety äänioikeus niinkuin tuhansilta muilta, jotka sortovuosina olivat pakotetut poistumaan maasta. — Mikäli ymmärrän nykyistä asemaa, ei puolueemme vielä ole kypsinyt jaettavaksi. Enkä minä pyri sitä jakamaan. — Murroksen alustus on täällä antanut niin paljon puheenaihetta, että minustakin oli vähällä tulla murrokselainen; sillä minusta näytti Murros sittenkin iskeneen arkaan kohtaan. Mitä sitten tulee eduskuntaan, on edustajien taholta täällä ollut näytettävänä vain — leipurilaki! Mutta suurin merkitys on kai annettava sille, että Suomen kansa kolmen vuoden aikana on saatu mukaan yhteiskunnalliseen elämään. On kolmen vuoden aikana edistytty enemmän kuin ennen vuosisatojen kuluessa pappien ja laukkuryssäin johdattamina. (Hyvä! Naurua).

*Anton Huotari:* Toveri Ostroumowin alustusta vastaan on hyökätty aiheettomasti. Valtiollinen asema on kärjistynyt. Suomen itsenäisyyttä uhataan yhä ankarammin, ja suojelustoimiin on tarmokkaasti ryhdyttävä. Jos tässä tarkoituksessa ryhdytään tilapäisesti yhteistoimintaan venäläistä sortoa vastustavain porvariryhmäin kanssa, kun siitä näyttää olevan hyötyä, ei se ole mitään „revisionismia“. — Olisi yhdistettävä Sirolan ponsiin Murroksen ponsien ammatillista ja kunnallista taistelua koskevat kohdat, sekä Ostroumowin ponsista Suomen itsenäisyyden suojelemista sekä yhteistoimintaa Venäjän vapautusliikkeen kanssa koskevat kohdat. Kuitenkin olisi tarkistettava toveri Ostroumowin ehdotusta yhteistoiminnasta vapautusliikkeen kanssa, sillä vapautusliikkeen nimessä esiintyy kaikellaisia aineksia. Yhteistoimintaan olisi pyrittävä kansainväliseen sosialidemokratiseen liittoon kuuluvien puolueiden kanssa.

\*

*Tervehdys Santeri Nuortevalle.* Hyväksyttiin seuraava sanamuoto Santeri Nuortevalle lähetettävälle tervehdyk-

selle: „Santeri Nuorteva. Turku. Lääninvankila. Sosialidemokratisen puolueen kuudes puoluekokous Kotkassa lähettää täten toverillisen tervehdyksensä“.

\*

*A. Nyberg:* Mitä menettelytapaan tulee, niin Ostroumowin ponsia en kannata. Niissä on jotakin sosialidemokratialle vierasta ja tämän puolen jo Sirola lausunnossaan valaisi. Olisin vaan toivonut, että Sirola olisi enemmän kosketellut suhdettamme Venäjään. Tokoi on täällä koettanut koreasanaisesti kehua sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintaa ja tietysti ansaita ryhmälle puoluekokouksen puolelta päänsilitystä. Olen evästetty lausumaan, että ei se niin kiitosta ansaitse, varsinkaan mitä kurinpitoon jäsentensä yli tulee. Tässä suhteessa on valitsijoilla paljonkin sanomisen varaa.

Lundström kävi täällä kehasemassa, että ryhmässä muka ei ilmenesi revisionismia. Voi kyllä näyttää siltä ryhmän omista jäsenistä. Mutta me ulkopuolella olevat kyllä näemme, että sitä on. Murroslaista suuntaakin on puolueessa, enkä sitä ota yhtä leikilliseltä kannalta kuin A. B. Mäkelä täällä teki. Mäkeläkin on artikkeleissaan vakavammin sitä asiaa käsiteltyt, kuin nyt käyttämässään puhevuorossa.

*J. Kujala:* Tahtoisin saada aikaan ennakkopäätöksen vaalilakosta siltä varalta, että äänioikeusolot muutetaan työläisille vahingollisemmiksi. Myöskin tahtoisin, että Bomanin sekä muiden lausuntojen mukaan kiinnitettäisiin enemmän huomiota ammatillisen ja valtiollisen luokkataistelun suhteiden selvittelemiseen.

*J. Kirves:* Tästä asiasta olisi oikeastaan käytettävä pitempikin puheenvuoro, ennenkuin se tulisi selväksi, tyydyn kuitenkin pääkohtiin. Toveri Viik hyökkäsi puolueen vaaliohjelman kimppuun, että se on tehty liian laaja, jonka vuoksi sitä ei ole voitu toteuttaa. Minun mielestäni vaaliohjelma ei ole hyväksytty yhtä vaalikautta varten enem-

pää kuin puolueohjelmakaan, vaan se tarkoittaa paljon pitempää aikaa, kuten Oulun puoluekokouksen päätöksen perusteluista näkyy. Minä en päässyt Viikin puheesta selville, kannattiko hän antiparlamenttarismia vai eikö? Loppulauseessaan hän puhui hallitsijan vallan rajoittamisesta, vaikka alussa oli ihan toivottomalla kannalla siinä suhteessa.

Täällä Lehtinen esitti sellaiset ponnet joissa mielestäni hyökätään eduskuntaryhmän kimppuun ilman että syytöksiä ollenkaan perusteltiin. Ennenkuin sellaisia syytöksiä tehdään, pitäisi ne toki perustella.

Eskeliselle tahtoisin huomauttaa että hän tarkemmin lukisi kunnallisvaliokunnan mietinnön, ennenkuin hän menee moittimaan sitä. Valiokunta ei mielestäni onnistunut löytämään muuta kolmatta mahtia, joka olisi ratkaissut asiat, jos ei muuten tule sovintoa. Itsehallintoa ei mietinnössä suinkaan loukattu. — Puhuja teki selkoa kunnallislaeista eri maissa ja huomautti sitte, että täydellinen itsehallinto on ainoastaan Amerikassa eikä Englannissa kuten Eskelinen sanoi. Närhin mielestä ovat kai hyviä sosialidemokrateja ne, jotka lääkärintodistuksen nojalla vetäytyisivät pois valiokuntatyöstä ja siten pääsisivät ottamasta osaa kysymysten valmistamiseen, mikä Närhin mielestä johtaa revisionismiin. — Puhemieskysymys ei ollut mikään periaatteellinen kysymys ja sitä voidaan tulkita monella eri tavalla.

Mitä tulee yleiseen menettelytapaan, niin mielestäni Sirolan ponnet eivät ole semmoiset, että niitä voidaan lisäämättä hyväksyä. Niissä ei sanota, saako eduskuntaryhmä yhtyä yhteistoimintaan missään tapauksessa, ja tämän kokouksen pitäisi siitä määrätä. Tämä kohta Sirolan ponsissa on epäselvä. Minä olen ollut sillä kannalla, että ulkoapain tulevia hyökkäyksiä vastaan on yhdyttävä porvarien kanssa tukemaan Suomen oikeuksia milloin se ei vahingoita puoluetta. Jollemme yhdy rehellisesti, tapahtuu yhtyminen epärehellisesti. Minä pidän epärehellisenä

yhtymisenä sitä, että yhdytään summamutikassa eikä tehdä tarkempaa yhteensovittelua. Jos tahdotaan kieltää kaikki yhteistoiminta tällaisissa tapauksissa, niin se olisi tässä kokouksessa kiellettävä, muuten se jää riidanalaiseksi eduskuntaryhmässä.

Täällä on huomautettu niistä äänestyksistä, mistä edustajat ovat olleet poissa. Minulla on täällä nimiluetelo, ettei viattomia syytettäisi. Tätä ei kurinpitotoimin ole voitu estää. Onhan tästäkin kokouksesta ollut useiden äänestysten aikana edustajia pois. Pitäkää ensin omassa keskuudessamme kuria ja vasta sitte moittikaa eduskuntaryhmää kurinpidon puutteesta. Puoluekokouksen on nyt siis päätettävä siitä, saako eduskuntaryhmä yhtyä ulkoapäin tulevien hyökkäysten torjumiseksi niiden kanssa, jotka jyrkempinä esiintyvät.

*Alex. Halonen:* Ensiksi tahdon käydä käsiksi Sirolan ponsiin. Niitä on täällä kiitetty ja, hyvää niille huudettu, mutta sittenkin on niissä se vika, että se mikä pitäisi olla kurkihirtenä on kivijalkana ja kivijalkaosa on kurkihirtenä. On näet Suomen ja Venäjän välistä suhdetta koskeva ponsikohta viimeisenä, vaikka sen pitäisi olla ensimmäisenä. Muutos sopisi näin, että Ostroumowin ponsi jyrkennettynä asetettaisiin tuoksi ensimmäiseksi. Ja loput Sirolan ponsista, sillä Ostroumowin ponsien vikana on taas se, että niissä ei puhuta meillä tarvittavista uudistuksista. Kaikissakin täällä tätä esillä olevaa asiaa käsittelevissä ponsissa kiinnitetään liian vähä huomiota valistustyöhön, vaikka sos.-dem. valistus yksinomaan on se, mikä estää murrosmaisena suunnan leviämistä. Panee sille luotettavimmat rajat. Meillä on sos.-dem. käsittelevä periaatteellinen kirjallisuus ollut pääasiassa vaan vaalikirjallisuutta, lentolehtisiä y. m. Niinkin tärkeätä kuin torpparikysymystä on ylen vähä käsitelty sosialidemokratisessa valossa.

Täällä on puhuttu parlamentarismista ja syndikalismista ja m. m. eräs puolustaessaan antiparlamentarismia,



otti amerikalaisen syndikalismin väitteensä tueksi. Mainittu toveri kuitenkin asiaa tuntemattomana erehtyi. Amerikassa ei ole vielä edes koetettu parlamentarismia. Siellä ei parlamentissa ole ainoatakaan sosialistia. Ei siis voida puhua amerikalaisista kokemuksista tässä suhteessa. Täällä on paljo puhuttu Murroksesta ja esim. Valpas on lausunut, että mahdollisesti hänet on potkittava pois puolueesta. Murrosta on kuitenkin käsitetty kokolailla väärin. Siksi jokunen sana Murroksesta. Hän on tullut sosialidemokratiksi Amerikassa. Hän on siellä nähnyt että raha on kaikki kaikessa. Äänestyslippukin on rahaa heikompi, sillä ääniä saattaa rahalla ostaa. Pääoma kontrolloeraa äänestyksen. Onpa eräissä valtioissa pääoman hirmuhallitus niin suuri, että henkilö, jonka tiedetään äänestäneen sosialidemokrateja, ajetaan pois valtiosta. On luonnollista, että tällaisessa maassa kasvaa viha parlamentarismia vastaan. Ja Amerikan oloissa mielipiteensä saanut Murros epäilee täälläkin parlamentarismia.

Murros kuitenkin erehtyy eduskunnan ja eduskuntaryhmän merkityksen suhteen meillä. Jos meillä ei ole sitä tietä vielä suuria saavutettu, niin se ei ole eduskunnallisen toiminnan vika. Onhan nähty samaan laatuun käypä tulos ensi aikain agitatsionitoiminnasta, vaikkapa puhujina olivatkin Tainio ja Salin. Syy huonoon menestykseen oli siinä, ettei ollut vielä sopivaa maaperää. Nyt meillä on suuri, eduskunnan suurin, parlamenttiryhmä, mutta sen takana ei ole voimakkaita järjestöjä. Tuo takana olevien järjestöjen puute näyttäytyi surkuteltavan selvästi kieltolakikysymyksen tähden toimeenpannuissa mielenosotuskokouksissa. Näinpä esim. Tampereella toimeenpannussa mielenosotuskokouksessa oli läsnä ainoastaan niukka joukko! Milteipä naurettavaksi menee tuo „mielenosottaminen“, kun jossakin maaseudulla saapuu yhteen parisenkymmentä henkilöä ja sitte nämä julistavat juhlallisesti ponsissaan: Senaatti jättäköön paikkansa hallitsijan käytettäväksi!

Yhä uudistan, meillä ei ole ollut kylläksi voimaa eduskuntaryhmän takana, on ollut paljon vaalikirjaa, mutta ei itsetietoisia ja hyvin järjestyneitä ja siten taisteluun valmiita sosialidemokratisia joukkoja. Jos ne 300,000 äänestäjää, jotka ovat punaisen viivansa vetäneet sos.-dem. listoille, jos tuo suuri joukko, jonka tahdosta riippuu koko isänmaamme olemassa olo, olisi aktiviseen toimintaan kyvykkäitä sosialidemokrateja, niin ei olisi kieltolainkaan suhteen näytelty sitä näytelmää kuin on näytelty. Herrat eivät pelkää mitään niin suuresti kuin itsetietoista, oikeuksiaan vaativaa työväestöä. (Hyvä!) Jos meidän työväestö olisi sanan todellisessa merkityksessä valistunutta, merkitsisi 45 edustajaa yhtäpaljo kuin nyt 83. On nähty esimerkkejä, että 3 miehen lähetystö on vaikuttanut sängen terveellisesti, kun niiden takana on ollut lujat järjestöt. Muistetaanhan, miten joskus se-naatti tervehti milteipä sanoisin sosialistisilla lauluilla sos.-dem. lähettiläitä. Jos siis syytetään huonoista saavutuksista, syytettäköön todellista syyllistä, todellista tekijää, syytettäköön eduskuntaryhmän takana olevia joukkoja. Kokouksen jäsenet viekööt täältä mukanaan sen tiedon. (Hyvä!)

*Y. Sirola* lausui, että kuullessa joitakin lausuntoja, joissa kehoitettiin kiittämään Murrosta joistain „terveellisistä totuuksista“, muistuu mieleen lause „Seitsemästä veljeksestä“: „Aapo pitää peiliä edessämme ja siitä häntä kiittäkäämme“. Ei se ole tarpeen enemmän kuin se huolestunut pyyntökään, ettei nyt vaan Murroksia erotettaisi puolueesta. Minä huomautan, että tässä puolueessa on ennenkin käytetty vahvoja sanoja tuomittaessa turmiolliseksi havaittuja mielipiteitä ja niitä edustavia henkilöitä. Jotkut ovat tämän johdosta lähteneet puolueesta, toisia erotettu, useat jääneet, mutta puhdasta tekemällä on aina lisätty puoluetta.

Halonen on osottanut, kuinka Murros on saanut anti-parlamenttaarisen käsityksensä Amerikasta ja minä puo-

lestani osotin alustuksessa, kuinka eräissä maissa eräinä aikoina on tuollainen käsitys ollut työväestön valveutuneenkin osan keskuudessa vallalla aiheuttaen vauriota. Nythän on katsottava, minkä verran meillä tällä hetkellä Murroksen sanat ovat paikallaan.

Kaapro on myös puhunut terveellisten totuuden sanojain hyvistä puolista, ja „Tollukkalan torakkareformissa“ se on hyvin sanottu kaunokirjallisessa muodossa, mutta se kaunokirjallinen tyyli on sopimaton alustuksessa, jommoinen Murroksen sepustus on, ja siinä hän — kuten Kaapro joissain kirjoituksissa — on sotkenut käsityksiä. Toveri Mäkelä (Kaapro) on täällä sanonut uuden eduskunnan ennättäneen valistaa kansaa enemmän kuin ennen 300 vuotena; niin rohkeata parlamenttarisuuden korkeata veisua en minä uskaltaisi ajatella, — vaikkei olisi tuota „vaivasta leipurilakiakaan“. Eduskunnan agitatorinen vaikutus on kylläkin suuri, mutta suurempi on ollut kapitalismin kehitys ja suurlakko.

Toveri Kirves puolusteli ryhmää revisionismi-syytöksiä vastaan tavalla, jolla teki sille karhunpalveluksen. Hän puhui siitä, kuinka muka pitäisi sallia ryhmän ryhtyä neuvotteluihin esim. sellaisissa kuin adressiasiassa, muuten muka tulee „epärehellisiä liittoumia“. En pidä tätä oikeana. Edeltäpäinneuvottelu muuttuu niin helposti konikaupanhieronnaksi, sen sijaan ei valiokunnan tai eduskunnan äänestysten tulos ole sitä, vaikka siinä oltaisiin jonkun porvarisryhmän kanssa yhdessä äänestetty jokin asia läpi.

Ehkä on Murroksen jutun vakavasti ottamisessa sen verran „paha omaatunto“, josta toveri Mäkelä puhui, että huolella tahdotaan tutkia ja koettaa välttää harhapoluille, esim. juuri revisionismiin eksymistä, jolloin menettäisimme köyhälistön luottamusta.

Puhuja huomautti sivumennen toveri Viinikaiselle, että ainakin teoreettinen mahdollisuus on vaaliohjelman ensi kohdan läpimeno eduskuntapäätöksellä Venäjän olojen ollessa sillä kannalla, että siihen suostuttaisi.

Hyvä huomautus on, että taantumusta vastustasamme emme vain puolusta vanhaa, vaan päinvastoin tavotamme uutta, kuten bobrikoffilaisvuosien lopulla emme suostuneet tukemaan säätyjä, vaan vaadimme kansalliskokousta.

Toveri Bomanin huomautuksen johdosta, että taloudelliselle taistelulle on pantava enemmän painoa, olen samaa mieltä, katson, ettei kysymystä Venäjän virkavallan vastustamisesta ole pantava ensi ponneksi, vaan „kivi-jalaksi“ — josta täällä on puhuttu — koko luokkataistelu. Kiistely siitä, mainitaanko ensin valtiollisen tai taloudellisen liikkeen nimi, on joutava. Joinakin ajan kohtina painuu ammatillinen taistelu etualalle, meillä on nyt valtiollinen.

Erään väärinkäsityksen tahtoisin korjata. Emme me tehneet päätöstämme Nevan sillan miljoonista yksin siksi, että se oli laitonta tietä tuotu eduskuntaan, kuten toveri Ostroumow arveli, vaan siksi että eduskunnan kielteinen kanta jo oli ennen lausuttu ja selvä, joten kysymyksen esille otto nyt tapahtui, osittain provokatorisessa eduskunnan vahingoittamistarkoituksessa.

Ei voida ponsissa määritellä vaalilakkoa äänioikeuden riistämisen varalta, sillä valtiokaappaus ei vielä ole tapahtunut, emmekä me tiedä, tokko vaalilakosta silloin on tehoisaksi taistelukeinoksi.

Asia lähetettiin *menettelytapavaliokuntaan*.

### **Eduskuntaryhmän arvostelu.**

Esitettiin keskusteltavaksi eduskuntaryhmän toiminta muilta osiltaan kuin niiltä, mitkä menettelytapaa koskevat, joista edellisen yhteydessä jo oli keskusteltu.

Keskustelussa esitettiin pääasiassa seuraavaa:

*T. Uski:* Kuri sos.-dem. edustajiin nähden on valitsijoiden itsensä pidettävä, sillä sos.-dem. ryhmän jäsenet ovat tarkalleen sellaisia kuin mitä valitsijat valitsevat. Ja

valitsemisessa ei todella ole tarkkoja oltu. Tapahtui sekin omituisuus, että mitkä ehdokkaat helsinkiläiset hylkäsivät, ne muualla kelpasivat. On sitte myös saatu, mitä on haluttu. Syy on valitsijoissa.

*H. Ahmala:* Oulun vaalipiirin sos.-dem. ryhmä hyväksyi sos.-dem. eduskuntaryhmän toiminnan. Tässä yhteydessä tahdon lausua mielipiteeni Pohjanmaan köyhälistön puolesta kunnallislain viivyttelämisestä. On niin ikävästi, että ei ole valtaa kunnallishallintoon köyhälistöllä.

Pääoma määrää (Puheenjohtaja: ei kuulu asiaan!). Ahmala: kuuluu asiaan.

Kokous ei sallinut puhetta jatkettavan.

*H. Ahmala* pani vastalauseen puheenjohtajan menettelyä vastaan.

Kun puheenjohtaja *M. Paasivuori* oli itse edustaja, poistui hän puheenjohtajan paikalta ja sijalle astui *A. B. Mäkelä* ja puheenvuoron sai

*J. Kovanen:* Ikävä seikka on ollut eduskuntaryhmän muutamien jäsenten suhteen se, että ovat olleet poissa tärkeistä äänestyksistä, kuten esim. käsiteltäessä maanvuokralakia. Ehdotan, että ryhmän on pidettävä kontrollia jäsentensä osanotosta äänestyksiin ja ilmoitettava poissaolevat valitsijoille, jotta vastaisuudessa voidaan se ottaa huomioon.

*K. Koskinen:* Hämeen etel. vaalipiirin edustajaryhmä lausuu minun kauttani tunnustuksen sos.-dem. eduskuntaryhmälle sen toiminnasta. Enempää kuin se on toiminut, ei voi vaatia. Eräs seikka on kuitenkin huomautettava ja se on äänestyksistä poissaoleminen. Vastaisuudessa on varottava, että ei tällaista enää tapahtuisi.

*J. Ukkonen:* Pyydän esittää puoluekokoukselle seuraavan lausunnon:

Vaasanläänin itäisen vaalipiirin edustajat kokouksessaan päättivät lausua hyväksyvänsä tähänastisten eduskuntaryhmäin menettelyn, sekä ehdottaa, ettei puoluekokous sitoisi vastaisuudessakaan eduskuntaryhmän käsiä

eduskunnan puhemiesvaalissa; että voitaisiin pitää silmällä, miten edustajat täyttävät tehtävänsä, ehdottaa vaalipiiri-ryhmä, että sos.-dem. eduskunnan jäsenet velvoitettaisi olemaan, mikäli ei lailliset esteet kiellä, saapuvilla istunnoissa ja ryhmän kokouksissa ja että ryhmä velvoitettaisi edes ilmoittamaan poissa-olevien jäsenten nimet puolueen pää-äänenkannattajassa.

*K. Evä:* Hämeen pohj. vaalipiiriä tässä kokouksessa edustavien edustajain kesken keskustellessa puolueemme edustajien toiminnasta eduskunnassa, oltiin sitä mieltä, että ei ainoastaan puoluetoimikunnan vaan myöskin ja ennen kaikkea juuri puolueen jäsenten on tarkoin seurattava sekä valitsemiensa yksityisten edustajien että koko eduskuntaryhmämme toimintaa ja tekoja eduskuntatyössä. Mutta ennen kun tuota toimintaa puolueen jäsenet voivat arvostella, täytyy se toiminta ensin olla heille tunnettua. Eduskuntaryhmän toiminta on kyllä tunnettua ryhmän julkaisemien kertomusten sekä eduskunnan pöytäkirjojen välityksellä. Sen sijaan ryhmän yksityisten jäsenten toiminta, kyky ja sopivaisuus eduskuntatyöhön on pysynyt valitsijoille tuntemattomana, kun valitsijat luonnollisista syistä eivät ole tilaisuudessa sitä persoonallisesti tarkastamaan, eikä siitä ryhmän taholtakaan ole mitään tietoa annettu, ellei joku edustaja ole julkisuudessa esiintynyt sopimattomasti.

Varsinkin uusien vaalien lähestyessä olisi valitsijoille tarpeen mahdollisimman tarkoin tuntea eduskunnassa siihen asti toimineiden edustajiensa kyky ja sopivaisuus eduskuntatyöhön, voidakseen päättää ketä vaaleissa asetavat etusijalle ehdokkaiksansa. Moitittavaa on, etteivät kaikki edustajat aina ole katsoneet velvollisuudekseen noudattaa ryhmäkokouksen päätöksen mukaista menettelytapaa, vaan ovat rikkoneet sitä vastaan *salaisesti*. Samoin myös se, että osanotto ryhmäkokouksiin on ollut kovin laimea, josta varmaankin on ollut vahinkoa ryhmän yhtenäiselle ja onnistuneelle esiintymiselle eduskunnassa.

Pidän tarpeellisena, että eduskuntaryhmä jokaisen istuntokauden päätyttyä lähettää lyhyen ja asiallisen henkilökohtaisen arvostelun jokaiselle piiritoimikunnalle vaalipiiristä valittujen edustajien käytöksestä ja sopivaisuudesta eduskuntatyöhön.

*A. Vatanen:* Kun ryhmässä on jäseniä, jotka eivät tyydytä valitsijain kohtuullisia vaatimuksia, olisi ryhdyttävä pitämään „mustaa kirjaa“. Ryhmän olisi annettava sellaisista edustajista tieto piiritoimikunnalle, ja näiden olisi annettava tieto valitsijoille, jotka ryhtyisivät asiainvaatimiin toimenpiteisiin.

*A. Laine:* En pane niinkään suurta painoa sille, jos joku edustaja joskus sattuu juopottelemaan, kuin leväperäisyydelle toiminnassa sekä eduskunnassa että ryhmässä. Leväperäisyyden poistamiseksi olisi ryhdyttävä tarmokkaihin toimiin.

*J. Tuominen:* Kirveen pitäisi luetella niiden edustajain nimet, jotka tärkeimpäin kysymysten käsittelyssä eduskunnassa ovat olleet poissa äänestyksistä ja siten olleet syypäät työväestölle vahingollisiin päätöksiin. Niin tärkeä toimi kuin edustajatoimi, on kunnollisesti täytettävä. Työväestö, joka hädänalaisessa asemassaan toivoo paljon valitsemiltaan edustajilta, on äärimmilleen katke-roittunut, kun edustajat eivät välitä velvollisuuksistaan ja kun ryhmän kurinpito ei ole riittävä. Tästä alkaen on ryhmän annettava tieto valitsijoille laiminlyönneistä ja moitittavasta käytöksestä. Ja puolueen on ryhdyttävä toimiin, etteivät piirijärjestöt enää saa valita edustajiksi sellaisia tunnettuja juopottelijoita kuin on ollut valittuna m. m. Kuopion ja Uudenmaan läänin vaalipiireistä.

*A. Kokkola:* Yhdyn kannattamaan etupäässä Uskin ja Vatasen mielipiteitä. Mitä tulee uudistuskysymyksiin, olisi etukädessä viljelyspakko aikaansaattava.

*A. F. Lyly:* Valitsijoilla pitäisi olla enemmän kuin tähän asti arvostelukykyä edustaja-ehdokkaita arvostellessaan. Nyt on sattunut niinkin että Hämeessä on hy-

väksytty sellainen ehdokas joka Uudenmaan vaalipiirissä on hylätty. Tällainen ei ole sopivaa. On kyllä todistuksia paljonkin sellaisesta epäjohtonmukaisuudesta, että joku edustaja esiintyy loistavana puhujana, mutta teot ovat aivan toista. Näiden edustajain suhteen, huolimatta heidän auktoriteetti-arvostaan, täytyy ruveta sovittamaan enemmän kurinpitoa kuin tähän asti. Yleensä on valitsijain alettava huolellisemmin seuloa eduskuntaan lähetettäviä henkilöitä ja tämän ohessa otettava myös muukin käytös kuin vaan puhetaito kysymykseen.

*A. Närhi:* Täällä on jo arvosteltu eduskuntaryhmän jäsenten siveellistä puolta, mutta käsittelemättä on jätetty eräs toinen tärkeä puoli ja se on: se tapa, se suunta, miten ryhmän jäsenet ovat toimineet sekä ryhmässään että eduskunnassa. Ja mitä tähän tulee, niin voinpa väittää, että suurin osa edustajistamme on kallistunut revisionistiseen suuntaan. Se on kyllä nähty heidän eduskuntatyöstään. Mutta ikävä kyllä, tästä puolesta ei ole julkisuudessa tietoja tarpeeksi annettu. Pitäisi sentähden mielestäni eduskuntakertomuksissa yleispiirtein kuvata ryhmässä esiintyvät suuntavivahdukset. Tämä olisi tärkeätä saada valitsijain tietää.

*T. Kallio:* Mikkelin vaalipiirin täällä kokoontuneet edustajat lausuvat mielihyvällä, että sos.-dem. eduskuntaryhmä on hyvin täyttänyt tehtävänsä ja yhdyn siinä suhteessa Tuomisen lausuntoon. Kurinpidosta olkoon sanottu, että se kuuluu luonnollisesti asianomaisille piirikokouksille. Valitsijat itse seulokoot ehdokkaansa, ettei eduskuntaan valita juoppoja ja kapakkasankareita.

*D. Eskelinen:* Olen päinvastaista mielipidettä edellisen puhujan kanssa. Piirikokouksilla ei ole tietoa edustajista eivätkä ne siis myös voi heitä arvostella. Eduskuntaryhmän on itsensä annettava juopoista tieto asianomaisille piiritoimikunnille, samoin tieto äänestyksistä poissaolleista, sitte vasta voidaan ryhtyä toimenpiteisiin heidän suhteensa. Kirves täällä ilmoitti hänellä olevan luettelon



äänestyksistä poissaolleista. Vaadin että Kirves lukee listansa kokouksen tietoon. Muuten pyydän puoluekokoukselle esittää että puoluekokous velvoittaisi eduskuntaryhmän tästä lähtien pitämään tarkkaa kontrollia jäsenistään, että ne täyttävät velvollisuutensa ja tapahtuneesta laiminlyönnistä sopivalla tavalla valitsijoille tiedon antamaan sekä mainitsemaan edellämaitunkaltaiset seikat toimintakertomuksessaan.

*Hj. Sirén:* Huomautan edellisten puhujien tuomien näkökohtien lisäksi kurinpitokysymyksen suhteen vielä seuraavaa. Kuten tietty ilmenee ryhmässä useassakin kysymyksessä eri mielipiteitä, tämä ei ole mitään ihmeteltävää. Mutta yksi moitittava puoli on kuitenkin näkynyt sos.-dem. edustajain toiminnassa tässä suhteessa, se nimittäin, että jotkut edustajat yksityisiä mielipiteitään seuraten ovat tehneet äänestyslakkoja, jättäneet tyhjiä lippuja j. n. e. Tämä on moitittavaa. Yksimielisyys on saavutettava jo ennen täysistuntoon menemistä.

*J. V. Valo:* Eräs edustaja täällä lausui, että on pieni asia, ryyppääkö edustaja tai ei. Mutta minä olen puolestani aivan toista mieltä. Tulihan tuon juoppouden seuraukset esim. vaunuluokista äänestämisen yhteydessä surkeasti näkyviin. Äänestyksestä poisjääneet edustajat etsivät puolustukseen monenlaisia tekosyitä, kuten eräsikin toi syykseen muka sen, että hän asui kaukana kaupungista. Kun on edustajaksi valittu ja siitä saa riittävän palkan, niin ei asunnon etäisyys saa olla eduskuntatyön esteenä. Paheksumista ansaitsee myös se seikka, että eräät edustajat ovat toisinaan äänestäneet yksityisen mielipiteensä mukaisesti välittämättä ryhmän päätöksestä.

*E. Viinikainen:* Joka edustajaksi on valittu, hänen on myös velvollisuutensa täytettävä; siitä syystä ei edustajan sovi, kuten on tapahtunut, kieltäytyä valiokunnan jäsenyydestä usein löyhillä syillä. Ryhmän on pidettävä kurissa tällaiset ainekset. Surullinen ilmiö on ollut sekin, että eräät edustajat ovat puhuneet liian paljo. Olisi pitä-

nyt tyhmempien istua paikoillaan ja kuunnella viisaan näköisinä etevempien puhuessa. Ihmettelen sitäkin, että muutamat edustajat ovat antaneet porvarien agiteerata itsensä kannattamaan heidän etujaan, kuten oli laita n. s. kaljakysymyksessä.

*O. Tokoi:* Huomaan joutuneeni erittäin siveelliseen seuraan, jossa toisten virheitä ja heikkouksia pidellään säästämättä. Älkööt kuitenkaan lasikaapissa istujat heittääkö kivellä toisia samassa asemassa olevia. Täällä puhuttu rappeutumisen ei ole suinkaan kotoisin ryhmästä itsestään vaan ulkoapäin. Hämeen pohj. vaalipiirin edustajille tahdon huomauttaa, että ryhmän kokouksissa on kyllä pidetty pöytäkirjaa, jossa on mainittu, ketkä ovat olleet poissa ryhmän kokouksista. Tärkeimmissä äänestyksissä eduskunnassa on myös merkitty poissaolleet ryhmän jäsenet. Sopimattomista puhevuoroista istunnoissa ja valiokunnan kokouksissa on annettu asian mukaisia huomautuksia ja varoituksia. Sitäpaitsi on sanomalehdissä selostettu ryhmän jäsenten toimintaa. Mutta vaikeata on ryhmän ruveta julkaisemaan arvosteluja kunkin jäsenen kyvyistä. Vaikea on myöskin siellä niinkuin täälläkin estää edustajan kokonaan puhumasta pötyä, kun jokainen on mielestään paras puhuja ja tahtoo esiintyä.

Se väite, että ryhmän jäsenet muka ovat antaneet porvarien agiteerata itsensä toimimaan ja äänestämään joskus työväen vahingoksi, ei pidä paikkaansa. Täällä esimerkiksi tuodun kalja-asian laita on niin, että osa ryhmän jäsenistä piti työväelle edullisempänä vaatia kaljatehtaille verovapaita maltaita, että kalja olisi halvempaa ja parempaa, oluttehtaissa valmistettu kalja kun on huonoa. Olin silloin valiokunnassa ja kuuluin tässä syytettyihin jäseniin, enkä vieläkkään ole muuttanut silloista mielipidettäni.

Asia lähetettiin *menettelytapavaliokuntaan*.

*Kirveen lista.*

Vähäisen väittelyn jälkeen päätti kokous 59 äänellä 39 vastaan, että edustaja J. Kirveen on luettava julki luettelonsa äänestyksistä poissa olleista edustajista.

A. Halonen ilmotti vastalauseensa, väittäen päätöstä asiattomaksi, aiheettomaksi ja Kirveen luetteloa tarkistamattomaksi.

J. Kirves ryhtyessään lukemaan „luetteloon“ selitti käsittäneensä, että kysymyksessä olivat poliisimääräraha- ja rautatievaunuasiasta toimitetut äänestykset. Edellisestä äänestyksestä olivat olleet pois edustajat A. Mantere, T. Tainio, V. Viitanen, N. Valavaara, S. Nuorteva, Iida Aalle ja Jenny Nuotio, kaksi viimeksi mainittua sairaina eduskunnan luvalla. Jälkimmäisestä äänestyksestä olivat olleet poissa A. Vesa, A. Lahtinen, J. Kirjarinta ja E. Hokkanen, viimeksimainittu sairaana. Edellisessä äänestyksessä jäätiin kolmen äänen, jälkimmäisessä yhden äänen vähemmistöön.

**Kieltolakiasia.**

*Järjestävä valiokunta* ilmotti, että edustaja Hilja Pärsinen oli jättänyt kokoukselle esitettäväksi ehdotuksen samantapaisiksi *toimenpiteiksi kieltolakiasia*ssa kuin oulu-laisten edustajien taholta oli ehdotettu kunnallislakien suhteen ja samalla lausuttavaksi ankaran paheksumisen vallassa olijoille kieltolain tappamisesta.

Järjestävän valiokunnan ehdotuksesta lykättiin asia *menettelytapavaliokuntaan*.

Istunto päättyi klo 1:n aikaan.

\*

*Iltapäivänistunto.*

Kokousta jatkettiin taasen klo 4:ltä.

Puheenjohtajana oli *Matti Paasivuori*.

## Järjestösäännöt.

Kokoukselle esitettiin järjestösääntöjen muuttamista koskevat asiat (kts. „Esityksiä puoluekokoukselle III“, n:ro 7). *Järjestävä valiokunta* ehdotti, että asiat keskustelutta lähetettäisiin *sääntövaliokuntaan*. Ne, joilla on sääntöihin uusia ehdotuksia tehtävänä, jättäkööt ne kirjallisesti valiokunnalle.

Ehdotusta kannatettiin.

*J. Merivirta* piti keskustelua välttämättömänä. Eihän valiokunta voi muuten tietää, mihin suuntaan kokouksen enemmistö tahtoo säännöt laadittavaksi.

*V. Lehokas*: Ymmärrän hyvin syyn, miksi järjestävä valiokunta on ehdotuksensa tehnyt. Kokouksella on niukasti aikaa, ja jos sääntöasia kaikessa laajuudessaan otetaan keskusteltavaksi, menee kokouksen aika yksin siihen kysymykseen, siksi paljon on siinä useallakin sanomista. Puhuja sanoi sentähden kannattavansa valiokunnan ehdotusta. (Hyvä!).

Esitettiin äänestettäväksi, keskustellaanko asiasta vaiko ei.

Suurella enemmistöllä hyväksyttiin järjestävän valiokunnan ehdotus. Asia siis lähetettiin sellaisenaan *sääntövaliokuntaan*.

## Verotuskysymys.

Kokoukselle esitettiin puolueveroja koskevat asiat (kts. „Esityksiä puoluekokoukselle III“, 8).

Asiasta syntyi seuraava keskustelu:

*J. Merivirta*: En tahdo puhua verojen kantotavasta, sillä se kuuluu järjestösääntöjen alalle. — Puolueveron suuruudesta tahdon yksinkertaisesti ehdottaa, että se pysytetään entisellään. (Hyvä!) Suomalaisten ja ruotsalaisten välisestä epäsuhteesta verojen maksussa tahdon lausua, että asia olisi järjestettävä oikeammalle kannalle. Ruotsalaiset puoluejäsenet ovat vapaat puolueverosta, maksa-

vat verot vain omalle liitolleen. Samoin ovat he vapautetut paikallisista piiri- ja kunnallisveroista. He eivät ole ottaneet osaa piirijärjestö- ja kunnallisjärjestötoimintaan, puuhaavat vain työväenyhdistyksissään. He siis ovat tavallaan puoluejäseniä, mutta eivät kuitenkaan maksa puolueen yleisiä veroja ollenkaan. Tässä on olemassa aukko ja se on korjattava. Karvosen ehdottamasta sanomalehtiverosta mainitsi puhuja, että se on mahdoton. — Asia ei ole otettava vakavasti käsiteltäväksikään.

*A. Halme:* Puoluevero on pysytettävä entisellään. Sanomalehtiveron suhteen yhtyi Merivirtaan. Olisi päinvastoin aika ryhtyä ajattelemaan liikojen puoluelehtien vähentämistä, eikä mitään keinotekoista lehtien ylläpitämistä sanomalehtiverojen avulla. Esim. Porvoosta ja Lappeenrannasta joutaisivat lehdet pois. Puoluekokouksen olisi ajateltava sanomalehtiluvun rajoittamista.

### „Välikysymys“.

Mikkelin vaalipiirin edustajain taholta oli esitetty kysymys puoluekokouksen jonkun edustajan juopottelusta ja tahdottiin se nyt esille.

*V. Boman* ehdotti, että jätettäisiin se verotuskysymyksen jälkeen esitettäväksi. (Hyvä !)

*Alex. Halonen:* Minä välttämättä tahtoisin asian esille kohta, että mikkeliäiset saisivat purkaa hermostuksensa ulos ja voisivat sen jälkeen taas kylmäjärkisesti käsitellä verotuskysymystä. (Naurua.)

Päätettiin lykätä kysymys esitettäväksi verotuskysymyksen jälkeen.

### Verotuskysymys.

*Jatkettiin* jälleen verotuskysymyksen käsittelyä.

*J. Viinamäki:* Puoluevero on pysytettävä entisellään, kaikki verot yhdistettävät. Ei sanomalehtiveroa. Korotettakoon ennemmin lehtien tilaushintaa.

*A. Päiviö:* Mailla kannatetaan veron alennusta, mutta kuitenkin lienee se mahdoton, niin että pysyköön ennallaan. Sanomalehtiveroa ei ole ruvettava suunnittelemaan.

*A. Sainio:* Veroa ei ole korotettava, olkoon entisellään. Sanomalehtiveroa ei voida määrätä, sillä sanomalehtiähän lukevat ja tarvitsevat puolueeseen virallisesti kuulumattomatkin. Järjestöihin kuuluville tulisi siten kaksinkertainen taakka.

*Puheenjohtajan* ehdotuksesta rajoitettiin puheenvuorot ja puheaika 2 minuutiksi.

*V. Boman* kehoitti lähettämään asian pitemmältä keskustelulta valiokuntaan.

*V. Lehokas* puolsi puoluetoimikunnan vastaehdotusta veroitusasiassa. Se on eri päätöksellä määrättävä.

*V. Huhtala:* Agitatsiooniverosta on otettava osa sanomalehtiveroksi.

*A. Hirvonen* vastusti sanomalehtiveroa.

*A. Lehto:* Puoluevero on jo liian korkea; sanomalehtivero on epäkäytännöllinenkin.

*O. Koistinen:* Puoluevero on asetettava suhteelliseksi tuloihin; verosensus olisi laskettava.

*D. Niemelä* kannatti verojen pysyttämistä entisellään; vastusti sanomalehtiveroa.

Keskustelun päätyttyä tähän

*puheenjohtaja* keskustelussa ilmenneiden mielipiteiden nojalla katsoi kokouksen mielipiteen olevan, että *sanomalehti-veroehdotus* on hylättävä ja *puolueveron suuruus* pysyttävä entisellään.

Kokous hyväksyi käsityksen.

Verotusta koskevat ehdotukset menivät muilta osiltaan *raha-asiainvaliokuntaan*.

### „Välikysymys“.

Esitettiin nyt keskusteltavaksi ja päätettäväksi *mikkelinlääniläisten asia*.

*Puheenjohtaja* ilmoitti, että mikkeliläiset edustajat ovat tehneet „välikysymyksen“ Kotkan seurahuoneella tapahtuneesta kokouksen edustajain *juopottelujutusta*, jossa edustaja J. H. Lehtelällä oli ollut rumin osa, koska hän joutui poliisikamariin.

*J. R. Hynynen* paheksui asiaa ja tuekseen mainitsi paikkakunnan suomettarelaisen lehden asiaa koskevan uutisen. Moitti paikallista puoluelehteä siitä, ettei se ole asiasta kertonut.

Esitti, että järjestävän toimikunnan otettua selvän asiasta, syylliset lähetettäisi heti pois kokouksesta.

*A. Sivenius*: Hämeenläänin eteläisen vaalipiirin edustajaryhmä, johon Lehtelä kuuluu, on keskustellut asiasta. Huomauttaa, ettei täällä ole varattu aikaa porsasteluja varten. Ryhmä pyytää kokousta yhtymään ehdotukseen, että asia jäisi järjestävän valiokunnan tutkittavaksi ja saatettavaksi Hausjärven kunnallisjärjestön tietoon, Lehtelä kun on sieltä lähetetty.

*K. Kopila* huomautti, että asia olisi voinut jäädä siksi kun raittiuskysymys kokonaisuudessaan tulee esille.

*A. Halonen*: Arvoisa sosialidemokratisen puolueen edustajakokous! Minä olen päättänyt käyttää puheenvuoroa joka-ainoassa juopottelujutussa ja raittiuskysymyksessä, ei siitä syystä, että minä olisin juuri innokas raittiusaatteen levittäjä tahi innokas juoppouden levittäjä, mutta siitä syystä, että minä käsitän tämän yleisön tuomarina olevan miltei samanlaisen kuin suden lampaan tuomarina. Alustaja teki suuren ilmiannon, johon aion kajota. Hän sanoi, että edustajat ovat kokoontuneet Seurahuoneelle juopottelemaan. Mutta sosialidemokratian syyttäessä toveriaan, täytyy itse ottaa selko asiasta eikä uskoa suomettarelaisien lehtien juttuja. Me emme pidä suomettarelaisia syyttäjänämme. Minä olin keskiviikkoiltana seurahuoneella ja pääsin kello yhdeltä rauhassa nukkumaan vaikka minä yleensä en niinkään helposti saa unta. Minä söin Seurahuoneella ja join punssini, mutta minä en huo-

mannut mitään rähinää. Minä en hyväksy alustuksen tekijäin ehdotusta, että kokous pakottaisi asianomaisen henkilön nousemaan ylös että kokous saisi sitä häväistä, kenties mahdollisesti tervata ja kierittää höyhenissä kuten Amerikassa on joskus tehty. (Huutoja: alas, hävytöntä, melua). Olkaa rauhallisia! Minun mielestäni (Huutoja: Halosen mielestä!) Aivan niin minun mielestäni. (Melua) Ettekö uskalla kuulla! Minun pitäisi huutaa kilpaa järjestyneen työväen kokouksen kanssa, joka on päättänyt meluta. Minä pyydän ehdottaa ainoata oikeudenmukaista menettelyä tässä asiassa. Piiri se on, joka kärsii tästä jutusta, eikä puoluekokous niinkään suuressa määrässä (Kyllä!), jos joku sen edustajista juopottelee, miksemme jätä piirien rangaistavaksi. Yhdyn siis Siveniukseen. Puoluekokouksen tehtävänä on tehdä yleisiä päätöksiä. Tällaiset yksityiset asiat jätettäköön piirin edustajaryhmän asiaksi. Kokous olkoon kiitollinen sille putkassalijalle, että se omin voimin pääsi sieltä ulos, ettei tämän kokouksen tarvinnut lähteä häntä noutamaan. (Huutoja: alas, alas! Vihellystä). Ehdotan, että puoluekokous siirtyy päiväjärjestykseen jättämällä asianomaiselle ryhmälle syyllisen lähimmät rankaisu-toimenpiteet ja selittää syytetylle lieventäväksi asianhaaraksi sen, että hän omin tarmin pääsi Kotkan tunnettujen poliisien käsistä ilman että puoluekokouksen tarvitsi ryhtyä häntä avustamaan. (Alas-huutoja, vihellystä).

*H. Pärssinen:* Halonen on koettanut täällä hypnotiseerata ihmisiä. Tämä juopottelu on siksi loukkaava, että ehdotan kokouksen lausumaan Lehtelälle sen toivomuksen, että hän jättäisi edustajapaikkansa.

*O. Piisinen:* Asia olisi hyvin voinut jäädä siksi kun raittiuskysymys yleensä tulee esille. Kun kuitenkin tämä juttu on herätetty ja otettu kokouksessa keskusteltavaksi, olen kyllä itse asiaan nähden — päinvastoin kuin Halonen — sitä mieltä, että se koskee jonkunverran muitakin kuin tämän skandaalimestari Lehtelän tänne lähettäjiä.



Olemmehan useampi saaneet jo, yhdessä Lehtelän kanssa, mokomata juttua hävetä. Mutta on tyhmää ja epäoikeudellista puhua asiasta suomettarelaisen lehden uutisen pohjalla, lehden, joka täällä paikkakuntalaistenkin kesken on niin surullisessa maineessa. Pärssinen on ehdottanut, että puoluekokous lausuisi Lehtelälle toivomuksen edustajapaikkansa jättämisestä. Pärssisen ajatuksen saattaisi ehken hyväksyä, sillä eroituksella vaan, että se toivomus olisi pitänyt tai pitäisi lausua asianomaisen edustajaryhmän. Ettei kokouksella teetettäisi vähäpätöisiä ja kenties ennenaikaisia päätöksiä, ehdotan, että kokous siirtyy päiväjärjestykseen jättämällä asian asianomaisen vaalipiirin edustajaryhmän lähemmin tutkittavaksi ja tuomittavaksi.

Äänestysten jälkeen kokous hyväksyi Hilja Pärssisen ehdotuksen, jonka mukaan kokous lausui edustaja J. H. Lehtelälle toivomuksen, että hän jättäisi edustajapaikkansa kokouksessa.

*F. E. Kellosalmi* ilmotti kaupungin poliisimestarilta kuulleensa, että kysymyksessä ollut suomettarelaisen sanomalehden uutinen oli asiallisesti väärä ja totuudesta poikkeava.

*A. B. Mäkelä* ilmotti *vastalauseensa* sen johdosta, että puoluekokouksen välikyselyoikeutta on käytetty näin pikumaisessa asiassa.

Vastalauseeseen yhtyivät *V. Viitanen* ja *K. Hämäläinen*.

### Agitatsioonikysymys.

Esitettiin keskusteltavaksi kysymykset 9, 10, 11, 12 ja 13.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavaa:

*A. Nyberg*: Suomenkielisestä agitatsioonista ei täällä liene pitkiä puhumisia. Sen sijaan tahdon puhua ruotsinkielisen agitatsioonin avustamisesta. Suomenkielisten täytyisi ryhtyä avustamaan ruotsalaisia tovereja agitatsioonissa.

Ruotsinkieliset näyttävät kyllä olevan yleisessä sivistyksessä edellä, mutta kun ryhtyy puheisiin heidän kanssaan, huomaa heidän valtiollisten asiain ja sosialidemokratian tuntemisessa olevan aivan takapajulla. He ovat täydellisesti porvariain pimitämiä. Kielikysymys näyttelee vieläkin suurta osaa. Työväenasian ajaminen ruotsalaisten kesken on vaivalloista. Ruotsinkielisiä työväenyhdistyksiä on viime aikoina kolmisenkymmentä kuollut. Suomenkielisten olisi uhrattava jotain ruotsinkielisen agitatsionin hyväksi. Ruotsinkielinen rahvas on niin yksinkertaista, että „ruotsalainen kansanpuolue“ saa syöttää sille mitä pötyä tahansa. Ruotsalaisella seudulla voi käydä vielä niinkin, että sosialistiagitaattori pistetään rautoihin, joutuu kivitetäväksi, pannaan vartijat vartioimaan heitä j. n. e. Puhuja kannatti ruotsinkielisen agitaattorin palkkaamista puolueen kustannuksella. Agitaattorin olisi kuljettava kaikilla syrjäseuduillakin ja etupäässä juuri niillä, eikä ainoastaan hyväkulkuisilla paikoilla. Samalle henkilölle ei kuitenkaan pitäisi antaa ruotsinkielisen puoluelehden toimitamista tehtäväksi. Toivoi kokouksen kannattavan tätä agitaattorin palkkausta.

Puhevuorot rajoitettiin.

*J. Merivirta:* Viinikaisen pontta ei olisi täällä hyväksyttävä. Ei ole puoluekokouksen asia päättää, mitä agitatsionimuotoa missäkin piirissä käytetään, se on piirien asia. Yleistä ohjetta koko maalle ei voida antaa. Kasikisten t. y:n ehdotuksen voi yhdistää ruotsalaisen työväenliiton ehdotukseen. Puolue on vuosittain uhrannut ruotsinkieliseen agitatsioniin 1800 mk. Tätä ei ole käytetty paljon henkilökohtaiseen agitatsioniin, vaan kirjallisuuteen y. m. Ei ole voitu ottaa puhujaa, kun varat ovat olleet jaettavat useamman piirin kesken, joissa asuu ruotsalaisia. Kukaan ei mene puhujaksi kuukauden tai parin ajaksi. Jos hyväksyttäisiin ruotsalaisten toverien ehdotus, tulisivat varat paremmin käytetyiksi. Kannattaa luovutettavaksi tarkoitukseen 2,400 mk. vuodessa, että

saataisiin toimeen täysin kykenevä henkilö. Puhujalta olisi vaadittava myös suomenkielen taitoa, että hän voisi puhua suomalaisillekin, missä niitä asuu ruotsalaisten seassa. Kujalan ehdotukset esitän hylättäväksi.

*J. Kautto:* Agitatsioni olisi lopetettava, paitsi vaalikausina. Puolueen varoilla olisi toimitettava vaan valistustyötä.

*J. Viinamäki:* Piiritoimikunnat eivät ole saaneet kykeneviä puhujia. Piiriagitatsioni olisi supistettava ja agitatsioni yleensä siirrettävä puoluetoimikunnan valvonnan alaiseksi.

*V. Huhtala:* Ei sovi vielä kokonaan lakkauttaa lentävää agitatsionia, etteivät pimeimmät paikat jäisi herättämättä.

*Anton Aaltonen* esitti Tammelan kunnallisjärjestön ja Forssan t. y:n mielipiteenä, että niinsanottu lentävä agitatsioni, lukuunottamatta vaalien edellä tapahtuvaa vaalikiihotusta, olisi supistettava. Luennot ja esitelmät olisi järjestettävä useampia päiviä kestäviksi kursseiksi, ja olisi valistustyö suunnattava pääasiallisesti sosialismin perusteiden, periaatteiden ja menettelytapojen selvittämiseen. Toimeensa kykenevien puhujien puutteen poistamiseksi olisi perustettava puoluetoimikunnan valvonnan alainen puolueopisto. Jos puolueen vakinaiset tulot eivät riitä opiston ylläpitämiseksi, verottakoon puolue puoluejäseniään sitä varten asetettavalla ylimääräisellä opistoverotuksella, joka kuitenkin ei saisi nousta korkeammalle puolueen nykyistä, maaseutujärjestöjen jäseniltä kannettavaa puolueveron summaa.

*A. Närhi:* Vaaliagitatsionia on tarpeettomana vähennettävä ja siten kertyneet varat käytettävä periaatteita selventävään kasvatustyöhön. Agitaattorin toimi on järjestettävä vakinaiseksi ammattityöksi, josta maksetaan kunnollinen palkka.

*H. Marttila:* Agitatsioni olisi jätettävä kokonaan piirijärjestöjen asiaksi.

*K. H. Viik:* puolsi erikoisen luottohenkilön asettamista ruotsinkielisen työväen herättämiseksi. Huomautti ruotsinkielisten Porvoossa pitämästä kokouksesta, jossa asia oli esillä. Tosin kyllä puolue tulisi uhraamaan varoja jonkun verran enemmän kuin tähän asti, mutta varmaan hyöty vastaisi uhrausta. Viittasi vaalien tulokseen, mikä todistaa ruotsinkielisen työväestön herättämisestä olleen tosituloksia, vaikka se työ onkin ollut vaikeata. Uusia järjestöjäkin on saatu perustetuiksi hyvä joukko. Kertoili esimerkkejä Pohjanmaalta siitä, miten ruotsinkielinen porvaristo uhkaa browningeilla työväen valistajaa.

*K. V. Nieminen* kertoili työväen oloista Ahvenanmaalla. Puhujat, jotka siellä ovat käyneet, eivät ole saaneet sanottavia aikaan varsinkin kun joku on holtittomasti käyttäytynytkin. Puolsi rahaerää annettavaksi.

*S. Saarikivi:* Ruotsinkielisten toverien agitatsioonista on pidetty kauniita puheita. Sikäli kuin toimintakertomuksesta näkyy, on siihen uhrattukin puolueen varoja tuntuvasti, noin 5000 mk. viime toimikautena. Mitä on tällä aikaan saatu? V. 1907 perustettiin 29 yhdistystä, hajosi 8, v. 1908 perustettiin 3 ja hajosi 3 yhdistystä, v. 1909 on perustettu 2 ja hajonnut 2 yhdistystä. Vaaleissa oli äänimäärä v. 1907 8300 ääntä, v. 1908 9400 ääntä ja v. 1909 7700 ääntä. Eivät nämä numerot näytä edistystä. Suomenkieliset syrjäseutulaiset, jotka itsekin olisivat agitatsioonin tarpeessa, saavat maksaa tämän kalliin ja tuloksettoman agitatsioonin. Jos pantaisi ne rahat rajaseutujen agitatsiooniin, ei tulos olisi niin laiha kuin ruotsalaisten agitatsioonista. Suomalaiset kuulisivat mielellään puhujia, eivät he uhkaisi browningeilla eikä seipäillä, kuten täällä kerrotaan ruotsalaisten tekevän. — Suomenkielisestä agitatsioonista on ehdotettu jätettäväksi pois lentävä agitatsioni. Se on kuitenkin vieläkin tarpeen. Jätettäköön piirien tehtäväksi agitatsioonimuodon määrääminen.

*M. Uotinen:* Keskustelu on ollut vähän valaisevaa. Ei ole, lukuunottamatta edellistä puhujaa, puhuttu lentä-

vän ja kurssiagitatsionin välisestä suhteesta ja kumpiko niistä on toivottavampi. Herätystyössä ei puolueen taholta enään ole suuriin uhrauksiin käytävä. Yksityisiä puheita pidettäköön. Piirit huolehtikoot paikallisesta agitatsionistaan. Pitäkööt myös valistuskursseja. — Olisi ollut enempi valaistava ruotsalaisten avustuskysymystä. Ei asettunut asiassa aivan niin jyrkälle kannalle kuin edellinen. Annettakoon ruotsalaisille raha-apua, mutta puolueen ei ole ryhdyttävä palkkaamaan luottamusmiestä heille. Jätettäköön sen palkkaaminen heidän omaksi asiakseen.

*Hanna Malm:* Edellinen puhuja ja Saarikivi ovat lausuneet ruotsalaisen luottamusmiehen palkkaamisesta, mitä tahdoin sanoa. Jätettäköön avustus vaalipiiritoimikunnille niissä vaalipiireissä, joissa on ruotsalaisia. Piiritoimikunta järjestäköön senkin agitatsionin.

*V. Boman:* Agitatsionia on kahdenlaista. On yleistä ja paikallista. Viinamäen ehdotus, että koko agitatsioni jätettäisiin puoluetöimikunnan huostaan, on mahdoton. Mitä jää silloin tehtäväksi piirijärjestöille. Paikallinen agitatsioni jääköön edelleen piiritoimikuntien järjestettäväksi. — Yhtenäistä agitatsionimuotoa koko maalle ei voida määrätä. Yhdessä piirissä tarvitaan lentävää agitatsionia, toisessa kurseja, kolmannessa näitä molempia rinnakkain. Agitatsionimuodosta päättäköön kukin piiri itse. Täällä lausuttakoon mielipide vain puolueen kustantamasta agitatsionista. Puolueen agitaattoreja ei olisi käytettävä tilapäisiin puheisiin. Olisi toimeenpantava vain agitatsionikursseja. Sitä varten olisi palkattava 4 puhujaa, jotka kävisivät kurseilla ympäri maan. Puoluetöimikunta ei ole pannut tikkua ristiin eri piirien järjestötoiminnan yhtäläistyttämiseksi. Se olisi korjattava. Kaksi agitaattoria saisi olla yksinomaan järjestäjinä. — Närhi huomautti agitaattorien tehtävänsä kehittämisen tarpeellisuudesta. Sitä ehkä pidetään luonnottomana, mutta se on totta. Agitaattorit tarvitsisivat aikaa itseään kehittääkseen. Puoluekokouksen

olisi lausuttava toivomus, että piirit antaisivat agitaattoreilleen tätä tarkoitusta varten vapautta ja että siltäkin ajalta maksettaisi palkka. Viinikainen on ehdottanut agitatsioniajaksi 7 kuukautta vuodessa ja 5 kuukautta vapaaksi ajaksi. En tahdo mennä niin pitkälle. Ehdottaisin työskentelyajaksi 10 kuukautta ja vapaaksi ajaksi 2 kuukautta. Nyt koetetaan jokaisessa piirissä ajaa agitaattoreilla niin paljon kuin mahdollista. Luonnollista on, että he siinä leikissä pian kuluvat.

*A. Halonen:* Yhdyn siihen käsitykseen että piiriagitatsioni ei ole järjestettävä täällä. Puolueen agitatsionistakai nyt onkin puhe. Ruotsinkieliseen agitatsioniin varojen myöntämistä kannatan. Puolueen nykyisten puhujain toimet olisi järjestettävä siten, että he kiertelisivät vain tarkastamassa ja yhtenäistytymässä eri piirien toimintaa. Näitä järjestäjiä voisi olla kaksi, kuten puolueen puhujia tähänkin asti.

*K. Lehtimäki* puolsi ruotsinkielisten anomusta, huomauttaen, että sen agitatsionin järjestäminen olisi jätettävä puolueoimikunnan asiaksi. Kaskislaisten anomusta ei kannattanut. Puolsi luentokursseja.

Asia lähetettiin näillä evästyksillä *agitatsionivaliokuntaan*.

### Vastaussähkösanoma Ruotsin maajärjestöltä.

Kokoukselle oli saapunut ja esitettiin seuraavansisältöinen sähkösanoma:

„*Puoluekokous.*

Kotka.

Osoitetusta myötätunnosta ja avustuksesta jättiläis-taistelussamme lausumme taistelevien ruotsalaisten työläisten puolesta lämpimimmän kiitoksen. Selvemmin kuin milloinkaan ennen on työläisten luokkayhteenkuuluvaisuus

ilmennyt hyödyksi jatkuvalla taistelulle suuren päämäärämme saavuttamiseksi. Taistelu jatkuu vähentymättömin voimin. Onnea työlle.

*Ruotsin maajärjestön puolesta:*

Lindqvist.“

Lähetäjille kohotettiin kolmikertainen eläköönhuuto.

### **Nuorisoliittoasia.**

Esitettiin käsiteltäviksi kysymykset 14 ja 15.

Keskustelussa lausui

*H. Ahmala:* Täällä on jo esitetty eräältä taholta sellaista, että melkein peloittaa vastustaa nuorisoliiton puolelta tehtyä anomusta. Mutta jos kerran varoja myönnetään, on puolueen myös päästävä kontroleeraamaan liiton toimintaa.

*Matti Autio:* Yhdyn käsillä olevassa asiassa melkein kokonaan alustukseen ja tahtoisin ainoastaan lisätä siihen vähän. Sosialidemokratisen nuorisoliikkeen erillään oloa puolueesta en puolusta yksinomaan rahallisista syistä, mitkä on jo alustuksessa mainittu, vaan ennen kaikkea siksi, että se on hyödyllistä, jopa välttämätöntä niiden aatteiden levenemiselle, joita nuorisoliike edustaa. Onhan tunnettua, että löytyy ylt'ympäri maattamme nuorta väkeä, mikä ei katso, rahvaaseen kuuluvanakaan, arvolleen sopivaksi liittyä sosialidemokratiin järjestöihin, mutta niillä paikkakunnilla, missä on meidän nuoriso-osastojamme, on joku määrä porvarillisiin piireihinkin lukeutuvaa nuorisoa tullut mukaamme. Edelleen puolustan mielipidettäni sillä tosiasialla, että eri ikä-asteilla olevat henkilöt, vaikka heidän maailmankatsomuksensa olisikin samanlainen, monessa tärkeässä asiassa ovat erimieltä.

Erytisesti kiinnitän huomiota itäiseen taantumukseen. Sitä vastustaessa tahtoo sosialidemokratinen nuori-

soliike olla ensimmäinen ja rohkein. Sotilaskysymyksessä samoin on kantamme selvää kuin päivän valo. Vastustamme militarismia kaikissa sen ilmenemismuodoissa ja uskallamme — jos niin tarvitaan — kiihottaa Suomen nuorisoa yleiseen *asevelvollisuuslakkoon*. Työnselkkaus- ja lakkotapauksissa tahdomme saada nuorukaiset ymmärtämään, että „työnhaluinen“, toveriensa pettäjä, on lurjus. Kirkon farisealaisuutta me vastustamme julkisesti ja vallan rehellisesti, emmekä tahdo tyrkyttää mielipiteitämme valmiina, emme edes sosialidemokratiasta, me vain esitämme nuorisolle eri aatteet ja yhteiskunnalliset suunnat nuorison tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi. Ja tässä työssämme tarvitsemme sosialidemokratisen puolueen sekä siveellistä että aineellista tukea ja turvaa. Mitä tulee тов. Ahmalan huomautukseen puoleen tarkastuksesta meidän menettelymme suhteen, ei minulla ole mitään syytä vastustaa sitä, kunhan ei vaan meitä tahdota orjuuttaa. Jos minä yksityisenä olisin jonkun mielestä liian jyrkkä, niin ei se saa tähän asiaan vaikuttaa, sillä minä en ole edes liittotoimikunnan jäsen.

*Puheenjohtaja* ehdottaa rajoitettavaksi puheenvuorot ja puheajan määrättäväksi korkeintaan 5 minuutiksi.

Ehdotus hyväksytään.

*J. Kujala:* On valvottava, ettei pääse vieraita aineksia puolueeseen. Nuorisoliiton keskuudessa on ilmennyt bergengreniläistä suuntaa. Liiton on kuuluttava puolueeseen, että puolue voi sitä valvoa. Rahalliset syyt on poistettava sitä estämästä.

*J. K. Lehtinen:* Autio puhui suuria sanoja, teot ivannevat niitä. Ei puoluekokousta voida millään peloitella. Jos suomettarelaiset onnistuisivat hetkellisesti vetämään mukaansa työläisnuorisoa, tulee se sieltä vielä meidän joukkoomme. Avustusta voidaan vasta sitten puoltaa, kun liitto on puolueen järjestösääntöjen alainen. Sanotaan, ettei liitto ole toiminut puoluetta vastaan. Täällä Autio jo on puhunut sellaista, jota tuskin voisi kernaasti alle-



kirjoittaa. Autio teki nuorisoliitolle karhun palveluksen. Nuorisoliiton kokousten pöytäkirjoissakin on sellaista, josta voi olla eri mieltä. Liittoa on vaadittava kohtuullisen kurin alaiseksi.

Keskustelun jatko lykättiin seuraavaan päivään.

Laulettiin „Sä lippu puhdas punainen“.

Kokous päättyi k:lo 7 i. p.

## Viides kokouspäivä.

Sunnuntaina 12 p:nä syyskuuta.

### *Aamupäivänistunto.*

Kokous aloitettiin k:lo 9:ltä.

Puheenjohtajana toimi *F. E. Kellosalmi*, ohjelmakysymyskeskustelusta alkaen *A. B. Mäkelä*.

Toimitetussa *nimenhuudossa* merkittiin poissaoleviksi: A. Päiviö ja T. Typpö.

### Myöhästynyt esitys.

*Järjestävä valiokunta* ilmotti, että Sulho Leppä oli sille jättänyt kokoukselle esitettäväksi erään alustuksen. Siihen nähden, että alustus oli myöhemmin esitetty kuin järjestösäännöt määräävät, ehdotti järjestävä valiokunta sen jätettäväksi huomioonottamatta.

Ehdotus hyväksyttiin.

### Tervehdys ruotsalaisilta tovereilta.

Kokoukselle oli saapunut ja suomennettuna luettiin seuraavan sisältöinen sähkösanoma:

„Tukholma 11. IX. 09.

*Sosialidemokratinen puoluekokous.*

Kotka.

Vaikka olosuhteet ovat tehneet mahdottomaksi lähettää erikoisen edustajan Teidän kokoukseenne, seuraa ruotsalainen veljespuolue, joka juuri on saanut kokemuksia luokkataistelun kaikkea vallitsevasta yhteiskunnallisesta voimasta, Teidän työtänne, toivottaen, että liikkeenne yhä edelleen ulkonaisesti ja sisäisesti kehittyisi Suomen kansan tulevaisuuden ainoana vankkana tukena.

Puoluehallinnon puolesta:

*Branting*“.

Ruotsin sosialidemokratialle kohotettiin kolmikertainen eläköönhuuto.

**Nuorisoliittoasia.**

*Jatkettiin* keskustelua nuorisoliittoasiasta.

Keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

*O. Piisinen:* Kuopion sos.-dem. nuoriso-osasto on lähettänyt meille Kuopion läntisen piirin edustajille kirjelmän, jossa ilmoitetaan osaston käsitelleen nuorisoliittoasiaa ja päättäneen puoltaa Vankkojen ehdotusta sekä kehoitetaan myös meitä täällä sitä kannattamaan. Olen tämän evästyksen tahtonut tuoda kokouksen tietoon. Omasta puolestani en kuitenkaan, vaikka lämpimästi harrastankin nuorisoliikettä, sellaisenaan hyväksy Vankkojen ponsia. Ponsissa esim. pyritään määrittelemään agitaattorien matkoja. Sellainen ei kuulu puoluekokoukselle. — Mitä itse nuorisoliiton merkitykseen tulee, niin ei ole samantekevää puolueelle, missä hengessä nuorisomme kasvaa. Nuoriso on saatava meidän harrastuksiamme kannattamaan ja

sentähden on sos.-dem. nuorisoliike välttämätön. Kuitenkin täytyy puolueella olla täydet takeet tämän liiton kontrollista. — Varojen myöntämisen suhteen täytyy olla vähintään epäilevällä kannalla. Jos varoja ei ole riittävästi, niin mistä niitä annetaan? Täällä tulee kysymykseen rahamenoja vaativia tärkeitä asioita. Jos on ratkaistava esim. työväensihteeristön perustamisen ja nuorisoliiton avustamisen välillä, niin selvää on, että puolueelle on edellinen paljon tärkeämpää.

*Hilja Pärssinen:* Köyhälistönuorison kehitys ei ole samantekevää. Ei pitäisi jättää nuorisoa yksinomaan porvarillisten nuorisoseurojen haltuun. Suomettarelaiset esim. perustavat nykyisin innolla „kansallisia“ nuorisoliittojaan ja uhraavat siihen paljon. Meidän puolueemme on pyrittävä valloittamaan nuoriso helmaansa. Nuorisoliitolle kannattaa uhrata. Työstä nuorison keskuudessa lähtee siveelistä sekä aineellista voittoa. — Kun nuorisoliiton kuulumisesta puolueeseen on syntynyt erimielisyyttä, ehdotan sellaista välimuotoa, että puolue kannatuksensa ehdoksi vaatisi nuorisoliiton 18 vuotta vanhemmat jäsenet kuulumaan puolueeseen, mutta sitä nuoremmat annettaisiin olla ulkopuolella. Lisäksi olisi ehdoksi asetettava, että puolue-toimikunta saa valita jäsenen nuorisoliiton toimikuntaan.

*A. Kallio* yhtyi Pärssisen ehdotukseen.

*E. Viinikainen:* Nuorison valistamisesta sosialidemokratisessa hengessä ei voi olla muuta kuin yksi mieli. Ainoastaan tavasta, miten se tehdään, on erimielisyyttä. Autio on puhunut liiton repäisevästä meiningistä. Minä kannatan sellaista, jos se esiintyy muussakin kuin suurissa sanoissa. Ei olisi mielestäni puolueen annettava liitolle raha-apua. Paljon tärkeämpää kuin tämän 1,500 markan antaminen, olisi se, että puolue velvottaisi kaikki agitaattorinsa puhumaan asiasta. Silloin tulisi liitolle kymmeniä, jopa toisina aikoina satojakin agitaattoreja yhden sijasta. On annettava liiton olla puolueen ulkopuolella, mutta kontrollia on siitä pidettävä. Olisi yhdistettävä nämä ehdo-

tetut viisi pontta. Nuorisoliikkeen vastustamisesta yhdistyksissä on lausuttava vakava varoitus.

*Hanna Ranta:* Turun eteläisen vaalipiirin edustajat ovat keskustelleet asiasta ja tunnustavat nuorisotyön merkityksen. Pidetään suotavana pyydetyn avustuksen myöntämistä, mutta ehdoksi olisi asetettava, että puoluetoimikunta saa lopullisesti hyväksyä liiton agitaattorin toimeensa. — Aution esitys nuorisoliiton ohjelmasta ei ole oikea. Esim. sotilaskysymyksessä on liitto viimeisessä edustajakokouksessaan asettanut kansanmiliisin kannalle, aivan samalle kuin puoluekin. Jotkut yksilöt voivat olla eri mieltä. — Jos puolue ottaisi nuorisoliitto-asian huostaansa, tulisi siitä hyötyä sekä liitolle että puolueelle.

*H. Jalonen:* Sos.-dem. nuorisoliitto on tietääkseni omaksunut sosialidemokratisen ohjelman. Ensimmäisessä kokouksessaan Tampereella se liittyikin puolueeseen. Toisessa kokouksessaan Vaasassa päätti se erota puolueesta. Syyksi sanottiin maksukyvyttömyys. Vankkoja vakuuttaa samaa vieläkin. Mutta Autio sanoo syynä olleen sen, että saataisiin herrasnuorisoa mukaan. Jos se on ollut syynä, on syy ollut kaikkea muuta kuin hyväksyttävä. Onko tarkoitus saada liittoon herraskaisia provoseeraamaan nuorisomme rosvoliigoihin? Autio sanoo liiton taistelevan taantumusta vastaan. Sitähän tekee koko puolue. On sanottu, ettei saa sitoa nuorison käsiä, mutta minä sanon, että täysin vapaita käsiä emme saa myöntää. Hämeen eteläisen piirin edustajat ovat olleet sitä mieltä, että nuorisoliikettä on välttämättä kehitettävä. Ponneksi esittävät: Koska sosialidemokratinen nuorisoliike on työläisnuorison yksi tarpeellinen järjestäymistapa, niin kehoittaa kokous 1) kaikkia puolueen puhujia antamaan ohjeita nuoriso-osastojen perustamisessa, jotka osastot liittykööt alaosastoina työväenyhdistyksiin; 2) lopettamaan muutamilla paikkakunnilla esiintyneen sos.-dem. nuorisoliikkeen vastustamisen; 3) senjälkeen kuin sos.-dem. nuorisoliitto on yhtynyt puolueeseen annetaan sille 1,500 mrakan avustus

vuosittain seuraavaan puoluekokoukseen asti luentoja varten.

*Anton Huotari* yhtyi Pärssisen ajatukseen, ettei nuorisomme kasvatusta ole samantekevää. On koetettava liittää nuorisosoos.-dem. harrastusten piiriin. Meidän on muistettava tulevaisuuttakin ja katsottava, että nuorisosta nousee uutta aattemme kannattaja-joukkoa. Puolueen ja nuorisoliiton keskinäisiin suhteisiin nähden yhtyi myöskin Pärssisen esitykseen. Emme voi vaatia koko nuorisoliittoa puolueeseen, koska siihen kuuluu niin nuoria henkilöitä, että heillä ei ole varaa suuriin jäsenmaksuihin. Vaadittakoon ainoastaan 18 vuotta vanhemmat liiton jäsenet kuulumaan puolueeseen.

*K. Saari* kannatti Pärssisen ehdotusta, huomauttaen, että piiriagitaattorit on velvoitettava nuorisosiasta puhumaan.

*T. Kallio* huomautti Autiolle joutavasta sanakoreilusta. Jos avustusta annetaan, on nuorisoliiton kuuluttava puolueeseen ja toteltava puolueen päätöksiä.

*E. Huhtinen, O. Niinipuro* ja *J. Tuominen* kannattivat Pärssisen ehdotusta.

*J. Kotiranta:* Jos olisi varoja, voisi antaa puolueeseenkuulumisehdolla. Puolueen puhujat voisivat kyllä asiaa auttaa.

*A. Nyberg* kannatti Pärssisen ehdotusta.

*A. Laine* hyväksyi alustajan ponsiehdotuksen, mutta tahtoi määrättäväksi ikärajan, miten kauan saa nuorisoliittoon kuulua.

*M. Autio:* Jalonen heitti ilkeämielisen väitteen, että muka nuorisoliike olisi jotain rikoksellista. Minä kehoitan häntä lukemaan tarkemmin sanomalehtiä, siellä näkee enemmän rosvouksien yhteydessä niitä „puhtaita“ sosialidemokrateja kuin meitä nuorisoliikkeen miehiä. — Piiriagitaattorit eivät kykene puhumaan tästä kysymyksestä, en siis hyväksy Viinikaisen ehdotusta. Kummastelen toveri Piisisen kantaa, kun hän nuorisosi-osaston jäsenenä

asettaa työväensihteeristön nuorisoliikkeen etupuolelle. — Myönnän, että sotilaskysymyksessä on Vaasan kokouksen päätös yhdenmukainen sos.-dem. puolueen kansanpuolustuksen kanssa. Mutta väitän, että tarpeen tullessa teistä enemmistö on minun kanssani yleisen asevelvollisuuslakon kannalla.

*H. Puro:* Oliko sosialidemokratinen puolue 3-vuotisena niin horjumaton kuin täällä on vaadittu nuorisoliiton olemaan? Eikä kuitenkaan liittoa vastaan ole voitu tuoda päteviä syytöksiä. Anarkismipelkokin on suotta.

*V. Vankkoja:* Mitä Autio on täällä puhunut, on hän puhunut omaan laskuunsa, ei liiton puolesta. Kyllä nuorisoa, päinvastoin kuin eräs puhuja väitti, voidaan viedä porvarillisiin nuorisoseuroihin, jos ei estetä. Ruotsista kirjoitettiin vasta, että ellei puolue olisi ottanut ajoissa nuorisoliittoa omakseen, ei puolue olisi vielä nykyisen suuruinen. Kun me nyt saisimme puolueelta tämän avustussumman, niin että päästäisiin jaloillemme, emme sitten enää tahtoisi.

Keskustelun päätyttyä tähän, *puheenjohtaja* ehdotti, että äänestettäisi, valiokunnalle ohjeeksi, siitä, onko Nuorisoliiton ehdottomasti kuuluttava puolueeseen vaiko ei.

Päätettiin äänestää.

Toimitetussa äänestyksessä 53 äänellä 50 vastaan päätettiin, että liiton ei tarvitse kuulua puolueeseen.

Suhteen lähemmän määrittelemisen pohtiminen jäi *agitatsioonivaliokunnan* asiaksi, jonne kysymys kokonaisuudessaan lähetettiin. Asian rahapuoleen nähden saa valiokunta, jos katsoo sen tarpeelliseksi, pyytää raha-asiain valiokunnan lausuntoa.

### **Muutoksia työjärjestykseen.**

*Järjestävän valiokunnan* kautta kokoukselle tulleen raha-asiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin ensimmäisinä ottaa evästyskeskustelun alaisiksi raha-asioita

koskevat kysymykset. Niiden jälkeen käsitellään mietinnöt, sikäli kuin niitä valiokunnista valmistuu. Muuten käsitellään asiat ennen päätetyssä järjestyksessä.

### Ihanneliittokysymys.

Esitetään evästyskeskustelua varten kysymys 41.

Asiasta käytettiin seuraavat puheenvuorot:

*Maria Raunio:* Naisten liittokokous päätti kääntyä puoluekokouksen puoleen pyynnöllä, että se myöntäisi varat ihanneliiton työn järjestämiseen maassa. Jokaiselle täällä olevalle lienee selvää agiteeramattakin, mistä merkityksestä köyhälistön vastaiselle luokkataistelulle tulee olemaan se, että köyhälistön luokkaan kuuluvat saavat jo lapsuudestaan kasvatuksen, jonka kautta heidät johdetaan sosialististen aatteiden piiriin.

Me nykyisin puolueessamme toimivat olemme saaneet sisällisesti taistella niitä ennakkoluuloja vastaan, joita kaikella tavalla porvarillinen niin koti- kuin koulukasvatuskin tarjoaa. Meidän puolueeseen liittymisemme on johtunut luokkakokemuksista, luokkavaistoista. Useampi on saanut ensi askeleitaan ottaa vailla yhteiskunnallista selvänäköisyyttä. Mutta vaikka puolueessamme toimivat vanhemmat ovatkin taistelleet itse sisällisten ristiriitojen rikkirepiminä, eivät he kuitenkaan kykene, eivät voi parhaalla tahdollaankaan antaa lapsilleen tarkoituksenmukaista kasvatusta, vaan on heidän lähetettävä lapsensa ahjoihin, joissa näihin lietsotaan taas kaikki porvarilliset käsitteet, käsitteet sellaiset, jotka ovat omiaan kasvattamaan nöyriä vallassaolevain luokkain palvelijoita. Yhä enenevällä innolla näemmekin porvarillisten tekevän työtä asemansa vahvistamiseksi nousevan sukupolvenkin keskuudessa. He perustelevat kansa- ja oppikoulujen lisäksi sunnuntaikouluja etupäässä juuri hankkiakseen tilaisuuden luokkakäsitteitä himmentävään kasvatukseen köyhälistön keskuudessa. Köyhälistön äidit useinkin lähettävät sinne

lapsensa joko tietoisina tai tietämättöminä siellä tarjolla olevan kasvatuksen epäpätevyydestä, kun muutakaan, johon lapsensa lähettäisivät, ei ole tarjolla. Senvuoksi on puolueen nyt jo, voidaksensa edes osapuilleen korvata sitä vahinkoa, jonka yhteiskunta tekee jättäessään kasvattajat vaille yhteiskunnallista selvänäköisyyttä, kiinnitettävä enemmän huomiota lasten kasvatukseen.

Varojen puutteessa ei ole mitään yhtenäistä koko maata käsittävää ihanneliittotyötä järjestetty. Ei löydy kysymystä valaisevaa kirjallisuutta, ei ole voitu toimeenpanna maata käsittäviä opettajakursseja, eikä siis ole ollut saatavissa kykeneviä opettajiakaan.

Esitti naisten kokouksen ponnet, jotka sisältävät seuraavaa:

Naisten liittotoimikunta valitsee koko maata käsittävän 5-henkisen ihanneliitto-toimikunnan johon toimikuntaan puolue-toimikunta valitsee, jos haluaa, yhden jäsenen. Komitean tehtävänä on toimittaa lastentajuista kirjallisuutta.

Kokous kääntyy sos.-dem. puoluekokouksen puoleen pyytäen raha-avustusta ihanneliittotyön järjestämiseen ja neuvojan palkkaamiseen 2,000 mk. vuosittain.

Välttämätöntä on, että ihanneliittotyötä varten palkataan neuvoja, jonka tehtävänä tulee olemaan sen toimeenpano, mitä toimikunta liittojen perustamisesta ja opettajakursseista päättää, kirjevaihdon hoito y. m. mitä toimikunta katsoo tarpeelliseksi.

*Anton Huotari* ehdotti asian lähetettäväksi ilman pitempää keskustelua agitatsioonivaliokuntaan, jonka on avustukseen nähden pyydettävä raha-asiainvaliokunnan lausuntoa.

*O. Piisinen* kannatti edellistä.

*R. Penttinen* kannatti avustuksen myöntämistä.

*H. Ranta* kannatti Raunion ja Huotarin ehdotuksia.

*T. Uski* sanoi ettei ihaile erikoisesti ihanneliittoja eikä nuorisoliittojakaan. Mutta ennen olisi annettava rahaa nuorisoliitolle kuin ihanneliitolle.



*P. Astikainen:* Kun ei sanota olevan rahaa opistokysymyksen toteuttamiseenkaan, miten sitä riittäisi tähän!

Kysymys lähetettiin *agitatsioonivaliokuntaan*, joka rahapuoleen nähden saa pyytää raha-asiainvaliokunnan lausuntoa.

### Ruotsalainen pöytäkirja.

Esitettiin ehdotus 40, joka keskustelutta lähetettiin raha-asiainvaliokuntaan.

### Työväensihteeristö.

Esitettiin ehdotus 31 sekä sen yhteydessä puoluetöimikunnan toimintakertomuksesta oman lakimiehen palkkaamista koskeva kohta.

Ehdotettiin kysymys lähetettäväksi ilman keskustelua raha-asiainvaliokuntaan.

*V. Heimonen* toivoi, että tämä kysymys asetettaisiin aivan ensimmäiseksi. Tämä laitos on työväelle välttämätön, siksi olisi se toteutettava mahdollisimman pian.

Asia lähetettiin *raha-asiainvaliokuntaan*.

### Mielenosotusmerkit.

Esitettiin ehdotukset 34 ja 35.

Kysymys lähetettiin keskustelutta *raha-asiainvaliokuntaan*.

### Ohjelmantarkistusta koskevat ehdotukset.

Esitettiin ehdotukset 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ja 26.

Keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

*Hilja Pärssinen:* Uudenmaan vaalipiirin edustajaryhmä tahtoo merkitä yksimielisen kantansa erinäisissä kohdissa. On tehty ehdotus, jonka mukaan puolueohjelmaan olisi otettava kohta, missä määrätään vaatimuksemme Suomen

valtio-oikeudellisesta asemasta. Totta on, että puolueen valistustyössä ei ole tarpeeksi selvitetty perustuslakiemme luonnetta ja kuinka perustuslakimme ovat riippuvaiset persoonallisesta suhteesta Venäjän hallitsijaan. Tätä valaistakoon samalla kun tehdään selvää Venäjän kansanvaltaisten aineiden kesken esiintyvistä eri ajatussuunnista. Mutta tehtäköön tämä tavalla, joka ei näytä sekaantumiselta Venäjän sisällisiin asioihin, kuten asian alustajakin on esittänyt. Sen sijaan ohjelmaan ei tästä mitään kohtaa ole otettava, sillä kun kerran nykyoloissa puolustamme Suomen itsehallintoa, niin on itsestään tämän kanssa johdonmukaista, että sellainen on kantamme kaikissa oloissa. Menettelytavan yhteydessä tämä asia aina tarkemmin ajakseen puoluekokouksissa määrättäköön. Nuorisoliitto „Facklanin“ ehdotusta uskontopykälän muuttamisesta ei myöskään kannatettu. Yleensä ohjelman uusimisessa asetuttiin Kuusisen ehdotuksen kannalle.

*Yrjö Sirola:* Riensin pyytämään puheenvuoroa, varottaakseni ettei keskustelu menisi kokouksen menolle turmiolliseen suuntaan, kuten edellinen puhuja sitä yritti tehdä. Minä pidän ohjelman uudestaan järjestämistä täällä mahdottomana ja siksi on keskustelu ohjelman yksityiskohtien muodostamisesta vallan joutavaa. Mitä tulee suhteeseemme Venäjään, niin riittää aivan hyvin se, mitä menettelytapakysymyksen yhteydessä siitä lausutaan. Se ei millään tavalla estä sitä, että tilaisuuden sattuessa haluaisimme järjestää suhteemme Venäjään niin kuin hyväksi näemme. Ehdotan, että puhujat jättävät sen asian kokonaan sikseen. Ehdottaisin Kuusisen alustuksen nojalla, että ohjelmakohtain yksityiskohtainen käsittely jätettäisiin sikseen. Kuusisen alustuksen kolmas ponsi, jossa hän katsoo, että jokaista Forssan ja Oulun kokousten maatalousohjelman yksityiskohtaa ei pidettäisi puolueen jäsenille sitovana, on sellainen, että siitä ehkä voitaisiin joku sana sanoa. (Hyvä!)

*Puheenjohtaja:* Sirolan ehdotuksen johdosta pyydän

kysyä, hyväksytäänkö hänen esityksensä, että nyt evästyskeskustelussa lausuttaisi mielipiteitä ainoastaan siitä, hyväksytäänkö Kuusisen ehdotus näissä Forssan ja Oulun kokousten muutamien päätösten sitovaisuutta koskevissa osissaan.

Kokous hyväksyi Sirolan ehdotuksen.

*T. Kallio:* Järjestöni on evästännyt, ettei tarvitsisi jyrkästi pysyä noiden ohjelmien kannalla, jos katsotaan, ettei joku kohta ole oikeaan osattu. Esim. maatalouskysymyksessä oltiin Pohjolan alustuksen kannalla.

*E. Ræaro:* Vaasan itäisen piirin edustajat katsoivat että vaikka ohjelma kaipaisikin tarkastusta, ei olisi Kuusisen ehdotusta siinä muodossaan hyväksyttävä. Jos lähettäisi peräytymään maatalousohjelmasta eikä uutta varmaa tilalle pantaisi, asetettaisi puolueen leveneminen maaseudulla vaaranalaiseksi. On pysyttävä entisissä päätöksissä siksi, kunnes on uusi päätös voimaan saatu. Mitään ohjelmatonta aikaa ei saa olla. Kysymyksestä riippuu paljon. Niin kauan kuin maatalouskysymys on ratkaisematta, ei ammatillinen liikekään menesty.

*Anton Huotari* yhtyi Kuusisen ehdotukseen, mitä tulee näiden muutamien ohjelmakohtien ehdottomaan sitovaisuuteen. Halusi yhtyä myös Viinikaisen ehdotukseen, että erikoinen vaaliohjelma olisi poistettava.

*O. Tokoi:* Minun mielestäni Kuusisen ponsiehdotus maatalousohjelman suhteen on oikeaan osattu. Koko meidän maatalousohjelmamme on minun käsittääkseni syntynyt enempi muotiasiana kuin sos.-dem. periaatteita silmällä pitäen. Tilattoman väestön yhä kasvava lisääntyminen ja se harrastus, jolla porvarit ovat lähteneet niiden asemaa parantamaan, on ollut omiaan houkuttelemaan sosialidemokrateja vaalikalastusinnossaan määrittelemään ohjelmansa, joka useissa suhteissa on hyvin pikkuporvarillinen. Luulen, että meillä ei ole syytä keino-tekaisella tavalla lisätä pikkuviljelijäin luokkaa, asettamalla rajoja kuinka paljon saa omistaa maata ja sillä ta-

valla vastustaa kapitalismin kehittymistä maatalouden alalla. Ne tulokset, mitä on saavutettu, näyttävät, että missä pikkuviljelys on kehittynein, niillä seuduilla on sosiaalidemokratialle ollut kaikkein vähemmän maaperää. Pienviljelijä, parannettakoonpa hänen asemansa millä keinoin hyvänsä, on sellaisessa asemassa, ettei hän tiedä onko hän työläinen tahi ei, hänen toimintansa on sidottua eikä hänellä ole toimintamahdollisuutta siinä laajuudessa kuin tavallisella työmiehellä. Näitä seikkoja silmällä pitäen olen tullut siihen tulokseen, että Kuusisen ehdotus olisi hyväksyttävä.

*K. Kopila:* Järjestöni on evästännyt hyväksymään Kuusisen ehdotuksen. Maatalousohjelmassa on hyväksytty pääasiassa Jukka Pohjolan esitys. Kuitenkin on pidetty hänen esittämiään yhdelle viljelijälle annettavia maapaloja liian pieninä. Olisi määrättävä ne Etelä-Suomessa 12 ja Pohjois-Suomessa 20 hehtaariksi. Viljelyspakon alaisuudesta vapaan maan suuruus olisi niinkään korotettava Etelä-Suomessa 30 hehtaariin ja Pohjois-Suomessa 50 hehtaariin. Veron suhteen ei ole asetettava rajoja. Muuten on asia jätettävä eduskuntaryhmän haltuun.

*J. Juntikka* yhtyi Tokoihin.

*J. Kovanen* kannatti Raearon ehdotusta. Jos maatalousohjelmasta luovutaan, synnyttää se pahaa verta maa-seuduilla. On „laillisuuden“ kannalla. Entinen „laki“ on pidettävä voimassa niin kauan kuin se on laillisesti muutettu. Pohjolan alustukseen nähden yhtyi Kopilaan.

*K. Huhtala:* Otettakoon lisäksi maatalousohjelmaan vaatimus, että joutavat liikamaat tilallisilta otettaisiin tilattomille. (Huutoja: Ei yksityiskohtiin!).

*O. Koistinen* kannatti Pohjolan ehdotusta.

*E. Käkelä* moitti Pohjolan ehdottamia maapalstoja liian pieniksi.

*Fr. Rantanen* ehdotti kokouksen hyväksyttäväksi: Koska puolueen sekä periaatteellinen ohjelma siltä osaltaan, joka koskee maatalouskysymystä, että maatalous-

ohjelman käytännölliset uudistukset on huomattu olevan kaikin puolin, enemmän harkinnan ja tutkimisen tarpeessa, katsoo puoluekokous tarpeelliseksi heti asettaa komitean maatalousohjelmaa perinpohjaisesti tarkastamaan, ja pysyy puolue siihen asti kuin uusi puoluekokous on maatalouskysymyksessä kantansa määrännyt Forssan ja Oulun kokousten maatalousohjelmoin vaatimusten kannalla.

*J. Tossavainen* ilmoitti vastalauseensa siihen, että asiasta on niin vähän tahdottu keskustella.

Asia meni koko laajuudessaan *ohjelmavaliokuntaan*.

### Juutalaiskysymys.

Viipurin kunnallisjärjestö oli alustusten esittämisaikana puoluetoimikunnalle ilmottanut, että se aikoo kokouksessa keskusteltavaksi esittää juutalaiskysymyksen, ja luvannut siitä suullisen alustuksen.

*Järjestävä valiokunta* ehdotti, että asian alustajan sallittaisi jättää, jos hän tahtoo, ohjelmavaliokunnalle ehdotuksensa asiassa valiokunnan huomioonotettavaksi muiden ohjelmamuutosehdotuksien ohella.

Ehdotus hyväksyttiin.

### Rosvosakkien vastustaminen.

Esitettiin *Eetu Salinin, Oskar Tokoin, A. B. Mäkelän, Karl H. Viikin ja Santeri Mäkelän* allekirjottama *menettelytapavaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

*„Puoluetoimikunnan ja -neuvoston toiminnasta  
rosvosakkien vastustamisessa.*

Ottaen huomioon,

1) että Oulun puoluekokouksessa elokuun lopulla 1906 valitut puoluetoimikunta ja -neuvosto, kuten näkyy niiden lausunnosta lokak. 13—14 p:ltä 1906, heti toimeensa astuttuaan ryhtyivät toimenpiteisiin saattaakseen kaikille mahdollisesti vielä epäselvyydessä oleville selväksi, että

maassamme näinä aikoina ilmenneitten hämäperäisten ryöstöjen, murhien ja räjähdysten toimeenpanijat, joko omaa voittoaan tavoitellen tai provokaattorisessa puolueemme vahingoittamistarkoituksessa vaikuttavain voimain harhaanjohtamina, toimivat poiketen puolueemme periaatteiden mukaisen järjestetyn luokkataistelun tieltä;

2) että puoluetoimikunta ja -neuvosto, kun tuo toiminta v. 1907 ilmeni rikollisella tavalla toimivan, valheellisesti vallankumouksellisuuden nimeä käyttävän järjestön puuhana, lokak. 11—14 p. 1907 julkaisemassaan lausunnossa uudelleen osottivat tuollaisen toiminnan köyhälistön luokkataistelua ja maamme itsenäisyyttä vahingoittavan luonteen ja velvottivat puoluejärjestöjä pitämään tarkkaa huolta jäsenistään ja erottamaan sellaisen toiminnan suosijat; ja

3) että puoluetoimikunnan ja -neuvoston m. m. näissä lausunnoissa ilmenevän velvotuksen johdosta yhä tarkistettun puoluejärjestöjen ja -lehtien vaikutuksen kautta tuollainen, puolueeseemmekin tunkeutuneitten vieraiden ainesten turmiollinen toiminta saatiin tukahutettua, ehdottaa valiokunta

että puoluekokous katsoo tämän puoluetoimikunnan ja -neuvoston menettelyn olleen sellaisen, kuin mitä niiltä kohtuudella voidaan vaatia.“

*Yrjö Sirola* ja *M. Turkia* eivät jääveinä olleet ottaneet osaa päätökseen asiassa.

*Vastalauseessaan* esitti *Alex. Halonen* seuraavaa:

„Historian todentama on, että kaikkien suurempien kumoustaapahtumien jäljissä seuraa taantumus, odotellen sopivaa hetkeä ja tilaisuutta syöstäkseen kumousta johtavat ainekset entistä ankaramman vainon alaisiksi, jonka vallitessa julkisen toiminnan osittain on tapahduttava suljetummissa piireissä. Mutta samoin sen todentama on, että monenlaiset vallattomat ja rikokselliset ainekset esiin-

tyvät rikoksellisilla toimillaan, käyttäen niiden naamioina milloin yhtä milloin toista kumoushenkeen soveltuvaa hyvää asiaa. Nämäkin ainekset luonnollisesti siirtyvät julki-suuden ulkopuolella toimiviksi salaryhmiksi, ja siten sekkottavat käsitteitä myöskin hyväksyttävistä salaliitoista y. m. s. Hallitsevat, kumouksesta vahinkoa kärsivät ainekset luonnollisesti sellaisesta sekaannuksesta hyötyvät. Yhtäältä ne pääsevät herättämään kumouksellisia vastaan yleisön siveellisen suuttumuksen, selittämällä rikokset näiden kontolle. Toisaalta he — sekottamalla sekä hyväksyttävät että rikolliset salatoimet toisiinsa — asettavat kumoukselliset asemaan, missä näiden on selvyuden aikaansaamiseksi julistauduttava kaikkea salatoimintaa vastustamaan.

Kumouksellisten järjestöjen on siis jo aikoinaan ryhdyttävä toimiin asiain edellämäinittuun suuntaan kehittymisen vastustamiseksi voimakkaalla tavalla ja kaikkien käytettävissä olevien voimien avulla joukkojen ohjaamiseksi rikoksellisista pyrkimyksistä oikeutettujen toimintamuotojen kannalle. Koko valistus- ja järjestystyön tulee olla siihen suuntaan johtavaa.

Suomen sos.-dem. puoluetoimikunta ei kuitenkaan ole siinä suhteessa ja kyllin aikaiseen täysin käsittänyt tehtävänsä luonnetta ja tärkeyttä. Se on ollut liian varovainen ja epävarma toimintansa alkuaikoina esiintyessään rikollisia järjestöjä kohtaan ja siten antanut niille aikaa toimintansa laajentamiseen ja vissien tekojen toimittamiseen, jotka aiheuttivat puolueellemme vaurioita. Vasta rikollisten järjestöjen olemassa-olosta varmojen todistusten saatua ryhdyttiin ankarampiin toimiin, mutta silloin tavalla sellaisella, että hyväksyttävissäkin oleva suljettu toiminta oli pakoitettu lakkaamaan. Sentähden esittää allekirjoittanut puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Puoluekokous ei voi katsoa sosialidemokratisen puoluetoimikunnan täysin käsittäneen tehtäviään

kyseessä olevassa asiassa, eikä pidä sen toimintaa siinä täysin riittävänä.“

*Heikki Ahmala* seuraavaa:

„Vaikk’en hyväksykään minkäänlaisia salaisia järjestöjä sellaisina aikoina kuin suurlakon jälkeinen aika oli, josta seuraa, että allekirjoittanut olisi vaatinut puoluetoimikunnan ja -neuvoston heti ryhtymään tarmokkaisiin toimenpiteisiin kaikkia salaisia järjestöjä vastaan, yhdyn kuitenkin tällä huomautuksella edellä esitettyyn ponteen, koska se lähimmin vastaa kantaani tässä kysymyksessä.“

Mietinnön johdosta syntyneessä keskustelussa lausui:

*E. Salin:* Halosen vastalause ei ole oikeaan osunut. Minäkin kuuluin siihen puoluetoimikuntaan, jota Halonen syyttää. Se puoluetoimikunta sai eron Oulussa ja nyt on kyseessä sen jälkeen toimineen puoluetoimikunnan arvostelu. Ja niinkuin täällä mietinnössä osotetaan, ryhtyi tämä puoluetoimikunta ja -neuvosto toimenpiteisiin niin pian kuin siltä kohtuudella voitiin vaatia. Tämä elokuun lopulla 1906 valittu puoluetoimikunta ja -neuvosto kokoontuessaan ensi kerran lokakuulla otti tämän asian käsiteltäväkseen, niinkuin tästä puoluetoimikunnan kertomuksesta näkyy. Ja se ryhtyi asiaan täydellä tarmolla. Jos puoluetoimikuntaa tahdotaan täällä jostakin syystä moittia, niin minä moittisin sitä siitä, että se on liian paljon uhrannut voimiansa juuri rosvokoplien hävittämiseen, jopa niin paljon, että muut asiat sen johdosta ovat jääneet syrjään, ovat siitä kärsineet, josta tämäkin kokous kokonaisuuteen katsoen on loistavana todistuksena. Ellei puoluetoimikunta kokonaisuudessaan olisikaan toiminut niin tarmokkaasti tässä asiassa, niin on sen johtava sielu, puoluesihteerin Turkia, toiminut uutterasti rosvokoplien vastustamiseksi, jopa siinä määrässä, että häntä on syytetty puolueen etsiväksi, ilmiantajaksi; ja kuitenkin samassa hengähdyksessä voidaan tehdä aivan päinvastainen johtopäätös. Minä ehdotan, että tämä menettelytapavaliokunnan ponsi hyväksyttäisiin semmoisenaan.



A. Halonen puolusteli vastalausestaan jo ennen mainitsemillaan perusteilla. Puoluetoimikunta ei edes tehnyt alotetta rosvousten torjumiseen. (Huudetaan: Taas valetta!) Sen teki neuvosto. Toimikunta tahtoo siis pestä syntinsä neuvoston kustannuksella.

Keskustelun päätyttyä äänestettiin valiokunnan mietinnön ja Halosen vastalauseen välillä. 89 äänellä 31 vastaan, jotka annettiin vastalauseen hyväksi, hyväksyi kokous mietinnön.

### **Puolueen kynäilijäin kirjottamisvapaudesta**

oli *sanomalehtivaliokunta* antanut seuraavansisältöisen, *Kullervo Mannerin, Anton Päiviön, Jussi Tuomisen, A. P. Mäkikylän ja J. K. Lehtisen* allekirjottaman *mietinnön*:

„Oulun kokouksen päätökseen sisältyvän puolueen jäsenten sanomalehtiin ja muihin julkaisuihin kirjottamisvapauden laajentaminen esim. siten että puolueen jäsenet saisivat vapaasti kirjoitella porvarillisiin lehtiin ja julkaisuihin, jopa astua niiden toimituksiin, ei valiokunnan mielestä ole suotavaa, sillä ensiksikin puolueessamme ei vielä ole tarpeeksikaan asti pystyviä sepustelijoita, joten puoluelehdet ja muut julkaisut kaipaavat hyvin sitä avustusta, jota voidaan saada, toiseksi rajattoman kirjoitusvapauden myöntäminen epäilemättä heikentäisi velvollisuuskäsityksiä puoluelehtiä ja puoluejulkaisuja kohtaan, aiheuttaen sen, että porvarilliset julkaisut silloin voisivat kalastella monenmoisilla tavoilla ja ehkä menestyksellä puolueemme jäsenten, jopa järjestöjenkin kannatusta. Edellä mainituista seikoista johtuisi epäilemättä haittoja puolueellemme, paitsi sitä, että yhteistoiminta porvarillisten kanssa Oulun päätöstä lieventämällä saisi siunauksen eräällä alalla, jolla luokkarajojen selvillä pitäminen kuitenkin on tuiki tärkeätä. Valiokunta tahtoo kuitenkin tuoda esiin kokouksessa ilmenneen voimakkaan mielipiteen mukaisesti, että erikoisissa tapauksissa, jolloin sosialidemokraatti peri-

aatteitaan myymättä, esim. mitä tulee meikäläisten asiain valaisemiseen venäläisissä lehdissä sekä tieteellisten, taiteellisten ja teknillisten kirjoitustuotteiden julkaisemisessa, ei voi tulla kysymykseenkään kirjoitusvapauden rajoittaminen helposti ymmärrettävistä syistä, joten se puoli ei kaipaakaan erikoista määräystä. Näin ollen valiokunta, pysyen Oulun kokouksen päätöksen kannalla, ehdottaa puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan lausunnon:

Sosialidemokratisen puolueen jäsenellä ei ole oikeutta astua porvarillisen sanomalehden toimitukseen eikä muutenkaan ottaa osaa sen varsinaiseen toimintustyöhön ja avustamiseen“.

Keskustelussa esitettiin seuraavaa:

*J. Tuominen:* Valiokunta on ollut tässä Oulun kokouksen kannalla. On ainoastaan lisätty avustamisen kieltö. Perusteluissa on selvitetty, ettei päätös koske kaukokirjallisia, tieteellisiä, teknillisiä ynnä niihin verrattavia julkaisuja.

*A. B. Mäkelä:* Olin evästyskeskustelussa väljemmällä kannalla, mutta saatua tietää, että maaseuduilla tapahtuu sellaisia väärinkäytöksiä, että avustetaan säännöllisesti porvarilehtiä, olen valmis yhtymään tähän mietintöön.

*Alex. Halonen* sanoi yhtyvän Mäkelään, vaikkei hyväksykään mietintöä. Vielä tämänkin jälkeen jää tulkintakysymykseksi, mikä on tieteellistä, mikä ei. Kun täällä ei kuitenkaan saa läpi valistuneempaa kantaa asiassa, luovun ehdotuksestani ja hyväksyn tämän puolivalistuneen kannan.

*Hj. Sirén* piti valiokunnan ehdotusta liiaksi rajoittavana. Kun vielä paljon köyhälistöä lukee porvarilehtiä, voitaisiin sallia niissäkin esittää sosialidemokratisia mielipiteitä, jos vaan niissä lasketaan niitä läpi.

Keskustelun päätyttyä pöytä perusteluineen hyväksyttiin.

## Työväenarkiston perustaminen.

Esitettiin *A. Partasen, A. Halmeen, I. Hörhammerin, Viht. Viitasen ja F. E. Kellosalmen* allekirjoittama työväenarkiston perustamista koskeva *raha-asiainvaliokunnan mietintö*. Mietintö oli sisällöltään seuraava:

„Puoluekokous on jättänyt raha-asiainvaliokunnan harkittavaksi Työväen arkiston perustamista koskevan kysymyksen. Valiokunta saa, tarkastettuaan puoluetoimikunnan asettaman komitean ehdotuksen arkisto-asiassa, mielipiteenään lausua, että sanotun komitean ehdotus arkiston järjestämiseen, samoin kuin hoitokustannuksiinkin nähden, on hyvin harkittu ja asianmukaisesti kustannukset laskettu. Mutta ottaen huomioon ne useat eri tarpeet, mihin puoluekokouksen on varoja osotettava, on valiokunta katsonut, ettei arkistokysymystä voida nyt siinä laajuudessa vielä toistaiseksi toteuttaa, kuin mainitun komitean ehdotus sisältää. Kuitenkin katsoo valiokunta, ettei arkistokysymystä voida pitemmälle lykätä, vaan on sitä jossain määrin ryhdyttävä toteuttamaan, sillä tuonnemmaksi lykkäämisellä vaikeutettaisiin jo ilmestyneen kirjallisuuden ja sanomalehtien arkistoon hankkimista. Täysi syy on myös huolellisesti hoitaa sitä huomattavaa kirjakokoelmaa, jonka puoluetoimikunta työväen arkistoa varten on jo koonnut.

Valiokunta tehdessään kustannusarviota työväen arkistolle, sen mukaan minkä puolue toistaiseksi voisi varoja tähän tarkoitukseen myöntää, on ottanut huomioon, että arkistoon hankitaan kirjallisuutta, sanomalehtiä, aikakauslehtiä, pilalehtiä ja tilastoja sen mukaan kuin nyt myönnettävä määräraha sallii, olettaen että kaikki työväen omat ja sen keskuudessa toimivat kustannusyhtiöt lahjoittavat arkistoa varten kaikkia julkaisujaan, samoin ammatiliitot, yhdistykset ja osastot, sekä osuuskunnat lähettävät arkistoon vuosikertomuksensa y. m. mahdollisesti esiintyviä tilastollisia tietoja. Että puoluekokous hyväk-

syy arkistokomitean laatiman ohjesäännön arkiston hoidosta ja käytöstä (kts. puoluetoimik. kert.).

Perustamiskustannuksiin, edellyttäen vaan pienempiä lisäyksiä nyt jo olevaan kalustoon:

Kalusto . . . . .	175:—
Kirjain hankinta . . . . .	225:—
Jo olevien kirjain sitominen . . . . .	350:—
	<hr/>
Yhteensä	750:—

Vuotuiset hoitokustannukset:

Arkistonhoitajan palkka . . . . .	600:—
Vuokraan y. m. . . . .	240:—
Kirjansitomiskustannukset . . . . .	250:—
Kirjeenvaihtoon . . . . .	160:—
Painotyöt, paperit y. m. . . . .	150:—
	<hr/>
	Smk. 1,400:—

Valiokunta edellyttää, että näistä kustannuksista tulee Suomen Ammattijärjestö suorittamaan toisen puolen. Siis edellä olevan perusteella saa valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi:

että työväen arkiston perustamiskustannuksiin myönnetään 375 mk. määräraha; ja

että työväen arkiston hoitokustannuksiin toistaiseksi myönnetään 700 mk. määräraha vuodessa.“

Mietintö hyväksyttiin muuten, mutta raha-asiallisen puolen lopullinen päättäminen jätettiin tulo- ja menoarvion yhteyteen.

### **Työväensuojelulakiasia.**

Esitettiin lähetekeskustelua varten kysymys 32. Asia lähetettiin keskustelutta *lakiasiainvaliokuntaan*.

### Työttömyyskysymys.

Valiokuntaan lähettämistä varten esitettiin ehdotus 33, joka keskustelutta lähetettiin *menettelytapavaliokuntaan*.

### Toimitsijain raittius.

Valiokuntaan lähettämistä varten esitettiin kysymykset 36, 37 ja 38.

*Järjestävä valiokunta* ehdotti asiata lähetettäväksi *menettelytapavaliokuntaan*.

Puheenvuoroja pyydettiin heti useampia kymmeniä.

*Puheenjohtaja* ehdottaa puhevuorot rajotettavaksi. (Huutoja: Ei, ei! Liikettä.)

*Puheenjohtajan* ehdotuksesta lauletaan rauhotukseksi.

Tehdään eri ehdotuksia puheajan rajottamisesta.

90 äänellä 16 vastaan, jotka puoltavat puheajan rajottamista 5 minuutiksi, päättää kokous rajottaa sen 2 minuutiksi.

*Puheenjohtaja*: Täällä on pyydetty 60 puhevuoroa. Sopisi puhujain hiukan rajoittaa sanottavansa. Sitäpaitsi voin huomauttaa, että sanomalehtimiehet näkyvät menneen pois, joten ei kannata lehtereillekään puhua.

(Melua. Huutoja: Se on häpeämätöntä! Sanomalehtimiesten on oltava läsnä! Muuten menkööt pois koko kokouksesta!)

*Puheenjohtaja*: Hiljaa! Ollaan rauhallisia ja käsitellään asiaa säännöllisessä järjestyksessä.

*D. Eskelinen*: Sanomalehtimiesten on tultava paikoilleen tämän kysymyksen ajaksi. Elleivät tule nyt, niin älkööt tulko muidenkaan kysymysten aikana. Puheenjohtaja on jäävi asiassa. (Hyvä!)

*Puheenjohtaja*: Olenko minä käytökselläni aiheuttanut pahennusta? Olenko porsastellut ja juovuksissa jättänyt tehtäväni täyttämättä? (Melua).

*A. Halonen*: Panen vastalauseen *D. Eskelisen* väitettä vastaan, sillä tämä kokous ei ole mikään raittiuskokous. (Alas!)

*Puheenjohtaja:* Kysyn kokoukselta, olenko jäävi pu-  
hetta johtamaan?

Huutoäänestyksellä vastattiin, että puheenjohtaja py-  
syköön paikallaan.

\*

Keskustelu *sanomalehtimiesten menettelystä* jatkui  
tämän jälkeen.

*M. Turkia:* Sanomalehtimiehet ovat puheenjohtajan il-  
motuksen mukaan tehneet mielenosoituksen laillisessa jär-  
jestyksessä esitettyä kysymystä ja sen käsittelyä vastaan.  
He tahtovat tässä asiassa terroriseerata kokouksen. Jos  
tarkoitus on näin katala, tulee kokouksen panna vas-  
talause heidän menettelyään vastaan.

*J. Vuoristo:* En ole persoonallinen raittiusmies, mutta  
sanomalehtimiestemme menettelyn katson halveksittavaksi.

*R. Penttinen:* Sanomalehtimiesten menettely on suu-  
rin tahdittomuus kokouksessa. Tällaisen tärkeän kysy-  
myksen aikana poislähteminen on hävytöntä. En olisi  
sitä odottanut.

*P. Leppänen:* Suurin tahdittomuus on se, että tämä  
kokous ottaa tällaisen asian käsitelläkseen. On kai sa-  
mantekevää, missä sanomalehtimiehet istuvat, lavallako  
vai edustajain joukossa. Ettehän te vielä tiedä, kertovatko  
sanomalehtimiehet tästä keskustelusta vai ei. Vasta sen  
jälkeen, kun nähdään sanomalehtien kertomukset, tulee  
toimenpiteiden vuoro. Poistuminen ei ole asian halvek-  
sumisesta johtunutta vaan vastalause turhaa puhumista  
vastaan.

*O. Piisinen:* Sanomalehtimiesten poistuminen ei ole  
luullakseni johtunut tämän kysymyksen pitämisestä vähä-  
arvoisena, vaan on nähtävästi vastalause sitä fanatismia  
vastaan, joka kokouksessa pääsi vallalle ja ilmeni jo eilen  
Lehtelän jutussa. Jos kokous puuttuu asiaan, voi seuraava  
askel olla, että kokous alkaa määrällä, millä tuolilla min-  
kin sanomalehtimiehen on istuttava. On surullinen köy-

häntodistus kylmäverisyyden ja harkintakyvyn puutteesta, että puheenjohtajan täytyy laulattamalla ja muilla konsteilla hillitä kokousta. Luulen, että niin pian kun kokous itse käy asialliseksi, sanomalehtimiehet ilman eri toivomuksia käyvät tehtäviinsä.

*J. Tuominen:* Meitä on evästetty tätä kysymystä varten. Järjestöissä pidetään kysymystä tärkeänä, mutta meidän sanomalehtimiehemme juuri tämän tärkeimmän kysymyksen aikana menevät pois. Siinä on heidän vastauksensa. Jos he eivät refereeraa tätä keskustelua, menkööt muidenkin kysymysten ajaksi pois. (Hyvä!)

*M. Turkia:* Puheenjohtaja ilmoitti asian kokoukselle ja sentähden se on virallinen asia ja sellaisena käsiteltävä.

*Puheenjohtaja* selittää, ettei se ollut virallinen ilmoitus. Tarkoitus oli, ettei puhuttaisi niin paljon turhia kuin monessa muussa asiassa.

*J. Tuominen:* Panen vastalauseen puheenjohtajan menettelyä vastaan.

*A. B. Mäkelä:* Sanomalehtimiehille on myönnetty jo läsnäolo-oikeus. Sama kokous ei voi tehdä kahta päätöstä samasta asiasta. Sitä tarkottava ehdotus on hylätävä. (Hyvä! Ei, ei!)

Keskustelun loputtua kokous 62 äänellä 32 vastaan, jotka sanomalehtimiesten läsnäolo-oikeuteen nähden tahtoivat pysyttäväksi entisessä päätöksessä, päätti,

että puoluelehtien kirjeenvaihtajien on saavutettava paikoilleen, jos tahtovat edelleen olla läsnä kokouksessa.

*A. B. Mäkelä* ilmotti vastalauseensa sitä vastaan, että asia otettiin päätettäväksi, kun kerran jo ennen oli päätetty sanomalehtimiesten läsnäolo-oikeudesta.

Tähän vastalauseeseen ilmottivat yhtyvänsä *J. Merivirta, H. Lindberg, O. Piisinen, A. E. Kokkola* ja *V. Boman*. Seuraavat edustajat ilmottavat, *etteivät ottaneet osaa*

*äänestykseen*: J. Kujala, P. Leskinen, A. Laine, O. Ilmonen ja O. Vallin.

\*

Tämän jälkeen siirryttiin taas keskustelemaan

*toimitsijain raittiudesta.*

Keskustelussa esitettiin seuraavaa:

*D. Eskelinen*: Ikävä kyllä, tinkimistä on havaittavissa meidän tunnetuimpienkin puoluejäsentemme keskuudessa, jos joku periaatteessa jo hyväksytty kysymys käytäntöön sovittaessa tavalla tai toisella tulisi muuttamaan heidän yksityisiä elämäntapojansa. Ainakin tässä raittiuskysymyksessä on siten. Valitetaan sitä hävyttömyyttä, kun käytännössä raittiustiemiä taholta uskalletaan uhata rajoittaa heidän persoonallista yksilövapauttaan, vaatimalla raittiutta. Väitetään, että olevat olot ja sen mukana yksilöt ovat syiden seuraus. Hyvä! Koska seurausta ei ole ilman syytä, niin on luonnollista ja oikeutettua puoluejäsenten keskuudessa se vaatimus, että kaikilta tai ainakin palkkaa nauttivilta puolueen luottamustoimissa olevilta henkilöiltä tämän puoluekokouksen päätöksellä vaaditaan ehdotonta raittiutta. Ne monet surulliset ja puolueelle häpeälliset tapahtumat, mitä on sattunut viime puoluekokouksen jälkeen luottamustoimissa olleiden uskottomuuden takia, ovat pakoittaneet minut ja monet toisetkin puolueoverit, vaikka emme olekaan mitään raittiuskiihkoilijoita, vaatimaan rajoituksia yksilöiden persoonavapaudelle.

Edustajana Oulun puoluekokouksessa hyväksyin siellä tehdyn päätöksen tästä kysymyksestä. Oletin että se on kylliksi ankara, mutta siinä oletuksessani olen suuresti pettynyt. Oulun päätöksessä vedotaan puolueemme luottamustoimissa olevien „siveelliseen velvollisuuteen“. Ikävä kyllä, sen tunto muutamilta eräissä tapauksissa näkyy aivan kokonaan puuttuneen.

On puolueemme keskuudessa sellaisia, jotka vaativat ehdotonta raittiutta kaikilta puolueen jäseniltä, mutta tällä kertaa se ei ole käytännössä toteutettavissa.



*K. Saari:* Raittiusasiaa olisi ajettava yhä kiivaammin. Yhtyi Kuhasen ehdotukseen.

*S. Saarikivi:* Puoluemiestemme juopottelut ovat vaikuttaneet paljon pahaa. Olisi saatava ehkäisy tälle porrastelulle. Piisinen ehdotti jätettäväksi piiritoimikuntien ja hallintojen asiaksi katsoa, ettei juoppoja tule. Mutta kun samat toimihenkilöiden valitsijat eivät itsekään lasiin sylje, niin kuinka voi sokea sokeaa taluttaa. Ehdotti, että puolueen vakinaisella palkalla olevia luottamustoimia täyttäessä olisi valittavalta vaadittava ehdotonta raittiutta ja että kokous lausuisi katsovansa suotavaksi, että puolueen keskuudessa tehdään vakaumuksellistakin raittius-työtä.

*J. Kovanen* yhtyi Piisiseen.

*R. Penttinen:* Järjestöjen asia on valita toimiin ehdottomasti raittiita. On kokonaan valitsijain vika, ettei Oulun päätöstä ole noudatettu. Puhuja sanoi olevansa persoonallinen raittiusmies, mutta ei voivansa puoltaa Kuhasen ehdotusta.

*J. V. Valo* sanoi, ettei hän ole ollut jyrkällä kannalla asiassa, mutta tapaukset tämän kokouksen aikana ovat kehottaneet häntä vaatimaan jyrkkää pontta.

*Alex. Halonen:* Puolueen nuorimpana ja samalla ehkä perinpohjaisimpana juopottelijana olen sillä kannalla, että toimihenkilöiltä pitää vaatia raittiutta. En tee sitä samoilla syillä kuin Kuhanen, vaan sillä että kysymys on isännän ja palvelijan välisestä suhteesta. Isännällä on aina oikeus sanoa mitä vaatimuksia hän palvelijalleen asettaa. Mutta en yhdy niihin, jotka tahtovat häväistä puoluetta toitottamalla puoluekokouksen korkealta jalustalta todistamattomia ja kaikessa tapauksessa liioiteltuja julistuksia puolueemme toimitsijain siveellisestä rappiutilasta. Jos joku on langennut ja mahdollisesti siten oikeuttanut jonkunlaista vahinkoa, niin ei se oikeuta heittämään lokaa koko puolueitoimitsijain suurelle joukolle. Mielestäni olisi tämän kokouksen oltava iloinen, että nyt umpeen kuluneella

kolmivuotistoimintakaudella puolueemme toimitsijat, yleisesti puhuen, ovat yhä suuremmassa määrin ruvenneet harrastamaan arvokasta esiintymistä. Se on todistus, että sosialismin aatteiden syventyessä ja valloittaessa yhä suurempaa jalansijaa koko puolueessa niin myös sen toimitsijoissa, persoonallisessa esiintymisessäkin on kehitystä tapahtunut. Ja sen totuuden myöntämiseen pitäisi meillä olla kyllin oikeamielisyyttä ja rohkeutta. Siten tehtäisiin paljon enemmän hyvää kuin häväistyksillä, joita puoliporvarillisen Koiton puheenjohtaja ja Viipurin suomettarelaiten raittiusseuran Kuhanen on nähnyt hyväksi puolueemme toimitsijoista syyttää, ehkäpä siten parhaiten luullen ajavansa porvarillisten raittiusseurain etuja. — Myös pitäisi tämän kokouksen siihen suuntaan kulkeutuen, riistää porvarillisilta politikoitsijoilta tilaisuus sanomaan, että sos.-dem. puolue on siinä määrin siveellisessä rappio-tilassa, ettei se usko rentustelemattomia toimitsijoita toimiinsa saamiseen muulla ehdolla kuin että porvarillisten raittiusseuralaisten provoseeraamat raittiuspakkopaidat pidetään käytännössä ja että niitä yhä kiristetään.

Kaiken yllä olevan perusteella ehdotan, että ennen asiassa tehty päätös puretaan ja että sensijaan puoluekokous velvoittaa asianomaiset järjestöt ja hallinnot pitämään huolta, että puoluekokouksen oikeutettu toivomus siveellisestä käytöksestä ja pahennusta herättävien tekojen tuomitsemisesta mahdollisuuden mukaan toteutetaan.

*O. F. Laine* hyväksyi Kuhasen ponsien alkuosan, mutta ei loppua. Tahtoi lausuttavaksi, että kun on tarjolla samallaisia kykyjä, on etusija annettava ehdottomasti raittiille.

*O. Salonen* ja *A. Päiviö* kannattivat Kuhasen ponsia.

*K. H. Viik* kannatti Kuhasen pontta pääasiassa, mutta on ponsi kuitenkin puutteellinen. Ehdotti, että puoluekokous lausuisi sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenet yleensä noudattavat raittiutta ja että eri puoluejärjestöjen luottamushenkilöiltä vaadittaisi ehdotonta raittiutta.

*V. Huhtala* ei sanonut vaativansa ehdotonta raittiutta, mutta siitä kuitenkin pitäisi pitää huolta, etteivät toimittajat käytöksellään saattaisi puolueelle vahinkoa.

\*

*Puheenjohtaja* ilmoittaa, että *sanomalehtimiehet* ovat palanneet paikoilleen ja antavat iltapäivällä selityksen menettelystään.

\*

Keskustelua jatkettaessa käyttivät edelleen puheenvuoroja seuraavat:

*J. Kujala* yhtyi Valoon. Kasvattava raittiustyö tuottaa hyötyä. Ehdotti, että puoluekokous velvottaisi puoluejärjestöjä tekemään muun valistustyön ohella myös raittiikasvatustyötä. Puoluelehtien olisi julaistava ja annettava tilaa myös raittiuskysymystä koskeville kirjoituksille.

*O. Niinipuro:* Kun kerran asiasta on Oulussa päätetty, niin mitä ihmettä tästä yhä puhutaan. Ettei se enää kolmatta kertaa tulisi esille, olisi vahvistettava edelleen Oulun kokouksen päätös, lisäyksellä paikallisten järjestöjen kontrollioikeudesta.

*J. Tuominen:* Täytyyhän niitä entisiä juopottelijoita kärsiä, mutta uusia emme enää halua. Jo ilmoituksissa olisi mainittava, että toimitsijoiksi halutaan vaan raittiita.

*E. Viinikainen* esitti Kautskyn lauseita juoppoutta vastaan.

*M. Manninen:* Oulun kokouksen päätöstä olisi jyrkennettävä.

*H. Kyyrö* yhtyi Kuhasen ponsiehdotukseen.

*T. Kallio* kannatti Kuhasen ponsiehdotusta.

*J. Kautto* kannatti Eskelisen lausuntoa. Täällä on sanottu, etteivät raittiit ole juoppojen veroisia toimissaan. Myönnän kyllä, etteivät he *haukkumisessa* riitä, mutta tuskin tahtovatkaan.

*O. Piisinen:* En elinpäivänä ole ollut juoppouden ihailija. Ymmärrän myös, mikä on synnyttänyt sen tavattoman kiihkon, joka raittiit puoluetoverit on vallannut. Onhan puolueessamme toinen toisensa jälkeen sattunut viheliäisiä juopotteluskandaaleja. Niistä ei ole ollut meille kunniaa ja kai kaikkein vähimmän niitä aiheuttaneille. On siis käsitettävää tämä läikkyvä suuttumus, jota ovat lisänneet ne ivalliset ja puoliksi solvaavat lausunnot, mitä täällä esim. eilen illalla heitettiin raittiita tovereja kohtaan. Tämä kaikki on ikävällä merkittävä. Sosialidemokratinen puoluekokous on antanut kiihottaa itsensä rutivanhoilliseen raittiusfanatismiin! Se henki, mikä täällä kuohahatelelee, on vanhoillisempi kun Kuopion suomettarelaisessa raittiusseurassa. Jos tavataan järjen päästä kiinni, niin meille riittää kyllä Oulun kokouksen päätös tiukennettuna. Ehdotankin siis, että uudistettaisiin se päätös, sillä nimenomaisella lisäyksellä, että paikallisten järjestöjen kontrollioikeus tulisi ei vaan turvatuksi, mutta ne siihen velvoitetuiksi. Ellei kuria saada pidetyksi itse kullakin paikkakunnalla, epäilyttää minua, tokko puoluekokouksen jyrkkä raittiuspäätös voi tuottaa tarkoitusta täyttäviä tuloksia.

*O. Niemeläinen* moitti kovasti juopottelevia johtohenkilöitä. Ei kunnioiteta sellaisia sosialidemokrateja.

*P. Leskinen* huomautti, ettei ole tehtävä raittiuspakopaitaa, on vaadittava kieltolakia.

*J. N. Viinikka* kannatti ehdotusta Oulun kokouksen päätöksen uudistamisesta lisäyksellä, että paikalliset järjestöt valvokoot sen toteuttamista.

*H. Pykälä* kannatti Kuhasen ponsiehdotusta.

*V. Sjögrén* kannatti Tuomisen lausuntoa.

*K. Kopila* yhtyi Eskelisen lausuntoon.

*J. Juntikka* yhtyi Kuhasen ehdotukseen. Oulun kokouksen päätös on vaan todistus siitä, että siellä oli enemmän juoppoja.

*A. Attila* syytti Halosta karkeasta ylimielisyydestä asiassa, mutta mitä hän muuta voisi, kun on sellainen kuin on. Kannatti Kuhasen ehdotusta.

*K. Veijola:* Kyllä tässä puolueen täytyy sanoa pakottava sanansa, ei sitä ole yksin piirijärjestöille jätettävä. Kannatti Eskelisen lausuntoa.

Puhevuorot asiassa päätettiin rajottaa.

Vähän yli k:lo 1 hajaannuttiin päivällislomalle.

\*

### *Iltapäivänistunto.*

Kokousta jatkettiin k:lo 4 i. p.

Puheenjohtajana toimi *F. E. Kellosalmi*.

### **Sanomalehtimiesten menettely.**

Puoluelehtien kirjeenvaihtajien puolesta esitti *Kullervo Manner* seuraavan kirjelmän selittämään heidän aamupäiväistä menettelyään:

*„Sos.-dem. puoluekokoukselle.*

Vaikka toverit Piisinen ja Leppänen lausunnoissaan meidän poistumisemme johdosta paikoiltamme lausuivatkin jo, mitä meidän puolelta kannatti esiintuoda, tahdomme kuitenkin vielä saada sanotuksi, että meitä sos.-dem. sanomalehtien kirjeenvaihtajia ei suinkaan mielenosotukselliseen menettelyymme johtanut halu terroriseerata puoluekokousta asiassa, jossa useat meistä ehdottomalla raittiudellaan jo käytännössä ovat osottaneet kantansa, vaan ajoi meidät ilman suurempaa edelläkäypää neuvottelua poistumaan paikoiltamme se tavaton itsensä hillitsemisen puute, jopa skandaliseeraushalua osottava kiihko, jolla kokouksen useat edustajat nähtävästi esiintyivät jo ennenkuin itse asiaan oli käsiksi päästy. Meidän täytyy tunnustaa, että mainittu esiintyminen ei meissä ainakaan herättänyt kunnioitusta sellaisen aikaansaajiin, emmekä usko että kylmäveriset puoluetoverit myöskään voivat tuntea erityistä ihailua sellaiseen kokousesiintymiseen. Näin ollen

katsomme osottaneemme mieltämme oikeassa asiassa, jonka kokous itse on osottanut, koskapa asiasta käytetyissä puhevuoroissa sittemmin ei mitään uutta esiintuotu.

Lisäksi olkoon mainittu, että yksikään edustaja ei voinut vielä tietää referoimmeko keskustelut oikein vai ei. Ja sitäpaitsi pikku lehtien palstatkaan eivät riitä täytettäväksi sellaisella tavaralla, jota esim. Lehtelän jutussa tuli esiin ja jommoista meillä näytti olevan syytä odottaa, päättäen siitä lainehtivasta mielentilasta, joka jo vallitsi.

Sitäpaitsi täytyy meidän lausua, että puheenjohtaja ei esiintynyt meidän puolestamme, vaan esitti ainoastaan oman havaintonsa ja siten tuli tulkinneeksi väärin esiintymisemme, osaltaan antaen aiheita siihen yhäkin kohoa-vaan lämpöön, joka sittemmin ilmeni ja aiheutti päätöksen, jossa, katsoen keskustelussa esiintuotuihin perusteluihinkin, hutkittiin tutkimatta ja jossa tuomarina tavallaan oli asianosainen, kokonaan unhottaen, ettei sen tarvitsisi päätellä niin vähäpätöisistä asioista kuin esim. kirjeenvaihtajien istumasijoista.

Edellä oleva riittänee selvittämään menettelymme todelliset syyt, olematta mikään anteeksipyyntö, johon emme katso syytä olevankaan. Lopuksi sanottakoon vielä, että tarkotuksemme oikean laadun todistaa paraiten se, että astuimme paikoillemme hetimiten, kun itse kokous oli alkanut jatkaa, sosialidemokratialle ominaisella arvokkuudella, suurta tehtäväänsä suorittamalla keskustelunsa ja päätöksensä järjestyksellisesti.“

### Toimitsijain raittius.

*Jatketaan* keskustelua puolueen toimitsijain raittiuskysymyksestä.

Keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

*Ida Kantanen:* Se mitä sanoin jo Oulun puoluekokouksessa, ettei nimittäin riitä se, että puolueen toimitsijoille asetetaan siveellinen velvollisuus olla juopottelematta,

on osoittautunut todeksi. Puolueen toimitsijat eivät ole, tällaisesta velvoituksesta välittäneet, ja se on puolueellemme tuottanut paljon ikävyyksiä. Kummastelen sitä, että täälläkin halutaan tehdä samanlainen päätös, jota niin helposti voidaan rikkoa. Mitä teemme sellaisilla päätöksillä? Vastustin jo Oulun kokouksen päätöstä; ja nytkin vastustan päätöstä, jolla ei ole mitään merkitystä. Vaadin enemmän. Yhdyn Viikin lausuntoon.

*Sandra Lehtinen:* En ole tässä asiassa enemmistön kannalla. Itse puolestani olen aina ollut ehdottoman raittiuden kannalla. Pidän kuitenkin epäonnistuneena alustuksessa mainittua ehdotusta, sen noudattamista kun on käytännössä vaikea valvoa. Jos tehtäisi ehdottoman tiukka päätös, eivät puoluejärjestöt tulisi sitä noudattamaan. Sellainen päätös ei siis kohottaisi kokouksen arvoa. Päätöksiä tehdessämme on meidän ensi sijassa katsottava, onko niistä puolueelle hyötyä vaiko vahinkoa. Näin ollen, kun jyrkkää raittiisuusvaatimusta ei käytännössä voida toteuttaa, ei siitä olisi etua puolueelle, eikä sille asialle mitä tässä ajetaan. Jos asetutaan tinkimättömän raittiuden kannalle virkailijoihin nähden, niin yhtä suurella syyllä meidän on vaadittava ehdotonta raittiutta muiltakin puolueen jäseniltä.

*F. Mäki:* Sen järjestön puolesta, jota edustan, esitän mielipiteen, että Oulun puoluekokouksen päätöstä raittiuskysymykseen nähden on paremmin kuin tähän asti noudatettava. Ja milloin puolueen luottamustoimissa olevat henkilöt saattavat pahennusta aikaan puolueen keskuudessa, olkoon asianomaisten järjestöjen jäsenten velvollisuus erottaa heidät luottamustoimista ja valita tilalle henkilöt, jotka omaavat enemmän velvollisuudentunnetta ja siveellistä tarmoa puolueen päätöksien noudattamisessa.

*V. Boman:* Ehdottomasti raittiina vastustan niitä, jotka vaativat puolueen toimitsijoilta ehdotonta raittiutta. Täytyyhän meidän sosialidemokrateina myöntää, että ihminen on ympäristönsä tulos. Sentähdenhän vaadimme

kieltolakiakin, kun tiedämme, ettei juoppous voi loppua ilman kieltolakia. Pysyn Oulun kokouksen päätöksen kannalla. Täällä näyttää siltä, että jotkut raittiuskiihkoilijat ovat niin perin jyrkkiä saadakseen toimihenkilöiden paikkoja. (Hyvä! Hävytöntä! Valetta!)

*A. F. Lyly:* Oulun puoluekokouksessa tehty ponsi on liian lievä. Sitä todistaa jo sekin, että raittiuskysymys on täytynyt ottaa täällä uudelleen esille. Miksi meillä aina niin hellävaroen pidellään juopottelevia tovereita? Se johtuu siitä, että meidän n. s. „suuruudet“ vastustavat raittiutta. Siitä syystä, että nämä suuruudet aina koettavat todistella meille muille, että „juopoin mies on kykenevin mies“. Mutta on turhaa luulotella, että kansa on enää niin kypsytöntä, että se moisia juoppousylistelyjä uskoo.

*J. Laakso* kannatti Kuhasen ehdotusta.

*J. Nurminen:* Oulussa olisi pitänyt jo vaatia jyrkempiä ponsia raittiusvaatimukseen nähden. Tuosta juoppouspaheen hemmottelemisesta on jo näkynyt ikäviä seurauksia. Siveellinen taso on laskeutunut puolueessamme. Aivan yleistä on luottamusmiesten juopotteleminen. Kannatan ainakin Oulussa tehtyjen ponsien säilyttämistä.

*J. R. Hynynen:* Aivan jokapäiväinen surullinen ilmiö sos.-dem. puolueessa on se, että etevät toverit, kyvykkäät toimihenkilöt, joutuvat turmioon alkoholijuomain käyttämisen tähden. Puolue kärsii tästä arvaamatonta tappiota. Katkeroittavaa on myös nähdä, että meidän johtomiehemme alituisesti puuhaavat vastalauseita, jos raittiusmieliset toverit tahtoisivat panna toimeen ankarampaa kurinpitoa porsasteleviin sos.-dem. jäseniin nähden.

*M. Turkia:* Luen kokoukselle Suomen ruotsalaisen työväenliiton kokouksessa laaditut ponnet raittiuskysymyksestä: Edustajakokous lausui.“ 1) että kaikkiin tärkeämpiin järjestöjen luottamustoimiin on valittava ehdottomasti raittiita henkilöitä; 2) että agitaattorien on entistä enemmän pantava huomiota raittiusasiaan ja valmistettava vielä



voimakkaampaa yleisen väkijuomakiellon vaatimusta, että yhdistyksissä, joissa on innokkaita raittiusmiehiä, nämä perustamalla raittiusryhmiä tai muilla sopivilla tavoilla toimisivat raittiusasian eduksi“.

Olen pääasiassa näiden ponsien kannalla ja toivon että kokous tulee ne hyväksymään.

*K. Koskinen:* Mitä raittiuskysymykseen tulee, on yleensä pääpaino pantu sille, että sos.-dem. puolueen luottamusmiehet noudattaisivat raittiutta. Tämä on liian supistettua. Raittiuskysymys on ulotettava puolueeseen kokosen laajuudessa. Kaikilta jäseniltä olisi vaadittava raittiutta ja vaadittava siitä syystä, ettei koko puolueemme turmeltuisi. Yhdyn myös M. Turkian lukemiin ruotsalaisten sos.-dem. ponsiin.

*J. Rautio:* Onkohan paljo sos.-dem. puolueen jäseniä todellisen raittiuden kannalla? Mitä meitä hyödyttää puhe ehdottomasta raittiudesta ja Oulun kokouksen päätöksistä, kun niitä kuitenkin alituisesti rikotaan. On kannatettava sitä innokkaammin kieltolain saamista. Kannatan yhä edelleen Oulun kokouksen päätöstä.

*O. Koistinen* yhtyi Kuhasen ponsiin.

*E. Alho* vaati ehdotonta raittiutta.

Keskustelun päätyttyä tähän lähetettiin asia *menettelytapavaliokuntaan*.

### **Palovakuutusyhtiön perustaminen.**

Esitettiin ehdotukset 42 ja 43.

Niiden johdosta lausui:

*K. Viita:* Olen sitä mieltä, ettei asiaa pitäisi jättää tähän. Olen saanut juoksennella turhaan porvarillisten vakuutusasioitsijain luona, jotka ovat kieltäytyneet vakuuttamasta työväentaloa. Uskon, että oma palovakuutusyhtiö kannattaisi hyvin. Olen koonnut tilastoa kannattajista Messukylän pienessä kunnassa ja sielläkin olisi omassa yhtiössä vakuutettavia työväentaloja 30,000:n ja yksityis-

ten asuntoja 40,000:n mk. arvosta. Ehdotan, että alettaisiin kautta maan koota tilastoa oman yhtiön kannattajista ja että tilaston valmistuttua ryhdyttäisiin asian vaatimiin toimiin.

Asia lähetettiin *lakivaliokuntaan*.

### **Puolueen toimitsijain osanotto eduskuntatyöhön.**

Esitettiin ehdotus 45.

Asia lähetettiin keskustelutta *menettelytapavalio-*  
*kuntaan*.

### **Ensi puoluekokouksen aika ja paikka.**

Esitettiin keskusteltavaksi kysymys seuraavan puoluekokouksen ajasta ja paikasta.

Sen aikaan nähden päätettiin suurella äänten enemmistöllä pientä vähemmistöä vastaan, että kokous pidetään *kahden vuoden kuluttua*. Vähemmistö tahtoi kokouksen pidettäväksi vuoden kuluttua.

Paikkaan nähden tehtiin useita eri ehdotuksia, joista käytiin äänestämään. Äänestyksessä voitti paikaksi ehdotettu Lahti ensin suurella enemmistöllä Joensuun. Seuraavassa äänestyksessä hyväksyttiin 75 äänellä paikaksi Tampere ennen Lahtea, joka sai 45 ääntä. Senjälkeisessä äänestyksessä voitti Tampere ensin 78 äänellä 31 vastaan Vaasan ja sitte 83 äänellä 42 vastaan Kuopion. Seuraavassa ja lopullisessa äänestyksessä päätettiin 73 äänellä 63 vastaan, jotka tahtoivat paikaksi Tamperetta, että seuraava puoluekokous pidetään *Helsingissä*. (Hyvä-huutoja.)

### **Puoluetoimikunnan paikka ja ilmotuslehti.**

Puoluetoimikunnan paikaksi ensi puoluekokoukseen asti hyväksyttiin yksimielisesti *Helsinki*.

Puoluetoimikunnan tiedonantolehden suhteen päätettiin pysyä entisessä tavassa, että tärkeimmät tiedonannot

koetetaan saada mahdollisimman mukaan samaksi päiväksi kaikkiin puoluelehtiin, pienemmät huomautukset julkaisee puoluetoimikunta „*Työmieheessä*“, josta muut puoluelehdet saavat ne ottaa palstoilleen.

### **Puoluetoimikunnan vaalitapa.**

Jouduttaakseen kokouksen kulkua, esitettiin nyt jo päätettäväksi uusien järjestösääntöjen kohdasta, joka koskee puoluetoimikunnan vaalia. *Sääntövaliokunnan* ehdotus oli seuraava:

„Puoluetoimikunnaksi valitsee puoluekokous kaksi puheenjohtajaa, yhden sihteerin ja

neljä muuta jäsentä, joista puoluetoimikunta valitsee yhden rahastonhoitajaksi; ellei rahastonhoitajaa näistä voida valita, valitaan hänet puoluetoimikunnan ulkopuolelta; ulkopuolelta valitulla ei ole päätösvaltaa puoluetoimikunnassa.

Varajäseniä valitaan viisi.“

Ehdotus hyväksyttiin.

### **Puoluetoimikunnan vaali.**

Esitettiin toimitettavaksi puoluetoimikunnan vaali.

*A. Halonen* ehdotti, että vaalin toimittaminen lykättäisi siksi, kunnes on päätetty puoluetoimikunnan suhteesta *Perttilänjuttuun*.

Ehdotus hyväksyttiin.

### **Kokouksen edustajain matkakulujen tasaus.**

Kysymyksen puoluekokouksen edustajain matkakulujen tasauksesta alusti

*V. Lehokas*: Oulun puoluekokouksessa käytetyistä *Sirolan* ja *Perttilän* puheenvuoroista, ei käy täysin selville tarkoitettiinko tällä kysymyksellä siellä sitä, että edusta-

ien matkakulut tasattaisiin jo tämän kokouksen edustajain kesken.

Puolueneuvosto on kuitenkin päättänyt, että tämän Kotkan kokouksen suhteen ei vielä ole ryhdyttävä mihinkään toimenpiteisiin ja on asettunut edustajain matkakulujen tasauksen suhteen tuleviin puoluekokouksiinkin nähden vastustavalle kannalle.

Vastustus johtuu pääasiassa siitä vaikeudesta, jota mainittujen matkarahojen puolueosastoilta takasin karhuaminen tuottaisi ja kun matkakustannukset nykyisessä muodossa jaettuna tasan jokaista valitsijaa kohden nousivat niin pieniin summiin, kuin muutamiiin penneihin.

Numerot tosin näyttävät, että matkakulujen tasauksesta koituisi pieni huojennus muutamille varsinkin kaukaisille maalaisedustajien lähettäjiille, sekä että jotkut suuremmat kaupungit tulisivat enemmän verotettua. Mutta, kun taas kokouksen lähellä olevat köyhät maalaisvalitsijat saisivat tasauksesta lisämenoja, ja kun tällaisesta tasauksesta, kuten sanottu, koituisi aivan aavistamaton työ niiden takasin keräyksestä, ei tasauksesta ole vastaavaa hyötyä.

Sitäpaitsi ei puolueoimikunnalla ole nyt, eikä ole varmaa tietoa onko tulevan puoluekokouksenkaan aikana, niin suuria varoja yhtäaikaan kiinnitettävänä, kuin ehdotus vaatisi, vaikkakin kysymyksessä olisi vaan matkakulut eikä päivärahoja ensinkään. Tämän menoerän rinnalla vaatii puoluekokouksen menot puolueelta monissa eri muodoissa vielä useita tuhansia, ehkäpä yli kymmenenkin tuhatta. Edustajain matkakulujen tasauksesta johtuvain suurien, jopa mahdottomilta näyttävien vaikeuksien tähden ehdotan koko asian hylkäämistä siten, että kokous yhtyy lausumaan, että puoluekokouksien edustajain matkakustannukset maksetaan edelleenkin kunkin yhdistyksen kassasta, siten että kunnallistoimikunnat jakavat edustajan matkakulut tasan hänen valitsijainsa kesken, paitsi jos edustajat päätetään valita piirittäin, jolloin piiritoimikunnat voivat jakaa piirinsä edustajain matkakulut tasan.

*F. Aaltonen:* Asia olisi jätettävä pöydälle kunnes järjestösäännöt saadaan lopullisesti valmistetuksi.

*J. Kovanen:* Kannatan osaksi kysymyksen alustajaa. Kuitenkin olisi jo tulevan puoluekokouksen aikana tasattava matkakulut. Päiväpalkaksi riittäisi ehkä 5 markkaa.

*K. Nieminen* kertoi, kuinka Turun etel. vaalipiirissä nykyään valitaan edustajat koko piirille yhteiset ja yhteisesti maksetaan myöskin matkakulut ja palkat.

*K. Lindberg* yhtyi alustajaan.

*K. Lehtimäki:* En kannata mitään tasaamista. Maksakoot ne, jotka lähettävätkin: piiri- tai kunnallisjärjestöt.

Asia pantiin *pöydälle* siksi kunnes on päätetty järjestösäännöistä.

### Perttilänjuttu.

Esitettiin keskusteltavaksi *A. B. Mäkelän, A. E. Kokolan, Santeri Saarikiven, J. Peuran* ja *J. Raution* allekirjoittama *Perttilänasiainvaliokunnan* mietintö, joka sisälsi seuraavaa:

„*Perttilänasiainvaliokunnan ehdotus puoluekokouksen päätökseksi.*”

Sen nojalla, mitä Perttilänasiassa tähän asti on selville saatu, ei puoluekokous katso olevansa oikeutettu antamaan moite- tai paheksumislausuntoa eronneelle puolue-toimikunnalle tämän asian johdosta, mutta ei kokous näe syytä olevan lausua mitään kiitostakaan enemmän sille kuin muillekaan puolueen rahainhoitoa valvomaan asetetuille toimitsijoille.

Jos Perttilä, kuten nyt näyttää, tuodaan suomalaiseen oikeuteen vastaamaan myös tästä rikoksesta, on puolue-toimikunnan puolesta vaadittava häneltä korvausta tekemästään vahingosta ja osana tästä korvauksesta hankittava Perttilän jättämät arvopaperit laillisesti puolueen

haltuun. Mutta muuta rangaistusta tästä rikoksesta ei hänelle tuomioistuimessa enään ole vaadittava.

Tutkimaan sitä seikkaa, ovatko ja missä määrin silloiset puoluetoimikunnan ja puoluenevoston jäsenet sekä tilintarkastajat velvotettavat korvaamaan osan puoluerahastoihin viimeisten kolmen vuoden ajalla syntyneestä vaillingista, sen lisäksi mitä Perttilä tunnustaa karkuun lähtiessään varastaneensa ja josta puoluekokous katsoo hänen yksinään olevan vastuussa, asetetaan sovinto-oikeus lopullisella päätösvallalla. Siihen valitsee puoluekokous 3 jäsentä, silloiset puoluetoimikunnan varsinaiset ja toiminnassa olleet varajäsenet yhden, silloiset puoluenevoston varsinaiset ja toiminnassa olleet varajäsenet yhden, silloiset tilintarkastajat ja toiminnassa olleet varatarkastajat yhden sekä näin valitut sovintotuomarit seitsemännen puheenjohtajaksi. Sovinto-oikeuden on kokoonnettava Helsingissä niin pian kuin tässä kokouksessa valittava uusi puoluetoimikunta katsoo Perttilätä koskevassa oikeudenkäynnissä tulleen selville, paljoko hän on lähtiessään ottanut puolueen rahoja.

Saman sovinto-oikeuden harkittavaksi ja ratkaistavaksi jää, onko ja missä määrin puoluetoimikunta, puoluenevosto ja tilintarkastajat velvotettavat korvaamaan vaillingista aiheutuneita tilintarkastuskustannuksia. Puoluekokous vaatii heiltä yhteisesti kolmannen osan niistä kustannuksista.

Sovinto-oikeuden on päätettävä sen omien kulunkien suorittamisesta.

Puoluekokouksen vaatimuksia sovinto-oikeudessa ajamaan ehdottaa valiokunta valtuutettavaksi *Vilho Lehokkaan*. Vastapuolet saavat myös valita asianajajansa sovinto-oikeuteen. Sovintotuomareiksi puoluekokouksen puolesta ehdottaa valiokunta toverit *Väinö Vuolijoki, Lauri af Heurlin ja A. B. Mäkelä.*“

Mietintöön oli „liitteenä n:ro 1“ liitetty seuraava *Eetu Salinin ja O. Tokoin* allekirjoittama

„Menettelytapavaliokunnan lausunto Perttilän-  
asian johdosta.

Koska puoluekokouksen jälkeen korkeimmalla vallalla toimiva laitos, puoluepuhine ei ollut antanut puoluetoimikunnalle mitään epäluottamuslausetta sekä siitä päätäten, miten puoluetoimikunnan jäsenet eronsa syitä perustelivat, tapahtui se suurimmalta osaltaan Helsingin kunnallisjärjestön sekä sen kokouksissa lausuttujen yksityisten epäluottamuslauseiden johdosta (joilla yksityisillä henkilöillä, enempiä kuin sanotulla Helsingin kunnallisjärjestölläkään ei voi, eikä saa olla määräämisvaltaa puolueen hallintoon eikä sen toimihenkilöihin, vaan kuuluisi puolueen hallinnon ja toimihenkilöiden lopullinen arvosteleminen, erottaminen ja uudelleen asettaminen puoluekokoukselle);

ja koska tapahtunut eduskunnan hajotus siitä johtuvine uusine vaalipuhineen sekä Perttilän karkaaminen olivat jo kiihdyttäneet mieliä, oli puoluetoimikunnan odottamaton ero omiaan lisäämään ennestäänkin jo kiihtynyttä mielten kuohua, vieläpä antamaan Perttilä-jutulle suurempaa kantavuutta, kuin se muussa tapauksessa olisi saanut ja ansainnut, ja saattamaan puolueen asiain hoidon ainakin laajojen maaseutupiirien käsityksessä näyttämään epävarmalta, ehdottaa valiokunta puoluekokouksen lausuttavaksi,

että puoluetoimikunnan ero Perttilänasian johdosta ei ollut harkittua eikä sellaisenaan hyväksyttävä.“

Tähän lausuntoon liittyi seuraava *Alex. Halosen* allekirjottama *vastalause* („liite n:ro 2“):

„Yhtyen edelliseen, mikäli se koskee puoluetoimikunnan eroa, ehdotan sen lisäksi puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Katsoen siihen, että puoluesihteri Matti Turkian menettelyä Perttilän jutussa osittain johtivat persoonalliset

vaikuttimet, josta aiheutui että ilman lähempää tutkimuksia ja siten hankittavissa olevaa täyttä varmuutta julaisiin väärää ilmiantoja sekä poliisilaitokselle että puolueelle, joista aiheutui puolueelle siveellistä ja poliittista vauriota; ja katsoen siihen, että moinen puolueen virkailijan osottama oikeudentuntoa loukkaava ja epähumaaninen menettelytapa ei ole hyväksyttävissä,

lausuu puoluekokous sen johdosta paheksumisensa puolueen sihteerille Matti Turkialle.“

Asiasta yksityiskohtaisesti keskustelemaan ruvettaessa, esitettiin ensin keskusteltavaksi *kaksi ensimmäistä* valiokunnan mietinnön kappaletta.

Niiden johdosta lausui:

*A. Nyberg:* Pitäisi asianomaisilta toimihenkilöiltä saada korvaus niistä menoista, joita puolueelle on johtunut Perttilänasiain tähden.

*Kaukonen* hyväksyi täydellisesti mietinnön.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin kappaleet sellaisinaan.

Seuraavana ryhmänä keskusteltavien kappaleiden 3, 4 ja 5 johdosta lausui

*P. Leskinen:* Sen sijaan, että mietinnössä on esitetty  $\frac{1}{3}$  korvausta, ehdotan  $\frac{2}{3}$ .

*A. Gylling* yhtyi Leskiseen.

*A. Laine* hyväksyi mietinnön.

*V. Lundström:* Sana „varastaneensa“ valiokunnan mietinnön 3:ssa kappaleessa olisi muutettava sanaksi „kavaltaneensa“.

*A. B. Mäkelä:* Olen ollut Perttilävaliokunnan sihteerinä ja olen valinnut mietintöön sanan „varastanut“ osottaakseni sillä, että Perttilän kavaltamia varoja ei ole aikomuskaan vaatia muilta kuin itse Perttilältä. Saman mietinnön toisessa kohdassa olen käyttänyt lievää sanaa „ottanut“ siitä syystä, että ei ole tarvis enää sitä painostaa.



*J. A. Silander:* On väärin, että toiset järjestöt saavat maksaa Perttilän kavalluksesta syntynyttä vaillinkia, toiset eivät.

*A. B. Mäkelä:* Silanderin käsitys johtuu väärinymmärryksestä. Perttilän kavalluksesta johtunutta vaillinkia ei enää vaadita työväenjärjestöiltä. Ne ovat nuo rahat jo yhden kerran maksaneet;  $\frac{2}{3}$  koko summasta jää nyt jo järjestöjen vahingoksi, kun sitä ei puolueen toimitsijoilta vaadita.

*E. Viinikainen:* Mietintö siinä kohden, mikä koskee Perttilän aiheuttaman vahingon korvausta, ei ole tasapuolinen. Puolueen omalle kontolle on pantava suurempi osa, sillä puolue itse on osaltaan suuressa määrässä syyllinen valitessaan moisen rahainhoitajan ja moiset tilientarkastajat.

*J. Ukkonen:* Puoluetoimikuntaa ei voida velvoittaa suorittamaan kyseessä olevaa Perttilän kavalluksen johdosta syntynyttä vaillinkia. Sillä on ymmärrettävää, että parhaimmallaakaan valvonnalla ei voida milloinkaan täydelleen estää kavalluksia syntymästä. Kannatan siis valiokunnan tekemää mietintöä.

*J. Bäck:* Mielestäni ei voi sanoa puolueen syyksi Perttilän kavallusta. Syy on puoluetoimikunnan ja -neuvoston huonossa kontrollissa ja tähän katsoen ei ole syytä ainakaan lieventää kysymyksessä olevan mietinnön ponsia.

*J. Kautto:* Puoluetoimikunta ja -neuvosto eivät ole syylliset useasti sanottuun kavallukseen ja vaillinkiin. Puolue itse on tehnyt virheen valitsemalla sellaisen miehen rahainsa hoitajaksi. Tästä syystä en hyväksy minikäänmoisia sovinto-oikeuksia ja suorastaan ehdotan sanottun mietinnön lähettämistä uudelleen valiokuntaan muutettavaksi esittämieni näkökohtien mukaiseksi.

*J. Tuominen:* Ehdotan puoluetoimikunnan maksettavaksi ainoastaan  $\frac{1}{3}$  tilien tarkastuksesta johtuneista menoista. On jo suuri rangaistus, jos puoluetoimikunta veloitetaan tuo summa suorittamaan.

*J. Kujala:* Tutkimuskustannuksista johtuneet menot

on mielestäni kokonaan puolueen maksettava. Ja ehdotan sen kohdan poistamista ponsista, jossa nuo tutkimuskustannukset säilytetään puoluetoimikunnan niskoille.

*S. Alkio:* Meidän järjestössä keskusteltiin nyt esillä olevasta jutusta ja tulimme siihen tulokseen, että vaillinki y. m. on puolueen varoista maksettava. Puoluehan on ollut itse syynä Perttilän valitsemiseen. Olen muuten samaa mieltä kuin Viinikainen.

*T. Uski:* En kannata sitä kohtaa mietinnössä, jossa ehdotetaan sovinto-oikeuden asettamista. Siitä johtuu vain kuluja. Kannatan Tuomista siinä, että tilien tarkastuksesta on puoluetoimikunnan suoritettava. Perttilältä on otettava jäljellä olevat menot ja vaillingit.

*A. B. Mäkelä:* Me emme pysty tekemään tuomioita, joita ilman muuta voidaan täytäntöön panna. Jos eivät puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäsenet sekä tilintarkastajat suostu korvausvaatimukseen, on mentävä raastuvan-oikeuteen.

*E. Haapalainen:* Jos puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäsenet ja tilintarkastajat kieltäytyvät asettamasta sovinto-oikeuden jäseniä, niin mitä silloin on tehtävä? Mäkelä tahtoi raastupaan, mutta siellä asia kumottaisiin. Senthden koko sovinto-oikeutta koskeva kohta olisi otettava mietinnöstä pois. Velvoitettakoon Perttilä yksin korvaamaan vaillinki, koska hänellä on varoja korvaamiseen.

*J. K. Lehtinen:* Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestö tuli tätä asiaa käsitellessään siihen lopputulokseen, ettei puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäseniltä eikä tilintarkastajilta olisi korvausta vaadittava.

*M. Manninen:* Valitsijani olivat sitä mieltä, ettei keltään, Perttilää lukuunottamatta, ole mitään korvausta vaadittava. Muussa tapauksessa voisi asia tuottaa puolueelle vain lisäkuluja. Haapalaisen ehdotus on hyvä.

*E. Alho:* Kruunu varmaankin anastaa Perttilän varat, ettei puolue häneltä saa korvausta.

Äänestyksessä asetettiin ensin vastakkain ehdotus,

että mietintö palautetaan valiokuntaan uudestaan muodosteltavaksi, ja E. Viinikaisen ehdotus, että Perttilältä vaaditaan takaisin anastamansa summa, mutta että puolue kärsii muun vahingon, mikä ehdotus selitettiin samaksi kuin että Perttilänasiainvaliokunnan mietinnöstä poistetaan kappaleet 3—5.

65 äänellä 13 vastaan hyväksyi kokous Viinikaisen ehdotuksen.

Sen jälkeen asetettiin voittanut ehdotus Leskisen ehdotusta vastaan, että puoluetoimikunta ilman sovinto-oikeutta määrättäisiin korvaamaan  $\frac{2}{3}$  vahingosta.

73 äänellä 9 vastaan hyväksyi kokous taasenkin Viinikaisen ehdotuksen.

Tämän jälkeen toimitetussa äänestyksessä voitti Viinikaisen ehdotus 88 äänellä 27 vastaan, jotka annettiin mietinnön hyväksi.

Kokous oli siis päättänyt poistaa mietinnöstä kappaleet 3—5.

Huutoäänestyksellä hyväksyttiin tämän jälkeen niistä riippuva loppukappalekin jäämään pois.

Alettaessa sitte keskustella mietintöön liittyvästä *menettelytapavaliokunnan lausunnosta*, esitti

*Alex. Halonen* siihen liittyvän vastalauseensa: Vaadin, että puoluekokous antaa paheksumislausunnon Matti Turkialle. Tuon paheksumislausunnon olen lähemmin perustellut Perttilänasiainvaliokunnan mietinnön loppuun liitetyssä liitteessä n:o 2.

*Anton Huotari*: Ehdotan muuten hyväksyttäväksi mietinnön, mutta kun en voi hyväksyä umpimähkäistä toimintaa poliisin kanssa, esitän että kokous lausuisi, että Perttilän asian ilmoittaminen poliisille, ennenkuin oli saatu täysi selvyys vaillingin olemassa olost, sekä puoluetoimikunnan ero Perttilä-asian johdosta ei ollut harkittua eikä sellaisenaan hyväksyttävää.

*T. Uski*: En hyväksy niitä esillä olevassa lausunnossa olevia lauseita, joissa parjataan Helsingin kunnal-

lisjärjestöä siitä, että se muka olisi tunkeutunut määräämään puolueen hallintoa ja toimihenkilöitä. Ei syy ole Helsingin kunnallisjärjestöissä, syy on ollut Matti Turkiassa. Hän näet esitti mainitulle kunnallisjärjestölle Perttilän kavalluksen suuruuden niin huikeassa valossa, kuin olisi vaillinki noussut ainakin 50,000 markkaan. Ja hyvää vauhtia antoi tuolle liioitetulle käsitykselle vielä A. B. Mäkelän vilkas mielikuvitus.

*Y. Sirola:* Minä pyydän huomauttaa, että jos puolue-toimikunnan jäsenten ero vaikutti siihen suuntaan kuin silloin eri puolilla maata kuuluu lausutun ja tässäkin mietinnössä kuvastuu, niin ei kuitenkaan koko syy ole puolue-toimikunnan jäsenissä. Sen verran on syytä, ettei tullut heti asiaa perustelluksi niin laveasti kuin olisi pitänyt. Olen kuullut muutamien puoluetoverien sanovan, että tämä ero vaikutti sekaannusta, sanottiin: nyt ne livisivät edesvastuusta. Jos semmoista käsitystä oli ja jos sen perusteella tahdotaan tällöinen lausunto antaa, niin ei syy ole puolue-toimikunnan jäsenissä, vaan siihen on syynä tuollaisten arvostelijain kypsymättömyys. Ilman muuta pitäisi olla selvää, että siitä, mitä on tapahtunut, vastaavat henkilöt aina, jos heidän vastuunsa on rikosoikeudellista luonnetta tahi koskee taloudellisiin seikkoihin; he vastaavat siitä vaikka eroavat puolueestakin. Jos puolueessa pysyen joku näkee olevan syytä jättää joku vastuunalainen paikka, niin hän vielä vähemmän pääsee edesvastuusta, ei rahallisesta eikä siveellisestä. Mitä me tarkoitimme, on se, että puolueen siveellinen arvo voittaa, jos eivät puolueeseen kuuluvat eikä vastustajat voi osottaa, että puolueen korkeimmassa johdossa on henkilöitä, joilla on selvittämättömiä asioita puolueen kanssa. Tähän vakaumukseen perustui ensimmäinen eronpyyntömme, jonka puolue-neuvosto saattoi horjumaan; neuvosto epäröi eikä se rohkeasti sanonut: jättäkää vaan paikkanne kyllä me panemme uusia tilalle. Tahtoisin huomauttaa, että minun mielestäni meidän eromme on yhä vielä sellainen menet-

ly, joka puolueen kaikkien toimitsijain tästä lähin olisi otettava ohjeekseen kuitenkin ilman sitä horjumista jäämään paikalleen kuin puoluetoimikunta osotti ja huomioonottaen että laajemmin perustellaan menettelyä, mikä meiltä vaikeassa asemassa ollen jäi liian vähälle. Meidän on puolueeseemme saatava vankka siveellinen henki niin että tällaisessa tapauksessa henkilö arvelematta asetetaan syytettyjen penkille toistaiseksi niin kauan kuin asia tutkitaan. Minä toivon, mikä lausunto täällä tulleeikin hyväksytyksi, että puolueen jäsenille selviäisi, että tuollainen menettelytapa on puolueen moraalille arvolle edullisempi ja hyödyttää parhaiten puoluetta. Minä puolestani en luonnollisesti voi mitään lausuntoehdotusta asiassa esittää, tahdoin tämän kuitenkin saada sanotuksi, ennenkuin puoluekokous päätöksensä tekee.

*J. K. Lehtinen:* Sellaisesta epäluottamuslauseesta puoluetoimikunnalle, että se eroaisi toimestaan Perttilän kavalluksen johdosta, on keskusteltu Helsingin kunnallisjärjestön kokouksissa. Sirola jo selosti niitä syytä, joiden tähden puoluetoimikunta erosi. Ja syytä heillä oli tekoonsa, sillä alkoi kuulua ääniä, että muka puoluetoimikunta oli itse toimittanut Perttilän maasta lähtemään. On kyllä totta, että puolueen luottamusmiesten ei heikoilla syillä sovi jättää tointansa, mutta Perttilä-tapaus oli aivan erikoinen tapaus. Vaaliajat olivat tulossa. Jos he olisivat pysyneet asemassaan, olisi saatettu käyttää agitatsioonissa hyvänä aseena puoluetta vastaan rikokselliseksi epäillyn puoluetoimikunnan virassaanpysymistä. Mutta vastaisen varalle ja sen välttämiseksi, ettei esim. joku kunnallisjärjestö voisi vaikuttaa puolueen luottamusmiesten eroon, ehdotan että jos puolueen neuvosto kehottaa puoluetoimikuntaa pysymään toimessaan, niin se ei saa erota ennenkuin on vedottu yleiseen puolueäänestykseen; ehdotan puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan lausunnon:

Katsoen siihen, että vaalit olivat ovella ja vaaliagitatsioonissa olisi voitu syyttää puolueen johdossa olevia

kavaltajiksi tai näiden suosijoiksi ja läten voitu vahingoittaa vaalitoimintaa, oli puoluetoimikunnan menettely täysin ymmärrettävissä ja hyväksyttävissä. Kuitenkin vastaiseen toimintaan nähden lausuu kokous, että tällaisissa tapauksissa on vedottava puolueäänestykseen.

*J. Vatanen:* Valiokunta sanoo, että puoluetoimikunnan eroon oli syynä Helsingin kunnallisjärjestö. Tuollainen perustelu on kokonaan väärä. Eiväthän puoluetoimikunnan jäsenet itsekään sitä ole väittäneet. Heidän eronsa syyt olivat paljoa syvemmällä ja sellaisia syitä oli: puolueen etu, Perttilän tähden syntynyt levottomuus maassa. Yhdyn kannattamaan J. K. Lehtisen esiin tuomia näkökohtia ja lausuntoa asiasta.

*J. Kujala* hyväksyi mietinnön.

*A. Gylling* yhtyi Huotarin ehdotukseen.

*M. Manninen:* Halonen täällä puhui Turkian hermostumisesta. Mutta Halosen oma esiintyminen, hyökkäillessään Turkiaa vastaan, on näyttänyt olevan hermostumista. Vastustan Halosen „mietintöä“.

*A. Laine:* Siihen aikaan kun puoluetoimikunta erosi, kysyin eron syytä Kuusiselta, ja hän mainitsi eron syyksi Helsingin kunnallisjärjestön räyhäämisen.

*J. Ukkonen:* Sirola näyttää olevan oikeassa sanoessaan, ettei Helsingin järjestö aiheuttanut eroa. Erollaan näytti puoluetoimikunta, ettei se tahtonut ottaa osaa asian selvittelyyn. Eroamista on moitittava. Puoluetoimikunnan olisi pitänyt itse selvittää asiansa. Kannatan valiokunnan mietintöä.

*P. Leskinen:* Puoluetoimikunnan olisi pitänyt jo ennen erota, jos eron syy on se, minkä Sirola sanoo olevan.

*H. Järvinen* hyväksyi Turkian menettelyn.

*A. Lyly:* Vaikka en yleensä hyväksy Halosen mielipiteitä, joita hän täällä on esiintuonut, niin olen kuitenkin Turkiaan nähden hänen kannallaan. Selvittäessään asiaa Helsingin järjestön kokouksessa hän ensin puri ja sitten nuoli.

*K. Saari:* Hyväksyn mietinnön liitteen n:o 1. Turkiaa vastaan tehdyt syytökset ovat aiheettomia. Jokainen meistä olisi Turkian sijassa menetellyt samoin. Jos Turkia olisi toisin menetellyt, olisi hänelle varmaan annettu epäluottamuslause. (Hyvä!)

*E. Haapalainen:* Tätä esillä olevaa asiaa Perttilä-asiainvaliokuntaan evästettäessä sanoi Turkia: En ole mitään tehnyt, mitä puoluetoimikunta ei olisi edeltäpäin tehtäväkseni määrännyt. Vieläpä Turkia kysyi samassa tilaisuudessa: Täytyykö rengin kärsiä siitä, mitä isäntä on käsenyt tekemään?

Nyt tämän johdosta pyydän Turkiaa vastaamaan seuraavaan kysymykseen: Onko totta, että hän kuukausi tai pari sitte Helsingin raastuvanoikeudessa vannoi, että vaillinki on oikea ja vaati päätöstä Perttilän takaisin tuomisesta, ja pyydän samalla kysyä, ilmoittiko hän puoluetoimikunnalle edeltäpäin ennen oikeuteen menoaan, että oli sinne kutsuttu.

Jos Turkia vastaa kysymyksiini myöntävästi, niin myös puolestani ehdotan häneen sovellettavaksi A. Halosen laatiman paheksumislausunnon. Sillä Helsingin poliisi ei suinkaan aja niin innokkaasti Perttilää takaa siksi, että hän vei puolueemme rahoja. Poliisilaitos tietysti ilomielillä soisi, että kaikki meidän rahamme vietäisiin. Perttilää ajetaan takaa valtiollisena rikoksellisena, mutta Turkian vaatimuksen ja todistuksen perusteella tehtiin sanotussa raastuvassa päätös, että Perttilä onkin rosvo ja sellaisena on hänet takaisin saatava. Tämä päätös lähetettiin Venäjän ministeristölle ja sieltä edelleen Englannin hallitukselle. Seuraus oli se, että Englannin hallitus luovutti hänet varkaana Suomeen tuotavaksi.

*M. Turkia:* Minut haettiin Helsingin raastuvanoikeuteen niinkuin Haapalainen kertoi ja siellä minulta kysyttiin onko puoluetoimikunta edelleen vaatimuksensa takana Perttilän suhteen. Ja minun täytyi sanoa että on. Mitään puoluetoimikunnan päätöstä en tähän kerinnyt hank-

kia, mutta lähtiessäni menin Työmiehen toimituksen kautta ja pyysin Valpasta, Sirolaa ja Kuusista mukaani. He kieltäytyivät, ja Lehokas tuli sitte yksin. Minä en siellä mitään vannonut, en tehnyt minkäänlaisia väitteitä muuta kuin ilmoitin, että puoluetoimikunta pysyy siinä pöytäkirjan otteessa, jonka se oli lähettänyt ja minullahan ei ollut oikeutta sitä vaatimusta peräyttää, kun kerran päätös oli voimassa.

Täällä on myös puhuttu Helsingin kunnallisjärjestön päätöksestä ja minun suhteistani siihen. On sanottu, että minä hermostumisellani ja liiottelemisellani saatoin kunnallisjärjestön harhaan. Mutta se päätös, mikä siellä syntyi, on sama kuin puolueuseuvoston lausunto. Mutta siellä kokouksessa yksityiset järjestön jäsenet käyttivät sellaisia puheenvuoroja, joista heidät sitte vaadittiin vastaamaan. Tästä ei voida syyttää kunnallisjärjestöä kokonaisuudessaan. Jos asetettaisiin sovinto-oikeus tätä asiaa tutkimaan, niin varmaankin Helsingin kunnallisjärjestön enemmistö todistaisi, etteivät he saaneet lausunnostani sitä käsitystä kuin on väitetty.

Halonen hyväksyi tuonnottain puoluetoimikunnan jäsenten eron. Nyt Halosen tuuli on kääntynyt ja nyt hän antaa epäluottamuslauseen puoluetoimikunnalle siitä, että he ovat eronneet. Muuten tässä vastalauseessa on Halosen oikeudentuntoa kuvaava kohta. Hän sanoo minun valheellisesti liiotelleen Perttilän vaillinkia. Mutta vaillinki ei ole pienentynyt, kirjat näyttävät tänäkin päivänä vaillingin suuruuden samaksi kuin silloin ilmoitettiin. Se näyttää nyt pienemmältä, kun tutkijatoimikunta on löytänyt lisää saatavia.

*A. E. Kokkola:* Se mitä Helsingin kunnallisjärjestössä lausuttiin puoluetoimikunnasta Perttilä-asiassa, oli yksityisten henkilöiden lausumaa. Niitä ei olisi puoluetoimikunnan pitänyt ottaa huomioon, sillä puoluetoimikunta on koko puolueen asettama. Mitä Halosen lausuntoon tulee, jossa hän ehdottaa epäluottamuslausetta Tur-



kialle, niin se päivän selvästi näkyy johtuvan persoonallisista syistä eikä siis ansaitse huomioonottamista. Yhdyn muuten Ukkosen lausuntoon.

*H. Lindberg:* Ehdotan mietintöä sellaisenaan hyväksyttäväksi. Mitä Perttilä-juttuun tulee, niin maalaiset yleensä ottivat sen vastaan paljon kylmäverisemmin kuin helsinkiläiset. Halosta näyttää johtaneen liitteensä laatimisessa persoonalliset syyt, joten se ei ansaitse mitään arvoa.

*J. V. Valo:* Hyväksyn mietinnön sellaisenaan. Mitä tulee Halosen ehdotukseen, että Turkialle annettaisiin epäluottamuslause, niin olen sitä mieltä, että kun puoluetoimikuntaakaan ei ole huomattu syylliseksi eikä sille annettu paheksumislausuntoa, niin miksi pitäisi sitä Turkialle antaa?

*E. Salin:* Mietinnön puoluetoimikuntaa koskevaa lausuntoa on tässä käsitetty epäluottamuslauseeksi. Se kuitenkin on välillinen luottamuslause.

*J. Juntikka* kannatti Kokkolaa.

*A. Halonen:* Olen ollut tähän asti vaiti Perttilä-jutun kaikkein tärkeimmästä puolesta. Kuitenkin täytyy siitä jotain mainita. Täällä ei ole ollut kellään rohkeutta kysyä, minkätähden Perttilä karkasi. Ei hän luonnollisesti aiheetomasti lähtenyt eikä myöskään varoja anastaakseen, koska hän ei ole vienyt muuta kuin matkarahat, joiden ottamisesta hän itsekkin ilmoittaa ja joiden vastineeksi hän on jättänyt riittävästi arvopapereita. Täytyy siis olla joku muu syy, joka, kun se joskus täysin selviää, asettaa Perttilän kokonaan toiseen valoon, missä häntä nyt katsellaan. Sirola on kerran sanonut, ettei tarvitse huutaa julki kaikkea, mitä tietää. Yhdyn siihen. Mutta olkoon kuitenkin sanottu, että Perttilän pa'on aiheuttajina lienevät syvemällä piilevät tekijät. Sen oletan Turkiainkin tietävän. Ja kun hän siitä huolimatta on tätä juttua niin suurella innolla paheksumaani suuntaan johtanut, en voi olla häneen nähden tätä moitelausesta esittämättä.

*F. Aaltonen:* Ehdotan, että mietintö lähetetään takaisin valiokuntaan karsimista varten. Mietinnön perustelujen ajatus olisi hyväksyttävä. Puoluetoimikunnan ero ei ollut harkittu eikä siis hyväksyttävä.

*J. Kirves:* Valiokunnan lausuntoa pitäisi jyrkentää mikäli se koskee Helsingin kunnallisjärjestöä. Tämä järjestö on esiintynyt tämän puolueen holhoojana. (Oikein!) Sellainen valta on puoluekokouksen kiellettävä. Sanotaan, että Turkia on tehnyt väärän ilmoituksen. Eikö Helsingin kunnallisjärjestö olisi voinut ottaa asiasta tarkempaa selvää. — Tässä jutussa on sangen paljon persoonallista ja saattaisi kertoa paljonkin, jos ryhtyisi juttua selvittämään alusta saakka, siitä kun ensimmäinen yhteentörmäys oli Valppaan, Turkian ja Perttilän välillä. — Vaikka olisinkin tahtonut jyrkentää lausuntoa, mikäli se koskee Helsingin kunnallisjärjestöä, yhdyn valiokunnan mietintöön. — Jos Halonen olisi ollut Turkian sijalla, olisi hän menetellyt samalla tavalla ja jos ei olisi niin tehnyt, olisi hän tullut pakotetuksi lähtemään yli Atlantin.

*J. Kautto:* En hyväksy liitettä n:o 1. Se on perustettu väärille edellytyksille. Puoluetoimikunnan ero Perttilä-jutun johdosta oli hyvin harkittu. Liite n:o 2 on myös kokonaan aiheeton. Tuntuupa kuin olisi Turkian ja Halosen kesken syntynyt „tohtoriväittely“ siitä ensimmäisestä sijasta. Lopuksi ehdotan puoluekokouksen hyväksyttäväksi, että puoluetoimikunta, puolueneuvosto ja tilintarkastajat kokonaan vapautettaisiin, eikä asia saisi mennä sovinto-oikeuteen.

Keskustelun päätyttyä toimitetussa äänestyksessä voitti ensin Anton Huotarin ehdotus, että lausuttaisi, ettei poliisille ilmottaminen, ennenkuin oltiin varmoja vaillingista, ollut harkittua eikä ero sellaisenaan hyväksyttävä, 66 äänellä 23 vastaan, jotka annettiin J. K. Lehtisen ehdotuksen hyväksi, että puoluetoimikunnan ero hyväksyttäisi.

Seuraavassa äänestyksessä voitti menettelytapavalikunnan lausunto 72 äänellä 39 vastaan Huotarin edellä sanotun ehdotuksen.

Senjälkeen seuranneessa äänestyksessä voitti lausunto 67 äänellä 22 vastaan ehdotuksen, että lausunnosta poistettaisi Helsingin kunnallisjärjestöä tarkottavat kohdat.

Tämän jälkeen 90 äänellä 18 vastaan, jotka annettiin Alex. Halosen vastalauseen hyväksi, hylättiin tämä vastalause.

Senjälkeen toimitetussa lopullisessa äänestyksessä hyväksyttiin menettelytapavaliokunnan lausunto 83 äänellä 25 vastaan, jotka annettiin sen ehdotuksen puolesta, että asiasta ei lausuttaisi mitään.

Asiassa ovat pöytäkirjaan ilmottaneet *vastalauseita*:

*J. K. Lehtinen*: „Viitaten asiassa antamaani lausuntoon sekä ehdottamaani päätösehdotukseen, ilmoitan vastalauseeni puoluekokouksen päätöksen johdosta epäluottamuslausunnon antamisesta eronneelle puolue-toimikunnalle.“

*J. Vatanen* yhtyi tähän vastalauseeseen.

*H. Pärssinen*: „Katsoen siihen, että puolue-toimikunnan jäsenet ovat perustelleet eronneensa puolue-toimikunnasta puolueen etua silmällä pitäen, en voi yhtyä kokouksen tästä tekemään lausuntoon.“

*J. Tainio* ja *J. Tuominen* yhtyivät tähän vastalauseeseen.

Istunto päättyi vähän yli k:lo 7 i.

## Kuudes kokouspäivä.

Maanantaina 13 p:nä syyskuuta.

*Aamupäivänistunto.*

Istunto aloitettiin k:lo 9 a. laulamalla „Marseljeesi.“  
Puheenjohtajana toimi *Matti Paasivuori*.

Toimitetussa *nimenhuudossa* merkittiin poissaolevaksi Mikko Uotinen.

### Kieltolakiasia.

Päätöskeskustelua varten esitettiin seuraava, *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian ja Karl H. Viikin* allekirjoittama *menettelytapavalion kunnan mietintö*:

#### „Kieltolakiasian edelleenajamisesta.

Valiokunta ehdottaa kokouksen lausunnoksi seuraavan, pääasiassa kokouksen valiokunnalle lähettämän aloitteentekijäin ehdotuksen perustalle laaditun lausunnon:

Yleinen kieltolaki laadittiin v. 1907 valtiopäivillä, maamme valtavan kansan- enemmistön vaatimuksesta. Tätä uudistusta odotti erittäinkin riistetty, ankaran puutteen keskellä elävä köyhälistö, tietäen sen voimakkaaksi keinoksi taloudellisen ja henkisen asemansa kohottamisessa. Kun sitten kotimainen hallitus, katalasti kansanvaltaisuuden alkeellisempia vaatimuksia uhitellen, vehkeili tätä eduskunnan miltei yksimielisesti hyväksymää lakia vastaan, saaden sen estetyksi voimaan astumasta, niin syntyi kieltolakia vilpittömästi ajaneessa kansassa niin syvä pettymys ja paheksuminen, ettei se ajan vierieessä mielistä pois kulu.

Siksipä

pitää sos.-dem. puoluekokous myös velvollisuutenaan tulkita täten Suomen köyhälistön inhoa ja suuttumusta kotimaisen sekä entisen että nykyisen senaatin kieltolain vahvistamista ehkäisevän menettelyn johdosta ja lausuu,

että nykyisen kotimaisen hallituksen kieltäytyminen vastaamasta kieltolakiväliriketykseen oli raukkamainen ja epäparlamentaarinen tuomittava teko.

Köyhälistö on tässäkin asiassa nähnyt, kuinka häpeällisesti porvarilliset puolueet peräytyvät ohjelmiinsa ottamastaan yleisen kieltolain vaatimuksesta, jonka johdosta kieltolakia uhmaten vastustavat ainekset rohkaistuneina varustautuvat vastaistakin kieltolain laatimista ehkäisemään. Tämä velvoittaa köyhälistöä, joka yhä edelleen on yleisen kieltolakivaatimuksen kannalla, ryhtymään kaikkiin tarkotuksenmukaisiin keinoihin asian toteuttamiseksi. Tämän perusteella lausuu sos.-dem. puoluekokous:

että sos.-dem. eduskuntaryhmän tulee tehdä kaiken voitavansa kieltolain uudelleen hyväksymiseksi eduskunnassa,

ja sosialidemokratisten sanomalehtien ja järjestöjen tulee pontevasti ajaa kieltolaki-asiaa sekä pitää joukkojen mielenkiintoa sen vaiheiden suhteen vireillä sekä

että jokaisen sos.-dem. puolueen jäsenen velvollisuus on koota valtavaa kansan mielipiteen painoa ja voimaa tukemaan eduskuntaryhmää sen taistelussa kieltolain voimaan saattamiseksi.“

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta sellaisenaan.

### **Työväensuojelulainsäädäntö.**

Esitettiin *A. B. Mäkelän, M. Paasivuoren, E. Viljasen, K. Heinosen ja K. Hämäläisen* allekirjoittama *lakiasianvaliokunnan mietintö*:

#### *„Työväensuojelulaki.*

Kts. esitys 32.

Viitaten alustukseen ehdottaa valiokunta,

että puoluekokous, sellaisinaan hyväksyisi alustuksessa olevat ponnet 1—7.“

Mietintö hyväksyttiin.

## Työväensihteeristö.

Esitettiin seuraava, *A. B. Mäkelän, K. Hämäläisen, E. Viljasen, M. Paasivuoren ja K. Heinosen* allekirjoittama lakiasiainvaliokunnan mietintö:

### „Työväensihteeristö.

Tätä asiaa pohtiessaan valiokunta on asettunut samalle kannalle kuin kysymyksen herättäjäkin alustuksessaan. Viitataan siis tähän alustukseen. Kuitenkin katsomme, että asian käytännöllinen järjestäminen ja toteuttaminen jätetään puoluetoimikunnan tehtäväksi. Ehdotamme siis päätettäväksi,

1) että Suomen ammattijärjestö ja sos.-dem. puolue yhdessä perustavat ja ylläpitävät työväen sihteeristön;

2) että sihteeristön toiminnan alkamisen määrää puoluetoimikunta yhdessä ammattijärjestön toimikunnan kanssa;

3) että nämä molemmat toimikunnat ottavat sihteeristön toimitsijat, laativat sihteeristön toimintaohjeet ja tariffin;

4) että sihteeristön toiminnan valvominen ja rahavarain hoito ja tarkastus jätetään molemmille toimikunnille;

5) että puoluetoimikunnan tulee tämä päätös esittää ensitulevalle Suomen ammattijärjestön edustajakokoukselle, jonka hyväksyminen on saatava päätökselle.“

Asian rahapuoli jätettiin lopullisesti ratkaistavaksi vasta tulo- ja menoarvion yhteydessä. Muuten hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

### Humpuuki-ilmotukset ja puoluelehdet.

Esitettiin *Jussi Tuomisen, Anton Päiviön, Kullervo*

*Mannerin, A. P. Mäkikylän ja J. K. Lehtisen allekirjoittama sanomalehtivaliokunnan mietintö, joka sisälsi seuraavaa:*

*„Humpuuki-ilmotusten julkaiseminen puoluelehdissä.*

Kilpailu tavaratuotannon eri aloilla kiihottaa kapitalisteja liikehuijaukseen, jonka tarkoituksena on tuotteitten menekin suurentaminen välittämättä ollenkaan niitten kellovullisuudesta ja hyödyllisyydestä. Nykyisen tuotantotavan oleelliseksi tunnusmerkiksi muodostunut liikehuijaus on tunkeutunut kaikille aloille, käyttäen hyväkseen mitä erilaisimpia keinoja, eikä suinkaan vähimmin sanomalehti-ilmotuksia.

Sanomalehti-ilmotuksia yleensä pidetään välttämättöminä, ei ainoastaan liikkeiden vaan myöskin itse sanomalehtien talouden kannalta, mutta kuitenkin on tehtävä ero varsinaisten liikeilmotusten ja ilmeisten huijaus- eli n. s. humpuuki-ilmotusten välillä. Jälkimäiset, julaistuina puoluelehdissämme, ovat vahingoksi, jopa häpeäksikin, niitten tarkoituksena kun on houkuttaa kehittymättömien kansalaisten rahoja raha-arpajaisiin ja ihmeläkkeisiin tuh lattuna keinottelijain taskuihin. Samanluontoisina on pidettävä myös n. s. naimailmoitukset, joissa toisinaan enemmän, toisinaan vähemmän peitetyssä muodossa ilmoitetaan haluttavan irstailutoveria. Kuitenkin katsoen siihen, että puolueen yleisen valistuskannan kohotessa humpuuki-ilmotusten tuhoisa vaikutus tuntuvasti heikkenee, ei valio-kunta ole katsonut jyrkempiä toimenpiteitä tarvittavan, vaan puoluekokouksen lausumaan

vakavana huomautuksena sos.-dem. puolueen sanomalehdille, että ne eivät vastaisuudessa ottaisi julaistavakseen palstoillaan ilmeisiä humpuuki-ilmotuksia.

Asian johdosta syntyi seuraava keskustelu:

*A. B. Mäkelä:* Tällaisista ilmoituksista on koko lailla tuloja puoluelehdille. Tahdotaan väittää, että humpuuki-ilmoitukset vaikuttavat pilaavasti lehtiä lukevaan yleisöön. Mielestäni on moinen luulo perätön, sillä kyliä meidän puolueemme jäsenet ovat jo siksi kehittyneitä, että he ymmärtävät erottaa roskan hyvästä. Ja onhan „Työmiehessäkin“ ollut kirjoituksia, joissa on tehty selvää humpuuki-tavarasta. Ehdoitan valiokunnan mietinnön hylättäväksi.

*K. Koskinen:* Puoluelehtien pitäisi tehdä selvää humpuuki-ilmoituksista, jotta yleisö saattaisi ne käsittää humpuukiksi.

*J. Vatanen:* Ehdotan valiokunnan mietinnön hylättäväksi.

*I. Hörhammer:* Maamme ruotsinkieliset sos.-dem. lehdet eivät ole ottaneet palstoilleen humpuuki-ilmoituksia, vaikka ovatkin saaneet käydä kovaa taistelua olemassaolonsa puolesta. Niinpä esim. Turussa ilmestyvä „Arbetet“-lehti varmasti pysyisi pystyssä, jos se alentuisi ottamaan väkijuoma-ilmoituksia. Ja mielestäni humpuukitavara, kuten „patenttilääkkeet“ voidaan hyvin myrkkypitoisuutensa tähden pitää yhtä turmiollisina kuin väkijuomat. Kun näin ruotsalaiset sos.-dem. lehdet menettelevät, niin paljon paremmin sitä voisi odottaa suomalaisilta verrattain paremmissa taloudellisissa oloissa ilmestyviltä lehdiltä. (Hyvä!) Häpeäksi puoluelehdille on moiset ilmoitukset.

*K. Hämäläinen:* Yhdyn Mäkelän lausuntoon. Kun sos.-dem. puoluelehtien puolelta vedotaan lehtien lukijoihin ja pyydetään rahallista avustusta, kohdellaan pyyntöä kylmäkiskoisesti, mutta jos tulee kysymykseen tulojen vähentäminen, niin heti lämmitään ja kiihkoudutaan niitä poistamaan. Ja onhan vaikeaa arvostella, mikä on humpuuki-ilmoitus mikä ei. Jos kerrassaan hylätään n. s. humpuuki-ilmoitukset, pitäisi myös hylätä suuri juokko



porvarillisia ilmoituksia yleensä. Valiokunnan ehdotus saa raueta.

*Arvo Närhi:* Meidän lehdissä ei panna sisällölle niin suurta homiota kuin joutavalle roskalle. Puoluelehdet ostavat useinkin roskaa. Kun saa maksaa sos.-dem. roskasta, niin miksi sitte tuomitsisimme humpuuki-ilmoitukset. Onhan johtavissakin kirjoituksissa tehty usein niistä selvää, jotta ne voidaan eroittaa asiallisista ilmoituksista. Yhdyn Mäkelään.

*V. Blomqvist:* Lehtien asema ei ole riippuvainen humpuuki-ilmoituksista. Suuri osa lehtiä elää ilman niitä. Esim. „Vapaa Sana“ Vaasassa ei ole koskaan tarvinnut humpuuki-ilmoitusten taloudellista tukea.

*J. K. Lehtinen:* Evästyskeskustelussa oltiin tässä asiassa yleensä armottoman siveellisiä. Asian tarkempi harkitseminen näyttää kuumetta jähdyttäneen. Jos kaikki humpuuki-ilmoitukset lehdistä kiellettäisiin, joutuisivat lehdet sietämättömään asemaan. Ei riittäisi se, että ulkomaalaiset raha-arpajais- ja lääkeilmoitukset estettäisiin vaan täytyisi ottaa harkinnanalaiseksi muidenkin ilmoitusten humpuukimaisuus. Ehdotan että mietintö hyväksyttäisiin.

*D. Eskelinen:* Melkein kaikki muut paitsi kokousilmoitukset ovat humpuuki-ilmoituksia. Yhdyn Mäkelän lausuntoon.

*K. Veijola:* Olen saanut valitsijoiltani kehoituksen vastustaa humpuuki-ilmoitusten julkaisemista puoluelehdissä. Kannatan mietintöä.

*E. Viinikainen:* Kaiketi on otettava huomioon, mihin asti riittää puoluekokouksen valta tässä asiassa. Puoluelehdet ovat itsenäisiä liikeyrityksiä.

*M. Sillanpää:* Kyllä ymmärrän, että on vaikea ratkaista, mitä ilmoituksia tässä tarkoitetaan. Kuitenkin se voidaan tehdä jotenkin tyydyttävästi. On katkeria kokemuksia siitä, miten humpuuki-ilmoituksilla kansaa petetään. Kannatan mietintöä. Puolueen arvolle ei sovi, että sen jäseniä petetään omain lehtien välityksellä.

*J. Tuominen* yhtyi Sillanpään lausuntoon.

*J. Merivirta:* Kyllä täällä olisi valta asiasta päättää. Mutta jos päätös tulisi kielteinen, niin lehdet menettäisivät vakinaisen tulolähteen. Sillä silloin olisi poistettava nekin humpuuki-ilmoitukset, joita työväen taholta lähetetään. Ennen humpuuki-ilmoituksia olisi lehdistä poistettava ne humpuuki-kirjoitukset, joita lehtiin ostetaan. Miksi tahdotaan riistää lehdistä tuloja poistamatta niiltä turhia menoja. Ne ruotsalaiset lehdet, joiden siveellisyyttä tässä on ylistetty, ovat kuolleet siveellisyydessään. Kannatan Mäkelän pontta.

*K. V. Nieminen:* Valitsijani keskustelivat humpuuki-ilmoituksista ja olivat sitä mieltä, että ne ovat puoluelehdistämme poistettavat ja syytä on poistaa ne; maalaiskansa ei ymmärrä erottaa, mikä on roskaa, mikä hyvää. Vielä lisäksi saarnataan työväelle: tilatkaa puoluelehtiä! ja kun näissä sitte suurilla kuvilla varustettuna on patenttilääkeilmoituksia, niin onko ihme, että niihin tartutaan ja tilataan. Onko sopivaa lehden arvolle, että toisessa paikassa lehteä on kielto, toisessa ilmoitus. Pois humpuuki lehdistämme!

*Hj. Sirén:* Yhdyn A. B. Mäkelään. Kuulin Hörhammerin todistavan, että ruotsalaiset lehdet tulisivat aineellisesti turvatuiksi ottamalla humpuuki-ilmoituksia. Miksi eivät sitte ota ja elä?

*A. Valjakka:* Työväen lehdet ovat ahtaissa oloissa. Ei sovi estää niiltä tulolähteitä. Ja vaikeaa on vetää rajaviivoja, mistä humpuuki tässä maailmassa alkaa. Jos valiokunnan ponnet hyväksytään, niin asetettakoon komitea tutkimaan tuota rajaviivaa. Vastustan valiokunnan mietinnön hyväksymistä.

Äänestyksessä päätettiin mietintö hylätä ja jättää asia sanomalehtiosuuskuntien ratkaisuihin riippuvaksi.

### **Puolueopisto-asia.**

*Agitatsioonivaliokunta* oli puolueopistoasiasta antanut seuraavansisältöisen mietinnön, jonka *Mikko Uotinen*,

*Sandra Lehtinen, D. Eskelinen, V. Blomqvist, Samuli Tervo, J. Järvinen ja M. Manninen* olivat allekirjoittaneet:

„*Puolueopistoasia.*”

I. Valiokunta on sitä mieltä, että puolueopiston välttämättömyys on yleisesti tunnettu ja lausuttu asia, ja on mahdollisimman pian saatava vaikuttamaan. Valiokunta ehdoittaa:

että puoluekokous katsoo tarpeelliseksi heti ryhtyä opiston perustamishommaan.

II. Kuulusteltuaan raha-asiainvaliokuntaa, olisiko toivoa saada opisto muodostetuksi täksi syksyksi alkavaksi siinä muodossa, kuin puoluetoimikunnan kertomuksessa on mainittu ja saatuaan raha-asiainvaliokunnalta lausunnon jossa selitetään, että puolueen rahavarat eivät myönnä asian toteuttamista puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaisesti, ehdottaa valiokunta:

1) että puoluekokous luovuttaa puolueen rahastosta puoluetoimikunnan käytettäväksi puolueopistoa varten 2,000 markkaa;

2) kokous velvottaa puoluetoimikunnan kääntymään tässä kuussa Helsingissä kokoontuvan ammattikongressin puoleen ehdotuksella, että ammattikongressi ei suunnittelisi erityisiä ammatillisia luentokursseja, vaan yhtyisi tukemaan vuotuisella kannatuksella tätä opistoa;

3) kokous velvoittaa vaalipiirit ryhtymään sopiviin toimenpiteisiin varojen keräämiseksi alueellaan puolueopistoa varten ja heti lähettämään kerätyt varat puoluetoimikunnalle;

4) kun puoluetoimikunta on näin saanut riittävästi varoja, ryhtyköön tarmokkaaseen työhön, että

puolueopisto voi heti aloittaa työnsä, mahdollisesti jo tänä syksynä; ja huolehtikoon sen toiminnasta.

III. Olisi myöskin ajateltava, jos puolueopisto näin saadaan alkuun, millä tavalla järjestetään puolueen kannatus opistoon nähden seuraavina vuosina? Valiokunta ehdottaa:

että kokous jättää puoluepuolevostolle täyden valan käyttää puolueen varoja tähän tarkoitukseen, sikäli kuin se katsoo varoja riittävän, ja saa se päättää opiston jatkumisesta tai lakkaamisesta, jos siitä on kysymys ennen seuraavaa puoluekokousta.

IV. Mitä itse opistosuunnitelmaan tulee, yhtyy valiokunta kannattamaan pääasiassa puoluetuimikunnan tekemää ehdotusta ja ehdottaa:

1) että opiston toiminta-aika tulee olemaan vähintään 3 kuukautta;

2) että luentoja opistossa tulisi: sosialismin teoriasta, taloushistoriasta, Suomen yhteiskuntataloudellisesta kehityksestä, kansainvälisen sosialidemokratian historiasta, ammattiyhdistysliikkeestä, valtiopista, finanssiopista, sosialipolitiikan eri aloilta (maatalous-, kunnallis-työväensuojeluspolitiikasta y. m.) lainopillisia luentoja, osuustoiminnan alalta, raittiusliikkeestä, luonnontieteistä ja mahdollisesti muista yleissivistystä laajentavista sekä niistä aineista, jotka ammattikongressi katsoo tarpeelliseksi opistolle suunnitella;

3) että opisto sijoitetaan Helsinkiin, kun sen sijoittaminen maaseudulle kohtaa runsaita vaikeuksia.

V. Mitä tulee puoluetuimikunnan laatimaan opiston kustannusarvioon, katsoo valiokunta:

että opiston käytettäväksi on puoluetoimikunnan varattava runsaammin varoja, kuin mitä kustannusarvio edellyttää, koska siinä menoerät ovat lasketut liian alhaisiksi ja opistolle on otettava vakinainen johtaja, jonka palkkiota ei ole otettu kustannusarvioon, eikä edes huonevuokraakaan ole kustannusarvioon merkitty.

VI. Vaikeimmin ratkaistavana kysymyksenä pitää valiokunta sitä, millä tavalla opistoon pääseminen olisi järjestettävä. Onhan pelättävissä, että kolmen kuukauden oleskeleminen Helsingissä vie varoja siksi paljon, etteivät puolueen vähävaraisimmat ole tilaisuudessa sitä käyttämään, vaan se tulisi parempiosaisten opistoksi. Valiokunta katsoo:

1) piirin ja eri puoluejärjestöjen velvollisuudeksi koettaa avustaa jäseniään opistoon oppilaisiksi; sekä toivoo

2) että Helsingissä järjestettäisiin oppilaille halpoja asuntoja puoluetoverien luona ja muutenkin koetettaisiin heidän elinkustannuksiaan Helsingissä tehdä mahdollisimman pieniksi.“

Mietintöön liittyi seuraava,

*A. Partasen ja I. Hörhammerin varmentama raha-asiainvaliokunnan lausunto:*

„Pyydettyänne lausuntoa puolueopiston perustamiseen ja ylläpitämiseen tarvittavista varoista, saa raha-asiain valiokunta lausua mielipiteenään, että ehdottamanne määräraha Smk. 2000: — olisi puolueen varoista myönnettävä. Kuitenkin ehdollisesti, jos puoluekokous tulee myöhemmin esille tulevia rahaa kysyviä yrityksiä pitämään vielä tärkeämpinä. Sitäpaitsi raha-asiainvaliokunta suuresti epäilee sitä, onko laisinkaan mahdollista saada piirejä veroiteuksi opiston kannattamiseksi.“

Asian johdosta syntyi ensin seuraava yleiskeskustelu:

*A. Närhi:* Ehdotan valiokunnan mietinnön hyväksyttäväksi, vaikkapa siinä onkin rahamäärää supistettu. Ja samalla ehdotan asian nyt heti ratkaistavaksi, ja ratkaistavaksi siten, että opistokysymys asetetaan kaikkien muiden raha-asiain edelle. Näyttäähän kyllä 2000 mk. liikenevän mainittuun tarkoitukseen.

*S. Kurkinen:* Vastustan, että puolueopiston perustaminen päätettäisiin jo tässä kokouksessa. Nyt esillä olevassa mietinnössä ehdotetaan opistolle 2,000 mk. Mihin sillä päästään? Jos laskemme kaikki kulut, saamme summan nousemaan jo 15,000 markkaan. Otaksutaanpa, että lähetetään sinne 50 oppilasta tulee tästä 3 henkilöä piiriä kohti. Pieni on luku ja pieni on myös se oppi, minkä ehtivät saada. Jos ei jo mennessä ole kehittynyt, ei sitä sielläkään ylen paljoa lisää kartu. Sekin tieto on vielä välillistä. Palatakseni numeroihin, 50 oppilasta tulee maksamaan 10,000 markkaa, jos lasketaan jokaiselle 3 kk. ajaksi 200 mk. Paljo tulisi maksamaan. Ei mietinnössä selostettu tarkemmin minkälaisena opisto tulisi toimimaan ajan suhteen. Lyhyesti sanoen ehdotan puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan ponnen: Kokous katsoo puolueopiston perustamisen tarpeelliseksi, mutta puuhan käytännöllinen toteuttaminen jätetään taloudellisista syistä seuraavan puoluekokouksen ratkaistavaksi.

*J. Kautto:* Olen toista mieltä kuin edellinen puhuja, mutta en minäkään hyväksy valiokunnan mietintöä. Se on minusta liian lyhyt. Ja mitä sitte opistoon tulee, niin 3 kk. on liian lyhyt oppiajaksi. Ehdotan, että puoluekokous luovuttaa puolueen rahastosta puoluetoimikunnan käytettäväksi vähintään 4,000 markkaa, sekä että opiston toiminta-aika pidennettäisiin kuusikuukautiseksi. Se ei ole pitkä aika, kun on kysymyksessä kansanvalistajain kasvattaminen.

*V. Boman:* Mietinnössä lueteltujen aineiden lisäksi ehdottaisin vielä yhdeksi aineeksi historiallisen materiaalismin.

*P. Astikainen:* Aineluettelosta on pois jätetty käytännölliset aineet. Ehdotan ne tähän otettavaksi.

*H. Ahmala:* Eihän tämä oppiainesuunnitelma ole ehdottomasti sitova. Saadaanhan ottaa aineita sen mukaan, miten parhaaksi nähdään.

*V. Lehokas:* Olen päinvastaista mieltä kuin Kurkinen. Agitatsioni on puolueen tärkein ase. Nykyaikana on agitatsioni joutunut huonoon huutoon sentähden, että se on ollut huonoa. Tähän on luonnollinen syy. Monta vuotta on kulunut siitä, kun puolueellamme oli kunnolliset agitatsioonikurssit. Jos ei nyt jo ryhdytä toimiin, niin parhain aseemme jää käyttämättä. Olisin vaatinut tiukempia toimenpiteitä kuin ponsissa ehdotetaan. Toiminnan mahdollisuus toki ponsissa jätetään. Tahtoisin, että raha-asiaainvaliokunnan ponsissa asetettaisiin puolueopisto ensi sijalle.

*T. Kallio:* On sanottu, että puolueen varoja tarvitaan paremmin johonkin muuhun kuin puolue-opistoon. Se ei ole totta. — Opiston aika on määrätty liian lyhyeksi. Mutta kun alkuun päästään, niin voidaan sitä pidentää. 3,000 markan menoerä olisi muutettava 4,000 markaksi. Opiston suhteen olisi täällä saatava sellainen päätös, ettei puoluetoimikunnalla olisi mahdollisuutta laiminlyöntiin, vaan että sen olisi ryhdyttävä tarmokkaisesti toimiin opiston toiminnan alkamiseksi jo tänä vuonna.

*O. Niemeläinen:* Kannatan mietintöä. Eilen illalla sain täällä kuulla puheita, joista päättäen puhujain siettäisi saada kehitystä. Uusia varoja ei kuitenkaan saisi määrätä.

*S. Tervo:* Valiokunta on käsittänyt hyvin, että 2,000 mk. on perin pieni summa opistoa varten. Piirien veron ei uskottu myöskään tuottavan suuria. Mutta puolueuuvosto voi lisätä varoja. Myös oli valiokunta sitä mieltä, että opiston aika on lyhyt, mutta pitempää pelättiin liian kalliiksi. On kuitenkin huomattava, että opistoon menee useammassa tapauksessa henkilöitä, jotka jo nyt ovat ottaneet osaa valistustyöhön.

*A. Attila:* Pyysin puhevuoron huomauttaakseni, etten oikein käsitä, miksei opistoa aleta pitää maaseudulla, jossa sen kustannusten pitäisi tulla huokeammiksi. Ehdotan, että opisto sijoitettaisiin maalle jonkun työväenyhdistyksen huoneustoon.

*S. Tervo:* Mietinnön ensimmäisessä kohdassa sanotaan, että opistolle annettaisiin 2,000 mk. Agitatsioonivaliokunta tarkoitti sanoa, että vähintään 2,000 mk. on annettava. Tämän valiokunnan jäsenenä sanon oikaisuksi.

*E. Käkelä:* Hyväksyn valiokunnan mietinnön, mutta sillä lisäehdotuksella, että tuossa opistossa oppilaat saisivat itse valita sekä opettajansa että oppiaineensa.

Yleiskeskustelun päätyttyä äänestettiin ensin *S. Kurkisen* ehdotuksen, että kokous lausuisi periaatteellisesti opistopuuhan hyväksyvänsä, mutta käytännöllisistä syistä lykkäävänsä asian seuraavaan puoluekokoukseen, ja raha-asiainvaliokunnan yllämainitun ehdotuksen välillä. 79 äänellä 19 vastaan, jotka annettiin *Kurkisen* ehdotuksen puolesta, hyväksyi kokous raha-asiainvaliokunnan lausunnon.

Lopullisessa äänestyksessä päätti kokous 58 äänellä 52 vastaan, jotka annettiin edellisessä äänestyksessä voitaneen raha-asiainvaliokunnan lausunnon puolesta, hyväksyä *A. Närhin* ehdotuksen, että asiasta heti päätettäisi lopullisesti.

*A. Nyberg* pani vastalauseensa päätöstä vastaan, kun ennen oli päätetty, että raha-asioita koskevat päätökset jäävät ehdollisiksi siksi kunnes tulo- ja meno-arviosta päätetään.

Mietintö hyväksyttiin tämän jälkeen keskustelutta, paitsi *II:sen osan I:nen kohta*, johon päätettiin lisätä sana „vähintään“ määrän „2,000 markkaa“ edelle.

*Vastalauseen* koko rahanmyönnytyspäätöstä vastaan antoi pöytäkirjaan

*Hj. Sirén*, joka katsoi puuhan rahallisista syistä vaikeaksi tällä kertaa toteuttaa.



## Kunnallisasetusten jouduttaminen.

*Menettelytapavaliokunnalta* oli saapunut seuraava *Eetu Salinin* varmentama ilmotus:

„Koska menettelytapavaliokunnan mietinnössä n:ro 2 käsitelty asia, kunnallisasetusten jouduttaminen, on väliintulleitten seikkain johdosta astunut uuteen vaiheeseen, huomauttaa valiokunta, että tätä mietintöä ei esitetä, eikä valiokunta pitkälle kuluneen ajan takia ole ehtinyt tässä laajakantoisessa asiassa laatia uutta ehdotusta.“

Kokouksella ei ollut ilmoituksen johdosta muistuttamista.

## Agitatsionin järjestäminen.

Esitettiin seuraava, *Mikko Uotisen, S. Lehtisen, V. Blomqvistin, D. Eskelisen, S. Tervon, M. Mannisen ja Josua Järvisen* allekirjoittama *agitatsionivaliokunnan mietintö*:

### „Agitatsionin järjestys.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että puolueessamme harjoitetun agitatsionityön suhteen tehdään tuntuvia muutoksia. Paljoa enemmän kuin tähän asti on pantava painoa valistavalle agitatsionityölle. Puolueemme joukot ovat saatavat itsetietoiseksi tehtävästään, ne ovat kasvatettavat kiihoittavalla agitatsionityöllä kootusta vaalijoukosta valistuneeksi, sosialidemokratiseksi, luokkatietoiseksi taisteltavaksi voimaksi, joka on tehtävästään itsetietoinen. Tähän asti on tämän tehtävän toteuttamista vaikeuttanut kyllin pätevien valistustyöntekijäin puute. Puolueopiston kautta tämä puute saataneen poistetuksi.

Valiokunta ehdottaa

että pääpaino agitatsionityössä pannaan tästälähin valistavalle kasvatustyölle, vaikkakin herätystyötä

on ja n. s. lentävää agitatsionia on väsymättä tehtävä sekä enemmän painoa on pantava puhujien valintaan kuin tähän asti.

**Puoluetoimikunnan tehtäväksi agitatsionityössä merkitsee valiokunta**

että se pitää 2 vakinaista puhujaa, jotka kiertävät ympäri maata, pitäen puheita, ohjaten piiritoimikuntien työtä ja pitäen esitelmiä piiritoimikuntien luentokursseissa. Agitaattorien matkasuunnitelmat ovat ennakolta laadittavat ja julaistavat.

Ottaen huomioon tov. Viikin laatiman alustuksen ja keskustelussa ilmenneet näkökohdat, pitää valiokunta tarpeellisenä entistä voimakkaamman herätystyön ruotsalaisen työväestön keskuudessa ja ehdottaa

että puoluekokous luovuttaa puoluetoimikunnan käytettäväksi 2,000 mk. ruotsalaisen luottamusmiehen palkkaamiseen, jonka tehtäviin kuuluisi herätys- ja järjestämistyön tekeminen ruotsalaisen työväestön keskuudessa. Ruotsalaisten puoluejärjestöjen toivotaan kartuttavan tätä rahastoa.

Alustuksissa mainitaan, että puolueen palveluksessa olevien agitaattorien palkat olisi määrättävä puoluekokouksessa, valiokunta ehdottaa

että puoluetoimikunnan palveluksessa olevien agitaattorien palkaksi määrätään vähintään 200 mk. kuukaudelta.

Mitä tulee yleiseen herätys- ja n. s. lentävään agitatsioniin, on valiokunta sitä mieltä

että se jätetään kokonaan piirien huoleksi, jotka sitä harjoittakoot sikäli kuin katsovat paikallisten olosuhteiden vaativan.

Mutta sitäpaitsi on piirit agitatsionityön suhteen lausuttava muutamia toivomuksia ja ehdottaa valiokunta

että kokous velvoittaa piirit toimeenpanemaan valistavia luentokursseja ja levittämään valistavaa sos.-dem. kirjallisuutta.

Piirien avustamisesta ehdottaa valiokunta

että tätä piirien valistus- ja herätysagitatsionia avustakoon puolueen rahavarojen sallivan.

Puolueen sanomalehtien harjoittaman agitatsionityön suhteen tahtoo valiokunta lausua

että puolueen sanomalehdistön olisi myöskin vastaisuudessa pantava enemmän painoa puolueemme periaatteita selvittäville kirjoituksille ja yleensä annettava kasvattaville sos.-dem. valistuskirjoituksille enemmän tilaa.

Mitä tulee vaaliagitatsioniin, on valiokunta sitä mieltä

että siinäkin on pantava pääpaino selvittelevälle agitatsionityölle ja puhujien valinnan suhteen noudatettava entistä suurempaa tarkkuutta.“

Asiasta syntyi seuraava keskustelu:

*A. E. Kokkola* hyväksyi mietinnön muuten paitsi että 2000 mk. ruotsalaisten valistustyön hyväksi olisi alennettava 1500 markkaan, koska suomalaisenkin väestön täytyy keskuudessaan koota varat valistustyöhönsä.

*J. Kautto*: Eriävänä mielipiteenäni esitän, että pääpaino agitatsioonityössä olisi tästä lähin pantava kasvatustyölle ja lentävä agitatsiooni kokonaan lakkautettava.

Kokous hyväksyi mietinnön sellaisenaan.

*Vastalauseita* ilmottivat seuraavat:

*A. E. Kokkola* lausui vastalauseensa ennen esittämälään perusteilla sitä vastaan, että ruotsalaisen luottamusmiehen palkkaamiseen myönnettiin 2000 mk.

*V. Boman* ilmotti vastalauseensa sen johdosta, että mietintö hänen mielestään puheenjohtajan mielivaltaisuu- den vuoksi käsiteltiin liian hätäisesti, niin ettei hän ehtinyt tehdä ehdotustaan puolueen järjestäytymisneuvojen ja luennoitsijain palkkaamisesta.

### **Puoluetoimitsijain osanotosta eduskuntatyöhön.**

*Menettelytapavaliokunnalta* oli tullut seuraava, *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian ja Karl H. Viikin* allekirjottama mietintö:

*„Puoluetoimikunnan jäsenten ja puolueen sanomalehtimiesten osanotosta eduskuntatyöhön.*

Valiokuntaan lähetetty, E. V:n laatima ehdotus, joka tarkoittaa sellaisen päätöksen aikaansaamista, että puoluetoimikunnan jäsenet ja puolueen sanomalehtimiehet, mikäli mahdollista, kieltäytyisivät eduskuntaehdokkuudesta, on valiokunnan mielestä sitä laatua, että sen kieltämättä hyvä tarkoitus, ettei nimittäin puolueessa samoille henkilöille annettaisi monenlaisia tehtäviä, joita ei voi kaikkia täyttää, toteutetaan parhaiten järjestöjen kuhunkin tapaukseen sovelletun harkinnan perusteella, ja ehdottaa valiokunta

että ehdotus ei antaisi aihetta toimenpiteeseen puoluekokouksen puolelta.“

Mietinnön johdosta syntyneessä keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

V. *Lehokas* ehdotti mietinnön hyväksymistä sellaisenaan.

*J. N. Viinikka* kannatti *Lehokasta*.

*J. Ukkonen*: Sanomalehtimiehet eivät saisi ottaa ol-  
lenkaan osaa eduskuntatyöhön. Vaasan l. itäisessä vaalipiirissä on saatu sangen kiusallisia kokemuksia siitä, että lehden kumpikin toimittaja oli eduskunnassa.

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

### Ohjelmantarkistus.

Esitettiin seuraava, *Anton Aaltosen, Arvo Närhin, Yrjö Sirolan, Hilja Pärssisen ja E. J. V. Huttusen* allekirjottama ohjelmavaliokunnan mietintö:

„Ohjelmavaliokunnalle tulleitten, toverien *Viinikaisen, Ostroumowin ja Pohjolan* sekä *Gerbyn* ruots. t. y:n ja sos.-dem. nuorisoklubi „*Facklanin*“ esittämäin, ohjelmamuutosehdotusten asialliseen käsittelyyn ei valiokunta ole katsonut voivansa ryhtyä puoluekokouksen jo evästyskeskustelussa tekemän päätöksen takia.

I. Sen nojalla, mitä toverit *E. Viinikainen* ja varsinkin *O. V. Kuusinen* alustuksissaan ovat esille tuoneet, ehdottaa valiokunta

1) että puoluekokous päättäisi asettaa komitean tarkistamaan puolueemme sekä periaatteellista että lähintä ohjelmaa ja ajoissa, ainakin noin 6 kuukautta ennen seuraavaa vakinaista puoluekokousta, julkaisemaan muutosehdotuksensa;

2) että puoluekokous raha-asiainvaliokunnan ehdotuksesta myöntää tähän komiteatyöhön tarpeelliset varat; ja

3) että kokous valitsee komitean jäseniksi toverit *O. V. Kuusisen, M. Paasivuoren, A. B. Mäkelän, E. Gyllingin ja Y. Sirolan* sekä varalle *Sulo Vuolijoen, Hilja Pärssisen ja Aatto Sirénin*, joilla tietysti on oikeus itse täydentää komiteaa ja pyytää maaseudulla asuvien asiantuntijain lausuntoja.

II. Mitä sitten tulee maatalouskysymykseen, katsoo valiokunta toveri Kuusisen tuoneen esille siksi perustelluja muistutuksia puolueen maatalousohjelman suhteen, että sen tarkistelu on katsottava olevan erityisesti tarpeen ja, kuten kokouksessa lausutuista toivomuksistaakin näkyy, ensi kädessä suoritettava. Jos puoluekokous tämän myöntää, ei ole myöskään kohtuutonta, jos se selittää, että puolueen yksityiset jäsenet, jotka periaatteellisen vakaumuksen tai käytännöllisten kokemusten perustalla eivät voi omaksua eräitä tämän ohjelman kohtia, ovat niistä vapaat, kun muuten, maatalouskysymykseenkin nähden, pysyvät puolueen periaatteellisella kannalla luokkataistelussa puolustaen maalaisköyhälistön etuja.

Valiokunta ehdottaa siis, että puoluekokous

1) velvottaa ohjelmantarkistuskomitean ensimmäisenä suorittamaan ja julkaisemaan työnsä tulokset maatalousohjelmaan nähden; ja

2) selittäisi, että siihen saakka kuin puolue on tässä kohdin ohjelmansa tarkistanut, eivät puolueen jäsenet ole ehdottomasti sidotut Forssan eikä Oulun kokousten maatalousohjelmiin, kuitenkin sillä ehdolla, että he, kuten koko puolue, luokkataistelussa ajavat maalaistyöväen etuja, ollen myös kaikkien kapitalismin sortamien auttajana, siis puoltaen talonpojille ja kaikelle maaseudun työtätekeväälle kansalle edullisia uudistuksia, sikäli kuin ne vaan ovat edistyksellisiä ja työväenluokan etujen mukaisia.“

Asian johdosta käyttivät puheenvuoroja seuraavat:

*J. V. Tossava:* I:sen osan 3:s ponsi ei minua tyydytä. Se on muutettava.

*Frans Rantanen:* En hyväksy valiokunnan mietinnön ensimmäistä kohtaa, vaan ehdotan sen näin kuuluvaksi: että puoluekokous päättäisi asettaa komitean tarkistamaan puolueemme sekä periaatteellista että vaaliohjelmaa ja

ajoissa, ainakin noin 9 kuukautta ennen seuraavaa vaki-naista puoluekokousta, julkaisemaan muutosehdotuksensa.

Maatalousohjelman suhteen tahdon sanoa, että se on huono ja tarkistamisen tarpeessa ja ehdotan, että puoluekokous velvoittaa ohjelman tarkistamiskomitean ensimmäisenä suorittamaan ja julkaisemaan työnsä tulokset maatalousohjelmaan nähden. Mietinnön loppuosa on poistettava.

*J. Kovanen:* Hyväksyn valiokunnan mietinnön. Meidän täytyy panna kokoon komitea maatalousohjelman laatimista varten ja valita sen jäseniksi maatalousoloja tuntevia henkilöitä. Eikä tätä komiteaa laitettaessa saa tulla kymmenet markat kysymykseen. Muuten siksi kuin ehdittää uusi ohjelma laatia, ehdotan Forssan maatalousohjelmaa säilytettäväksi. Jos niin ei tehdä, saavat suomettarelaiset syyttää meitä, ettei meillä ole edes ohjelmaa puheenalaisessa tärkeässä kysymyksessä.

*J. Tuhkanen:* Maatalous-ohjelmamme ei vastaa tarkeitustaan. Se on uusittava.

*K. Ahola:* Yhdyn edellisiin puhujiin. Meidän on pidettävä Forssan ohjelma siksi, kunnes saamme uuden ja paremman.

*J. Kujala:* Hyväksyn valiokunnan mietinnön.

*J. Ukkonen:* Kaikilla ohjelmavaliokunnan ehdokkailla ei ole käytännöllistä kokemusta heiltä vaadittavassa työssä. En hyväksy kohtaa, jossa mainitaan, ettei puolue ole sidottu nykyiseen ohjelmaan. Mietintö olisi lähetettävä takaisin valiokuntaan.

*E. Viinikainen* piti ohjelmakomitean kokoonpanon tyydyttävänä.

*V. Laakso* ehdotti Paasivuoren tilalle Tokoita. Maatalousohjelma olisi säilytettävä.

*O. Niemeläinen* kannatti Ukkosen mielipiteitä.

*J. N. Viinikka:* En hyväksy valiokunnan ehdottamista henkilöistä muita kuin Kuusisen ja Gyllingin.

*V. Laakso:* Paasivuoren tilalle ehdotan Tokoin. Ja

lisäksi huomautan: meidän on pysyttävä Forssan ohjelman kannalla siksi, että ehdimme saada uuden ohjelman.

Keskustelun kuluessa tehdyistä muutosehdotuksista päätettiin ensinnä ottaa ratkaistavaksi *ohjelmakomitean* kokoonpanoa koskevat. Päätettiin toimittaa avonainen äänestys siten, että komiteaan valitaan varsinaisiksi jäseniksi ne viisi ehdokasta, jotka kaikista ehdokkaista erikseen äänestettäessä saavat enimmät äänet, ja varajäseniksi ne kolme varajäsen ehdokasta, jotka varajäsen ehdokkaista äänestettäessä saavat enimmät äänet.

*Varsinaisista* jäsenistä äänestettäessä saivat ääniä: E. Gylling 124, O. V. Kuusinen 113, Yrjö Sirola 112, S. Vuolijoki 105, Osk. Tokoi 77, Aatto Sirén 51, A. B. Mäkelä 41, Matti Paasivuori 22 ja Santeri Mäkelä 19. — *Valituiksi* julistettiin siten: *E. Gylling, O. V. Kuusinen, Yrjö Sirola, Sulo Vuolijoki ja Osk. Tokoi.*

*Varajäsenistä* äänestettäessä saivat ääniä: Aatto Sirén 97, A. B. Mäkelä 73, M. Paasivuori 67 ja Hilja Pärssinen 54. — *Valituiksi* julistettiin siten: *Aatto Sirén, A. B. Mäkelä ja Matti Paasivuori.*

Äänestettäessä Fr. Rantasen ehdotuksen, että siihen asti, kuin ohjelma on tarkistettu, maatalousohjelmaan nähden on noudatettava Forssan kokouksen päätöksiä Oulun kokouksen päätösten mukaan lisättyinä ja oikaisuina, ja mietinnön II:sen osan 2:sen kohdan välillä, voitti Rantasen ehdotus 65 äänellä 60 vastaan, jotka annettiin mietinnön hyväksi.

Nämä muutokset tehtyä hyväksyttiin valiokunnan mietintö muuten sellaisenaan.

### **Palovakuutusyhtiön perustaminen.**

*Lakiasiaivaliokunnalta* oli tullut *A. B. Mäkelän, K. Hämäläisen, E. Viljasen, M. Paasivuoren ja K. Heinosen* allekirjoittama *mietintö*, joka sisälsi seuraavaa:



*„Oman palovakuutusyhtiön perustamisesta.*

Kaikkien suurempien rahallisten yrityksiemme tueksi tarvitsisimme ensi kädessä oman pankkilaitoksen, jonka perustamiseen ryhtymisestä edellisissä puoluekokouksissa jo on tehty suunnitelmia ja päätöksiäkin. Mutta, kuten olemme nähneet, ei sekään asia ole ollut puoluekokousten päätöksillä toteutettavissa. Valiokunta ei usko oman palovakuutusyhtiön syntymisen voivan sen paremmin edistyä tätä tietä. Oikeastaan kuuluisivat tämän suuntaiset puuhat asiaan innostuneiden osuustoimintamiesten perilleajettaviksi, jos he asiasta tietoja hankittuaan arvelisivat sen kannattavan. Yhtyen toveri V. Tannerin alustuksessa lausuttuun mielipiteeseen, että aivan toisia näkökohtia silmälläpitäen valittuja puolueoimikuntaa ja piiritoimikuntia mitenkään voitaisi käyttää tämmöisiin tehtäviin, ehdottaa valiokunta

ettei asia antaisi aihetta enempiin toimenpiteisiin puoluekokouksen taholta.“

Mietintö hyväksyttiin huutoäänestyksellä sellaisenaan.

**Laukon lakkolaisten avustaminen.**

*Raha-asiainvaliokunnalta* oli tullut seuraavansisältöinen, *A. J. Partasen, A. Halmeen, I. Hörhammerin, Viht. Viitasen ja F. E. Kellosalmen* allekirjoittama mietintö:

*„Laukon torppariasia.*

Valiokunnalle jätetyn anomuksen johdosta luoton myöntämisestä Laukon lakkolaisten oikeudenkäynnin avustamiseksi, on valiokunta sitä mieltä, että heidän oikeudenkäyntiään olisi puolueen puolesta avustettava. Mutta kun anojain puolelta ei ole esitetty minkäänlaista määrää, paljonko avustusta tarvittaisiin, ja minkälaisessa asemassa

oikeudenkäynti nykyään on, ei valiokunta voi esittää erityistä määrärahaa tähän tarkoitukseen, vaan esittää

että kokous jättää puoluetoimikunnan ja -neuvoston asiaksi ottaa selvää oikeudenkäynnistä ja valtuuttaa antamaan puolueen varoista heidän oikeudenkäyntiinsä tarvittavaa lainaa, sen mukaan kuin käytettävissä olevista varoista riittää ja lainan takaisin saamiseen on lainan ottajain puolelta vakuuksia.“

Keskustelussa lausui:

*S. Leppä:* Luultavasti valiokunta on erehtynyt. Ei ole pyydetty lahjaksi vaan takuita lainan saamiseksi oikeuskuluja varten.

*J. N. Viinikka:* Torpparit saisivat mahdollisesti lainan yksityisiltä, kun vaan olisi takuut. Lakkolaiset tarvitsisivat avustusta. On tosin jo toimitettu keräyksiä, mutta ne ovat tuottaneet vain 20,000 markkaa ja yksinomaan oikeuskuluihin on heiltä mennyt 30,000 markkaa. Ehdotan, että 2:en ponteen lisättäisiin sanat: ja kehottaa puoluetoimikuntaa ryhtymään harkintansa mukaan muihin sopiviin toimenpiteisiin torpparien toiveiden toteuttamiseksi.

Keskustelun päätyttyä yksimielisesti hyväksyttiin *mietintöön lisättäväksi* Viinikan ehdottamat sanat. Muuten hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

### Työttömyyskysymys.

Esitettiin *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian ja Karl H. Viikin* allekirjoittama *menettelytapavaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

#### *„Työttömyyskysymyksestä.*

Valiokunnalle lähetetyn toveri Tyko Varron ehdotuksen johdosta esiintuo valiokunta seuraavaa: Siitä seikasta,

että sos. dem. puolueen velvollisuutena on tehdä voitavansa kapitalismin tuhoisimman ilmiön, pakkotyöttömyyden, tuhojen lieventämiseksi, ei voi olla eri mieltä. Puolueen järjestöt ovatkin kaikkialla työttömyyden uhatessa ja tehdessä tuhojaan rientäneet sen uhrien mukana, näitä aineellisestikin avustaen, vaatimaan kuntien vallanpitäjiä ja hallitusta, työtä ja avustusta toimittamalla, hätää torjumaan. Eduskuntaryhmä on välikysymyksillä ja muilla aloitteilla tässä suhteessa tehnyt voitavansa. Onpa saatu hallitus pakotetuksi asettamaan työttömyysvakuutuskomitean, jonka ehdotukset tietysti tulevat puolueemme keskuudessa arvostelun alaisiksi. Ja kun tiedetään työttömyyden olevan kapitalismista erottamattoman, eikä vallassaolijoilta voida odottaa tehoisia toimenpiteitä edes sen aikaansaaman pahimman hädän poistamiseksi, on myös selvää, että parantamisen varaa on aina järjestöjemmekin toimenpiteissä.

Kun ei nyt kuitenkaan ole paremmin perusteltuja ehdotuksia eikä aikaa erilaisten työttömyyden tuhojen torjumiskeinojen harkitsemiseksi eikä aloitteen tekijän ehdotus määrätyn mielenosotuspäivän, vieläpä vapaana vietettävän, käytäntöön ottamisesta tunnu asian luontoon sopivalta — mielenosotuksethan tämän asian johdosta puhkeevat silloin kuin hätä kovimmin puristaa, ja siinä muodossa kuin työttömyyden laajuus vaatii, — ehdottaa valiokunta

ettei tämä asia nyt kokouksen puolelta antaisi aihetta toimenpiteisiin.“

Asian johdosta käytettiin seuraavat puheenvuorot:

*E. Paasio:* En hyväksy valiokunnan ehdotusta. On valitettavaa, että näin tärkeä kysymys on saanut näin vähän huomiota osakseen.

*P. Astikainen:* Yhdyn edelliseen puhujaan. Työttömyyttä olisi tarmokkaasti ryhdyttävä poistamaan. Jos

kaikissa kysymyksissä oltaisiin samalla kannalla kuin tässä, niin ei tarvittaisi eduskunnallista toimintaa ensinkään. Olisi vaadittava valtiolta työtä erittäinkin sahalaitoksissa ja rautateillä, joissa valtion työt talveksi useinkin aiheettomasti keskeytetään.

*A. Halonen:* Nämä asiat kaikki voivat tulla jos tahdotaan painostetuiksi siinä lausunnossa, jonka kokous antaa eduskuntaryhmälle. Muuten on kokemus osottanut, ettei välikysymysten teko eikä mielenosotuspäivien lisääminen auta mitään taistelussa työttömyyttä vastaan.

*H. Ahmala* kannatti edellistä puhujaa.

Äänestettäessä Paasion ehdotuksen ja mietinnön välillä hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

### Ihanneliittotyö.

Esitettiin *Mikko Uotisen, S. Lehtisen, M. Mannisen, D. Eskelisen, V. Blomqvistin, S. Tervon ja J. Järvisen* allekirjoittama seuraavan sisältöinen *agitatsioonivaliokunnan mietintö:*

#### „Ihanneliittoasia.

Ottaen huomioon alustuksessa ja keskustelussa ilmenneet näkökohdat, ehdottaa valiokunta

- 1) että puoluekokous, selittäen olevansa Oulun puoluekokouksessa tekemänsä päätöksen kannalla, jossa se lausuu: „Puolue pitää erittäin tärkeänä toiminnan, jonka tarkoituksena on lasten johtaminen taistelevaa köyhälistöä innostavain aatteiden piiriin ja kehoittaa piiri- ja kunnallistoimikuntia antamaan kannatuksensa ihanneliittotyölle, taloudellisesti tuemalla ihanneliiton opettajakursseja ja itse liittoja. Ihanneliittojen käytännöllinen toimeenpano ja järjestäminen jätetään sos.-dem. naisten liittohallinnon huoleksi“;

2) että kokous oikeuttaa puolueoimikunnan naisten sos.-dem. liittohallinnolle luovuttamaan 1,000 markkaa kerta kaikkiaan ihanneliittotyön edistämiseksi.“

Mietinnön johdosta syntyneessä keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

*V. Lehokas:* Ehdotan, että 2 ponsi muutettaisiin kuuluvaksi: että naisten sos.-dem. liiton hallintoa kehoitetaan kääntymään puolueuuvoston puoleen pyytäen tarkoitukseen sopivaa rahamäärää.

*A. Laine* yhtyi edelliseen.

*J. Kujala:* 2 ponnassa on sanat „kerta kaikkiaan“ muutettava sanaksi „puolittain“.

Äänestettäessä Lehokkaan ehdotuksen, että kokous kehottaisi sosialidemokratisen naisliiton hallintoa kääntymään puolueuuvoston puoleen pyytämään sopivaa määrärahaa, ja valiokunnan mietinnön 2:sen ponnen välillä, voitti Lehokkaan muutosehdotus 61 äänellä 44 vastaan, jotka annettiin mietinnön ponnen hyväksi.

### Mielenosotusmerkit.

Esitettiin *A. J. Partasen, A. Halmeen, F. E. Kellosalmen, I. Hörhammerin ja Viht. Viitosen* allekirjoittama *raha-asiainvaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

#### „Mielenosotusmerkit.

Mielenosotusmerkkien teetättäminen ja myyminen on ollut yksinomaan puolueoimikunnan tehtävänä ja merkkien myynnistä saatu voitto jäänyt kokonaan puolueen rahastoon. Tästä on tullut erimielisyyttä. Niinpä viime keväänä jaettiin mielenosotusmerkeistä saatu voitto tasan sos.-dem. puolueen ja ammattijärjestön kesken.

Tälle kokoukselle on puolueoimikunta ehdottanut, että vappumielenosotusmerkkien kustantaminen ja myyminen

yhä edelleen jätettäisiin puoluetoimikunnalle. Sen lisäksi ovat M. Paasivuori ja I. Hörhammer ehdottaneet, että mielenosotusmerkkien myymisestä saatu voitto jaettaisiin tasan puolueen, ammattijärjestön ja vaalipiirien kesken. Valiokunta ehdottaa kokouksen hyväksyttäväksi alustuksessa esitetystä seuraavat ponnet

että puoluekokous päättää jättää vappumielenosotusmerkkien kustantamisen ja myymisen yksinomaan puoluetoimikunnan oikeudeksi;

että puoluekokous antaa puoluetoimikunnan tehtäväksi valmistuttaa vapunpäiväksi taiteellisesti tehtyjä ja kestäviä mielenosotusmerkkejä, joista ostajille voi olla jonkunverran käyttöarvoa;

että puoluetoimikunta järjestää mielenosotusmerkkien myymisen niin, että niitä saa ostaa ainoastaan käteismaksulla sekä jälkivaatimuksella ja että puoluetoimikunta lunastaa myymättömät merkit, jotka sille palautetaan saman toukokuun 15 päivään mennessä; ja

että mielenosotusmerkkien myymisestä tullut voitto jaetaan niin, että  $\frac{1}{3}$  tulee puoluetoimikunnalle,  $\frac{1}{3}$  ammattijärjestön toimikunnalle ja  $\frac{1}{3}$  vaalipiirittoimikunnille niissä kussakin myytyjen mielenosotusmerkkien määrän mukaan.“

Keskustelussa lausui

*J. N. Viinikka:* Mietinnön 1:stä ja 2:sta kohtaa vastaan ei minulla ole mitään muistuttamista. Mutta sitä voitonjakamistapaa, jota valiokunta ehdottaa, en saata hyväksyä. Kutka korvaavat myyjille kustannukset? Kutka hommaajain palkat? Kohtuuden saamiseksi ehdotan, että jakamistointa suorittavalle yhdistykselle tai kunnallisjärjestölle annettaisiin voitosta  $\frac{1}{3}$ . (Huutoja: ei! ei!) Nähtävästi on täällä piiritoimikuntien puolesta agiteeraavia. Sitä en hyväksy.

*A. Halonen:* Viinikan puhe ei ansaitse huomiota. Onhan mietinnön ponsissa määriteltynä merkkien myymis- ja maksamistapa. Ei nyt enää tule tämän mietinnön mukaan tamperelaista jupakkaa. Hyväksyn 3:n ponnin, jossa edellä oleva on säädettyinä. Kun ammattijärjestö muodostaa meillä sos.-dem. puolueen tanakan selkärangan, on oikeutettua, että se myös saa osan voitosta. Vaalipiiritoimikunnat tulevat saamaan tämän mietinnön mukaan  $\frac{1}{3}$  voitosta. Mitä tulee kunnallisjärjestöihin, joille joku myös on osaa voitosta ehdottanut, niin kyllä ne keksivät muita keinoja varojen hankkimiseen itselleen. Sopivampaa on, että vaalipiiritoimikunnat sopivat kunnallisjärjestöjen kanssa voiton jakamisesta.

*K. M. Evä:* Viimeisessä ponnissa olevaa kohtaa, jossa ehdotetaan  $\frac{1}{3}$  voitosta meneväksi piiritoimikunnille en hyväksy. Olisi luonnollisempaa, että tuon osan saisivat ne järjestöt, jotka merkit tilaavat ja myyvät. Piiritoimikunnat hankkikoot varoja muilla tavoin.

*K. Kopila:* Kannatan muita ponsia, paitsi sitä, jossa ehdotetaan voiton jakamistapa; ehdotan, että viimeinen  $\frac{1}{3}$  annettaisiin puolueopistolle.

*K. Koskinen:* Kannatan Kopilaa.

*V. Lehokas:* Mielestäni sopisi, että puoluepuolekko saisi joka kerta erittäin päättää, miten ja mihin merkeistä kertynyt voitto käytettäisiin.

Keskustelun päätyttyä äänestettiin Viinikan ja Kopilan ehdotuksista, jotka koskivat mietinnön 4:nnessä ponnissa mainitun mielenosotusmerkkivoiton kolmannen kolmanneksen jakamista. Ensimmäisessä äänestyksessä voitti Viinikan ehdotus, että tämä osa voitosta menisi merkit myyneelle järjestölle, 58 äänellä 21 vastaan, jotka annettiin Kopilan ehdotukselle, että tämä osa voittoa menisi puolueopiston käyttövaroiksi. — Lopullisessa äänestyksessä voitti sitte tässä kohdin valiokunnan mietintö 73 äänellä 55 vastaan, jotka annettiin Viinikan ehdotuksen hyväksi. — Muuten hyväksyttiin mietintö huutoäänestyksellä sellaisenaan.

Istunto lopetettiin k:lo 1:ltä.

Iltapäivänistunto päätettiin alottaa k:lo 3:lta.

### *Iltapäivänistunto.*

Istunto alkoi k:lo 3.

Puheenjohtajana toimi *Osk. Tokoi*, eduskuntaryhmäin-toiminnasta keskusteltaessa *A. B. Mäkelä*.

\*

*Tervehdyksiä* oli kokoukselle saapunut Viipurin juomalakkolaisilta, juomalakkokokoukselta Talikkalassa ja eräiltä kansalaisilta Viipurissa.

\*

### **Menettelytapakysymys.**

Esitettiin *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian* ja *Karl H. Viikin* allekirjoittama *menettelytapavaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

#### *„Puolueen menettelytavasta.*

Sen perusteella, mitä kysymyksen alustuksessa ja keskustelussa on tuotu esille, katsoo valiokunta, että puoluekokouksen on lausuttava periaatteellinen vakaumusensa siitä, että anastajain ja työväen välisen luokkavas-takohdan meidänkin kapitalismin alaisessa yhteiskunnasamme yhä kärjistyessä, sen mukana myös luokkataistelu yhä kiihtyy ja laajenee. Ja siksi on Suomenkin sosialidemokratisen puolueen yhä edelleen koko maamme köyhälistöluokan eturintamana jyrkän valtiollisen luokkataistelun ja sen kanssa mitä läheisimmässä yhteistoiminnassa pysyvän, yhä voimaperäisemmän ammatillisen liikkeen ja näitä tukevan osuustoiminnan kautta pyrittävä varmista-



maan tämän työväen jo saavuttamia oikeuksia, vapauksia ja etuja sekä yhä uusia vallottamaan. Sillä vain täten taistelutarmoansa vahvistaen voi Suomenkin työväenluokka mahdollisimman pian tulla kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi valtaamaan valtiovallan käsiinsä sekä sitä käyttäen ja taloudellisella taistelulla, yhdessä muiden kapitalististen maiden työväenluokkain kanssa, toteuttamaan sosialidemokratian aina mielessä pidettävän vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken luokkavallan ja riistämisen lopettaminen.

Tämän taistelun muodoista ja keinoista keskusteltaessa on puoluekokouksessa vallinnut yksimielinen käsitys siitä, että sen menestyksellisten tulosten voimakkaimpana ehkäisijänä on nykyinen Venäjän hallitusvalta, joka pyrkii rajoittamaan Suomen valtiollista itsehallintoa n. k. valtakunnanlainsäädännön kautta yrittämällä riistää oleellisia osia kansamme tärkeistä lainsäädäntö- ja itseverotus-oikeuksista, m. m. omavaltaisesti käskien köyhän kansamme varoista suorittamaan kymmenmiljoonaisia vuotuisia pakkomaksuja sotalaitoksen ylläpitoon, jota tuhoisaa ja suunnattomia kansain varoja ja voimia nielevää laitosta vastaan köyhälistö kaikissa maissa pahimpana vastustajanaan taistelee.

Lukuisat tapaukset osottavat myös, että tämä hallitusvalta pyrkii kahlehtimaan ja yleensä ehkäisemään perustuslaissa vakuutettujen kansalaisvapauksien nauttimista, joiden vapauksien esteetön käyttö on työväen niin valtiollisen kuin taloudellisen taistelun välttämätön edellytys.

Näin ollen on taistelua näitä itsevaltaisia taantumuspyrkimyksiä vastaan pidettävä puolueen mitä tärkeimpänä velvollisuutena. Sitä varten on puolueen joka tilaisuudessa paljastettava tämän hallitusjärjestelmän sortopyyteet niiden todellisessa valossa ja siten koottava mahdollisimman paljon kansamme toimintatarmoisia aineksia taisteluun tätä järjestelmää vastaan ja uusien kansanvaltaisten oikeuksien valtaamiseksi.

Taistelukeinoina tässä mainittakoon ensinnäkin eduskuntaryhmän selvä vastarinta, jonka on ilmentävä etenkin siinä, että tuon taantumuksen pimeisiin tarkoituksiin ei saa kansamme varoja myöntää ja että on jyrkästi vastustettava kaikellaisia Suomen kansan jo nykyiselläänkin perin rajotetun itsemääräämisoikeuden supistamisyrityksiä; ja aina on kaikelle kansalle valaisevasti osotettava, milloin porvarilliset ryhmät ryhtyvät tuollaisia myönnytyksiä tekemällä kansamme oikeuksista tinkimään.

Vastarintatoimiin tällä tavalla herätetty kansanainees on saatava kaikissa sattuvissa tilaisuuksissa vastustamaan ja vaikeuttamaan mielivaltaisten määräysten toimeenpanoa ja ovat varsinkin yritykset kansalaisvapauksien rajoittamiseksi tehtävät tyhjiksi tarkoituksenmukaisilla, puolueemme periaatteisiin soveltuvilla keinoilla.

Kun tässä taistelussa, kuten luokkataistelussa yleensä, työväenluokan taloudellinen voima ja järjestäytyminen on ehdottomasti välttämätön menestyksen edellytys, on yhä voimakkaammin terotettava lujan ammatillisen järjestäytymisen välttämättömyyttä. Se on sitäkin tärkeämpi, kun yhtenä taistelukeinona oikeuksiemme tukemiseksi voi, ehkä piankin, tulla kysymykseen suurlakko, jonka mahdollisuuksiin ja sitä käytettäessä saavutettuihin kokemuksiin on m. m. kirjallisuuden kautta tutustuttava.

Edelleen on terotettava mieliin jo edellisissä puoluekokouksissa hyväksyttyä käsitystä, että Venäjän nykyisen hallitusjärjestelmän jatkuessa ei Suomen sisäinen itsenäisyys ole turvattu eikä ole takeita lainsäädäntötyön säännölliselle jatkumiselle, kuten Oulun puoluekokous lausui katsoessaan puolueen vakavaksi velvollisuudeksi olla solidaarinen Venäjän kansan vapausliikkeen kanssa, joka päätös tässä kokouksessa on uusittava, samoin kuin Oulussakin selityksellä, että kussakin tapauksessa on otettava huomioon Suomen erikoisasemasta johtuvat toimintamahdollisuudet, mutta lisäksi terottaen, että näitä päätöksiä on tehokkaammin käytännössä toteutettava.

Kuten yleensä tunnetaan ja kuten viimeaikain tapaukset varsin valaisevasti osottavat, on yleensä taantumuksellisten valtain, sekä sortohallitusten että taloudellisten riistäjain, yhtenä keinona työväen taisteluvoiman herpauttamiseksi sen rivien saattaminen epäkuntoon, sekä valtiollista että taloudellista taistelua maaperänään käyttäen, n. k. provokatsionin kautta ärsyttämällä yksilöitä ja joukkoja kehittymättömämpäin kansanainesten keskuudessa näille itselleen ja koko järjestetylle köyhälistön taistelulle tuhoisiin yrityksiin. Tästä on yhä uudelleen vakavasti Suomen köyhälistöä varotettava ja velvotettava järjestöt sekä niiden toimitsijat tarkasti pitämään tällaisia puuhia silmällä, ne alkuunsa paljastamaan ja tyhjiksi tekemään.

Tämän yhteydessä sopii myös muistaa, että aiheutusta kansallisvihaan on vältettävä, ja katsoa, ettei anneta taantumukselle turhan päiten tekosyitä sortotoimenpiteisiin.

Yllättävään tapausten varalta ovat puoluetoimikunta ja -neuvosto oikeutettavat päättämään menettelytavasta puolueen periaatteita varteenottamalla, ja on puolueen jäsenten mieliin yhä uudelleen terotettava ankaran puoluekurin välttämättömyyttä ja jyrkästi kiellettävä omapäiset hajanaiset yritykset sekä selitettävä, että puolue hylkää joukkotaistelulle vieraana ja vahingollisena terroristisen taistelutavan.

Mitä sitten tulee muihin toimintamuotoihin, katsoo puoluekokous sensuuntaiset käsitykset ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön osaaottaminen olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, työväen taistelulle turmiollisiksi sekä päinvastoin velvottaa puolueen tarmokkaasti puolustamaan saavutettuja eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrkimään niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin ottamaan osaa vaalitaisteluun ja siinä, tehden selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, keräämään yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimusten taa.

Sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä, tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkotuksenmukaisesti hyväkseen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja, kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta tällöin on terotettava, että älköön eduskuntaryhmä ryhtykö itsenäisyyttään rajottaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomuskoplaksi minkään porvarispuolueen kanssa, älköökä sosialidemokratiset edustajat tuollaisten liittoutumisten helpottamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekottaa luokkavastakohtia eikä tavotella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltainen pyrkimys eduskunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka, jos onnistuisi, muuttaisi sosialidemokratisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisille edustajille muistutettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomammin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömämmin he hyökkäävät kaikkea tähän anastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnasta saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväenasian lopullista voittoa.

Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään; ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puoluetoimikunnan, puolueeneuvoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosoituksilla ja muilla tarkotuksenmukaisilla tavoilla.

Edellä esitetyn perustalla ehdottaa valiokunta, että puoluekokous yhtyisi seuraavaan lausuntoon:

Sosialidemokratinen puoluekokous Kotkassa selittää

1) että puolueen on luokkavastakohtien yhä kärjistyessä edelleen jyrkän luokkataistelun kautta vallattava köyhälistölle yhä uusia oikeuksia ja etuja, aina muistaen sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken riistämisen lopettaminen;

2) koska tuota taistelua on erityisesti ehkäisemässä Venäjän nykyinen hallitusvalta taantumuksellisine pyrkimyksineen Suomen kansan lainsäädäntö- ja itseverotusoikeuksien sekä kansalaisvapauksien rajoittamiseksi, on työväen herkeämättä taisteltava näitä pyrkimyksiä vastaan sekä sanottujen oikeuksien laajentamiseksi;

3) katsoen siihen merkitykseen, mikä oli Suomen köyhälistön ponnistuksilla yleisen äänioikeuden ja uuden eduskunnan aikaansaamiseksi, ja tunnustuen eduskunnallisesta toiminnasta johtuvan hyödyn, selittää puoluekokous vaalitaistelun ja eduskunnallisen toiminnan halveksimisen työväen taistelulle turmiolliseksi ja katsoo, että puolueen on näitä täydellä tarmolla Suomen köyhälistön hyväksi käytettävä ja niiden rajoittamis- sekä riistämispyrkimyksiä voimakkaasti torjuttava;

4) saavuttaakseen tästä eduskuntatyöstä työväenluokalle kaiken mahdollisen hyödyn on sosialidemokratisen eduskuntaryhmän pysyttävä erillään itsenäisyyttään rajoittavista liitoista porvarisryhmäin kanssa ja leppymättömästi hyökättävä kaikkea riistämistä ja sortoa vastaan;

5) vakuutettuna siitä, että työväen luja taloudellinen järjestäytyminen on menestyksellisen valtiollisen luokkataistelunkin perustana, terottaa puolueko-

kous ammatillisen toiminnan tärkeyttä, muistuttaen vielä, että työväestö saattaa oikeuksiensa puolesta olla pakotettu turvautumaan myöskin suurlaktoon, jolloin järjestöjen voimaa ja valtiollista kypsyyttä erityisesti koetellaan;

6) käsittäen Venäjän vapausliikkeen merkityksen taistelussa Suomenkin kansan oikeuksien turvaamiseksi uudistaa puoluekokous Oulun puoluekokouksen päätöksen solidaarisuudesta tämän liikkeen kanssa ja terottaa sen tehokkaamman käytännössä toteuttamisen tarpeellisuutta;

7) viitaten siihen, kuinka tärkeätä on torjua taantumuksellisten valtain provokatooriset yritykset työväen taistelurintaman hajoittamiseksi, kokous muistuttaa vankan puoluekurin noudattamisen ja puolueen hylkäämistä taistelutavoista erillään pysymisen välttämättömyyttä;

8) äkkiarvaamattomissa tapauksissa ovat puolue toimikunta ja -neuvosto oikeutetut määräämään puolueen toimintatavat sosialidemokratian periaatteita vartenottamalla.“

Mietinnön johdosta syntyneessä yleiskeskustelussa lausuttiin seuraavaa:

*J. K. Lehtinen:* Tahtoisin perusteluissa muutettavaksi sanamuodon „kansan toimintatarmoisat ainekset“ siten, että se tulisi kuulumaan „köyhälistön“ j. n. e. Suurlakon valmistelusta ei erikseen pitäisi perusteluissa mainita.

Yleiskeskustelun päätyttyä alettiin keskustella yksityiskohdittain.

*Ponnet 1—4* ja niitä vastaavat osat perusteluja hyväksyttiin keskustelutta huutoäänestyksellä.

*Ponnen 5* johdosta lausui

*E. Haapalainen:* Ammatillisen liikkeen miehet pitivät täällä yhteisen kokouksen, jossa neuvoteltiin puolueen ja ammatillisen liikkeen suhtautumisesta toisiinsa. Siellä ei

pidetty valiokunnan kysymyksessä olevaa pontta tyydyttävänä. Sen sijaan esitettiin hyväksyttäväksi näin kuuluva ponsi: Vakuutettuna siitä, että työväen luja ammatillinen järjestäytyminen on puolueelle välttämätön ehto sen toiminnassa kaikissa tapauksissa, kuten suurlakossakin, terottaa puoluekokous ammatillisen työväenliikkeen voimakkaan edistämisen välttämättömyyttä.

Jos ponsi muutettaisiin mainitunlaiseksi, olisi perusteluihin myös tehtävä muutos. Sentähden olisi kappale, joka alkaa sanoilla „Kun tässä taistelussa“ j. n. e., muutettava näin kuuluvaksi: Kun tässä taistelussa, kuten luokkataistelussa yleensä, työväenluokan taloudellinen voima ja järjestäytyminen on ehdottomasti välttämätön menestyksen ehto, on puolueen yhä voimakkaammin terotettava ammatillisen järjestäytymisen välttämättömyyttä. Tämä on sitäkin tärkeämpi, kun työväen ammatilliset järjestöt ovat sinä lähteenä, joka sekä aineellisesti tukee puolue toimintaa, että kasvattaa puoluejäseniksi yhä uusia voimia.

Mietinnössä on laskettu fraaseja liikaa. Puolueen ja ammatillisen liikkeen väli olisi saatava selvemmäksi. On tapahtunut, että piirisihteeritkin ovat olleet tappamassa ammattiosastoja. Sellaiseen on tehnyt itsensä syylliseksi Hämeenläänin pohjoisen vaalipiirin entinen piirisihteerit. Karjalan puolella niinkään on sattunut samaa. Ammatillisen liikkeen miehiä ei tahdota pitää kauan sosialis-teinakaan. Sellainen tapaus oli kerran Säiniöllä. Työväenjärjestöjen, eritoten ammatillisten järjestöjen ensimmäinen tehtävä on agitatsioni. — Täällä puhutaan suurlakosta. Emme voi omasta halustamme synnyttää suurlakkoa. Se tulee silloin, kun olosuhteet sen synnyttävät. Sentähden olisi sekin kohta mietinnössä muutettava.

*A. Aalto:* Väärinkäsityksiä puoluejärjestöjen ja ammatillisen liikkeen välillä on sattunut. Yhtyi Haapalaisen pontteen.

*Eetu Salin:* Ammatillisen toiminnan miehet selittävät,

että heidän ponsiehdotuksiaan on kannatettava, etteivät puolueen luottamusmiehet halveksisi ammatillisen liikkeen tärkeyttä. Se pitäisi kokouksen nyt lausua järjestöille. Mutta samaa, jota ammatillisen toiminnan miehet valittavat tapahtuneen puoluejärjestöjen puolelta ammatillista liikettä kohtaan, voidaan syyttää tapahtuneen ammatillisten järjestöjen taholta valtiollista liikettä kohtaan. Porissa esim. ovat metalliliiton osastot kieltäytyneet maksamasta piiriveroja. (Huutoja: Muualla on tapahtunut samoin!) Jos täällä ruvettaisiin pyykkiä pesemään, taitaisi molemmilla olla yhtä paljon pestävää. Puolsi valiokunnan pontta.

*J. K. Lehtinen* kannatti Haapalaisen ponsia. Ne ovat tarkotuksenmukaiset.

*J. Kujala* oli valiokunnan mietinnön kannalla. Kuitenkin olisi sanamuoto „taloudelliset järjestöt“ muutettavat „ammatillisiksi“ järjestöiksi.

*A. B. Mäkelä:* Edellisen johdosta huomautan, että „taloudellisilla järjestöillä“ tarkoitetaan mietinnössä ammatillisia ja osuustoiminnallisia järjestöjä. Ei tahdottu erikseen ruveta puhumaan ponsissa osuustoiminnasta, jonka vuoksi valittiin muoto, johon tämäkin sisältyy.

*K. Lehtimäki:* Mikäli Haapalaisen huomautus kohdistui Viipurin läänin läntiseen vaalipiiriin, oli se aiheeton. On aina koetettu selittää molempien toimintahaarojen yhtäläistä tärkeyttä. Säiniön tapauksella ei ollut vakavampaa merkitystä.

*Hilja Pärssinen* kannatti Haapalaisen ponsia. Ei ole tuhlattava niin paljon suuria sanoja suurlakosta.

Toimitetussa äänestyksessä hyväksyttiin mietinnön 5:s kohta sellaisenaan 89 äänellä 31 vastaan, jotka annettiin Haapalaisen yllämainitun muutosehdotuksen hyväksi.

*Ponnen 6* johdosta lausui *A. Päiviö* tahtovansa poistettavaksi loppusanoista „tehokkaasti“ j. n. e. alkaen.

Kohta hyväksyttiin huutoäänestyksellä sellaisenaan.

*Ponnet 7 ja 8* samoin.



## Nuorisoliittokysymys.

Esitettiin seuraavansisältöinen, *Mikko Uotisen, M. Mannisen, S. Lehtisen, V. Blomqvistin, S. Tervon ja Josua Järvisen* allekirjottama *agitatsioonivaliokunnan mietintö*:

### „Nuorisokysymys.

I. Sos.-dem. nuorisoliikkeen suhteen ehdottaa valiokunta

että puoluekokous katsoo sos.-dem. nuorisoliikkeen tärkeänä, valistavana ja kasvattavana yhdyssi-teenä työläisnuorison kesken ja päättää sen johdosta

1) että puolue seuraavaan puoluekokoukseen asti myöntää sos.-dem. nuorisoliitolle vuosittain 1,000 markkaa agitaattorin palkkaamista varten;

2) että muutamissa osissa maata esiintynyt nuoriso-osastojen vastustaminen on ehdottomasti lopetettava turmiollisena koko sos.-dem. liikkeelle;

3) että joka paikassa, missä se suinkin käy laatuun, on perustettava nuoriso-osastoja puoluejärjestöjen avustuksella;

4) että piiriagitaattorien on silloin tällöin matkoillaan pidettävä nuorisoasiasta esitelmiä ja perustettava sosialidemokratisia nuoriso-osastoja.

II. Sanotun sos.-dem. nuorisoliiton puolueeseen kuulumisesta ilmeni kokouksessa eri mieliä. Valiokunta rohkenee ehdottaa

että sanotun sos.-dem. nuorisoliiton sallitaan olla ulkopuolella puolueen.

III. Sen vastaisen toiminnan varalle lausuu kokous, selittäen Oulun kokouksessa lausumansa mielipiteen,

että sanotun liiton on toiminnallaan pysyttävä sos.-dem. puolueen ohjelman kannalla ja tarkasti muistettava, että se pääkysymyksessä, nimittäin agitatsionissa militarismia ja valtiokirkkoa vastaan, on sidottu puolueohjelman vaatimuksiin.“

Kysymyksen johdosta lausui

*V. Vankkoja:* Valiokunnan ponsiehdotuksessa on viimeinen kohta tarpeeton. Ihanneliiton avustaminen on toisarvoista nuorisoliiton rinnalla. Mikko Uotinen on täällä moittinut nuorisoliittoa, nyt hän näkyy sen hyväksyvän kuitenkin.

*J. A. Silander:* Jos mietintö hyväksytään ja rahat annetaan, synnyttää se varmaan vanhempien kesken pahaa verta.

*J. N. Viinikka* ehdotti lisättäväksi ponsiin määräyksen, että liiton on kuuluttava puolueeseen.

*J. K. Lehtinen* vastusti valiokunnan ehdotusta. 18-vuotisten liiton jäsenten pitäisi kuulua puolueeseen. Puoluetoimikunnan pitäisi saada valita edustajansa liiton toimikuntaan.

*A. Halonen:* Vaikkei liitto kuulukaan puolueeseen, niin se kuitenkin vastustaa vanhoillisuutta. Puolue voi sille lahjoittaa rahaa. Valiokunnan ponsiehdotuksesta olisi hyväksyttävä ainoastaan ensimmäinen kohta, eikä muuta. Ehdotti, että puoluekokous lausuisi, että se pitää sos.-dem. nuorisoliikkeen tärkeänä ja valistavana työläisnuorison yhdyssiteenä ja päättää sen johdosta 1) valtuuttaa puolueeneuvoston harkintansa mukaan seuraavaan puoluekokoukseen asti myöntämään sos.-dem. nuorisoliitolle vuosittain 1,000 mk. agitaattorin palkkaamista varten; ja 2) että sanotun sos.-dem. nuorisoliiton sallitaan olla ulkopuolella puolueen. Muut ponnet ehdotti poistettaviksi.

*M. Autio:* Noin vanhoillisiakaan ponsia ei tahtoisi tämä kokous hyväksyä. Ponsien ensimmäinen ja viimeinen osa ovat ristiriidassa. Kannatti Halosen ehdotusta.

*Puheenjohtaja* huomautti jo päätetyn, ettei liiton tarvitse ehdottomasti kuulua puolueeseen.

*V. Lundström* moitti, että nuoretkin ovat täällä niin vanhoillisia. Mainitsi, miten ulkomailla nuoret taistelevat militarismia ja uskontoa vastaan.

*S. Tervo:* Kyllä on tarpeen panna rajoja, etteivät liittolaiset voisi niin helposti rikkoa puolueen ohjelmaa vastaan.

*V. Boman* yhtyi Halosen ehdotukseen. Jos 1,000 mk. annetaan, on pyyhittävä pois piiriagitaattorien matkoja koskeva määräys. Jompikumpi, ei molempia. Mutta liittolaisia ei ole maksutta päästettävä puolueeseen.

*S. Mäkelä* vastusti rahojen antamista. Selitti liiton hajottavaa toimintaa Etelä-Pohjanmaalla, siellä kun kaupataan Ingersollin aatteita sosialismina. Tulee vahinkoa sos.-dem. liikkeelle, jos liittoa avustetaan. Liiton puolelta on jo uskontokysymyksen varjolla lasketeltu humpuukia sosialidemokratian nimessä.

*K. Saari* yhtyi valiokunnan ehdotukseen.

*A. Kallio* ihmetteli, ettei ole otettu huomioon Pärssisen ehdotusta 18-vuotisten liiton jäsenten puolueeseen kuulumisvelvollisuudesta.

*H. Puro:* Valiokunnan viimeinen ponsi on epäluottamuslause sosialidemokratiselle nuorisoliitolle. Oulun kokouksessa pidettiin tärkeänä tehtävänä taistelu militarismia ja valtiokirkkoa vastaan. Valiokunnan ponsissa ei sitä tunnusteta. — Sanotaan, ettei maaseudulla harjoiteta nuorisogitatsionia. Kymnlaaksossa on 12 nuoriso-osastoa ja kaikki elinvoimaisia. Kuitenkin on koetettu panna enemmän huomiota nuorisoliikkeen merkitykseen tehdasseuduilla. — Pärssinen teki lähetekeskustelussa välitysehdotuksen 18 vuotta vanhempien liiton jäsenten kuulumisesta puolueeseen. Tätä ehdotusta ovat useat odottaneet valiokunnalta. Pärssisen ehdotus on kuitenkin käytännöllistä merkitystä vailla, sillä liiton sääntöjen mukaan ei siihen saa kuuluakaan 18 vuotta nuorempia. Kun parempia

ponsia ei näytä saatavan läpi, hyväksytään edes valiokunnan ehdotus.

*J. Kujala* yhtyi muuten valiokunnan ehdotukseen, mutta ponnin sijalle, jossa sanotaan liiton sallittavan olla puolueen ulkopuolella, ehdotti, että liitto velvotettaisiin kuulumaan puolueeseen ja maksamaan 18-vuotisilta jäseniltään säädetyt puolueverot.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

*Puheenjohtaja:* Lehtisen ja Kujalan ehdotuksia en voi laskea äänestyksenalaisiksi, sillä ne sotivat kokouksen ennen tekemää päätöstä vastaan, kun selvitetty on, että liittoon ei kuulukaan 18 vuotta nuorempia.

Muista ehdotuksista ryhdyttiin kohdittain äänestämään.

Halosen ponsiehdotuksen alku ja 1:nen kohta asetettuina yhdessä valiokunnan mietinnön I:sen osan alkua ja 1:stä kohtaa vastaan voittivat 73 äänellä 14 vastaan, jotka annettiin valiokunnan ehdotuksen hyväksi.

Valiokunnan mietinnön I:sen osan 2:nen kohta hyväksyttiin tämän jälkeen huutoäänestyksellä poistettavaksi.

Mietinnön I:sen osan 3:s kohta poistettiin 57 äänellä 30 vastaan ja 4:s kohta 71 äänellä 19 vastaan.

Mietinnön II:nen osa hyväksyttiin, edellisenä päivänä ratkaistua itse periaate, huutoäänestyksellä sellaisenaan.

Mietinnön III:s osa hyväksyttiin 65 äänellä 38 vastaan, jotka tahtoivat sen poistettavaksi.

Päätökseksi tuli siis Halosen ponsiehdotus kokonaisuudessaan, lisättynä valiokunnan mietinnön III:nella osalla.

Päätöstä vastaan ilmoitettiin seuraavat *vastalauseet:*

*Kustaa Kopila, Otto Marttila ja Heikki Tuomola* jättivät vastalauseen sitä vastaa, nettä varoja sallitaan liitolle myönnettävän, vaikka se ei kuulu puolueeseen arvellen, että päätös antaa porvarillisille aineksille tilaisuuden tunkeutua nuorisoliikkeeseen vaikuttamaan luokkarajoja sekoittavalla tavalla.

*A. E. Kokkola* jätti vastalauseen varojen myöntämistä

koskevaa päätöstä vastaan, kun puolueenvaltuusto oikeutettiin varoja myöntämään, vaikka liitto ei kuulu puolueeseen.

*K. M. Evä* pani jyrkän vastalauseensa päätöstä vastaan pitäen sitä ahdasmielisenä, kun se hänen mielestään estää liittoa vapaasti harjottamasta agitatsionia militarismia ja valtiokirkkoa vastaan.

*J. Kohonen, P. Leskinen, K. Lehtimäki ja Hanna Ranta:* Hyväksymällä ristiriitaisen ennakkopäätöksen sosialidemokratian nuorisoliikkeen vastaiselle toiminnalle on puoluekokous osottanut peräytyvänsä Oulussa tehdystä päätöksestään jonkun verran.

### Toimitsijain raitti.

Käsiteltäväksi esitettiin seuraava, *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän ja M. Turkian* allekirjottama menettelytapavaliokunnan mietintö:

#### „Puolueen toimitsijain raittiudesta.

Valiokunta katsoo puoluekokouksen olevan yksimielisen siitä, että puolueen jäsenten, varsinkin luottamuspaikkoihin valittujen ja vakinaisissa toimissa olevain siveellisesti arvoton esiintyminen on puolueelle vahingoksi, ja että kaikin käytettävissä olevin keinoin on pyrittävä ehkäisemään sellaiset ilmiöt, jotka — kuten tunnetut tapaukset osottavat — saattavat aikaan pahennusta ja alentavat puolueemme arvoa. Harkitessaan keinoja tämän tarkoituksen saavuttamiseksi on valiokunta tullut vakuutetuksi siitä, että puoluekokouksen enemmän tai vähemmän jyrkät ponsilauselmat siinä suhteessa vaikuttavat vähän, jolleivät järjestöt toimihenkilöitä asettaessaan ja näiden toimintaa valvoessaan — kuten kaikessa muussakin toiminnassa — voi heikkojen toverillisen tukemisen, välinpitämättömien siveellisen velvottamisen ja häiriöiden aikaansaajain luot-

tamuspaikoista erillään pitämisen kautta pahennuksia ehkäistä. Kun puoluekokouksen kuitenkin on lausuttava siveellinen velvoituksensa, ettei sen puutteessa voitaisi puolueen tarkoituksia tässä suhteessa väärin tulkita, ehdottaa valiokunta

että puoluekokous uudistaa Oulun kokouksen päätöksen sillä lisäyksellä, että puolueen järjestöjen on pidettävä velvollisuutenaan tämän päätöksen noudattamista valvoa.“

Tehtyjen ehdotusten jälkeen päätettiin 74 äänellä 21 vastaan rajottaa puhe aika 1:ksi minuutiksi; vähemmistö puolsi 2:n minuutin puhe aikaa.

Keskustelussa lausui

*D. Eskelinen:* Ponsi ei ole keskustelun kanssa sopuisuudessa. Keskustelussa kannatettiin yleensä Kuhasen ponsia, mutta valiokunta ei niitä ole ottanut ollenkaan huomionsa. Ehdotan hyväksyttäväksi Kuhasen ponnet.

*J. Juntikka:* Menettelytapavaliokunnan jäsenet lienevät kaikki juoppoja, koska eivät ole antaneet kokouksen mielipiteelle arvoa. Kannatti edelleen Kuhasen ponsia.

*J. Kujala* ehdotti, että puoluekokous vaatisi puolueen luottohenkilöitä noudattamaan raittiutta, velvoittaen puoluejärjestöjä valvomaan tämän päätöksen noudattamista ja että puoluekokous velvoittaisi puoluejärjestöt, sanomalehdet ja puhujat edistämään ja tekemään raittiiksi kasvatustyötä sosialistisen maailmankatsomuksen pohjalla.

*S. Saarikiö:* Mietintö on merkillinen. Siinä on kaikki syy toimitsijain juopottelusta pantu alajärjestöjen niskoille. Puoluekokouksen on velvoitettava luottohenkilöt raittiuteen, niin sitten vasta voivat alajärjestöt vaatia sitä toimihenkilöiltä. Ehdotan, että puoluekokous lausuisi: ne luottamustoimissa olevat henkilöt, jotka saattavat käytöksellään puolueelle joko siveellistä tai aineellista vahinkoa, jättäköt toimensa valitsijainsa täytettäväksi.

*S. Alkio* kannatti Saarikiveä.

*A. Affila* puhui toimihenkilöiden juopottelun vahingollisuudesta puolueelle.

*A. E. Kokkola*: Saarikiven ehdotus on väljempi kuin valiokunnan. Riittää valiokunnan ehdotus.

*J. Merivirta*: Puoluekokous on jo ohjelmakomiteaa valitessaan luopunut periaatteesta, että ainoastaan ehdottomasti raittiita on valittava. Ei voida enää hyväksyä sellaista sääntöä.

*J. Vatanen*: Pakkopaidoilla emme voita mitään. Hyväksytään valiokunnan ehdotus.

*Sandra Lehtinen*: Jos teemme sellaisen päätöksen, jota ei noudateta, ei siitä ole mitään hyötyä. Päinvastoin on se siveellisesti alentavaa. Valiokunnan ehdotus on oikeaan osattu. Sen takana voi olla mikä raittiushenkilö tahansa.

*O. Piisinen*: Itse asiasta sanoin mielipiteeni jo eilen. Nyt pyysinkin puheenvuoroa siltä varalta, että täällä olisi tarvinnut puoltaa tuota valiokunnan mietintöä ponsineen mahdollisia hyökkäyksiä vastaan. Kun se ei näytä tarpeelliselta, tahdoinkin vaan sanoa, että valiokunnan ehdotus on erinomainen.

*O. Niinipuro*: Surettaa, että puolue tässä asiassa menee suomettarelaiseen suuntaan. (Alas!). Kuhanen muiden suomettarelaiden kanssa koettaa kiristää kokousta, mikä näkyi tänne haalituista viipurilaisista sähkösanomistakin.

*J. Tuominen*: Yhdyn valiokunnan ehdotukseen, että saadaan koko kokous sen taakse. Silloin on sillä päätöksellä suurempi merkitys kuin tiukemmalla, jonka ehkä väkipakolla saisi läpi ajetuksi.

*O. Koistinen*: Eilen oltiin täällä toisella kannalla. Nyt ovat ponnet kokonaan toiset ja tänään kannatetaan niitä. Minä pysyn edelleen Kuhasen ehdotuksessa.

*J. V. Valo*: Hyväksytään ponnet toistaiseksi. Koetaan seuraavassa kokouksessa tiukentaa, kun on saatu taas kokemusta lisää.

*Iida Kantanen* yhtyi Tuomiseen.

*H. Ahmala:* Olen toistakymmentä vuotta ollut ehdottomasti raitis ja voin kannattaa valiokunnan ehdotusta. Toivon samaa toisistakin.

*J. Ukkonen:* Keskustelusta näkyy, että liiallinen into on jo lauhtunut. Voimme siis hyväksyä ponnet.

Äänestyksessä hyväksyttiin 80 äänellä 14:ä Kuhasen ponsien hyväksi annettua ääntä vastaan Saarikiven ponsi vastaehdotukseksi mietinnölle.

Lopullisessa äänestyksessä voitti mietintö 87 äänellä 40 vastaan, jotka annettiin Saarikiven ponnin hyväksi.

Päätöstä vastaan jätettiin seuraavat vastalauseet:

*J. Kujala* ilmotti jättävänsä vastalauseensa ennen esittämillään perusteilla.

*K. Kopila* ilmotti vastalauseen sen perusteella, että piti päätöstä liian lievänä, se kun hänen mielestään tyytyy lausumaan pelkän toivomuksen.

*K. Veijola* ja *J. Juntikka* lausuivat jyrkän vastalauseensa päätöstä vastaan.

### **Puolueen rahastonhoitajan ohjesääntö.**

Esitettiin seuraava, *F. E. Kellosalmen, A. Halmeen, I. Hörhammerin, Viht. Viitosen* ja *A. J. Partasen* allekirjottama *raha-asiainvaliokunnan mietintö:*

#### *„Puolueen rahastonhoitajan ohjesääntö.*

Valiokunnalle on jätetty ohjesäännön valmistus rahastonhoitajalle. Kun puolueuuvoston asettama komitea oli sitä varten laatinut ohjesääntöehdotuksen, otti valiokunta sen tarkastettavaksi. Tehtyään siihen muutamia tarpeellisia muutoksia ja lisäyksiä, esittää se sen puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavassa muodossa:

#### *„Ohjesääntö sos.-dem. puolueen rahastonhoitajalle.*

1 §. Puolueen rahastonhoitajan ottaa toimeensa ja erottaa puoluetoimikunta. Jos toimikunnan jäsenissä on



henkilö, jonka toimikunta voi hyväksyä rahastonhoitajaksi, niin valitaan toimikunnasta. Jos rahastonhoitaja on ulkopuolelta toimikuntaa valittu, niin on hänellä läsnä-olo ja puheoikeus, mutta ei päätösvaltaa toimikunnan kokouksissa. Näin valitun rahastonhoitajan toimista on puoluetoimikunta henkilökohtaisesti vastuunalainen.

2 §. Rahastonhoitajan on toimeen astuessaan annettava vähintään viiden tuhannen (5,000) markan takaus.

3 §. Puoluetoimikunta ottaa, rahastonhoitajan esityksestä, hänelle mahdollisesti tarvittavat apulaiset.

4 §. Puoluetoimikunta valvoo, ettei rahastonhoitaja tarpeettomasti pidä rahavaroja luonaan enempää kuin korkeintaan 500 markkaa, vaan säilyttää ne puoluetoimikunnan lähemmin määräämässä varmassa paikassa.

Puoluetoimikunta päättää, millä tavalla peritään postista kaikki puolueelle tulevat sisäänkirjotetut ja vakuutetut kirjeet sekä muut arvolähetykset.

5 §. Puoluetoimikunta valvoo, että rahastonhoitaja aina kuukausittain tekee luettelon saapuneista varoista ja julkaisee sen luettelon puolueen pää-äänenkannattajassa järjestäen saapuneet rahalähetykset vaalipiirittäin. Näin järjestetystä saapuneiden varojen julkaisusta on jokaisen piirin puoluelehden ensi tilassa julkaistava piiriinsä kuuluvain tilitykset. Tällaisen tilitysjulkaisun lopussa on kaikissa lehdissä huomautettava, että puuttuvista tilitetyistä eristä on heti puoluetoimikunnalle ilmoitettava ja ilmoitukset lähetettävä puoluetoimikunnan puheenjohtajalle. Puolueverotilit ovat ehdottomasti aina näin julkaistavat, kirjallisuus y. m. maksujen tilityksessä voi puoluetoimikunta, jos pakottavia syitä ilmaantuu, myöntää poikkeuksia tästä tavasta.

6 §. Puoluetoimikunta velvoitetaan säännöllisesti kuukausittain toimittamaan tai toimituttamaan tarkastuksen varojen hoidossa.

7 §. Rahastonhoitaja valvoo, että järjestöt, yhdistykset ja osastot suorittavat puolueveronsa säännöllisesti ja

viimeistään kuukauden aikana sen jälkeen kuin verot ovat langenneet maksettaviksi sekä muistuttaa laiminlyönteitä viipymättä tämän kuukauden kuluttua.

8 §. Rahastonhoitajan on pidettävä ainakin seuraavia kirjoja: kassakirjaa, memoriaalia, reskontraa, inventaariota ja pääkirjaa sekä tehtävä tilinpäätös kalenterivuositain.

9 §. Rahastonhoitajan on puolivuositain ja vaadittaessa useamminkin annettava toimikunnalle koetasaus, esittämällä kokonaistasauksen ja saldotasauksen.

10 §. Rahastonhoitajan on kahdesti vuodessa laadittava puoluetoimikunnalle menoarvio, joka sen jälkeen kun se on tarkastettu, esitetään puolueenuevostolle, ja on sen perusteena pidettävä puoluekokouksen hyväksymä ja voimassa oleva tulo- ja menoarvio.

11 §. Puoluetoimikunta valvoo rahastonhoitajan toimintaa parhaansa mukaan, antaa lähempiä ohjeita, ja on rahastonhoitajan täytettävä toimikunnan määräykset, mikäli ne koskevat kirjanpitoa, tilitystä ja varojen hoitoa.“

Mietintöön liittyi seuraava *Vihtori Viitase*n allekirjoittama *vastalause*:

„Ohjesäännön 4 §:ä en voi hyväksyä sellaisenaan kuin valiokunnan enemmistö sen on laatinut, vaan ehdotan sanotun §:n alkuosan näin kuuluvaksi:

4 §. Puoluetoimikunta valvoo, ettei rahastonhoitaja tarpeettomasti pidä rahavaroja luonaan, vaan toimittaa ne, jos niitä karttuu yli viiden sadan (500) mk., pankkiin talletettavaksi. Pankissa säilytettäviä varoja ei saa ulos muuten kuin rahastonhoitajan ja vähintään yhden puoluetoimikunnan määräämän jäsenen allekirjoituksella. Puoluetoimikunta määrää lähemmin, missä pankissa ja millä tilillä rahoja säilytetään.“

Asian johdosta syntyi seuraava yleiskeskustelu:

*F. E. Kellosalmi*: Valiokunnan jäsen *Viitase*n vastalause sisältää liian suuren rajoituksen. Kun esim. tällaisina liikeaikoina ovat pankkien korkokannat kovin korkeat, voitaisiin puolueen varoja käyttää lainaksi puolueen liike-

yrittäisiin. Jos Viitasen vastalause hyväksyttäisiin, olisi kaikki sellainen mahdotonta.

*J. Ukkonen:* Kun puoluetoimikunta on vastuullinen varojen hoidosta, pitäisi myös rahastonhoitajalta vaadittavan takaussumman määrääminen olla puoluetoimikunnan oma asia. Tilientarkastuspäivää ei pitäisi määrätä, vaan pitäisi tarkastajilla olla oikeus mennä tarkastamaan minä kuukauden päivänä tahansa. Epäjohdonmukaista olisi myöskin määrätä täällä kirjanpitotapaa. Ohjesääntöehdotukseen siis tarvittaisiin useita muutoksia, lisäyksiä ja poistajättöjä.

*O. Niemeläinen* vastusti koko ohjesääntöä puoluekokouksen laatimana.

*J. Kirves:* Vastuunalaisuutta koskeva kohta ehdotuksessa on kovin laaja. Vastuunalainen pitäisi olla vain se, joka rikkoo. Kun puolueen varoja ei ole enää viimeaikoina minnekään lainattu, yhdyn Viitasen vastalauseeseen.

*A. Gylling* kannatti Ukkosen esitystä.

*A. Haverinen* yhtyi Viitasen vastalauseeseen.

*K. Kopila:* Takausedotus on liian suuri, olisi alennettava 3,000:en m:kaan. Muilla keinoilla on varjeltava syntymästä kassavaillinkeja.

*J. Merivirta* huomautti, ettei ohjesääntöehdotus ole yhdenmukainen järjestösääntöjen kanssa. Otetaan ohjesääntö hyväksyttäväksi vasta järjestösääntöjen jälkeen.

*A. Halme* kannatti edellistä.

*A. B. Mäkelä:* Kirves käsittää väärin vastuunalaisuutta koskevan kohdan. Sehän merkitsee vastuunalaisuutta koko persoonallisella varallisuudellaan. Mutta määräys, että rahoja pankista ei saa ulos yksi henkilö, on epäkäytännöllinen. Viitasen vastalauseen johdosta on huomautettava, että pankilla laillisesti tarkoitetaan vaan kauppapankkia. Puolueen varoja siis sen mukaan ei saisi säilyttää esim. työväen omassa säästöpankissa. Kun nyt kuitenkin esim. „Työmiehen“ liike Helsingissä on miljoonaliike ja vastuukykyinen niin kauan kuin tämä puoluekin, niin miksi

ei puolueella saisi esim. siellä olla juokseva tili 5 %:a vastaan. Se olisi edullisempaa kuin porvarien pankissa säilyttäminen.

Ruvettua yksityiskohtaisesti päättämään asiasta, hyväksyttiin muut pykälät keskustelutta huutoäänestyksellä paitsi seuraavat:

*1:sen §:n* suhteen

*J. Ukkonen* ehdotti, että puoluetoimikunnan asiaksi jäisi päättää takauksesta.

Ehdotus hylättiin 66 äänellä, jotka annettiin mietinnön hyväksi, 22 vastaan, jotka annettiin Ukkosen ehdotukselle.

*4:s §* hyväksyttiin 89 äänellä 14 vastaan, jotka annettiin Viitasen vastalauseen hyväksi.

*6:s §* hyväksyttiin 75 äänellä 29 vastaan, jotka annettiin Ukkosen ehdotuksen hyväksi, että rahasto voitaisiin tarkastaa milloin hyvänsä.

*8:s §* hyväksyttiin valiokunnan ehdottamassa muodossa 76 äänellä 18 vastaan, joka annettiin Ukkosen ehdotukselle, että puoluetoimikunta saisi määrätä rahastonhoitajan yksityiskohtaisemman työohjeen.

### Puolueverot.

Esitettiin puolueveroja koskeva *Viht. Viitasen, A. Halmeen, A. J. Partasen, I. Hörhammerin ja F. E. Kellosalmen* allekirjottama *raha-asiainvaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

#### *„Verojen suuruus ja kantotapa.*

Valiokunta, harkittuaan sille lähetetyt eri ehdotukset ja evästyksset, mitkä koskevat puolueverojen suuruutta ja kantotapaa, saa esittää seuraavaa:

Valiokunta on sitä mieltä, että puolueen rahalliset tulot olisivat mitä pikemmin saatavat suurenemaan, sillä muuten ei voida voimakkaasti toimia ja siihen olisi milt'ei ainoana keinona korottaa puolueverot. Vaan kun joukot

vielä ovat heikosti kehittyneet verojen tärkeyttä käsittämään — sitä todistaa sekin, että useammalta taholta on ehdotettu puolueverojen alentamista — niin valiokunta ei voi tällä kertaa ehdoittaa verojen korotusta, mutta ei myöskään missään tapauksessa verojen alentamista, joten täytyy toistaiseksi tyytyä niiden entisellään pysyttämiseen. Mitä sitten tulee verojen suhteelliseen tasaamiseen eli assteettain ylenevään muotoon, niin pitää valiokunta sen periaatteessa oikeana, mutta kun asia on vielä liika vähän kypsynyt ja tulisi käytännössä varsin hankalaksi toteuttaa, on se toistaiseksi hyljättävä. Niinikään on kokonaan epäonnistuneena ja mahdottomana hyljättävä ehdotettu sanomalehtivero. Piiri- ja kunnalliseen toimintaan menevien verojen suuruudessa ei ole syytä pyrkiä yhtenäisyyteen joka piirissä, vaan on niiden määrittelemisen jätettävä kunkin piiriedustajakokouksen omaksi asiaksi.

Verojen suoritus ja kantotapa, joka tähän asti on ollut sekavaa ja yhtenäisyyttä vailla, on nyt saatava varmemmaksi. Parhaalta suunnitelmalta näyttää se, että puolue-, piiri- ja kunnalliseen toimintaan menevät verot kannetaan järjestöjen jäsenmaksujen yhteydessä, ja on asianomaisten järjestöjen ehdoton velvollisuus pitää huoli siitä, että tilitykset tehdään aikanaan ja järjestää asia niin, että puolue-, piiri- ja kunnalliseen toimintaan maksettavat verot tulevat tasan suoritettua järjestöjen jäsenmaksujen kanssa. Niiden yhdistysten, joiden jäsenmaksujen suuruus on säännöissä määrätty, tulee vuosikokouksessa korottaa jäsenmaksuja niin paljon, että ne riittävät myöskin puolue-, piiri- ja kunnallistoimikunnan veroihin.

Tilitykset järjestöjen välillä on sopivin toimittaa niin kuin nyt hyväksyttävät järjestyssäännöt määräävät, eikä erilaisia tilitystapoja ole sallittava. Samoin tilitysajat mikäli puolueveroja koskee, mutta piiri- ja kunnallisverojen tilitysajat jääkööt paikallisjärjestöistä riippuvaksi.

Ylläolevan perusteella ehdottaa Valiokunta että puoluekokous päättää

1) että puoluevero pysytetään entisellään;

2) että puolue-, piiri- ja kunnallistoimintaan menevät verot kannetaan järjestöjen jäsenmaksujen kanssa yhdessä. Järjestö tilittää sanotut verot kunnallistoimikunnalle, kunnallistoimikunta tilittää puolue- ja piiriverot piiritoimikunnalle; piiritoimikunta tilittää puolueveron puolue-toimikunnalle. Puoluevero tilitetään puolivuositain, piiri- ja kunnallisveron tilitysajat määräävät paikalliset järjestöt;

että kullekin piirille jätetään oikeus itse määrätä piiriverojen suuruus; ja samoin paikallisille järjestöille kunnallisverojen suuruus; sekä

että sanomalehtiveron kantamisesta tehty ehdotus kokonaan hylätään.“

Mietinnön johdosta lausui

V. *Lehokas*: Yhdyn valiokunnan ehdotukseen sillä huomautuksella, että verojen kanto- ja maksutapa asetetaan sopusointuun järjestösääntöjen määräysten kanssa. Tämä huomautus sen vuoksi, ettei kokoukselle ole vielä järjestösääntöehdotusta esitetty.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin Lehokkaan huomautuksella.

### **Puolueen kirjapainotöitten teettäminen.**

Puolueen kirjapainotöiden jakamisesta eri kirjapainojen kesken esitti *sanomalehtivaliokunta* näin kuuluvan, *K. Mannerin, A. Päiviön, J. Tuomisen, A. P. Mäkikylän ja J. K. Lehtisen* allekirjottaman mietinnön:

#### *„Puolueen kirjapainotöitten teettäminen.*

Sen vaikean taloudellisen aseman auttamiseksi, jossa useampain puoluelehtien kirjapainojen on eletävä, olisi kyllä toivottava, että puolue-toimikunnan kirjapainotöitä teetettäisi tasan eri puoluelehtien kirjapainoissa, mutta

koska näitä töitä on verrattain vähän, ja koska niistäkin useat ovat sellaisia, että ne ovat puoluetoimikunnan kotopaikalla teetettävät ja vielä koska tapana jo tähänkin asti on ollut, että puoluetoimikunnan kirjapainotöitä on tehtyjen tarjousten perusteella jätetty eri puoluelehtien kirjapainojen suoritettaviksi, jonka tavan toivotaan edelleenkin jatkuvan, ehdottaa sanomalehtivaliokunta:

että esitys kirjapainotöiden jakamisesta tasan kaikkien puoluelehtien kirjapainojen kesken ei puoluekokouksen puolelta anna aiheita erityisen velvoituksen asettamiseen puoluetoimikunnalle, jonka muutenkin edellytetään tässäkin suhteessa valvovan puolueen yhteisiä etuja.<sup>4</sup>

*V. Blomqvist* toivoi puolueen kirjapainotyöt asetettavaksi vapaan kilpailun alaisiksi puoluelehtien eri kirjapainojen välillä.

*V. Heimonen* kannatti *Blomqvistia*.

*J. K. Lehtinen*: Puoluetoimikunta on ennenkin kuulustellut eri painoista hintoja ja sitten päättänyt töiden antamisesta. Hyväksytään mietintö.

Äänestyksessä päätettiin kaikilla äänillä 2 vastaan hyväksyä mietintö.

### Sosialidemokratisten eduskuntaryhmän arvostelu.

Esitettiin seuraava, *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, O. Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian ja Karl H. Wiikin* allekirjottama menettelytapavaliokunnan mietintö:

#### „Eduskuntaryhmän arvostelusta.

Puoluekokouksessa käytettyjen puheenvuorojen perusteella arvelee valiokunta voitavan lausua, että puolueen keskuudessa katsotaan Suomen eduskunnan sosialidemokra-

tisten edustajain ja ryhmäin pääasiassa oikein tulkinneen Suomen järjestyneen köyhälistön käsityksiä ja esittäneen ohjelman mukaisia vaatimuksia.

Muistutukset ja huomautukset tässä suhteessa joko ovat koskeneet vähempiarvoisia asioita tai ei niillä ole näyttänyt olevan laajempaa kannatusta. Sellaisia ovat olleet muistutukset tyhjien lippujen äänestyksissä, kuten esim. puhemiesvaaleissa, tarpeettomasta käyttämisestä, Nevan sillan miljooniin nähden ryhmän muuten hyväksyttävän kannan perustelemisen ja poliisivälikysymyksen valmistelun heikkoudesta y. m.

Ylimalkaisesti lausuttu epäily, että ryhmät ovat saattaneet johtua porvarillisten kanssa tarpeettoman läheiseen vuorovaikutukseen, jolloin luokkarajain sekottumisen vaara on lähellä, lienee kuitenkin saanut jonkun verran kannatusta.

Tämän vaaran välttämiseksi onkin puoluekokous menettelytapa-asiassa hyväksynyt eristetympään menettelyyn velvoittavan lausunnon.

Ankarampi ja yleisempi on sen sijaan arvostelu ollut keskusteltaessa joidenkin sosialidemokratisten edustajain sopimattomasta käytöksestä, ryhmän kurinpitovallan käyttämisestä näissä tapauksissa, laiminlyönneistä eduskuntatyössä, jolloin on mainittu tärkeistä ja ratkaisevista äänestyksistä sekä ryhmän kokouksista poissaolo ja ryhmän päätöksistä poikkeamiset ja vaadittu ryhmää tarkemmin selostamaan valitsijoille tällaiset epäsäännöllisyydet, joka sopivimmin kävisi puoluelehtien ja piirijärjestöjen välityksellä. Muistutettu on myös, että eduskuntaryhmälle ei kuulu kovin pitkälle menevä yksityisten edustajain holhoaminen ja rankaiseminen, vaan on järjestöjen ja valitsijain huolellisemman ehdokkaitten asettamisen, arvostelemisen ja puoluekurin kautta valvottava, ettei puolueemme edustajiksi eduskuntaan tule asemansa vaatimukset unohtavia ja tehtäviään laiminlyöviä tovereita.

Näihin seikkoihin katsoen ehdottaa valiokunta puoluekokouksen lausunnoksi:



Suomen eduskunnan sosialidemokratisten eduskuntaryhmän katsoo puoluekokous pääasiassa tyydyttävästi täyttäneen tehtävänsä eduskuntatyössä ja velvottaa puoluekokous sosialidemokratista ryhmää kokouksen hyväksymän lausunnon perustalla noudattamaan itsenäistä ja yhä selkeämpää ja köyhälistön luokkataistelua aina paremmin tulkitsevaa menettelyä.

Mitä tulee ryhmän kurinpitotoimiin eduskuntatyötänsä laiminlyöviä ja puolueen arvolle sopimattomasti esiintyviä jäseniään vastaan, katsoo puoluekokous, että siinä suhteessa on ryhmän vastedes paremmin selostamalla tässä suhteessa esiintyneet epäkohdat helpotettava järjestöille pääasiassa kuuluvaa kurinpitoa sekä sen lisäksi oman sisäisen toverikurin kautta koetettava näitä ehkäistä.

Puoluekokous lausuu vielä, että puolueen ja eduskuntaryhmän on alituisen vuorovaikutuksen kautta pysyttävä lähekkäin ja puoluejärjestöjen ja lehtien ryhmän toimintaa avustettava ja tuettava.“

Mietinnön johdosta syntyi lyhyt keskustelu.

*Hj. Sirén* vaati, että ryhmän jäsenten on vastaisuudessa yksityisistä erimielisyyksistä huolimatta äänestettävä enemmistön päättämällä tavalla.

*J. Kujala:* Mietintö on hyvä. Hyväksytään se ilman pitkiä puheita.

*P. Astikainen:* Työttömyyskysymyksen esillä ollessa huomautettiin, että tässä yhteydessä voitaisiin velvoittaa eduskuntaryhmää vaatimaan valtion töitä. Sen johdosta ehdotan lausuttavaksi, että eduskuntaryhmän on vaadittava valtion töitä niin paljon, että niitä riittää kaikille työttömille.

*O. Koistinen* yhtyi Astikaiseen.

Äänestyksessä hyväksyttiin suurella enemmistöllä muutamaa ääntä vastaan valiokunnan mietintö sellaisenaan.

*P. Astikainen* pani vastalauseen päätöstä vastaan.

## Järjestösäännöt.

Puheenvuoron saatuaan lausui

*A. B. Mäkelä:* Nyt on aika jo näin pitkälle kulunut eikä järjestösääntöjä koskevaa ehdotusta ole vielä saatu. (Huutoja: Tulee aivan kohta!) Entiset säännöt eivät ole olleet hyvät, mutta toimeen on tultu. Valiokunnassa ovat nyt olleet parhaat pukarit. Sääntöehdotus lienee siis parempi entistään. Sen mukaisilla säännöillä voidaan mainosti tulla toimeen kaksi vuotta eteenpäin. Vaikka en olekaan ehdotusta nähnyt, ettekä sitä ole tekään nähneet, olen sillä kannalla, että — lyödään „umpinakki“! Hyväksytään ummessa koko hökötytys! (Iloisuutta.)

*V. Boman:* Vaikka olenkin valiokunnassa joutunut monessakin pelissä „pietiksi“, olen valmis hyväksymään edellisen puhujan ehdotuksen.

*O. Piisinen:* Leikki leikkinä; emme me sentään niin ummessa voi ehdotusta hyväksyä. Odotetaan ehdotuksen saapumista painettuna kokoukselle. (Hyvä!)

Asia päätettiin panna pöydälle siksi, kunnes valiokunnan ehdotus on kokoukselle jaettu.

## Puolueneuvoston vaali.

Puheenvuoron saatuaan lausui

*V. Boman:* Uusien sääntöjen mukaan on piirikokousten asetettava ehdokkaat puolueneuvostoon ja puoluekokous ne lopullisesti hyväksyy ehdokkaaksi. Nyt eivät piirikokoukset ole voineet ehdokkaita asettaa. Sentähden ehdotan, että entisen puolueneuvoston annetaan toimia siksi, kunnes piirikokoukset ovat ehdokkaansa asettaneet. Entinen puolueneuvosto saisi sitten hyväksyä uusien vaalin.

*Alex. Halonen* yhtyi Bomaniin.

*H. Ahmala:* Valitaan neuvosto tällä kertaa vanhalla tavalla, koska uusia sääntöjä ei ole vielä hyväksytytkään.

*K. Kopila* kannatti heti valitsemista.

*S. Alkio:* Ellei täällä valita, ei puoluekokouksen välillä ole vaalin vahvistajaa. Nyt on valittava.

*V. Boman:* Uusien sääntöjen mukaan on päätösvalta puoluekokouksen väliajalla neuvostolla. Vanha neuvosto voi siis vahvistaa uuden vaalin.

*M. Turkia:* Bomanin ehdotus on mahdoton. Eihän voida vahvistamattomien sääntöjen mukaan vaalia toimittaa. Täytyy sentähden vaalin tapahtua vanhojen sääntöjen mukaan täällä.

*Alex. Halonen:* Neuvoston vaali olisi jätettävä kaikesta huolimatta piireille, ettei tulisi valinnan johdosta tyytymättömyyttä, niinkuin ennen on tapahtunut.

*M. Turkia:* Asiaa ei voida jättää piireille, sillä niiden pitäisi yksinomaan sitä varten heti kutsua piirikokous koolle. Valitaan vaan täällä.

*S. Mäkelä:* Valitaan täällä ja käytetään sitä tapaa, että kunkin piirin edustajat ottavat vain oman piirinsä edustajan vaaliin osaa.

*V. Boman:* Ei ole tarvis piirikokouksia kutsua. Valittakoon neuvoston jäsenet piiriäänestyksellä. Puoluekokous kyllä voi valtuuttaa entisen neuvoston toimimaan siihen asti, kunnes piirit ovat saaneet edustajansa valituiksi.

*E. Viinikainen:* Asia on jätettävä piireille, ettei tulisi vaalissa sellaisia yllätyksiä kuin Oulun kokouksessa.

Äänestyksellä päätettiin 66 äänellä valita neuvoston jäsenet puoluekokouksessa. Bomanin ehdotus sai 52 ääntä.

Sen jälkeen ryhdyttiin vaaliin. Sen toimittamista ennen lausuttiin toivomus, että kokouksen edustajat, mikäli mahdollista, olisivat mukana ainoastaan oman piirinsä edustajaa valitessa. Kuitenkaan ei voida suoranaisesti kieltää edustajia ottamasta osaa myös muiden piirien puolesta neuvoston jäsentä valitessa, elleivät edustajat vapaaehtoisesti halua siitä oikeudestaan luopua.

Osaksi huutoäänestyksellä, osaksi käsiennostoäänestyksellä hyväksyttiin vaalipiirittain *puolueneuvoston jäseniksi* seuraavat:

*Uudenmaan läänin vaalipiiristä vakinaiseksi Aatto Si-rén, varalle O. Lylykorpi.*

*Turun ja Porin läänin eteläisestä vaalipiiristä vakinaiseksi Seth Heikkilä, varalle V. Lehtonen.*

*Turun ja Porin läänin pohjoisesta vaalipiiristä vaki-naiseksi V. Laine, varalle Frans Rantanen.*

*Hämeen läänin eteläisestä vaalipiiristä vakinaiseksi A. Sivenius, varalle K. Kopila.*

*Hämeen läänin pohjoisesta vaalipiiristä vakinaiseksi Emil Viljanen, varalle J. P. Paunu.*

*Viipurin läänin läntisestä vaalipiiristä vakinaiseksi E. J. V. Huttunen, varalle J. Vuoristo.*

*Viipurin läänin itäisestä vaalipiiristä vakinaiseksi Antti Hyyrynen, varalle M. Virkki.*

*Mikkelin läänin vaalipiiristä vakinaiseksi O. Orasmaa, varalle A. Valjakka.*

*Kuopion läänin läntisestä vaalipiiristä vakinaiseksi A. J. Partanen, varalle T. Hiekkaranta.*

*Kuopion läänin itäisestä vaalipiiristä vakinaiseksi S. Kurkinen, varalle O. Hiltunen.*

*Vaasan läänin itäisestä vaalipiiristä vakinaiseksi M. Hätinen, varalle K. Mänty.*

*Vaasan läänin eteläisestä vaalipiiristä vakinaiseksi K. Saari, varalle J. E. Lillnix.*

*Vaasan läänin pohjoisesta vaalipiiristä vakinaiseksi K. Suosalo, varalle J. A. Silander.*

*Oulun läänin eteläisestä vaalipiiristä vakinaiseksi Yrjö Mäkelin, varalle M. Jokisaari.*

*Oulun läänin pohjoisesta vaalipiiristä vakinaiseksi A. Laakkonen, varalle F. Lehtonen.*

*Ruotsinkielisten edustajiksi hyväksyttiin vakinaisiksi V. Lundström ja C. Öhman Helsingistä, V. Blomqvist Vaa-sasta ja H. Backlund Pietarsaaresta, varalle A. Öhman Helsingistä, K. Halldin Vaasasta ja J. Sundqvist Pietar-saaresta, jotka olivat Ruotsalaisen työväenliiton ehdokkaat.*

Mainituista puolueuuevoston jäsenistä valittiin muut yksimielisesti, paitsi seuraavat:

Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin puolesta edustajaa valitessa täytyi äänestää, kun toiset tahtoivat Viljasta vakinaiseksi, Paunua varalle, toiset taas päinvastoin. Äänestyksessä saivat molemmat 18 ääntä, joten asia oli ratkaistava arvalla. Arpa ratkaisi asian niin, että Viljanen tuli vakinaiseksi, Paunu varalle. — Päätöksen johdosta ilmoitti *Alex. Halonen* merkittäväksi, ettei hän ole äänellään vaikuttanut tämän tuloksen syntymiseen.

Mikkelin läänin vaalipiirin puolesta neuvoston varajäseneksi valittiin Valjakka 14 äänellä, M. Mannisen saadessa 4 ääntä.

Vaasan pohjoisen vaalipiirin puolesta varaedustajaksi valittiin Silander 8 äänellä. Vähämäki sai 4 ääntä.

Oulun läänin eteläisen vaalipiirin puolesta neuvoston varajäseneksi valittiin M. Jokisaari 22 äänellä. J. A. Komu sai 15 ääntä.

Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin puolesta valittiin vakinaiseksi Laakkonen 20 äänellä. Lehtonen sai 5 ääntä.

Ruotsalaisten yhdeksi vakinaiseksi edustajaksi hyväksyttiin H. Backlund 58 äänellä. Sundqvist, jota ehdotettiin hänen sijaansa vakinaiseksi, sai 2 ääntä.

### **Kokouksen jatkaminen.**

*Puheenjohtaja* huomautti, että klo on 7, niin että on oikeastaan istunnon lopettamisen aika. Ehdotti, että kokousta siitä huolimatta jatkettaisi ja koetettaisi saada kaikki asiat nyt yhteen mittaan loppuun käsitellyksi.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

### **Puolueen järjestösäännöt.**

Esitettiin *Vilho Bomanin, Vilho Lehokkaan, V. Lundströmin, A. Laakkosen, K. Suosalon, K. M. Evän ja J. Merivirran* allekirjottama sääntövaliokunnan ehdotus puolueen järjestösäännöiksi. Ehdotus on, kokouksen tekemä pieni lisäys huomioon ottaen ja kokouksen valitseman

toimitus- ja tarkastusvaliokunnan sanamuodolleen tarkistamana, julaistuna tämän pöytäkirjan alussa.

Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta muuten paitsi seuraavissa kohdin:

*Puoluekokouksen edustajain vaali.* Ehdotuksen johdosta lausui:

*J. R. Hynnen:* Puoluekokouksen edustajain vaalissa pitäisi saada valita jokaista 300:a jäsentä kohti edustaja eikä asettaa vaatimusta 500:ksi.

*V. Boman:* Sehän tarkoittaa: jokaista alkavaa 500 jäsentä kohden.

*J. Vuoristo* tahtoi, että valinta tapahtuisi kunnittain, ei vaalipiirittäin.

*V. Lehokas:* Valitsemistapa kunnittain on vaikea.

*P. Leskinen* yhtyi Vuoriston huomautukseen.

Toimitetussa äänestyksessä voitti tässä kohden mietintö 53 äänellä 52 vastaan, jotka annettiin Vuoriston ehdotuksen hyväksi.

*Esitykset puoluekokousta varten.* Ehdotuksen johdosta käytettiin seuraavat puheenvuorot:

*Anton Huotari* vastusti sääntöjen 40:tä §:ä, jossa määrätään, että jotakin ehdotusta puoltavia täytyy olla 20. Sen sijalla olisi parempi vaatimus, että puoltajia täytyy olla määrätty osa puoluekokouksen osanottajista, esim.  $\frac{1}{10}$ .

*V. Boman:* Kun luullaan, että sosialidemokratia vaan laajenee, on siitäkin syystä parempi, että määräys on varma, esim. juuri kaksikymmentä, se ei käy liian suureksi.

*A. Nyberg* huomautti, että esitykset puoluekokoukselle pitäisi tulla piiritoimikuntien välityksellä ja suostumuksella.

*K. Suosalo:* Voihan esityksistä, vaikkapa niitä vapaaminkin tulisi, sitten puoluekokouksen alussa äänestää, mitä niistä otetaan esille, mitä ei.

*V. Boman* lisäsi, että jos Nybergin vaatimus hyväksyttäisiin voisivat piiritoimikunnat tappaa hyviäkin ehdotuksia.

Huutoäänestyksellä hyväksyttiin mietintö tässäkin kohdin.

*Puolueneuvostoa* koskevan kohdan suhteen syntyi seuraava keskustelu:

*H. Pärssinen* vaati järjestösääntöihin määräystä, että puolueneuvoston kokouksissa myönnetään puhevalta myöskin sos.-dem. naisliiton hallinnon edustajalle.

*V. Boman*: Jos edelliseen suostuttaisiin, voisivat muutkin liitot alkaa vaatia puolueneuvostossa edustusoikeutta.

*I. Kantanen* ja *V. Lehokas* puolsivat Pärssisen vaatimusta.

*E. Viinikainen* huomautti Pärssiselle, ettei sosialidemokratinen liike ole mitään nais- ja miesliikettä.

*H. Pärssinen*: Tahdon sanoa Viinikaiselle vaan, ettei täällä niin alkuperäisistä asioista keskustella.

Toimitetussa äänestyksessä voitti Pärssisen ehdotus 76 äänellä 34 vastaan, jotka annettiin valiokunnan ehdotuksen hyväksi.

*Erottaminen puolueesta.* Kohdan johdosta lausuttiin seuraavaa:

*K. Lehtimäki* ei ollut tyytyväinen sääntöehdotukseen, mikäli se koskee puolueesta erottamista. Pitäisi voida erottaa suoraan järjestöissä, eikä kulkea niin mutkallisia teitä, kuin on ehdotettu.

*V. Boman*: Puolueosastot saavat erottaa puolueosastoista, mutta ei puolueesta. Nurkkaintojen ehkäisemiseksi on määräys asetettu sellaiseksi kuin se on.

*V. Lehokas*: Lehtimäki ei näytä tajuavan sääntöehdotusta. Erottamista voi esittää puolueosastossa. Jos se hylkää esityksen, on se hyljätty; jos se sitä kannattaa, tulee asiasta sovinto-oikeus.

*H. Marttila*: Sovinto-oikeuden päätöksestä ei enää saisi olla vetoamistilaisuutta.

*H. Lindberg* yhtyi valiokunnan ehdotukseen.

*O. Piisinen*: Viime aikaiset kokemukset puhuvat tyhjentävästi Lehtimäen vaatimusta vastaan. Erottamisjutut

näyttävät nykyään pyrkivän muotiin. Jopa siinä määrin, että täytyy „erottelemisia“ peruutella. Vastahan näkyi olleen yksi sellainen juttu viimeisessä neuvoston kokouksessa esillä. Multialaisten asioihin piti sekaantua. Jos Lehtimäen vaatimus hyväksyttäisiin, saattaisi se tuottaa joksikin aikaa paljon hyödytöntä sekasortoa.

Huutoäänestyksellä hyväksyttiin kohta valiokunnan ehdottamassa muodossa.

*E. Alho* pani vastalauseen sitä vastaan, ettei oltu otettu huomioon Keuruun t. y:n ehdotusta vaaliliittojen kokoonpanosta.

\*

### *Sääntöjen voimaanastuminen.*

*V. Boman* selitti sääntövaliokunnassa ajatellun, että uudet säännöt otettaisiin käytäntöön heti, kun se vaan kuskakin kohdin käytännössä on mahdollista; niissä kohdin, missä säännöt uudessa muodossaan heti eivät voi sellaisinaan voimaan astua, noudatetaan siihen asti entisiä sääntöjä.

Kokous hyväksyi tämän käsityksen.

### **Ruotsalainen pöytäkirja.**

*Raha-asiainvaliokunta* ilmotti käsitelleensä ehdotusta 200 mk:n myöntämisestä ruotsalaisen pöytäkirjan painatukseen ja yksimielisesti olleensa sitä mieltä, että ehdotus on hyväksyttävä.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

### **Puoluetoimikunnan vaali.**

*Puheenjohtajiksi* puoluetoimikuntaan ehdotettiin seuraavia tovereita: *E. Valpas*, *A. B. Mäkelä*, *M. Paasivuori*, *O. V. Kuusinen*, *Yrjö Sirola*.



*M. Paasivuori* kieltäytyi, vedoten siihen, että hänellä on paljon muita hommia. On ammattijärjestön puheenjohtaja, „Työmiehen“ johtokunnassa, eduskunnassa y. m. Viittasi Perttilän juttuun esimerkkinä siitä, että monet toimet eivät vie hyvään.

*J. K. Lehtinen* ilmotti Sirolan jättäneen hänen toimekseen ilmoittaa kokoukselle, että hän vakavan harkinnan perustalla, yksityisistä syistä ja puolueen etua silmällä pitäen, kieltäytyy puoluetoimikunnan — ja *tietysti* myös puoluesihteerin toimen — ehdokkuudesta.

*Eetu Salin* toivoi, ettei otettaisi Paasivuoren kieltäytymistä huomioon. Ammatillisen toiminnan miehet ovat moittineet puolueen kylmyyttä ammatillista liikettä kohtaan. Osotetaan sille liikkeelle julkinen myötätunto valitsemalla ammattijärjestön puheenjohtaja myös puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi. Paasivuoren aika ei liene niin tarkkaan käytetty, ettei hän voisi tätä puheenjohtajatoimintaa vastaan. Emme usko hänestä tulevan roistoa sen tähden, että valitsemme hänet tälle paikalle, vaikkapa hänellä onkin muita toimia.

*K. Lehtimäki* ilmotti Viipurin läänin läntisen piirin edustajain ehdottavan puheenjohtajiksi Paasivuorta ja Sirolaa.

Toimitettiin nimihuutoinen äänestys suletuilla lipuilla. Äänestyksessä sai Paasivuori 79, Sirola 71, Kuusinen 63, A. B. Mäkelä 47 ja Valpas 20, sitä paitsi annettiin vaalissa yksi tyhjä lippu.

*Puheenjohtajiksi* julistettiin valituiksi *Matti Paasivuori* ja *Yrjö Sirola*.

*Puoluesihteeriksi* ehdotettiin M. Turkiaa, Väinö Jokista ja V. Lehokasta.

*V. Jokinen* selitti pysyvänsä julkisuudessa esittämässään kieltäytymisessä, vallankin siihen nähden, ettei hänestä ole tuollaiseen kansliatyöhän ja että uskoo paremmin voivansa hyödyttää puoluetta muussa työssä kuin puoluesihteerin toimessa.

Toimitetussa lippuäänestyksessä saivat ääniä Turkia 94, Jokinen 48, Lehokas 3, Seth Heikkilä 1.

*Puoluesihteeriksi* valituksi julistettiin *Matti Turkia*.

*Vastalause.* Vaalia vastaan jätettiin seuraava vastalause, jonka olivat allekirjoittaneet Alex. Halonen, Heikki Ahmala, Eetu Salin, K. Latvanen, T. Uski, K. Huhtala, Vilho Boman, J. A. Silander, A. F. Lyly, J. N. Viinikka, Arvo Närhi, Hanna Malm, Otto Vallin, K. Suosalu, Frans Rantanen, Hj. Sirén, Ida Kantanen, ja Väinö Lehtonen: „Koska erinäisten tapahtumien m. m. Perttilän jutun yhteydessä puoluesihteeriksi Matti Turkian menettely on sekä osassa puoluejärjestöjä että erinäisissä puoluekokouksen edustajissa herättänyt vastenmielisyyttä sekä horjuttanut sitä ehyttä luottamusta, mikä puoluesihteerillä toimessaan hyvin menestyäkseen tulisi olla, ja koska näin ollen hänen puoluesihteeriksi uudelleen valitsemisensa voipi aiheuttaa vastenmielisyyttä suuressa osassa puolueen jäseniä ja sen kautta jossain määrin vahingoittaa puolueen vastaista toimintaa, eivät allekirjoittaneet voi puolueen menestymistä silmällä pitäen olla ilmaisematta vakavaa huoltansa hänen valintansa johdosta.“

*Muut puoluetoimikunnan jäsenet.* Muiksi puoluetoimikunnan jäseniksi hyväksyttiin ilman äänestystä ruotsalaisten ehdottamat *K. H. Viik* ja varalle *I. Hörhammer*; muita ehdokkaita olivat *O. V. Kuusinen*, *M. Sillanpää*, *A. B. Mäkelä*, *V. Tanner*, *H. Pärssinen*, *V. Lehokas*, *J. Järvinen*, *L. af Heurlin*, *V. Vuolijoki*, *K. Heinonen*.

Ennen äänestämään ryhtymistä päätettiin, että eniten ääniä saaneista tulee kolme ensimmäistä vakinaisiksi ja neljä seuraavaa varajäseniksi, ennen hyväksytyjen Viikin ja varajäsen Hörhammerin lisäksi.

Vaalissa saivat ääniä: Kuusinen 109, Mäkelä 86, Pärssinen 68, Sillanpää 46, Tanner 43, Järvinen 20, Lehokas 7, V. Vuolijoki 7, Heurlin 5, Heinonen 5 ja Valpas 2 sekä Nyqvist, J. Lehtinen, E. Gylling, Jokinen, Sirén ja Turkia kukin yhden äänen.

Äänestyksen mukaan tulivat *vakinaisiksi O. V. Kuusinen, A. B. Mäkelä ja Hilja Pärssinen* sekä *varajäseniksi Miina Sillanpää, V. Tanner, J. Järvinen ja V. Vuolijoki*, joka viimeksimainittu voitti vedettäessä arpaan hänen ja V. Lehokkaan välillä. — Järjestösääntöjen mukaan olisi nyt, kun kaikki eivät olleet saaneet ehdotonta äänen enemmistöä, ollut toimitettava uusi vaali; yksimielisesti päätti kokous avonaisella äänestyksellä hyväksyä puoluetoimikunnan nyt niin kokoonpantavaksi kuin näiden ensi vaalien tulos määräsi, niin että toisten lippuäänestysten toimeenpaneminen kävi tarpeettomaksi.

### **Puolueen toimitsijain palkat.**

Puolueen toimitsijain palkat päätettiin pysyttää entisellään, puoluesihteerille ja rahastonhoitajalle 250 markkana kuussa.

### **Edustajana kansainvälisessä sihteeristössä**

päätettiin pysyttää entiset, E. Valpas ja Yrjö Sirola.

### **Edustajain matkakulujen tasaus.**

*Raha-asiainvaliokunta* ehdotti, että puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikunnan ja puolueuuvoston harkitsemaan, voisiko edustajain matkakulujen tasaamista käytännöllisesti ratkaista, sekä antamaan siitä seuraavalle puoluekokoukselle lausunnon.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

### **Puolueen rahainhoito ja tulo- ja menoarvio.**

Esitettiin *A. J. Partasen, A. Halmeen, Viht. Viitosen I. Hörhammerin ja F. E. Kellosalmen* allekirjoittama *raha-asiainvaliokunnan mietintö*, joka sisälsi seuraavaa:

„Puolueen rahastonhoitajan kertomus.

Katsoen siihen, että nykyinen puolueen rahastonhoitaja on ollut toimessaan vain muutaman kuukauden, ei häneltä ole voinut vaatia kertomusta rahaston tilasta sellaisena kuin sitä puoluekokous olisi voinut odottaa, kun vielä ottaa huomioon, että puolueen tilikirjat ovat vasta muutaman viikon olleet rahastonhoitajan hallussa.

Näin ollen ei valiokunta ole tilaisuudessa arvostelemaan yksityiskohtaisesti niitä menoeriä, mitä toimintakauden aikana on tapahtunut, ovatko ja missä määrin olleet Oulun kokouksessa tehtyihin päätöksiin perustuvia. Vielä suurempana häirtana tätä yksityiskohtaista arvostelua antaessaan on valiokunnalla ollut se seikka, että Oulun puoluekokoukselle ei ole esitetty eikä siellä hyväksytty tulo- ja menoarviota päättyneelle toimintakaudelle.

Siksi saa valiokunta esittää puolueen rahallisen aseman sellaisena, kuin se esiintyi tutkijatoimikunnan saamien selvyyksien perusteella Perttilän rahastonhoitajan toimesta poistuessa. Joka käypi selville seuraavasta:

*Varat:*

Kassa:

Löydetty varoja . . . . .	2,771: 20	
Eroitus eli vajaus . . . . .	3,686: 11	6,457: 31
Työväen Säästöpankissa . . . . .		3,200: —
Juokseva tili . . . . .		4,800: —
Irtaimistoa luettelon mukaan . . . . .		4,885: —
Saatavia velkakirjain mukaan . . . . .	11,112: 10	
Vekselitili . . . . .		477: —
Saatavia eri järjestöiltä ja yksityisiltä . . . . .	22,786: 12	
S:a eri tileillä . . . . .	4,486: 30	
Osakkeiden tili . . . . .	2,470: —	
Kirjavarasto inventarion mukaan . . . . .	15,268: 22	
		<u>Smk. 75,942: 05</u>

*Velat:*

Helsingin Suurlakkokomitea . . . . .	60: 85
Painokannerahasto . . . . .	2,089: 95
Punkaharjun t. y. . . . .	343: 05
Opistorahasto . . . . .	1,568: 43
Puhdas omaisuus . . . . .	71,879: 77
	<hr/>
	Smk. 75,942: 05

Puolueen tiliaseman varmentamiseksi on puolueen tileisissä joka vuosi tehtävä poistoja, epävarmoina saata-  
vina, joku määrä kaluston kuolettamiseksi ja jos löytyy  
sellaisia arvopapereita, jotka ovat menettäneet arvonsa.  
Tällaisia poistoja ei ole viime vuosina tehty, sen perus-  
teella saa valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätet-  
täväksi:

1:ksi että kaluston arvosta 4,885 mk. poistetaan  
kaluston käyttökustannuksina 30  $\%$ . Kaluston pois-  
toksi tulee 10  $\%$  vuodessa, joka poisto tekee 1,465 mk.  
50 p:niä.

2:ksi että eri järjestöiltä ja yksityisiltä olevista  
saatavista siirretään epävarmain saatavien tilille  
15,000 mk. Tähän samaan summaan sisältyy Am-  
mattilaisten kirjapaino-Osakeyhtiöltä saatava 1,548  
mk. 65 p., jonka summan valvomisen on laimin-  
lyöty silloin, kun sanottu toiminimi lakkautti liik-  
keensä.

Samalla saa valiokunta merkitä, että puolueen myön-  
tämistä eri lainoista olisi pitänyt tulla korkoina 1,527 mk.  
92 p., vaan siitä on saatu tilien mukaan 565 mk. 14 p.,  
siis perimättömiä korkoja on noin 962 mk. 78 p:niä.  
Nykyään velkakirjoja vastaan lainatut varat tekevät  
11,112 mk. 10 p. Oulun kokouksen aikana oli sama  
summa 8,878: mk. Kuten tästä käypi selville, ei lainat ole

tämän toimintakauden aikana paljon kasvaneet ja että neuvosto ja puolueoimikunta ovat noudattaneet sitä Oulun kokouksen lausumaa mielipidettä, että puolueen varoja ei ole lainattava.

Vaikka lainaksi myönnetty summa ei olekaan sanotavasti kasvanut, niin katsoo valiokunta, että tulevan puolueoimikunnan on ryhdyttävä annettuja lainoja vähitellen perimään ja että nyt maksamatta jääneet korot ovat heti perittävät, sekä vastedes korot aina aikanaan kannettavat.

Mitä tulee puolueoimikunnalle tilivapauden myöntämiseen, niin jättää valiokunta sen puoluekokouksen harkittavaksi ja päätettäväksi niillä perusteilla, mitä kokoukselle on esitetty tutkijatoimikunnan kertomuksen, tilintarkastajain lausunnon ja puolueoimikunnan jäsenten antamien selostuksien muodossa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että seuraaviin puoluekokouksiin on puolueoimikunnan esitettävä yksityiskohtainen rahastonhoitajan laatima kertomus rahaston tilasta, sekä laatia seuraavaa toimintakautta varten ehdotus tulo- ja menoarvioksi.

### *Vuosittainen tulo- ja menoarvio.*

Valiokunnalla ei ole ollut käytettävänä tulo- ja menoarviota aikaisemmalta toimintakaudelta, vaan on valiokunnan täytynyt oman harkintansa mukaan suunnitella tulo- ja menoarvio, käyttäen ohjeina edellisinä vuosina esiintyneitä menoja ja tuloja.

#### *Tulot*

Puolueveroja . . . . .	35,000: —
Mielenosoitusmerkeistä $\frac{1}{3}$ voitosta . . . . .	2,000: —
	<hr/>
Siirto	37,000: —

	Siirto	37,000: —
Työväenkalenterin nettovoitto . . . . .		5,000: —
Korkoja . . . . .		1,000: —
Satunnaisia tuloja . . . . .		1,000: —
		<hr/>
	Smk.	44,000: —

### *Menot*

Vuokra, valo, telefoni y. m. . . . .		1,500: —
Painotyöt, paperi, tilastot, y. m. s. . . . .		2,750: —
Sihteerin palkka . . . . .		3,000: —
Rahastonhoitajan palkka . . . . .		3,000: —
Konttooriapulaisten „ . . . . .		2,500: —
3 vakinaista luennoitsijaa, joista 1 ruots. . . . .		8,000: —
Matkakustannuksia . . . . .		1,500: —
Vaaliagitatsioonia varten . . . . .		2,000: —
Puoluekokouksen kustannukset . . . . .		2,000: —
Puolueohjelman tarkastuskomitealle . . . . .		2,000: —
Puolueneuvoston kokoukset . . . . .		2,000: —
Puoluekongressit . . . . .		1,000: —
Piiri- y. m. avustuksiin . . . . .		4,500: —
Työväen arkisto . . . . .		937: 50
Työväen sihteeristö . . . . .		5,000: —
Puolueopisto. . . . .		2,000: —
Sekalaisia menoja . . . . .		312: 50
		<hr/>
	Smk.	44,000: —

Kuten tulo- ja menoarviosta käypi selville, ei kirjain kustantamisesta ole laskettu mitään tuloja siitä syystä, että nyt olevat järjestösäännöt tulevat uusittavaksi ja entinen varasto niistä tuottaa tappiota eikä valiokunta ole katsonut kirjain kustannuksen toistaiseksi tuottavan voittoa.

Samoin menopuolesta käypi selville, että puoluekokouksen erikseen päätettäväksi jää 7,937: 50 mk. ja on valiokunta tämän rahaerän käytön merkinnyt menoarviossa siten, että Työväen arkistoon käytetään 937: 50 p., sih-

teeristöön 5,000 mk. ja puolueopiston perustamiseen 2,000: — mk.“

Mietintöön oli liitetty seuraava *Viht. Viitasen* allekirjoittama *vastalause*:

„En voi yhtyä siihen valiokunnan enemmistön ehdotukseen, että työväensihteeristön perustaminen — niin tärkeänä kuin sen pidänkin — asetetaan tällä kertaa valistustarkoitusten edelle. Laskelmat sihteeristön ja puolueopiston ylläpitämisestä eivät pidä paikkaansa. Kun menoarviossa pannaan sihteeristön perustaminen ensimmäiseksi välttämättömien menojen jälkeen, silloin on se perustettava, vaikka se vaatisikin kaikki ylijäävät varat. Kuitenkin se seikka, että sos. dem. valistus on meillä yleensä heikkoa, vaatisi tällä kertaa etualalle työväenopiston perustamisen, sos. dem. nuorisoliiton avustuksen y. m. s. Sitäpaitsi on työväensihteeristö kysymystä liiaksi vähän selosteltu ja valmisteltu niin suurena yrityksenä yht'äkkiä toteutettavaksi. Senvuoksi ehdotan puoluekokouksen päätettäväksi:

että puolueopisto, kaikkein tärkeimpänä, on heti perustettava, vaikka se kysyisi suurempiakin varoja kuin laskelmat osoittavat;

että nuorisoliittoa avustetaan vuosittain 1,000 markalla; sekä

että annetaan puoluetoimikunnan ja -neuvoston toimeksi lähemmin harkita työväensihteeristön perustamista ja toteuttaa se niin pian kuin rahavarat sen sallivat.“

Asian johdosta syntyi seuraava keskustelu:

*P. Leskinen* ehdotti työväensihteeristöä koskevan kohdan poistettavaksi.

*A. Gylling* yhtyi *Viitasen* vastalauseeseen.

*J. Vuoristo* samoin kuin edellinen. Työväensihteeristö



oli puhujan mielestä vaan yksityisten avustuslaitos. Ennen annettakoon varoja nuoriso- ja ihanneliitolle.

*H. Marttila* puolsi työväensihteeristöä asetettavaksi etualalle. Kertoi esimerkkejä pohjolasta, miten laintunte-mattomuuden tähden on monta hyvää aatetoveria saanut mennä vuosikausiksi linnaan ja miten asianajajat ovat kei-notelleet vaan itselleen rikkauksia.

*S. Saarikivi*: Ohjelmakomitean osalle on 2,000 mkaa liikaa. Piiriagitatsionin avustamiseen taas on ehdotettu liian vähän, verraten esim. ruotsinkielisille ehdotettuun avustusmäärään.

*H. Ranta* ja *K. Lehtimäki* yhtyivät Viitaseen vastalauseeseen.

*T. Kallio* yhtyi Saarikiven esitykseen. Ohjelmakomitealle ehdotetusta määrästä otettakoon puolet pois ja siirrettäköön se piiriagitatsioniin. Nuorisoliitolle ei nyt voida varoja myöntää.

*J. Juntikka* puolsi opistomäärärahaa ja yhtyi Viitaseen vastalauseeseen.

*A. Partanen*: Ajatelkaa, ihmiset! Ohjelmakomitealle ehdotettu summa ei ole vielä riittävä. Viitaseen vastalause ei ole oikea. Saarikivi sanoo, että on liian vähän ehdotettu valistustyöhön. Mutta minä sanon, että tässä kaikki muu on ehdotettu valistustyöhön paitsi sihteeristölle ehdotettu erä. Nämä nuoret poikaset eivät näy ymmärtävän ohjelmakomiteankaan menoja. Minä ne ymmärrän. Puolue tarvitsee sihteeristöä. Emme nyt voi avustaa nuorisoliittoa varmallalla summalla, mutta voineehan piiriavustusten osasto riittää. Opistoonkaan ei nyt voi antaa varoja muuta kuin niin paljon, että alkuun pääsee.

*A. Halme* huomautti työväensihteeristön tarpeellisuudesta.

*H. Pärssinen*: Työväen sihteeristön menoerä olisi asetettava 4,000 markaksi ja siitä jääpä 1,000 mk. siirrettävä piiri- y. m. avustuksiin.

*A. E. Kokkola*: Jos olisi mahdollisuutta, olisi työväensihteeristön osalle lisättävä.

*I. Hörhammer:* Ruotsinkielisen työväen valistusrahastoon emme ole huviksemme avustusta pyytäneet. Kun ammatillinen työväenliike kehittyi suomenkielisen työväen keskuudessa voimakkaammaksi, voi ruotsinkielisistä muodostua rikkurijärjestöjä, ellei niitä käydä ajoissa valistamaan. Ulkomailla uhrataan paljon rikkurien herättämiseen.

*J. K. Lehtinen* kannatti ehdotusta, että 1,000 mk. vähennettäisiin työväensihteeristön osalta ja se siirrettäisiin puolueopistolle. Samoin olisi vähennettävä ohjelmakomitean osalta 1,000 mk. ja se annettava nuorisoliitolle.

*A. Laine* vastusti varojen myöntämistä sihteeristölle. Annettakoon ne varat piiriagitatsioniin.

*F. E. Kellosalmi* puolsi sihteeristölle 5,000 m:kan erää. Jätettäköön puoluepuolestolle valta avustaa nuorisoliittoa, jos varoja riittää.

*J. Kautto* yhtyi Partasen esitykseen.

*V. Viitanen:* Täällä on leimattu sihteeristön vastustajiksi ja jos joksikin ne, jotka puolueen varallisuussuhteiden nykyisellään ollen eivät ole voineet valiokunnan ehdotusta sellaisenaan hyväksyä. Sihteeristökysymys on tärkeä, mutta sihteeristön ylläpito vaatii paljon suurempia eriä kuin puolue nykyisellään voisi antaa. Turhaa on luulla, että se tulisi Laukon torpparien tai pohjolan tukkityöläisten hyväksi. Sihteeristöllä olisi kyllin tehtävää Helsingissäkin, joten sen toiminta pitkän aikaa tulisi vain helsinkiläisten hyödyksi. Jos olisi niin paljon varoja, että sihteeristön pääviraston lisäksi voisi asettaa paikallisvirastoja pohjois- ja keski-Suomeen y. m., voisi asiaa puoltaa. Tähän kuitenkin ei nyt ole varoja.

*A. B. Mäkelä:* Kannatan Lehtisen muutosehdotusta. Vaikka minulla oli kunnia tulla varajäseneksi puolueohjelman tarkastuskomiteaan, pidän riittävänä kyllä siihen aluksi 1,000 mk., kun koko puolueen agitatsioniinkaan ei riitä liikoja. Ei niitä komiteapakaroita nyt vielä tarvitse ruveta liiaksi kasvattamaan. Jos ammattijärjestö kannat-

taisi sihteeristöä puolella, tekisi yhteissumma jo 8,000 m:kaa. Ja sillä jo sentään pitäisi jotain aikaansaada. Puolueen osalta ehdotettu 1,000 m:kan vähennys voitaisiin kyllä siirtää puolueopiston osalle.

*J. V. Tossava:* Ellei edes työväensihteeristöä saada jakamaan puolueen apua kärsiville maalaisraatajille, vaikuttaa se ainakin pohjollassa hyvin epäedullisesti puolueen asemaan. Maalaiset luopuvat puolueesta, elleivät saa mitään lievennysapua.

*J. Ukkonen* kannatti valiokunnan mietintöä.

*M. Autio:* Partanen täällä koetteli saarnata yhtä isäntämäisesti kuin Venäjän rahaministeri valtakunnanduomassa, ihan kuin ei muut olisi oikeutetut mitään ymmärtämään ja puhumaankaan kuin hän. Kokous velvoittaa nuorisoliittoa olemaan puolueohjelman kannalla, mutta ei antaisi mitään avustusta. Jos maalaiset luopuvat siksi, etteivät saa avustusta, ovat he huonoja sosialidemokrateja.

*V. Boman:* Finansseja on käsiteltävä hyvin kylmästi. Tässä on hyviä asioita vastakkain. Etualalle niistä täytyy asettaa työväensihteeristö, jota puoluekin tarvitsee.

*P. Astikainen* yhtyi niihin, jotka ehdottavat ohjelma-komitealle ehdotetusta summasta vähennettäväksi 1,000 mk. puolueopiston hyväksi.

*Puheenjohtaja* huomautti tilivapautta koskevan ponnen muotoa ja kehotti lausumaan sen johdosta mielipiteitä.

*K. M. Evä:* Puolue ei voi nyt myöntää tilivapautta, kun ei ole siihen edellytyksiä. Jätetään asia ensi puoluekokoukseen, johon mennessä on hankittava täydelliset tili-kertomukset.

*K. Suosalo* oli sitä mieltä, että tilivapaus nyt voidaan myöntää.

Keskustelun päätyttyä tähän, ryhdyttiin asiasta kohdittain päättämään.

*Poistoja ja epävarmoihin saataviin siirtoa koskevat* ponnet hyväksyttiin sellaisinaan.

*Rahastonhoitokertomuksia koskeva ponsi* samoin.

*Puoluetoimikunnan tilivapauden myöntämiseen* nähden hyväksyttiin Evän ehdotus, että tilivapaudesta päättäminen jätetään ensi puoluekokoukseen, johon mennessä on hankittava täydelliset tilikertomukset, 44 äänellä 42 vastaan, jotka tahtoivat tilivapauden myönnettäväksi.

*Tulo- ja menoarvioehdotukseen* nähden päätettiin seuraavaa:

Suurella äänten enemmistöllä päätettiin ohjelmakomitean menoerää vähentää 1,000 m:kalla.

Työväensihteeristöön nähden päätettiin ensin 79 äänellä 12 vastaan, jotka tahtoivat menoerän kokonaan poistettavaksi, vähentää sitä 1,000 m:kalla. — Lopullisessa äänestyksessä päätettiin sihteeristön menoerä asettaa 4,000 markaksi 58 äänellä 54 vastaan, jotka tahtoivat pysyttää sen 5,000 mk:na.

Nuorisoliitolle päätettiin myöntää 1,000 mk. 84 äänellä 33 vastaan, jotka vastustivat myöntämistä.

Puolueopiston menoerää päätettiin lisätä 1,000 mk:lla 92 äänellä 28 vastaan, jotka tahtoivat tämän 1,000 mk. käytettäväksi vaalipiirien agitatsioniavustukseen.

Muuten hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

### **Tilintarkastajain vaali.**

Puolueen tilintarkastajiksi valittiin *Lauri af Heurlin* 94, *E. Ponteva* 50 ja *T. Hallanmäki* 45 äänellä. Varatarkastajiksi valittiin *J. Ukkonen* 30 ja *A. Halme* 24 äänellä.

### **Kokouksen lopettaminen.**

Kun tämän jälkeen oli suoritettu muutamia ilmoitusasioita, julisti puheenjohtaja tämän Suomen sosialidemokratian puolueen kuudennen puoluekokouksen loppuneeksi sekä kehoitti kokouksen osanottajia yhtymään kolmeker-

laiseen elikköön-huutoon luokkataistelulle ja sosialidemokratialle. Voimakkaan elikköön-huudon kolmekertaisena kaiuttua laulettiin yhteisesti „Internationale“.

Kokous päättyi klo 11,15 illalla.

Edelläoleva pöytäkirja on tarkastettu ja havaittu kokouksen menon mukaisesti laadituksi.

Helsingissä, lokak. 18 p:nä 1909.

Toimitus- ja tarkastusvaliokunta:

*Matti Paasivuori.*

*Josua Järvinen.*

*Jukka Pohjola.*

*E. E. Kellosalmi.*

*Väinö Jokinen.*

*Anton Huotari.*



## **Puoluekokouksen osanottajaluettelo.**

### **Edustajia:**

#### *Uudenmaan läänin vaalipiiri:*

Iitin kunnallisjärjestö: H. Lindberg;  
Hangon kunnallisjärjestö: E. Manner;  
Lohjan kunnallisjärjestö: Hj. Siren;  
Orimattilan kunnallisjärjestö: A. Lehto;  
Porvoon y. m. kunnallisjärjestö: J. Laakso;  
Pohjan kunnallisjärjestö: J. Tainio;  
Helsingin pitäjän kunnallisjärjestö: A. Laine;  
Tuusulan kunnallisjärjestö: J. Kujala;  
Pyhäjärven y. m. kunnallisjärjestö: J. F. Finér;  
Nurmijärven kunnallisjärjestö: A. Kallio;  
Vihdin kunnallisjärjestö: K. Vindberg;  
Helsingin kunnallisjärjestö: H. Pärssinen, A. B. Mäkelä, J. V. Valo,  
A. Halme, J. Tuominen, J. Vatanen, A. Närhi, Ida Kantanen, J. K.  
Lehtinen, A. F. Lyly, T. Uski;  
Pernajan kunnallisjärjestö: Karl Lindfors;  
Mäntsälän kunnallisjärjestö: Oskari Lylykorpi.

#### *Turun läänin eteläinen vaalipiiri:*

Juho Kujanpää, J. Merivirta, Aku Attila, J. V. Latvala, Hanni  
Mäki, Hanna Ranta, Väinö Lehtonen, Sikstus Rönnberg, J. O. Ojala;  
Ahvenanmaalta: K. V. Nieminen.

#### *Turun läänin pohjoinen vaalipiiri:*

Ulvilan y. m. kunnallisjärjestö: F. O. Mäki;  
Porin y. m. kunnallisjärjestö: Eetu Salin, O. Vallin;  
Vampulan y. m. kunnallisjärjestö: Juho Lähti;  
Loimaan y. m. kunnallisjärjestö: Juho Mäntylä;  
Suodenniemen y. m. kunnallisjärjestö: Vilho Huhtala;  
Huittisten y. m. kunnallisjärjestö: Frans Rantanen;

Ikaalisten y. m. kunnallisjärjestö: Oskar Salonen;  
 Tyrvään y. m. kunnallisjärjestö: Herman Järvinen;  
 Hämeenkyrön y. m. kunnallisjärjestö: Kaarlo Linné;  
 Eurajoen y. m. kunnallisjärjestö: Juho Heino;  
 Euran y. m. kunnallisjärjestö: Osk. Nordlund.

*Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri:*

Lammin y. m. kunnallisjärjestö: Otto Markkula;  
 Urjalan kunnallisjärjestö: V. Hakala;  
 Someron y. m. kunnallisjärjestö: F. Aaltonen;  
 Sääksmäen kunnallisjärjestö: Kalle Virtanen;  
 Nastolan y. m. kunnallisjärjestö: Hemming Pykälä;  
 Hämeenlinnan y. m. kunnallisjärjestö: Kalle Koskinen;  
 Janakkalan kunnallisjärjestö: Otto Marttila;  
 Jokioisten y. m. kunnallisjärjestö: Kustaa Kopila;  
 Hausjärven kunnallisjärjestö: J. H. Lehtelä;  
 Tammelan kunnallisjärjestö: Heikki Tuomola, Antton Aaltonen;  
 Lopen kunnallisjärjestö: M. Luode;  
 Lahden y. m. kunnallisjärjestö: Arthur Sivenius;  
 Kalvolan y. m. kunnallisjärjestö: K. Ahola;  
 Hollolan y. m. kunnallisjärjestö: A. Sainio;  
 Asikkalan kunnallisjärjestö: Alfr. Haverinen;  
 Hauhon y. m. kunnallisjärjestö: Oskari Ilmonen.

*Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri:*

Pirkkalan kunnallisjärjestö: N. Parviainen;  
 Jämsän kunnallisjärjestö: Verner Laakso;  
 Tampereen kunnallisjärjestö: J. Peura, K. M. Evä, Emil Viljanen,  
 Alex. Halonen;  
 Ylöjärven y. m. kunnallisjärjestö: A. P. Mäkikylä;  
 Ruoveden kunnallisjärjestö: E. J. Paronen;  
 Lempäälän y. m. kunnallisjärjestö: J. N. Viinikka;  
 Oriveden kunnallisjärjestö: Väinö Sjögren;  
 Korpilahden kunnallisjärjestö: Antti Ahlström;  
 Messukylän y. m. kunnallisjärjestö: K. Viita.

*Viipurin läänin läntinen vaalipiiri:*

Viipurin kunnallisjärjestö: E. J. V. Huttunen, Konrad Lehtimäki,  
 Viht. Viitanen, Jalo Kohonen;  
 Viipurin maaseurakunnan kunnallisjärjestö: P. J. Pohjolainen,  
 Riku Penttinen, J. Vuoristo, Petter Leskinen;



Kotkan kunnallisjärjestö: D. Eskelinen;  
 Valkealan kunnallisjärjestö: A. Typpö;  
 Sippolan kunnallisjärjestö: Kalle Toikko;  
 Lappeen kunnallisjärjestö: E. Käkelä;  
 Haminan y. m. kunnallisjärjestö: Anton Päiviö;  
 Kymin kunnallisjärjestö: Vilho Heimonen, Amanda Suomi;  
 Virolahden kunnallisjärjestö: Taneli Typpö;  
 Johanneksen kunnallisjärjestö: Antti Gylling;  
 Uudenkirkon y. m. kunnallisjärjestö: Herman Kyyrö.

*Viipurin läänin itäinen vaalipiiri:*

Jääsken kunnallisjärjestö: Arvid Nyberg;  
 Ruokolahden kunnallisjärjestö: Vihtori Mäkelä;  
 Antrean y. m. kunnallisjärjestö: Mikko Teräväinen;  
 Ruskealan y. m. kunnallisjärjestö: J. Bäck;  
 Hiitolan y. m. kunnallisjärjestö: Jaakko Hämäläinen;  
 Jaakkiman y. m. kunnallisjärjestö: Santeri Saarikivi;  
 Rautun y. m. kunnallisjärjestö: O. F. Laine;  
 Kivennavan y. m. kunnallisjärjestö: Mikko Uotinen.

*Mikkelin läänin vaalipiiri:*

Mikkelin y. m. kunnallisjärjestö: Matti Manninen;  
 Kerimäen y. m. kunnallisjärjestö: Teemu Kallio;  
 Pieksämäen y. m. kunnallisjärjestö: J. R. Hynynen;  
 Juvan y. m. kunnallisjärjestö: Emil Huuhtinen;  
 Kangasniemen kunnallisjärjestö: A. Paappanen;  
 Heinolan Maaseurakunnan kunnallisjärjestö: Erik Järvinen;  
 Savonlinnan kunnallisjärjestö: Edvard Paasio.

*Kuopion läänin läntinen vaalipiiri:*

Kalle Hämäläinen, A. E. Kokkola, Vilho Boman, Otto Piisinen.

*Kuopion läänin itäinen vaalipiiri:*

Kontiolahden kunnallisjärjestö: S. Kurkinen;  
 Enon kunnallisjärjestö: Juho Hyttinen;  
 Pielisjärven kunnallisjärjestö: Pekka Astikainen;  
 Rääkkylän y. m. kunnallisjärjestö: Juho Tuhkanen;  
 Pälkjärven y. m. kunnallisjärjestö: Matti Lonkainen;  
 Kuusjärven y. m. kunnallisjärjestö: Olli Koistinen.

*Vaasan läänin itäinen vaalipiiri:*

Viitasaaren y. m. kunnallisjärjestö: Jalmari Kovanen;  
 Laukaan y. m. kunnallisjärjestö: Oskari Niemeläinen;  
 Jyväskylän y. m. kunnallisjärjestö: Jeremias Viinamäki;  
 Saarijärven y. m. kunnallisjärjestö: Juho Kautto;  
 Keuruun y. m. kunnallisjärjestö: Emil Alho;  
 Pihlajaveden y. m. kunnallisjärjestö: Emil Raearo;  
 Virtain y. m. kunnallisjärjestö: J. Ukkonen;  
 Kuortaneen y. m. kunnallisjärjestö: Santeri Mäkelä.

*Vaasan läänin eteläinen vaalipiiri:*

Gerbyn ja Vaasan työväenyhdistys: V. Blomqvist;  
 Seinäjoen y. m. kunnallisjärjestö: Kaarlo Saari.

*Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri:*

Kuhavan y. m. kunnallisjärjestö: Hjalmar Välimäki;  
 Kannuksen y. m. kunnallisjärjestö: Kalle Huhtala;  
 Kokkolan y. m. kunnallisjärjestö: J. A. Silander;  
 Lapuan y. m. kunnallisjärjestö: Kaapo Latvanen;  
 Pietarsaaren y. m. kunnallisjärjestö: Kalle Suosalo, Hanna Malm.

*Oulun läänin eteläinen vaalipiiri:*

Kalajoen y. m. kunnallisjärjestö: Santeri Alkio;  
 Paavolan y. m. kunnallisjärjestö: J. K. Pylkäs;  
 Kärsämäen y. m. kunnallisjärjestö: Martti Jokisaari;  
 Limingan y. m. kunnallisjärjestö: J. V. Tossava;  
 Raahen y. m. kunnallisjärjestö: Arvi Asukas;  
 Ylivieskan y. m. kunnallisjärjestö: Heikki Nokela;  
 Oulun kunnallisjärjestö: Heikki Ahmala, Samuli Tervo;  
 Oulaisten y. m. kunnallisjärjestö: Jaakko Kilpua;  
 Oulun maaseurakunnan kunnallisjärjestö: J. Rautio;  
 Kajaanin alip. kunnallisjärjestö: K. Korhonen, J. Vapaa.

*Oulun läänin pohjoinen vaalipiiri:*

Kemin y. m. kunnallisjärjestö: A. Laakkonen;  
 Tornion y. m. kunnallisjärjestö: J. Juntikka;  
 Rovaniemen y. m. kunnallisjärjestö: H. Marttila;  
 Iin ja Haukiputaan kunnallisjärjestö: K. Veijola;  
 Kuusamon kunnallisjärjestö: D. Niemelä.

## Puhevaltaisia osanottajia.

### *Puoluetoimikunnan jäseniä:*

Matti Paasivuori, Matti Turkia, Vilho Lehokas, I. Hörhammer, K. H. Viik, J. Järvinen, V. Tanner.

### *Eduskunnan sos.-dem. ryhmän jäseniä:*

O. Tokoi (ryhmän valitsema edustaja), Sandra Lehtinen, V:m Lundström, E. Eloranta, Iida Aalle, V. Aro, M. Sillanpää, Jukka Pohjola, Wainö Jokinen, Alma Jokinen, Nestori Telkkä, Anton Huotari, Anni Huotari, Mimmi Kanervo, Nestori Valavaara, F. E. Kellosalmi, Efr. Kronqvist, Mimmi Turunen, J. V. Sainio, Hilda Herrala, Maria Raunio, Juho Etelämäki, Aura Kiiskinen, A. J. Partanen (tutkijatoimikunnan puolesta), Paavo Tikkanen, Jalmari Kirjarinta, Yrjö Sirola, K. I. Lumio, J. Kirves, A. Valjakka.

### *Sanomalehtimiehiä:*

Kullervo Manner Porvoo, E. Haapalainen H:ki, A. Aaltonen Turku, Juho Rainio Pori, J. Latukka Viipuri, Jukka Kotiranta L:ranta, P. Lepänen Kotka, Alpo Mattila Lahti, Vihtori Huhta H:linna, Janne Hautala Oulu, Matti Autio Viipuri, Pekka Lönnngren Vaasa, Kaarlo Harvala Tampere, A. H. Hämäläinen Sortavala, K. Hakala Mikkeli.

### *Muita puhevaltaisia osanottajia:*

K. Heinonen H:ki, Sulho Leppä Tampere, J. F. Kivikoski H:linna, Oskar Seeve Oulu, V. Vankkoja H:ki, Art. Aalto H:ki, Aug. Vesa Kotka, H. Jalonen H:linna, Aug. Wuori H:ki, E. Pusa Enso, Vera Ostroumow Viipuri, E. Viinikainen Vaasa, Kaarlo Hellman Tampere, T. O. Kahila, J. Aaltonen, Paula Saari, Emmi Huttunen, Fiina Pietikäinen, Julius Nurminen, Emil Saarinen, Heikku Puro, O. Niinipuro, O. Laitinen, A. Vatanen.

## Esiintyjien luettelo.

- Aalto, A. 219.  
Aaltonen, A. 13, 94, 127.  
Aaltonen, F. 101, 169, 182.  
Ahmala, H. 29, 99, 113, 113, 131,  
195, 208, 228, 238.  
Ahola, K. 203.  
Alho, E. 165, 174.  
Alkio, S. 174, 227, 239.  
Astikainen, P. 95, 141, 195, 207,  
237, 255.  
Attila, A. 102, 160, 196, 227.  
Autio, M. 13, 23, 30, 131, 137,  
222, 255.
- Blomqvist, V. 87, 189, 235.  
Boman, V. 9, 40, 100, 121, 122,  
129, 155, 163, 194, 223, 238,  
238, 239, 239, 242, 242, 242,  
243, 243, 244, 255.  
Bäck, J. 173.
- Eskelinen, D. 87, 116, 153, 156,  
189, 226.  
Evä, K. M. 55, 114, 211, 255.
- Gylling, A. 57, 172, 178, 231, 252.
- Haapalainen, E. 14, 174, 179, 218.  
Halme, A. 17, 121, 231, 253.  
Halonen, Alex. 24, 31, 55, 68,  
108, 119, 121, 123, 130, 149,  
150, 153, 157, 167, 175, 181,  
208, 211, 222, 238, 239.  
Haverinen, A. 122, 231.
- Heimonen, V. 141, 235.  
Heino, J. 54, 93.  
Huhtala, K. 144.  
Huhtala, V. 122, 127, 159.  
Huuhtinen, E. 137.  
Huotari, Anni 20.  
Huotari, Anton 105, 137, 140,  
143, 175, 242.  
Huttunen, E. J. V. 62, 93.  
Hynynen, J. R. 30, 69, 123, 164,  
242.  
Hämäläinen, K. 9, 41, 125, 188.  
Hörhammer, I. 53, 62, 188, 254.
- Ilmonen, O. 156.
- Jalonen, H. 29, 66, 91, 93, 136.  
Jokinen, V. 245.  
Juntikka, J. 15, 99, 144, 160, 181,  
226, 253.  
Järvinen, H. 178.
- Kallio, A. 19, 135, 223.  
Kallio, T. 11, 15, 52, 65, 116,  
137, 143, 159, 195, 253.  
Kantanen, Ida 20, 162, 228, 243.  
Kautto, J. 54, 127, 159, 173, 182,  
194, 199, 254.  
Kellosalmi, F. E. 3, 5, 102, 125,  
230, 254.  
Kiiskinen, Aura 13.  
Kirves, J. 106, 119, 182, 231.  
Kivikoski, J. F. 18, 66, 98.  
Koistinen, O. 100, 122, 144, 165,  
227, 237.

- Kokkola, A. E. 16, 56, 115, 155,  
 180, 199, 227, 253.  
 Kopila, K. 53, 69, 95, 123, 144,  
 160, 211, 231, 238.  
 Koskinen, K. 19, 53, 113, 165,  
 188, 211.  
 Kotiranta, J. 137.  
 Kovanen, J. 113, 144, 157, 169,  
 203.  
 Kujala, J. 14, 20, 52, 69, 106, 132,  
 156, 159, 173, 178, 203, 209,  
 220, 224, 226, 237.  
 Kurkinen, S. 194.  
 Kyyrö, H. 159.  
 Käkelä, E. 70, 144, 196.
- Laakkonen, A. 60.  
 Laakso, J. 164.  
 Laakso, V. 54, 203.  
 Laine, A. 69, 115, 137, 156, 172,  
 178, 209, 254.  
 Laine, O. F. 158.  
 Latvala, J. V. 16.  
 Lehokas, V. 120, 122, 167, 195,  
 201, 209, 211, 234, 242, 243, 243.  
 Lehtelä, J. H. 9, 13.  
 Lehtimäki, K. 63, 130, 169, 220,  
 243, 245, 253.  
 Lehtinen, J. K. 16, 70, 88, 132,  
 174, 177, 183, 189, 218, 220,  
 222, 235, 245, 254.  
 Lehtinen, Sandra 163, 227.  
 Lehto, A. 91, 122.  
 Leppä, S. 206.  
 Leppänen, P. 154.  
 Leskinen, P. 52, 66, 102, 156, 160,  
 172, 178, 242, 252.  
 Lindberg, H. 30, 66, 155, 169,  
 181, 243.  
 Linné, K. 20.  
 Lundström, V. 9, 99, 172, 223.  
 Luode, M. 54.
- Lyly, A. F. 115, 164, 178.  
 Lylykorpi, O. 10.  
 Lähti, J. 16.
- Malm, Hanna 129.  
 Manninen, M. 52, 159, 174, 178.  
 Marttila, H. 127, 243, 253.  
 Marttila, O. 95.  
 Merivirta, J. 21, 69, 120, 120, 126,  
 155, 190, 227, 231.  
 Mäkelä, A. B. 5, 45, 66, 104, 125,  
 150, 155, 155, 172, 173, 174,  
 188, 220, 231, 238, 254.  
 Mäkelä, S. 54, 223, 239.  
 Mäki, F. O. 163.
- Niemelä, D. 122.  
 Niemeläinen, O. 101, 160, 195,  
 203, 231.  
 Nieminen, K. V. 128, 169, 190.  
 Niinipuro, O. 137, 159, 227.  
 Nurminen, J. 164.  
 Nyberg, A. 61, 67, 77, 106, 125,  
 137, 172, 242.  
 Närhi, A. 18, 65, 98, 116, 127,  
 189, 194.
- Ostroumow, Vera 41, 65, 102.
- Paasio, E. 99, 207.  
 Paasivuori, M. 4, 245.  
 Partanen, A. J. 50, 253.  
 Penttinen, R. 69, 140, 154, 157.  
 Piisinen, O. 41, 70, 124, 134, 140,  
 154, 155, 160, 227, 238, 243.  
 Pohjolainen, P. J. 54.  
 Puro, H. 138, 223.  
 Pusa, E. 59, 60, 62.  
 Pykälä, H. 160.  
 Päiviö, A. 18, 122, 158, 220.  
 Pärssinen, Hilja 124, 135, 141,  
 183, 220, 243, 243, 253.
- Rae-aro, E. 53, 143.

Ranta, Hanna 136, 143, 253.  
 Rantanen, Fr. 70, 144, 202.  
 Raunio, Maria 139.  
 Rautio, J. 101, 165.  
 Rönning, S. 95.  
  
 Saari, K. 70, 95, 137, 157, 179,  
 223.  
 Saarikivi, S. 28, 51, 128, 157,  
 226, 253.  
 Sainio, A. 16, 122.  
 Salin, Eetu 71, 102, 148, 181,  
 219, 245.  
 Salonen, O. 158.  
 Silander, J. A. 15, 173, 222.  
 Sillanpää, Miina 189.  
 Sirén, Hj. 17, 117, 150, 190, 237.  
 Sirola, Yrjö 34, 58, 70, 77, 85,  
 110, 142, 176.  
 Sivenius, A. 123.  
 Sjögrén, V. 16, 29, 95, 160.  
 Suosalo, K. 17, 242, 255.  
  
 Tainio, J. 17, 183.  
 Tervo, S. 195, 196, 223.  
 Tokoi, O. 71, 96, 118, 143.  
 Tossava, J. V. 145, 202, 255.  
 Tuhkanen, J. 203.  
 Tuominen, J. 70, 115, 137, 150,  
 155, 155, 159, 173, 183, 189, 227.

Tuomola, H. 54.  
 Turkia, M. 19, 24, 26, 37, 43, 57,  
 60, 61, 62, 154, 155, 164, 179,  
 239, 239.  
  
 Ukkonen, J. 53, 102, 113, 173,  
 178, 201, 203, 228, 231, 232, 255.  
 Uotinen, M. 13, 24, 55, 61, 128.  
 Uski, T. 112, 140, 174, 175.  
  
 Valjakka, A. 190.  
 Vallin, O. 156.  
 Valo, J. V. 17, 117, 157, 181, 227.  
 Vankkoja, V. 138, 222.  
 Vatanen, A. 15, 26, 56, 60, 68,  
 115.  
 Vatanen, J. 101, 178, 183, 188,  
 227.  
 Veijola, K. 161, 189.  
 Viik, K. H. 66, 85, 128, 158.  
 Viinamäki, J. 121, 127.  
 Viinikainen, E. 55, 67, 95, 117,  
 135, 159, 173, 189, 203, 239,  
 243.  
 Viinikka, J. N. 15, 18, 30, 54, 160,  
 201, 203, 206, 210, 222.  
 Viita, K. 20, 165.  
 Viitanen, V. 125, 254.  
 Viljanen, E. 91.  
 Vuoristo, J. 154, 242, 252.

# Sisällysluettelo.

	<i>Sivu</i>
<i>Suomen sosialidemokratisen puolueen ohjelma . . . . .</i>	III.
<i>Suomen sosialidemokratisen puolueen järjestöasunnöt . . . . .</i>	IX.

## Esityksiä puoluekokoukselle.

### Esityksiä puoluekokoukselle. I.

<i>Puoluetoimikunnan toimintakertomus . . . . .</i>	I. 3.
<i>Rahastonhoitajan tilikertomus . . . . .</i>	I. 25.

### Esityksiä puoluekokoukselle. II.

<i>Sosiaalidemokratisten eduskuntaryhmiin toimintakertomus . . . . .</i>	II. 1.
--	--------

### Esityksiä puoluekokoukselle III.

<i>Ehdotuksia ja vastaehdotuksia . . . . .</i>	III. 1.
A. Puolueen menettelytapaa koskevia . . . . .	III. 1.
B. Järjestösääntöjen muutoksia ja lisäyksiä koskevia . . . . .	III. 5.
C. Agitatsioonikysymykset . . . . .	III. 8.
D. Nuorisoliittoasia . . . . .	III. 10.
E. Puolueohjelmakysymykset . . . . .	III. 10.
F. Puoluelehtiä koskevat ehdotukset . . . . .	III. 13.
G. Muita ehdotuksia . . . . .	III. 14.

## Pöytäkirja.

<i>Kokouksen avaus . . . . .</i>	2.
<i>Kokouksen alkutoimet ja järjestäytyminen . . . . .</i>	5, 7, 9, 11, 12, 138.
<i>Valiokuntien asettaminen . . . . .</i>	7, 11, 21, 43.
<i>Pöytäkirja . . . . .</i>	9, 22.
<i>Ruotsalainen pöytäkirja . . . . .</i>	141, 244.
<i>Osanottaja-asioita . . . . .</i>	10, 44, 77.
<b>Keskustelukysymykset.</b>	
<i>Työväenopistokysymys . . . . .</i>	13, 59, 190.
<i>Arkistokysymys . . . . .</i>	23, 151.

Rosvo- ja Mustosjutut . . . . .	23, 145.
Perttiläkysymys . . . . .	45, 169.
Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen muut osat . . . . .	60.
Puolueen rahainhoito sekä tulo- ja menoarvio . . . . .	62, 228, 247.
Eduskuntaryhmäin toiminta . . . . .	71, 112, 235.
Menettelytapakysymys . . . . .	77, 84, 93, 212.
Järjestösäännöt . . . . .	120, 238, 241.
Verotuskysymys . . . . .	120, 121, 232.
Agitatsionikysymys . . . . .	125, 197.
Ohjelmantarkistuskysymys . . . . .	141, 145, 201.
Nuorisoliittoasia . . . . .	131, 134, 221.
Ihanneliittokysymys . . . . .	139, 208.
Työväensihteeristö . . . . .	141, 186.
Mielenosotusmerkit . . . . .	141, 209.
Puolueen kynäilijäin kirjottamisvapaus . . . . .	63, 77, 149.
Humpuuki-ilmotukset ja puoluelehdet . . . . .	63, 186.
Puolueen kirjapainotöitten teettäminen . . . . .	63, 234.
Työväensuojeluslakiasia . . . . .	152, 185.
Työttömyyskysymys . . . . .	153, 206.
Toimitsijain raittius . . . . .	153, 156, 159, 162, 225.
<b>Palovakuutusyhtiön perustaminen . . . . .</b>	165, 204.
<b>Puolueen toimitsijain osanotto eduskuntatyöhön . . . . .</b>	166, 200.
<b>Kokouksen edustajain matkakulujen tasaus . . . . .</b>	167, 247.
<b>Kunnallislakien jouduttaminen . . . . .</b>	44, 197.
<b>Laukon lakkolaisten asia . . . . .</b>	93, 205.
<b>Kieltolaki-asia . . . . .</b>	119, 184.
<b>Puoluetoimikunnan paikka ja ilmotuslehti . . . . .</b>	166.
<b>Seuraavan kokouksen aika ja paikka . . . . .</b>	166.
<b>Myöhästynyt esitys . . . . .</b>	133.
<b>Vaaleja.</b>	
<b>Puoluetoimikunnan vaali . . . . .</b>	167, 244.
<b>Puolueen toimitsijain palkat . . . . .</b>	247.
<b>Puolueneuvoston vaali . . . . .</b>	238.
<b>Puolueen edustajat kansainvälisessä sihteeristössä . . . . .</b>	247.
<b>Tilintarkastajain vaali . . . . .</b>	256.
<b>A. F. Tannerin ehdotukset . . . . .</b>	62.
<b>„Valikysymys“ . . . . .</b>	121, 122.
<b>Sanomalehtimiesjupakka . . . . .</b>	153, 154, 159, 161.
<b>Tervehdyksiä kokoukselle . . . . .</b>	6, 7, 20, 21, 84, 130, 133, 212.



<i>Kokouksen lähettämät tervehdyksiä . . . . .</i>	76, 77, 105.
<i>Kokouksen lopettaminen . . . . .</i>	256.
<i>Osanottajaluettelo . . . . .</i>	259.
<i>Esiintyjäin luettelo . . . . .</i>	264.
<i>Sisällysluettelo . . . . .</i>	267.

### Painovirheitä:

Siv. 16	riv. 9	ylhäältä	on: A. Lahti;	pitää olla: J. Lähti.
” 19	” 3	alhaalta	” T. Kallio;	” ” A. Kallio.
” 54	” 7	ylhäältä	” K. Laakso;	” ” V. Laakso.
” 81	” 17	”	” mukavaa helpo- tuksesta huokasta;	” ” muka hel- potuksesta huokastu.
” 82	” 11	”	” ratkaisevan;	” ” ratkaiseva on.
” 82	” 14	alhaalta	” rehelliseltä;	” ” reaaliselta.